

ANIVERSĂRI CULTURALE 2026

MINISTERUL CULTURII AL REPUBLICII MOLDOVA
BIBLIOTECA NAȚIONALĂ PENTRU COPII „ION CREANGĂ”

ANIVERSĂRI CULTURALE 2026

Responsabil de ediție: **Eugenia Bejan**

Alcătuitori: **Maria Harea, Elena Belschi, Oxana Fodor, Marcel Gherman** (note biografice)

Tamara Maleru, Sabina Dodul (bibliografie)

Redactor: **Marcel Gherman**

Lucrarea este pusă la dispoziție prin Licența Atribuire – Necomercial – Distribuie în Condiții Identice 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ro>

© Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, 2025

Editura Arc

str. G. Meniuc nr. 3, MD 2009, Chișinău;

tel.: (+373 22) 73-36-19, 73-53-29; fax: (+373 22) 73-36-23

e-mail: info.edituraarc@gmail.com; www.edituraarc.md

Redactor tehnic: *Mihai Dimitriu*

Editura Arc, 2025

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

Aniversări culturale / Ministerul Culturii al Republicii Moldova, Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; responsabil de ediție: Eugenia Bejan ; alcătuitori: Maria Harea [et al.]. – [Chișinău] : Arc, 2025 – . – ISBN 978-9975-4234-8-9.

Cerințe de sistem: PDF Reader.

2026. – 2025. – 225 p. – Bibliogr. la sfârșitul fișierelor biogr. – Ind. de nume: p. 222-224. – ISBN 978-9975-0-1017-7 (PDF).

008(058)

A 62

INTRODUCERE

Publicația Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” *Aniversări culturale*, devenită deja tradițională, prezintă datele remarcabile ale anului 2026.

O bună parte a datelor vizează scriitorii pentru copii, iar altele sunt în legătură cu personalități marcante ale literaturii, științei, artei naționale și universale, a căror activitate prezintă interes pentru copii și adolescenți. De asemenea, include informații referitoare la evenimente, zile naționale și internaționale importante, dar și sărbători mai neobișnuite care sunt celebrate în diferite țări.

Unele date nominalizate în Enumerarea datelor remarcabile și memorabile ale anului 2026 sunt însemnate cu asterisc (*), ceea ce înseamnă că acestea pot fi găsite în continuarea lucrării, fiind urmate de scurte note biografice, referințe despre activitatea personalității respective, recomandări de titluri pentru expoziții, evenimente, precum și liste bibliografice selective.

Listele bibliografice sunt alcătuite în baza colecțiilor Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” și altor biblioteci. Conțin cărți, articole din cărți și publicații periodice, documente electronice și audiovizuale, precum și surse din Internet. Selectarea bibliografică a fost finalizată în luna iulie 2025.

Descrierile bibliografice sunt efectuate conform SM 356:2023. *Informare și Documentare. Înregistrarea bibliografică. Descrierea bibliografică: Cerințe și reguli generale de aplicare*, iar abrevierile – conform SM 8256:2005 *Prescurtarea cuvintelor și a expresiilor tipice românești și străine din referințele bibliografice*. Descrierile bibliografice sunt aranjate în ordine alfabetică, fiind evidențiate separat descrierile în grafie latină și cele în grafie chirilică. Indexul de nume de la sfârșitul lucrării înlesnește utilizarea ei.

Anuarul *Aniversări culturale* este destinat specialiștilor din biblioteci, instituții de cultură și educaționale, îndrumătorilor de lectură, elevilor, altor categorii de cititori interesați de cunoașterea și valorificarea personalităților remarcabile și datelor memorabile ale anului.

ENUMERAREA DATELOR REMARCABILE ȘI MEMORABILE ALE ANULUI 2026

ANI, DECENII PROCLAMATE DE ONU, ANIVERSĂRI, SĂRBĂTORI TRADIȚIONALE ȘI INTERNAȚIONALE (MONDIALE):

2018 – 2027	<i>A treia decadă a Națiunilor Unite pentru eradicarea sărăciei</i>
2018 – 2028	<i>Deceniul Internațional de acțiune „Apa pentru dezvoltare durabilă”</i>
2019 – 2028	<i>Deceniul Păcii (în memoria lui Nelson Mandela)</i>
2019 – 2028	<i>Deceniul Națiunilor Unite al agriculturii familiale</i>
2021 – 2030	<i>Deceniul Internațional al Științei Oceanelor pentru Dezvoltare Durabilă</i>
2021 – 2030	<i>Deceniul Națiunilor Unite al restaurării ecosistemelor</i>
2021 – 2030	<i>Al doilea deceniu de acțiune pentru siguranța rutieră</i>
2022 – 2032	<i>Deceniul Internațional al limbilor indigene</i>
2024 – 2033	<i>Deceniul Internațional al Științelor pentru Dezvoltare Durabilă</i>

AU FOST DESEMNAȚE PENTRU 2026:

Capitala Mondială a Cărții (*World Book Capital*) – Rabat (Regatul Maroc)

Titlul a fost instituit în 2001 pentru a sprijini promovarea lecturii și industria editorială. Este acordat unui oraș, de către Conferința Generală UNESCO, ca o recunoaștere a calității programelor prin care se promovează cunoașterea și lectura.

UNESCO invită Asociația Internațională a Editorilor (*International Publishers Association*), Federația Internațională a Asociațiilor și Institu-

țiilor de Biblioteci (*International Federation of Library Associations and Institutions* – IFLA) și Federația Internațională a Librarilor (*International Booksellers Federation*) să participe la procesul de asigurare a celor trei ramuri majore ale industriei cărții.

Capitale Europene ale Culturii (*European Capitals of Culture*) – Oulu (Finlanda), Trenčín (Slovacia)

Este un titlu conferit de către Uniunea Europeană unui sau mai multor orașe, pentru o perioadă de un an calendaristic, în care se organizează o serie de evenimente culturale cu o puternică rezonanță europeană.

Programul se derulează din 1985, când Melina Mercouri, ministrul culturii al Greciei și omologul său francez Jack Lang au venit cu ideea de a desemna anual o Capitală a culturii pentru a apropia europenii prin evidențierea bogăției și diversității culturilor europene și a încuraja cunoașterea valorilor și istoriei lor comune.

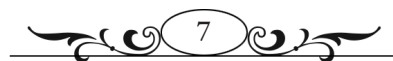
Capitala Europeană a Tineretului (*European Youth Capital*) – Tromsø (Norvegia)

Este titlul acordat unui oraș european pentru perioada de un an, în cursul căreia i se oferă posibilitatea de a prezenta, printr-un program cu mai multe fațete, activitățile pentru tineret în domeniul cultural, social, politic și economic.

Capitala Europeană a Tineretului este o inițiativă a *Forumului European al Tineretului*, iar prima capitală a fost aleasă în 2009. Din 2014, Congresul Autorităților Locale și Regionale al Consiliului Europei este partener oficial de organizare.

Capitala Europeană a Sportului (*European Capital of Sport*) – Neapole (Napoli – Italia)

Este o nouă distincție desemnată de Federația Europeană a Sportului (ACES Europa) pentru a promova sportul prin comunicarea globală în conformitate cu principiile de responsabilitate și etică, de conștientizare a faptului că sportul este un factor de coeziune în societate, de îmbunătățire a calității vieții, bunăstării fizice și mintale, precum și de incluziune a categoriilor sociale defavorizate.

IANUARIE

Liuba Dimitriu , poetă (1901-1930)	125 de ani de la naștere	1
Magda Cârneci , poetă, eseistă, critic de artă (1956)	70 de ani de la naștere	1
Ziua literaturii science-fiction (<i>Science Fiction Day</i>) (A fost marcată prima dată în 2012, în SUA. Ulterior, pasionații de science-fiction din mai multe țări au susținut inițiativa și s-au alăturat sărbătoririi acestui gen literar în ziua de naștere a scriitorului Isaac Asimov (1920-1992), unul dintre cei mai mari autori de science-fiction ai secolului XX.)		2
Ion Holban , doctor în științe fizico-matematice, publicist, autor de lucrări de popularizare a științei (1946)	80 de ani de la naștere	5
Ion Minulescu , poet, prozator, dramaturg, publicist (1881-1944)	145 de ani de la naștere	6
Stelian Țurlea , scriitor, publicist (1946)	80 de ani de la naștere	6
*Mircea Sântimbreanu , scriitor, publicist, scenarist (1926-1999)	100 de ani de la naștere	7
Efim Tcaci , muzicolog, publicist, profesor (1926-2002)	100 de ani de la naștere	8
Leonid Dimov , poet și traducător (1926-1987)	100 de ani de la naștere	11
Ziua Internațională a Cuvântului „Mulțumesc” (<i>International Thank You Day</i>) (A fost instituită în anul 1994. Cuvintele de mulțumire par să posede calități magice – cu ajutorul lor oamenii își exprimă		11

atenția și transmit emoții pozitive, fără de care viața noastră ar fi fost mai tristă.)

*Jack London , prozator, dramaturg și ese- ist american (1876-1916)	150 de ani de la naștere	12
---	-----------------------------	----

Nicolae Spătaru , poet și publicist (1961) (<i>Vezi Aniversări culturale 2021</i>)	65 de ani de la naștere	13
--	----------------------------	----

*Michael Bond , scriitor englez pentru co- pii (1926-2017)	100 de ani de la naștere	13
--	-----------------------------	----

Hugh (John) Lofting , scriitor american de origine britanică pentru copii (1886- 1947)	140 de ani de la naștere	14
---	-----------------------------	----

Sărbătoarea Națională „Ziua come- morării lui Mihai Eminescu” (A fost consfințită ca zi comemorativă prin Ho- tărârea Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990 cu privire la zilele comemora- tive, zilele de sărbătoare și zilele de odih- nă în Republica Moldova.)	15
--	----

Ziua Națională a Culturii (Instituită prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 74 din 12.04.2012, pentru a promova cultura națională, valorile cul- turale autentice, precum și personalități- le din domeniul culturii. Se sărbătorește din 2013, în ziua de naștere a marelui poet Mihai Eminescu, personalitate care defi- nește valorile esențiale ale culturii națio- nale.)	15
--	----

Ziua Wikipedia (<i>Wikipedia Day</i>) (La această dată, în anul 2001, proiectul Wi- kipedia a devenit public la inițiativa fon- datorilor – Jimmy Wales, informatician și om de afaceri american, specializat în do- meniul companiilor de Internet, și Larry	15
---	----

Sanger, doctor în filosofie la Universitatea de Stat din Ohio. Wikipedia este o enciclopedie generală, disponibilă pe Internet în mai multe limbi, oferind conținut deschis tuturor atât pentru utilizare, cât și pentru dezvoltare.)

Ziua copiilor inventatori (*Kid Inventor's Day*) 17

(A fost instituită în cinstea lui Benjamin Franklin (politician, publicist, om de știință, inventator și coautor al Declarației de Independență a Statelor Unite ale Americii), care a realizat prima sa invenție la vârsta de 12 ani. Se celebrează pentru a recunoaște realizările din trecut și prezent ale inventatorilor-copii și pentru a încuraja creativitatea și inventivitatea copiilor.)

Ziua Mondială a Zăpezii (*World Snow Day*) 18
(a treia duminică a lunii ianuarie. Evenimentul face parte din campania lansată în 2007 de Federația Internațională de Schi (FIS) „Bring Children to the Snow”, a cărei scop este promovarea participării tinerilor la sporturile de iarnă.)

Alexandru Donici, fabulist și traducător 220 de ani de 19
(1806-1865) la naștere

Ion Vasilenko, critic și istoric literar 100 de ani de 20
(1926-1977) la naștere

Ziua Mondială a Îmbrățișărilor (*International Hug Day*) 21
(A fost instituită în 1986 de către pastorul Kevin Zaborney din statul american Michigan. Este sărbătorită anual în mai multe țări pentru a ac-

centua beneficiile acestui gest simplu, care exprimă siguranță, afecțiune și confort sufletesc.)

Ziua Mondială a Scrisului de Mână 23
(Handwriting Day)

(A fost instituită cu scopul de a ne aminti de frumusețea și unicitatea scrisului de mână și de necesitatea folosirii semnăturii de mână. Inițiatorul acestei sărbători este Asociația producătorilor de instrumente de scris (Writing Instrument Manufacturers Association, WIMA). Coincide cu ziua de naștere a lui John Hancock, unul dintre cei mai proeminenți oameni de stat americani, care a semnat primul Declarația de Independență a SUA.)

Ziua Internațională a Educației 24
(International Day of Education) (Instituită de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 73/25 din 03.12.2018, cu scopul de a remarca rolul educației pentru pace și dezvoltare.)

***Ernst Theodor Amadeus Hoffmann,** 250 de ani de 24
 prozator, compozitor și pictor romantic la naștere
 german (1776-1822)

Eugen Gheorghiuță, scriitor și publicist 75 de ani de la 25
 (1951-2012) naștere

Ziua Internațională pentru Comemorarea 27
Victimelor Holocaustului *(International Day of Commemoration in memory of the victims of the Holocaust)* (Instituită de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 60/7 din 01.11.2005, care solicită statelor-membre să realizeze programe

educaționale, prin care generația tânără să învețe lecțiile Holocaustului pentru a preveni orice acte viitoare de genocid. Data de 27 ianuarie marchează ziua eliberării, în 1945, a lagărului de concentrare de la Auschwitz-Birkenau. În Republica Moldova, Ziua comemorării victimelor Holocaustului a fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 210 din 26.11.2015.)

Wolfgang Amadeus Mozart , compozitor și dirijor austriac (1756-1791)	270 de ani de la naștere	27
Mihail E. Saltâkov Șcedrin , scriitor satiric rus (1826-1889)	200 de ani de la naștere	27
*Matei Vișniec , poet, prozator, dramaturg (1956)	70 de ani de la naștere	29
Ziua Internațională a Puzzle-urilor (<i>International Puzzle Day</i>) (A fost inițiată în 1995, de către companiile de jocuri din SUA, pentru a comemora crearea, în 1766, a primului joc de puzzle de către cartograful John Spilsbury, care a încercat să găsească un mod mai creativ și mai ușor de a-i învăța geografia pe copii. Încurajează rezolvarea puzzle-urilor nu doar ca activitate recreativă, ci și ca importantă componentă în dezvoltarea cognitivă, motrică și emoțională a copiilor.)		29
Eugeniu Mamot , compozitor și dirijor (1941-2022) (Vezi <i>Aniversări culturale</i> 2016)	85 de ani de la naștere	30

FEBRUARIE

Jerry Spinelli , scriitor american pentru copii (1941)	85 de ani de la naștere	1
Ziua Internațională a Cititului împreună (<i>World Read Aloud Day</i>) (Este o campanie de propagare a bucuriei, frumuseții și beneficiilor lecturii. A fost inițiată de LitWorld (litworld.org), o organizație nonprofit fondată în 2007. Programele oferite de LitWorld sunt adresate tuturor instituțiilor și persoanelor care au tangență cu promovarea lecturii: școli, instituții preșcolare, biblioteci, lucrători din sectorul social, părinți etc.)		4 (prima zi de miercuri a lunii)
Grigore Drăgan , poet umorist (1951)	75 de ani de la naștere	5
*Liviu Deleanu , poet, dramaturg, traducător (1911-1967)	115 ani de la naștere	8
Ziua Siguranței pe Internet (<i>Safer Internet Day</i>) (Inițiată de Comisia Europeană în 2004 cu scopul de a promova utilizarea cu responsabilitate și în siguranță a Internetului, în special de către copii și tineri. Peste 170 de țări au adoptat această sărbătoare a cărui organizator este INSAFE – European Safer Internet Network.)		10 (a doua zi din a doua săptămână a lunii)
Maria Saca-Răcilă , artist plastic (1941-2023)	85 de ani de la naștere	11
Eleanor Farjeon , scriitoare engleză pentru copii, laureată a <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (1956) (1881-1965)	145 de ani de la naștere	13
Ziua Mondială a Radioului (<i>World Radio Day</i>) (Proclamată în 2011 de state-		13

le-membre ale UNESCO și adoptată de Adunarea Generală a ONU în 2012, prin Rezoluția 67/124, în semn de apreciere pentru acest influent mijloc de informare și cultură. Ziua de 13 februarie a fost aleasă în amintirea primei emisiuni a Postului de Radio al Națiunilor Unite în 1946.)

Ziua Internațională a Donației de Carte (*International Book Giving Day*) 14
(Este evenimentul care îi unește pe toți cei care dăruiesc cărți copiilor și le insuflă dragostea pentru lectură. A fost inițiată în 2012 de Emmy Broadmoor, fondatoarea site-ului american despre cărți pentru copii Delightful Children's Books. Este o inițiativă de voluntariat, care vizează facilitarea accesului copiilor la cărți și creșterea interesului pentru lectură.)

Ziua Națională a Lecturii 14
(A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 83 din 31.03.2022. În această zi, sărbătorită anual pe 14 februarie, ziua de naștere a poetului Grigore Vieru, se organizează activități culturale, sociale și educaționale pentru a evidenția importanța lecturii, în special în formarea copiilor și tinerilor.)

***Spiru Haret**, matematician, astronom și 175 de ani de 15
pedagog- reformator al învățământului românesc (1851-1912) la naștere

Ziua bunătății spontane (*Random Acts of Kindness Day*) 17
(A fost inițiată în 1995 în SUA, de Fundația Random Acts of Kindness, pentru a cultiva armonia și bunătatea între oameni. Câțiva ani mai

târziu, evenimentul s-a extins în Noua Zeelandă, transformându-se ulterior într-o mișcare mondială. Este o zi în care oamenii sunt încurajați să fie mai buni unii cu alții, să ofere gesturi de bunătate în mod spontan și dezinteresat, fără să aștepte nimic în schimb. Orice serviciu sau sfat, orice moment oferit unei persoane și chiar un simplu zâmbet va face ziua sa mai bună.)

Tonni Morrison , scriitoare americană, laureată a <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1993) (1931-2019)	95 de ani de la naștere	18
*Marin Sorescu , poet, prozator, dramaturg, eseist (1936-1996)	90 de ani de la naștere	19
*Constantin Brâncuși , sculptor (1876-1957)	150 de ani de la naștere	19
Jeff Kinney , scriitor american pentru copii și autor de benzi desenate (1971)	55 de ani de la naștere	19
Ziua Internațională a Limbii Materne (<i>International Mother Language Day</i>) (A fost proclamată de Conferința Generală a UNESCO în 1999. Se sărbătorește anual pentru a promova diversitatea lingvistică, culturală și multilingvismul.)		21
Ziua Dragostei și a Bunăvoinței – Dragobete (Sărbătoarea dragostei la români, echivalentul românesc al Zilei Sfântului Valentin. În tradiția românească, Dragobetele marca și începutul primăverii, fiind ținut în preajma zilei de 1 martie, cu mai puțin de o lună înainte de echinocțiul de primăvară. Este momentul când întreaga		24

natură renaște, păsările își fac cuiburi, iar odată cu natura reînvie și iubirea.)

Uri Orlev , scriitor pentru copii din Israel, laureat al <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (1996) (1931-2022)	95 de ani de la naștere	24
Dumitru Păsat , publicist și scriitor (1951)	75 de ani de la naștere	25
Vasile Zagorschi , compozitor și pedagog (1926-2003)	100 de ani de la naștere	27
Patrick Corman , scriitor american pentru copii (1966)	60 de ani de la naștere	27

MARTIE

Ziua Mărțișorului (Mărțișorul apare în tradiția românilor și a unor popoare învecinate, semnificând triumful primăverii asupra iernii și renașterea naturii. Ca „practici culturale asociate zilei de 1 martie”, obiceiul de a confecționa și dărui mărțișoare a fost inclus în Lista elementelor patrimoniului cultural imaterial al umanității a UNESCO în anul 2017, fiind propus într-un dosar colectiv de către România, Republica Moldova, Bulgaria și Macedonia de Nord.)	1
Zilele Creangă (Programul a fost inițiat de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” în martie 1992. În fiecare an, de obicei în prima săptămână a lunii martie, bibliotecile din țară organizează evenimente culturale și educaționale, care au ca scop valorificarea și promovarea moș-	1-7

tenirii spirituale a clasicului literaturii române Ion Creangă printre copii și tineri. Din 2011, se organizează concomitent în Republica Moldova și România (Iași, Târgu-Neamț, Pipirig) Festivalul „Zilele Creangă”.)

Viniciu Gafița , prozator și traducător (1926-2005)	100 de ani de la naștere	1
--	--------------------------	---

Ziua Internațională a Copiilor în Tele- radiodifuziune (<i>International Children's Day of Broadcasting</i>) (Instituită de ONU în 1994, la inițiativa UNICEF, pentru a marca importanța emisiunilor radio și televizate în educația, instruirea și promovarea drepturilor copiilor. Este o zi în care posturile TV și de radio din peste 100 de țări ale lumii oferă timp de emisie copiilor și emisiunilor pentru copii, le permit copiilor să se implice în procesul de programare, producție și prezentare, să vorbească despre speranțele și visurile lor, să împărtășească informații cu colegii lor.)	1 (prima duminică a lunii)
---	-----------------------------------

Ziua Memoriei și Recunoștinței (Conform Hotărârii Parlamentului RM nr. 28 din 26.02.2010, în fiecare an se marchează ziua de comemorare a celor căzuți în conflictul armat din 1992 pentru apărarea integrității și independenței Republicii Moldova, a victimelor conflictului, precum și de exprimare a recunoștinței față de veteranii acestui conflict. Sărbătorită inițial ca Ziua Memoriei, în 2021 a fost redenumită în Ziua Memoriei și Recunoștinței.)	2
--	---

- *Diana Vrabie**, critic și istoric literar 50 de ani de la naștere 2
(1976)
- Ziua Mondială a Scriitorului (*Writer's Day*)** 3
(Se sărbătorește anual, începând din 1986, la inițiativa Congresului Internațional al PEN Clubului. Fondat în 1921 la Londra, PEN Clubul Internațional reprezintă asociația scriitorilor de pretutindeni și are drept scop promovarea prieteniei și a sprijinului intelectual între scriitorii din toate țările lumii.)
- DeJong Meindert**, scriitor american pentru copii, laureat al *Premiului Hans Christian Andersen* (1962) (1906-1991) 120 de ani de la naștere 4
(Vezi *Aniversări culturale* 2021)
- Ziua Internațională a Femeii (*International Women's Day*)** 8
(A fost sărbătorită pentru prima oară în 1911, la inițiativa Conferinței Internaționale a Femeilor Muncitoare. În 1977, ONU a propus celebrarea ei la nivel internațional pentru a susține lupta femeilor pentru drepturi și împotriva discriminării.)
- Ziua Internațională a Planetariilor (*International Day of Planetaria*)** 8
(A fost sărbătorită pentru prima dată în 1990, la inițiativa Asociației Planetariilor Italiene (PLANit). Ulterior, inițiativa a fost preluată de alte țări, în 1994 obținând statut de zi internațională. Are ca scop promovarea activității planetariilor și propagarea cunoștințelor astronomice.)
(a doua duminică a lunii)

Petre Dulfu , poet, dramaturg și traducător (1856-1953)	170 de ani de la naștere	10
Virginia Hamilton , scriitoare americană pentru copii, laureată a <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (1992) (1936-2002)	90 de ani de la naștere	12
Gheorghe Oprea , artist plastic (1946)	80 de ani de la naștere	13
Ziua creioanelor colorate (<i>Colored Pencils Day</i>) (Este o sărbătoare mai puțin obișnuită, în care copiii primesc de obicei în dar creioane colorate și sunt încurajați să deseneze, pentru a promova și a conștientiza beneficiile acestui gen de activitate pentru dezvoltarea imaginației, memoriei, motricității fine și a creativității.)		16
Mihail A. Vrubel , pictor rus (1856-1910)	170 de ani de la naștere	17
Carolina Ilica , poetă și traducătoare (1951)	75 de ani de la naștere	19
Ziua Internațională a Francofoniei (Instituită în 1988, marchează data fondării, în 1970, a Organizației Internaționale a Francofoniei. Este dedicată limbii franceze, promovării solidarității și cooperării între țările francofone.)		20
Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret (<i>World Day of Theater for Children and Young People</i>) (Se sărbătorește din anul 2001, la inițiativa Asociației Internaționale a Teatrelor pentru Copii și Tineret.)		20

Ziua Internațională a Fericirii (*International Day of Happiness*) (Pe 28 iunie 2012, Adunarea Generală a ONU a stabilit, prin Rezoluția 66/281, sărbătorirea zilei dedicate fericirii mondiale, recunoscând importanța fericirii și a bunăstării ca obiective și aspirații universale în viața ființelor umane din întreaga lume și importanța recunoașterii lor în obiectivele de politică publică.) 20

Ziua Mondială a Povestitului (*World Storytelling Day*) (Se celebrează în fiecare an, în preajma echinocțiului de primăvară (în emisfera nordică) și a echinocțiului de toamnă (în emisfera sudică). „Ziua tuturor povestitorilor” a fost sărbătorită pentru prima dată pe 20 martie 1991 în Suedia, pentru a atrage atenția publicului asupra povestitului ca formă de artă. S-a răspândit rapid în Europa, Africa, America de Nord, America de Sud și Australia, devenind ziua mondială dedicată povestitului. Conform site-ului <https://internationalstoryteller.com/>, evenimentul își propune să promoveze povestitul și ascultatul de povești în cât mai multe limbi și în cât mai multe locuri.) 20

Ziua Mondială a Vrabiei (*World Sparrow Day*) (A fost marcată pentru prima dată în 2010, în India, ca urmare a scăderii numărului de vrăbii în țară. Ulterior, Nature Forever Society din India și Eco-Sys Action Foundation din Franța au venit cu ideea de a sărbători Ziua Mondială a Vrabiei pentru conștientizarea de către publicul 20

larg a diversității și importanței speciilor de păsări urbane și pentru atragerea atenției asupra factorilor care periclitează existența acestor specii.)

*Octavian Goga , poet, dramaturg, publicist și om politic (1881-1938)	145 de ani de la naștere	20
--	--------------------------	----

Mitsumasa Anno , autor și ilustrator japonez de carte pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1984) (1926-2020)	100 de ani de la naștere	20
--	--------------------------	----

Margaret Mahy , scriitoare neozeelandeză pentru copii, laureată a Premiului Hans Christian Andersen (2006) (1936-2012)	90 de ani de la naștere	21
---	-------------------------	----

Ziua Mondială a Poeziei (<i>World Poetry Day</i>) (A fost declarată de UNESCO în 1999 pentru a susține creația poetică, stabilirea dialogului între poezie și alte genuri ale creației, editarea și promovarea poeziei ca artă modernă veritabilă, deschisă oamenilor.)		21
--	--	----

Ziua Mondială pentru Protecția Pădurilor (<i>International Day of Forests</i>) (Instituită de către Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 67/200 din decembrie 2012, pentru a reaminti oamenilor despre importanța și beneficiile aduse de pădure.)		21
--	--	----

Ziua Internațională a Copiilor Străzii (<i>International Day for Street Children</i>) (A fost instituită în 1998 de către Federația Internațională a Comunităților Educative (FONPC) pe lângă UNESCO pentru a sensibiliza comunitatea internațională cu privire la situația copiilor		21
---	--	----

străzii și a cere guvernelor să ia atitudine și să acționeze. Începând din 2011, această zi se celebrează și pe data de 12 aprilie la inițiativa Consorțiului pentru Copiii Străzii (CSC), o rețea internațională ce include ONG-uri, cercetători și practicieni din 135 de țări, care lucrează cu și pentru copiii străzii. Ziua Internațională este o oportunitate pentru orice persoană sau organizație de a se implica și a contribui la protejarea drepturilor copiilor străzii.)

Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale (*International Day for the Elimination of Racial Discrimination*) (Proclamată de către Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 2142 din 1966, cu scopul de a intensifica eforturile comunității internaționale pentru a elimina toate formele de discriminare rasială.) 21

Ziua Mondială a Marionetiștilor și Păpușarilor (*World Puppetry Day*) (Se sărbătorește din anul 2003 la inițiativa UNIMA – Uniunea Internațională a Marionetiștilor.) 21

Ziua Mondială a Apei (*World Water Day*) (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/193, pentru a conștientiza gradul în care resursele de apă contribuie la dezvoltarea economică și bunăstarea socială.) 22

Roge Martin du Gard, scriitor francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1937) (1881-1958) 145 de ani de la naștere 23

Dario Fo , scriitor, dramaturg, pictor, scenograf, actor și regizor italian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1997) (1926-2016)	100 de ani de la naștere	24
Ziua citirii cărților lui Tolkien (<i>Tolkien Reading Day</i>) (A fost inițiată în 2003, de către Societatea Tolkien, pentru a încuraja fanii să sărbătorească și să propage operele lui J.R.R. Tolkien, citind pasaje preferate din cărțile sale.)		25
Ziua Mondială a Teatrului (<i>World Theater Day</i>) (Instituită în 1961 de către Institutul Internațional de Teatru. Se sărbătorește anual în semn de apreciere a uneia dintre cele mai vechi arte – arta scenică.)		27
Mario Vargas Llosa , prozator, eseist și dramaturg peruvian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (2010) (1936-2025)	90 de ani de la naștere	28
*Florin Bican , scriitor pentru copii (1956)	70 de ani de la naștere	29
Ion Pillat , poet, eseist, traducător (1891-1945)	135 de ani de la naștere	31

APRILIE

Ziua Internațională a Păsărilor (<i>International Bird Day</i>) (Instituită prin semnarea, în 1906, a Convenției pentru protecția păsărilor, care a pus începutul acțiunilor de protejare a faunei sălbatice.)		1
Ziua Umorului		1

Săptămâna Lecturii și a Cărții pentru Copii	1-7
Ziua Internațională a Cărții pentru Copii (<i>International Children's Book Day</i>) (Consiliul Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) a decis sărbătorirea acestei zile pe 2 aprilie, data nașterii lui Hans Christian Andersen, pentru a promova dragostea pentru lectură în rândul tinerilor și pentru a sublinia importanța cărților pentru copii. Se sărbătorește anual, începând din 1967.)	2
Ziua Internațională a Sportului pentru Dezvoltare și Pace (<i>International Day of Sport for Development and Peace</i>) (A fost proclamată de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 67/296 din 23.08.2013, pentru a recunoaște influența pozitivă pe care sportul o poate avea în asigurarea drepturilor omului și în dezvoltarea socială și economică, pentru a evidenția contribuția organizațiilor sportive în programele de schimbare socială și dezvoltare umană.)	6
Ziua Mondială a Sănătății (<i>World Health Day</i>) (Se sărbătorește din 1950, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății (OMS), pentru promovarea cunoștințelor despre sănătate și atenționarea asupra unor probleme globale în domeniul sănătății. Data de 7 aprilie marchează aniversarea înființării OMS în 1948.)	7
Ana Bantoș, critic literar (1951)	7 de ani de la naștere
	7

Ziua Internațională a Romilor (<i>International Roma Day</i>) (A fost declarată oficial în 1990, în onoarea primului Congres al Uniunii Internaționale a Romilor din aprilie 1971, care a avut ca impact recunoașterea romilor din întreaga lume drept o singură națiune non-teritorială și adoptarea simbolurilor naționale ale acestora – steagul și imnul. Are scopul de a sărbători cultura romani și a sensibiliza societatea asupra problemelor cu care se confruntă comunitățile de romi.)		8
Emil Cioran , eseist și filosof (1911-1995)	115 ani de la naștere	8
Marcello Argilli , scriitor italian pentru copii și jurnalist (1926-2014)	100 de ani de la naștere	9
Martin Waddell , scriitor irlandez pentru copii, laureat al <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (2004) (1941)	85 de ani de la naștere	10
Ziua fraților și a surorilor (<i>Siblings Day</i>) (A fost marcată pentru prima dată în 1998, în SUA, devenind populară mai apoi și în alte state ale lumii. Este menită să celebreze legăturile de familie și de rudenie și să consolideze relațiile dintre frați și surori. La inițiativa Confederației europene a familiilor cu mulți copii (ELFAC), din 2014 se sărbătorește și pe data de 31 mai.)		10
Ziua Mondială a Aviației și a Cosmonauticii (<i>World Aviation and Cosmonautics Day</i>) (Instituită în 1968, de către Federația Internațională a Aviației, pentru a co-		12

memora primul zbor al unui om în spațiul cosmic, efectuat de Iuri Gagarin în 1961.)

Nicolae Tonitza , pictor, grafician (1886-1940)	140 de ani de la naștere	13
--	--------------------------	----

Samuel Beckett , dramaturg, poet, novelist englez, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1969) (1906-1989)	120 de ani de la naștere	13
--	--------------------------	----

* Claudia Balaban , specialist în biblioteconomie și om de cultură, director onorific al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” (1941)	85 de ani de la naștere	13
---	-------------------------	----

Tomas Traströmer , poet, traducător și psiholog suedez, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (2011) (1931-2015)	95 de ani de la naștere	15
---	-------------------------	----

* Cressida Cowell , scriitoare britanică pentru copii și tineri (1966)	60 de ani de la naștere	15
---	-------------------------	----

Magda Isanos , poetă, prozatoare, publicistă (1916-1944) (<i>Vezi Aniversări culturale 2016</i>)	110 ani de la naștere	17
--	-----------------------	----

Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice (<i>International Day for Monuments and Sites</i>) (Instituită de UNESCO în 1983 pentru a promova diversitatea patrimoniului istoric mondial, a conștientiza vulnerabilitatea acestuia și necesitatea eforturilor pentru protejarea și conservarea lui.)	18
--	----

Ziua comemorării victimelor foametei organizate din anii 1946-1947 (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 91 din 07.04.2022. Este marcată anual, în a treia sâmbătă a lunii aprilie, pentru a aduce un omagiu sutelor de mii de oameni	18 (a treia sâmbătă a lunii)
--	---------------------------------

care au suferit și murit în timpul foametei organizate de regimul sovietic în RSSM și pentru a preveni repetarea unor asemenea tragedii.)

Ziua Internațională a Planetei Pământ 22
(*Earth Day*)

(A fost marcată pentru prima oară în 1990. Are scopul de a uni toți oamenii în vederea protejării mediului înconjurător. Adunarea Generală a ONU din 22.04.2009, prin Rezoluția 63/278, a desemnat această zi ca Zi Internațională a Mamei-Pământ – International Mother Earth Day.)

Ziua Bibliotecarului (Instituită prin 23
Decretul Președintelui RM nr. 1774-II
din 21.11.2000. Inițial, se sărbătorea pe
5 octombrie. Din 2010, conform Decre-
tului Președintelui RM nr. 189-V din
8.02.2010, se marchează pe 23 aprilie.)

Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de 23
Autor (*World Book and Copyright Day*)
(Instituită de UNESCO în 1995 pentru a
comemora moartea sau nașterea, în data
de 23 aprilie, a unor mari scriitori ai lumii
(W. Shakespeare, M. de Cervantes, M.
Druon ș.a.) și, totodată, pentru a încuraja
lectura și editarea cărților.)

Eugen Jebeleanu, poet, traducător și pu- 115 ani de la 24
blicist (1911-1991) naștere

Ziua Mondială a Proprietății Intelec- 26
tuale (*World Intellectual Property Day*)
(Instituită în anul 2000 de către Organi-
zația Mondială a Proprietății Intelectuale

(OMPI) pentru a sensibiliza publicul larg asupra rolului proprietății intelectuale în dezvoltarea economică, culturală și socială a țărilor lumii.)

***Eleonora Romanescu**, artist plastic, Artist al Poporului (1926-2019) 100 de ani de la naștere 26
(Vezi și *Aniversări culturale 2016*)

Ziua Drapelului de Stat al Republicii Moldova (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM din 23.04.2010 cu ocazia împlinirii a 20 de ani de la adoptarea tricolorului ca Drapel de Stat al Republicii Moldova.) 27

Ziua Scrisului și a Limbii Găgăuze (Este sărbătorită anual pe 27 aprilie, ziua nașterii arhipăstorului Mihail Chakir (1861-1938), considerat fondatorul limbii scrise găgăuze, primul traducător al Bibliei în limba găgăuză.) 27

Ziua Internațională a Dansului (*International Dance Day*) (Se sărbătorește din 1982, la inițiativa Consiliului Internațional al Dansului pe lângă UNESCO, în ziua nașterii lui J.G. Noverre (1727-1810), balerin și coregraf francez, creator al balletului clasic.) 29

Violeta Zabulica-Diordiev, artist plastic, laureată a Diplomei de Onoare IBBY (2008; 2018) (1966) 60 de ani de la naștere 30
(Vezi *Aniversări culturale 2021*)

Sven Nordqvist, ilustrator și autor suedez de carte pentru copii (1946) 80 de ani de la naștere 30

John Boyne, romancier irlandez (1971) 55 de ani de la naștere 31

Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii (<i>International Workers' Day</i>) (Primul Congres al Internaționalei a II-a de la Paris (1889) a decis sărbătorirea acestei zile în memoria grevei muncitorilor din Chicago din 1886, care au cerut ziua de muncă de opt ore. Se celebrează în statele-membre ale Organizației Internaționale a Muncii și în alte țări. În Republica Moldova este sărbătorită conform Hotărârii Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și zilele de odihnă.)	1
Anatol Codru, poet și cineast (1936-2010)	90 de ani de la naștere 1
Gheorghe Mustea, compozitor, dirijor, pedagog, Artist al Poporului (1951)	75 de ani de la naștere 1
Ziua Mondială a Libertății Presei (<i>World Press Freedom Day</i>) (A fost proclamată de Adunarea Generală a ONU în decembrie 1993 (Rezoluția 48/432), pentru a promova ideea că o presă liberă, pluralistă și independentă este o componentă esențială a unei societăți democratice.)	3
Henryk Sienkiewicz (Henryk Aleksander Pius Sienkiewicz de Oszyk), romancier și nuvelist polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1905) (1846-1916)	180 de ani de la naștere 5
Rabindranath Tagore, poet și filolog indian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1913) (1861-1941)	165 de ani de la naștere 7

Ziua Europei (<i>Europe Day</i>) (A fost declarată în 1985, marcând, ca un prim pas în edificarea Europei unite, Declarația din 9 mai 1950, prin care Robert Schuman, ministrul de externe al Franței, a propus Germaniei și altor state europene să pună „bazele concrete ale unei federații europene indispensabile pentru menținerea păcii”. În Republica Moldova a fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 76 din 28.04.2017.)		9
Ziua Victoriei și a comemorării eroilor căzuți pentru Independența Patriei (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990 privind zilele comemorative, zilele de sărbătoare și zilele de odihnă în Republica Moldova. Această zi marchează sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial și totodată aduce un omagiu celor care au murit în luptele pentru independența țării.)		9
Camillo José Cela , scriitor spaniol, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1989) (1916-2002)	110 ani de la naștere	11
Constantin Ciopraga , critic și istoric literar (1916-2009)	110 ani de la naștere	12
*David Almond , scriitor englez pentru copii, laureat al <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (2010) (1951)	75 de ani de la naștere	15
Lymen Frank Baum , scriitor american pentru copii (1856-1919) (<i>Vezi Aniversări culturale 2021</i>)	170 de ani de la naștere	15
Mihail Bulgakov , prozator și dramaturg rus (1891-1940)	135 de ani de la naștere	15

- Ziua Internațională a Familiei** (*International Day of Families*) (Instituită de ONU în 1993, prin Rezoluția 47/237, pentru o mai bună înțelegere a problemelor familiei și îmbunătățirea capacității țărilor de a rezolva aceste probleme prin politici corespunzătoare. În Republica Moldova, Ziua Familiei a fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 84 din 07.05.2010.) 15
- Ziua Latinității** (Instituită prin decizia Congresului XIX al Uniunii Latine (Paris, 2000). Marchează semnarea, la 15 mai 1954, a Convenției de constituire a Uniunii Latine, organizație care întrunește statele cu limba și cultura de origine latină.) 15
- Ziua Sportivului și a Mișcării Olimpice** (Se sărbătorește anual în Republica Moldova, în a treia sâmbătă a lunii mai, pentru a celebra nașterea mișcării olimpice moderne. Are scopul de a promova sportul și modul de viață sănătos, de a sublinia importanța sportului în viața socială și rolul său în educația tinerei generații în spiritul valorilor olimpice, precum respectul și prietenia.) 16
(a treia sâmbătă a lunii)
- Ziua Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale** (*World Telecommunication and Information Society Day*) (Ziua Mondială a Telecomunicațiilor a fost lansată în 1969, la inițiativa Uniunii Internaționale a Telecomunicațiilor (ITU), iar în 2006 ONU a declarat Ziua Mondială a Societății Informaționale (Rezoluția 60/252 din martie 2006). În 17

noiembrie 2006, ITU a decis sărbătorirea ambelor evenimente pe 17 mai ca Ziua Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale. Are scopul de a crește gradul de conștientizare a oportunităților pe care Internetul și alte tehnologii informaționale și comunicaționale (TIC) le pot oferi societăților și economiilor, precum și a modalităților de reducere a decalajului digital.)

Ziua Internațională a Lumânărilor Aprinse (*The International AIDS Candlelight Memorial*) (Se marchează din 1983, la inițiativa Organizației Mondiale a Sănătății, pentru a comemora victimele SIDA și a încuraja întreaga societate să se implice în lupta împotriva SIDA.)

17
(a treia
dumi-
nică a
lunii)

Ziua Internațională a Muzeelor (*International Museum Day*) (Instituită în 1977 de către Consiliul Internațional al Muzeelor (ICOM) pentru a promova muzeele, a face cunoscută publicului larg activitatea și rolul lor în viața societății.)

18

***Annie M.G. Schmidt**, scriitoare olandeză pentru copii, laureată a *Premiului Hans Christian Andersen* (1988) (1911-1995)

115 ani de la
naștere

20

Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare (*World Day for Cultural Diversity for Dialogue and Development*) (Instituită de ONU în 2002, prin Rezoluția 57/249, pentru a fortifica rolul culturii ca mijloc de atingere a prosperității, dezvoltării și păcii globale.)

21

Pär Fabian Lagerkvist , poet, romancier, dramaturg și eseist suedez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1951) (1891-1974)	135 de ani de la naștere	23
Ziua Sfinților Kiril și Metodiu (Sărbătoarea alfabetului chirilic și a culturii slave)		24
Ziua jocului „Căutarea de comori” (<i>Scavenger Hunt Day</i>) (Sărbătoare neoficială, care încurajează oamenii să se întâlnească cu prietenii și familia și să participe la o vânătoare de comori – activitate care dezvoltă abilitățile de rezolvare a problemelor, aduce oamenii împreună și îi învață importanța muncii în echipă.)		24
*Teo Chiriac , poet, publicist (1956)	70 de ani de la naștere	29
*Lucreția Bârlădeanu , scriitoare (1956) (Vezi și <i>Aniversări culturale 2021</i>)	70 de ani de la naștere	30
*James Krüss , scriitor german pentru copii, laureat al Premiului Hans Christian Andersen (1968) (1926-1997)	100 de ani de la naștere	31
Constantin I. Ciobanu , critic de artă (1961)	65 de ani de la naștere	31
Ziua Mondială fără Tutun (<i>World No Tobacco Day</i>) (Instituită în 1987 de Organizația Mondială a Sănătății pentru a conștientiza pericolul pe care îl prezintă consumul de tutun și expunerea la fumul de țigară și pentru a promova modul de viață fără fumat.)		31

IUNIE

- Ziua Internațională a Ocrotirii Copilului** (*International Children's Day*) 1
(Instituită în 1949 de către Federația Democratică Internațională a Femeilor pentru a accentua necesitatea apărării drepturilor și intereselor celor mai tineri locuitori ai planetei. Se sărbătorește în Republica Moldova conform Hotărârii Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și zilele de odihnă, iar din 2023 este declarată zi de odihnă.)
- *Mircea Cărtărescu**, poet, prozator, ese- 70 de ani de la 1
ist (1956) naștere
(Vezi și *Aniversări culturale* 2021)
- Svend Otto Sørensen**, autor și ilustra- 110 ani de la 2
tor danez de carte pentru copii, laureat al naștere
Premiului Hans Christian Andersen (1978)
(1916-1996)
- Ziua Internațională a Copiilor Nevino- 4
vați – victime ale agresiunii** (*International Day of Innocent Children – Victims of Agression*) (Instituită de ONU în 1982, în cadrul unei sesiuni speciale a Adunării Generale (A/RES/ES/-7/8). Scopul zilei este de a recunoaște durerea suferită de copiii afectați de consecințele războiului, victime ale abuzului fizic, mental și emoțional.)
- Ziua Mondială a Mediului** (*World Environment Day*) 5
(Instituită de ONU în 1972, prin Rezoluția 2994 (XXVII),

pentru a spori gradul de conștientizare a necesității de păstrare și ameliorare a mediului.)

Tudor Palladi , poet, critic literar, traducător (1946)	80 de ani de la naștere	6
--	-------------------------	---

Ziua Mondială a Oceanelor (<i>World Oceans Day</i>) (A fost propusă în 1992, la Summitul Națiunilor Unite de la Rio de Janeiro. În 2008, a fost declarată oficial de ONU, prin Rezoluția 63/111, urmând a fi sărbătorită în fiecare an pentru a conștientiza importanța oceanului planetar și modul în care îl putem proteja.)	8
---	---

Ziua Internațională împotriva Muncii Copiilor (<i>World Day against Child Labour</i>) (Se sărbătorește din 2002, la inițiativa Organizației Internaționale a Muncii, pentru a atrage atenția asupra necesității de eradicare a exploatării prin muncă a copiilor sub toate formele ei.)	12
--	----

Harriet Beecher-Stowe , prozatoare americană (1811-1896)	215 ani de la naștere	14
---	-----------------------	----

Rui Zink , scriitor și pedagog portughez (1961)	65 de ani de la naștere	16
--	-------------------------	----

Ligia Macovei , artist plastic (1916-1998)	110 ani de la naștere	18
---	-----------------------	----

Ziua Mondială a Refugiaților (<i>World Refugee Day</i>) (Declarată de ONU în 2000 prin Rezoluția 55/76. Prima dată s-a sărbătorit în 2001, când s-au împlinit 50 de ani de la adoptarea, în 1951, a Convenției despre statutul refugiaților. Este ocazia de a manifesta empatie și solidaritate cu persoanele forțate să-și părăsească casele din	20
--	----

cauza războaielor, violențelor sau persecuțiilor, de a aprecia curajul și reziliența lor în fața provocărilor și adversităților vieții.)

Galina Furdui , poetă, eseistă, traducătoare (1946-2025)	80 de ani de la naștere	21
---	-------------------------	----

Henry Rider Haggart , scriitor englez (1856-1925)	170 de ani de la naștere	22
--	--------------------------	----

Lidia Istrati , prozatoare (1941-1997)	85 de ani de la naștere	22
---	-------------------------	----

Ziua Suveranității Republicii Moldova (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990. Această zi celebrează adoptarea, pe 23 iunie 1990, a Declarației de Suveranitate a Republicii Moldova – un act fundamental, care a marcat începutul parcursului spre independență, democrație și consolidarea statului de drept.)		23
--	--	----

Ziua Internațională Olimpică (<i>Olympic Day</i>) (A fost lansată în 1948 pentru a celebra crearea, pe 23 iunie 1894, a Comitetului Olimpic Internațional.)		23
--	--	----

Ziua Universală a Iei (A fost marcată pentru prima dată în 2013, la inițiativa comunității „La Blouse Roumaine”. Se sărbătorește anual, în țară și în toate comunitățile românești din lume, pentru a promova frumusețea autentică a cămășii tradiționale românești.)		24
--	--	----

Ziua Internațională împotriva Consumului și a Traficului Illicit de Droguri (<i>International Day against Drug Abuse and Illicit Trafficking</i>) (Instituită de ONU în 1987, prin Rezoluția 42/112,		26
---	--	----

pentru a spori eforturile și cooperarea în vederea creării unei societăți în care să nu existe consum de droguri. În Republica Moldova a fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 91 din 24.05.2018.)

Ziua Națională a Portului Popular (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 194 din 19.11.2015. Are ca scop promovarea și valorificarea costumului tradițional autentic ca simbol identitar și element definitoriu al patrimoniului cultural imaterial.) 28
(ultima zi de duminică a lunii)

Ziua Națională a Taților (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 157 din 26.06.2025. Sărbătoarea este dedicată recunoașterii și celebrării rolului esențial al taților în viața copiilor și în bunăstarea familiei. Are ca scop promovarea implicării active și responsabile a bărbaților în creșterea și educația copiilor, încurajarea parteneriatului egal între părinți.) 28
(ultima zi de duminică a lunii)

Czeslaw Milosz, poet, eseist și critic 115 ani de la 30
american de origine poloneză, laureat al naștere
Premiului Nobel pentru Literatură (1980)
(1911-2004)

IULIE

Sărbătoarea Națională „Ziua comemorării lui Ștefan cel Mare și Sfânt” (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990 cu privire la zilele comemorative, zilele de sărbătoare și zilele de odihnă în Republica Moldova.) 2

Octavian Paler , poet, prozator, eseist, memorialist (1926-2007)	100 de ani de la naștere	2
*Vasile Vasilache , romancier și eseist (1926-2008)	100 de ani de la naștere	4
Ziua comemorării victimelor stalinismului (Instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 433 din 26.12.1990. În această zi de doliu național, sunt comemorate zecile de mii de victime ale deportărilor staliniste din Basarabia. În noaptea de 5 spre 6 iulie 1949 a avut loc cel de-al doilea și cel mai mare val al deportărilor, când peste 11 mii de familii sau circa 36 mii de persoane au fost duse în Siberia.)		6
Ziua Mondială a Ciocolatei (<i>World Chocolate Day</i>) (Se sărbătorește anual, începând din 1995, pentru a marca aniversarea zilei în care se presupune că acest desert a fost consumat prima dată în Europa, în 1550, sub formă de băutură de cacao și pentru a evidenția beneficiile consumului de ciocolată.)		7
Ziua Mondială a Competențelor Tinerilor (<i>World Youth Skills Day</i>) (A fost instituită de către Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 69/145 din 2014, pentru a spori gradul de conștientizare cu privire la importanța strategică a investiției în instruirea tinerilor privind dezvoltarea competențelor necesare pentru angajare, muncă decentă și antreprenariat.)		15
William Makepeace Thackeray , romancier englez victorian (1811-1863)	215 ani de la naștere	18

Ziua Mondială a Șahului (<i>World Chess Day</i>) (La inițiativa Federației Internaționale a Jocului de Șah (FIDE), a fost sărbătorită ca zi internațională încă din 1966. La 12 decembrie 2019, Adunarea Generală a ONU a declarat Ziua Mondială a Șahului (Rezoluția 74/22) pentru a marca data înființării FIDE la Paris, în 1924.)	20
Ziua Mondială a Balenelor și Delfinilor (<i>World Whale and Dolphin Day</i>) (Inițiată în 1986, când Comisia Internațională de vânătoare a balenelor (IWC), după 200 de ani de exterminare a acestora, a decis interzicerea vânătorii balenelor la nivel mondial.)	23
Vladimir Beșleagă , romancier, eseist, traducător (1931-2025) (Vezi <i>Aniversări culturale</i> 2016; 2021)	95 de ani de la naștere 25
George Bernard Shaw , scriitor și dramaturg irlandez, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1925) (1856-1950)	170 de ani de la naștere 26
*Ianoș Țurcanu , poet, prozator (1951) (Vezi și <i>Aniversări culturale</i> 2016, 2021)	75 de ani de la naștere 26
M(argaret) M(oore) Hodges , scriitoare americană pentru copii (1911-2005)	115 ani de la naștere 26
Beatrix (Helen Beatrix) Potter , ilustratoare și scriitoare engleză pentru copii (1866-1943) (Vezi <i>Aniversări culturale</i> 2021)	160 de ani de la naștere 28
Ziua Constituției Republicii Moldova (Este marcată anual pe 29 iulie, data la care în 1994 a fost adoptată Constituția, legea supremă a statului.)	29

Ziua Internațională a Prieteniei (*International Friendship Day*) 30
 (A fost marcată pentru prima dată în 1958 la inițiativa World Friendship Crusade, organizație civilă internațională, care militează în favoarea prieteniei ca modalitate de promovare a culturii păcii. Instituită oficial în 2011, prin Rezoluția 65/275 a Adunării Generale a ONU, pentru a transmite mesajul că prietenia între popoare, țări, culturi și indivizi poate inspira eforturile de pace și poate construi punți de legătură între comunități.)

AUGUST

Ziua Europeană de Comemorare a Holocaustului împotriva Romilor (*European Roma Holocaust Memorial Day*) 2
 (Instituită de Parlamentul European, prin Rezoluția din 15.04.2015, pentru a comemora cei 500 de mii de romi uciși în Europa ocupată de naziști. Într-o singură noapte, de 2 spre 3 august 1944, în lagărul Auschwitz-Birkenau au fost exterminați circa 3000 de romi, în majoritate femei, copii și vârstnici.)

Trifan Baltă , povestitor și cântăreț popular (1876-1960)	150 de ani de la naștere	3
Tudor Cataraga , sculptor (1956-2010)	70 de ani de la naștere	4
Savatie (Ștefan) Baștovoi , poet, prozator, teolog (1976)	50 de ani de la naștere	4

- Ziua Internațională a Semaforului** (*International Day of the Traffic Light*) (Celebrează apariția primului semafor în 1914, în orașul american Cleveland. Are ca obiectiv conștientizarea de către membrii comunității, în special de către copii, a necesității de a respecta regulile de circulație rutieră.) 5
- Ziua Internațională a Pisicilor** (*International Cat Day*) 8
(În 2002, Fondul Internațional pentru Bunăstarea Animalelor (International Fund for Animal Welfare – IFAW) și alte grupuri pentru drepturile animalelor au propus marcarea acestei zile. Din 2020, sărbătoarea este monitorizată de International Cat Cone, o organizație non-profit care protejează pisicile domestice în întreaga lume încă din 1958.)
- Sergiu Puică**, artist plastic (1956) 70 de ani de la naștere 11
(Vezi *Aniversări culturale 2016; 2021*)
- Ziua Internațională a Tineretului** (*International Youth Day*) (Instituită de ONU în 1999, prin Rezoluția 54/120, pentru a recunoaște eforturile tinerilor în îmbunătățirea societății și a activa implicarea lor în rezolvarea problemelor globale ale umanității.) 12
- Ziua Internațională a Stângacilor** (*International Left Handers Day*) (A fost marcată pentru prima dată în 1992, în Marea Britanie, la inițiativa Clubului Stângacilor (Left Handers Club) constituit în 1990 cu scopul de a menține legătura între stânga- 13

cii din întreaga lume și de a face cunoscute nevoile și cerințele acestora. În această zi se organizează competiții sportive între dreptaci și stângaci, precum și evenimente la care dreptacii sunt invitați să folosească unelte și echipamente proiectate pentru mâna stângă, pentru a înțelege astfel cât de greu este să trăiești într-o lume proiectată pentru cealaltă mână.)

René Goscinny , scriitor francez pentru copii și autor de benzi desenate (1926-1977)	100 de ani de la naștere	14
Andrei Negură , artist plastic (1956)	70 de ani de la naștere	16
George Enescu , compozitor, dirijor, pianist (1881-1955) (Vezi <i>Aniversări culturale</i> 2021)	145 de ani de la naștere	19
Victor Dumbrăveanu , prozator (1946-2011) (Vezi <i>Aniversări culturale</i> 2016; 2021)	80 de ani de la naștere	20
Salvatore Quasimodo , poet și traducător italian, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1959) (1901-1968)	125 de ani de la naștere	20
Ziua Internațională a Câinilor / Ziua Aprecierii Câinilor (<i>International Dog Day / Dog Appreciation Day</i>) (Inițiată în 2004 de Colleen Paige, expert și apărător al drepturilor animalelor de companie, sărbătoarea își propune să onoreze câinii pentru tot ce fac pentru a-i ajuta pe oameni și, de asemenea, să crească gradul de conștientizare cu privire la adopția câinilor și importanța de a le oferi un mediu sigur și iubitor.)		26

Sărbătoarea Națională „Ziua Independenței” (A fost instituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 695 din 27.08.1991 pentru a marca adoptarea Declarației de Independență la 27 august 1991.)	27
Ivan Franko , poet și prozator ucrainean (1856-1916)	170 de ani de la naștere 27
Théophile Gautier , scriitor francez (1811-1872)	215 ani de la naștere 30
Sărbătoarea Națională „Ziua Limbii Române” (Se sărbătorește oficial din 1990 pentru a celebra adoptarea, pe 31 august 1989, a legislației privind limba de stat și trecerea la grafia latină. În diferiți ani, a fost sărbătorită sub numele de „Limba Noastră cea Română” sau „Limba noastră”. În 2023, Parlamentul Republicii Moldova adoptă Legea nr. 52 din 16.03.2023, care prevede înlocuirea sintagmei „limba moldovenească” cu „limba română” în toată legislația Republicii Moldova și schimbarea numelui sărbătorii în „Ziua Limbii Române”.)	31

SEPTEMBRIE

Zilele Europene ale Patrimoniului (<i>European Heritage Days</i>) (În fiecare an, în luna septembrie, milioane de cetățeni sunt invitați să ia parte la evenimente prin care cunosc patrimoniul cultural din întreaga Europă, cu ocazia Zilelor Europene ale Patrimoniului (ZEP) organizate în comun de Uniunea Europeană și	Pe parcursul lunii septembrie
---	-------------------------------

de Consiliul Europei, care a lansat acțiunea în 1985. Având ca slogan permanent „Europa – un patrimoniu comun”, ZEP contribuie la creșterea gradului de conștientizare cu privire la valoarea acestui patrimoniu comun și la necesitatea conservării sale pentru generațiile prezente și viitoare. În fiecare an, evenimentele sunt organizate în jurul unei teme speciale. Tema anului 2026, „Patrimoniul în pericol”, subliniază importanța protejării și conservării identității culturale și istorice a tuturor comunităților.)

Ziua Cunoștințelor (În Republica Moldova este sărbătorită tradițional pe 1 septembrie pentru a marca începutul noului an școlar.) 1

Ziua Armatei Naționale (Constituită prin Hotărârea Parlamentului RM nr. 1549-XII din 13.07.1993. Celebrează data semnării Decretului Președintelui RM nr. 193 din 3.09.1991 cu privire la crearea Forțelor Armate ale Republicii Moldova.) 3

George Bacovia, poet (1881-1957) 145 de ani de la naștere 4

Ziua Internațională a Alfabetizării (*International Literacy Day*) (Instituită de UNESCO în 1966 pentru activizarea eforturilor de eradicare a analfabetismului.) 8

Ziua ursulețului de pluș Teddy (*Teddy Bear Day*) (În această zi sărbătorim rolul important pe care jucăriile de pluș l-au avut și îl au în continuare în viața copii 9

lor, încă de la apariția lor. De asemenea, în multe țări, pe 27 octombrie, se sărbătorește ziua de naștere a ursulețului Teddy.)

Ziua Mondială de Prevenire a Suicidului (*World Suicide Prevention Day*) (Se marchează anual din 2002, la inițiativa Asociației Internaționale de Prevenire a Suicidului și a Organizației Mondiale a Sănătății.) 10

Anthony (Edward Tudor) Browne, ilustrator și autor englez de carte pentru copii, laureat al *Premiului Hans Christian Andersen* (2000) (1946) 80 de ani de la naștere 11

***Roald Dahl**, scriitor britanic pentru copii (1916-1990) 110 ani de la naștere 13

Emil Botta, poet, prozator (1911-1977) 115 ani de la naștere 15

Ziua Internațională a Democrației (*International Day of Democracy*) (Instituită de ONU în 2007, prin Rezoluția 62/7, pentru a atrage atenția asupra stării democrației în lume.) 15

Ziua de naștere a Julietei (*Juliet's Birthday*) (Se sărbătorește în orașul italian Verona, în cinstea eroinei din celebra piesă „Romeo și Julieta” de William Shakespeare, considerată cea mai tristă poveste de dragoste din lume.) 16

***Aurel Scobioală**, prozator și publicist, laureat al Diplomei de Onoare IBBY (2006) (1941-2007) 85 de ani de la naștere 17
(Vezi și *Aniversări culturale 2016*)

Eugenia Bulat , poetă (1956)	70 de ani de la naștere	19
Victoria Barbă , regizoare și scenaristă de filme de animație (1926-2020)	100 de ani de la naștere	19
William Gerald Golding , prozator englez, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1983) (1911-1993)	115 ani de la naștere	19
George Coșbuc , poet, prozator și traducător (1866-1918)	160 de ani de la naștere	20
Herbert George Wells , scriitor englez de science fiction (1866-1946)	160 de ani de la naștere	21
Ziua Internațională a Păcii (<i>International Day of Peace</i>) (Instituită de ONU în 2001, prin Rezoluția 55/282, ca zi a non-violenței, fără focuri de armă, în care toate națiunile și popoarele sunt chemate să înceteze orice ostilități pe parcursul acestei zile.)		21
Jaroslav Seifert , poet, prozator și jurnalist ceh, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1984) (1901-1986)	125 de ani de la naștere	23
Ziua Mondială a Curățeniei (<i>World Clean Up Day</i>) (A fost inițiată în 1993 de către ONU în parteneriat cu Clean Up the World. Sărbătoarea are scopul de a inspira și de a îndemna populația să curețe, să îmbunătățească și să protejeze mediul, prin realizarea de acțiuni care pot varia de la igienizarea unor zone, plantarea de arbori și arbuști la proiecte care contribuie la conservarea resurselor naturale.)		23

Francis Scott Fitzgerald , romancier și novelist american (1896-1940)	130 de ani de la naștere	24
Ziua benzilor desenate (<i>Comic Book Day</i>) (Se sărbătorește anual în SUA și în alte țări pentru a promova interesul pentru cartea cu benzi desenate ca formă de artă.)		25
Ziua Europeană a Limbilor (<i>European Day of Languages</i>) (Se marchează din 2001, la decizia Consiliului Europei, pentru a celebra diversitatea lingvistică în Europa și a încuraja populația să cunoască mai multe limbi străine.)		26
Ziua Mondială a Turismului (<i>World Tourism Day</i>) (Se sărbătorește din 1980, la decizia Organizației Mondiale a Turismului, pentru a determina comunitatea internațională să conștientizeze importanța turismului și valorile sale culturale, sociale, politice și economice.)		27
Ziua Internațională a Dreptului de a Ști (<i>International Right to Know Day</i>) (Instituită în 2002, la inițiativa rețelei internaționale a activiștilor în domeniul accesului la informațiile politice, pentru a atrage atenția asupra importanței pe care dreptul la informare o are în orice sistem democratic.)		28
Ziua Mondială a Inimii (<i>World Heart Day</i>) (Se marchează din 2000, la inițiativa Federației Mondiale a Inimii (World Heart Federation), cu susținerea ONU și OMS. Scopul este de a îmbunătăți starea		29

de sănătate la nivel mondial prin încurajarea oamenilor să facă schimbări în modul de viață și prin promovarea educației cu privire la modalitățile de a fi bun cu inima ta.)

Ziua Internațională a Traducătorilor (*International Translation Day*) (A început să fie sărbătorită încă în 1953, iar în 1991 a fost declarată ca zi internațională de către Federația Internațională a Traducătorilor, sub egida UNESCO, pentru a sublinia importanța profesiei de traducător și a multilingvismului. La 24 mai 2017, Adunarea Generală a ONU a adoptat Rezoluția 71/288 privind rolul traducătorilor profesioniști în conectarea națiunilor și promovarea păcii, înțelegerii și dezvoltării. Data de 30 septembrie marchează ziua Sfântului Ieronim, care a tradus Biblia în limba latină și este considerat patronul traducătorilor.)

30

OCTOMBRIE

Lunarul Bibliotecilor Școlare (*International School Library Month*) (Se organizează la inițiativa Asociației Internaționale a Bibliotecilor Școlare (International Association of School Librarianship). Include activități desfășurate pe parcursul unei zile, săptămâni sau întregii luni, dedicate bibliotecilor școlare și rolului lor în instruirea și educația copiilor.)

1-31

- Ziua Internațională a Muzicii (*International Music Day*)** 1
(Instituită de UNESCO în 1973 pentru a încuraja promovarea artei muzicale, schimburile culturale, întărirea păcii și înțelegerii între popoare prin intermediul muzicii.)
- Ziua Internațională a Oamenilor în Etate (*International Day of Older Persons*)** 1
(Instituită de ONU în 1990, prin Rezoluția 45/106, ca dovadă a prețuirii și respectului pentru persoanele de vârstă a treia.)
- Ziua Internațională a Non-Volenței (*International Day of Non-Violence*)** 2
(Instituită de ONU, prin Rezoluția 61/271 din 15.06.2007, pentru a reafirma „relevanța universală a principiului non-volenței”, precum și dorința de a asigura o cultură a păcii, toleranței și înțelegerii. Celebrează data nașterii lui Mahatma Gandhi (1869-1948), unul dintre cei mai mari militanți pentru pace, pionier al filosofiei și strategiei non-volenței.)
- Ziua Mondială a Zâmbetului (*World Smile Day*)** 2
(A fost marcată pentru prima dată în 1999 în Worcester, orașul natal al lui Harvey Ball, artistul american care, în 1963, a creat imaginea „față zâmbitoare” (smiley face), pe care în prezent oamenii de peste tot din lume o folosesc pentru a-și exterioriza emoțiile pozitive.)
(prima zi de vineri a lunii)
- Ziua Mondială a Animalelor (*World Animal Day*)** 4
(Instituită în 1931 la inițiativa Organizației Internaționale pentru Protecția Animalelor. Se marchează în ziua

Sf. Francisc de Assisi, protectorul animalelor, pentru a atrage atenția asupra speciilor pe cale de dispariție și a necesității protecției regnului animal.)

Ziua Mondială a Mersului pe Jos (*World Walking Day*) (Sărbătoarea a fost lansată după Summit-ul de la Rio de Janeiro al organizațiilor membre ale TAFISA – Asociația Internațională a Sportului pentru Toți (1992) cu scopul de a promova sănătatea prin mișcare și a sublinia beneficiile mersului pe jos asupra organismului uman.)

3-4
(primul
weekend
al lunii)

Ziua Mondială a Pedagogului (*World Teacher's Day*) (Declarată de UNESCO în 1994 pentru a marca semnarea, în 1966, a Recomandărilor UNESCO privind statutul pedagogului și pentru a conștientiza importanța educației și condițiile în care își desfășoară activitatea cadrele didactice. În Republica Moldova, conform Hotărârii Guvernului nr. 1042 din 03.10.2021, 5 octombrie este declarată Ziua profesională a lucrătorilor din învățământ.)

5

Ziua Mondială a Vederii (*World Sight Day*) (Această zi a fost inclusă în calendarul oficial al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) în 1999, fiind coordonată de Agenția Internațională de Prevenire a Orbirii, și vizează importanța îngrijirii vederii drept un obiectiv prioritar.).

8
(a doua
zi de joi a
lunii)

***Katherine Applegate**, scriitoare americană pentru copii (1956)

70 de ani de la
naștere

9

Lidia Ungureanu , poetă și publicistă (1951)	75 de ani de la naștere	10
Nicolae Băciuț , poet, eseist, traducător (1956)	70 de ani de la naștere	10
Mihail Ion Ciubotaru , poet, publicist, traducător (1936-2021)	90 de ani de la naștere	11
Eugenio Montale , poet, prozator și editor italian, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1975) (1896-1981)	130 de ani de la naștere	12
Christine Nöstlinger , scriitoare austriacă pentru copii, laureată a <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (1984) (1936-2018)	90 de ani de la naștere	13
Robert Ingpen , autor și ilustrator australian de carte pentru copii, laureat al <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (1986) (1936)	90 de ani de la naștere	13
Ghenadie Jalbă , artist plastic (1956)	70 de ani de la naștere	13
Jürg Schubiger , scriitor elvețian pentru copii, psiholog, laureat al <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (2008) (1936-2014)	90 de ani de la naștere	14
Ana Manole , poetă, publicistă, editor (1961)	65 de ani de la naștere	15
Ziua Globală a Spălatului pe Mâini (<i>Global Handwashing Day</i>) (A fost declarată oficial de către Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), fiind marcată pentru prima dată în 2008. Scopul evenimentelor organizate în această zi în întreaga lume este să atragă atenția publicului, în special copiilor, asupra necesității acestei simple, dar foarte importante proce-		15

duri de igienă ca o abordare-cheie pentru prevenirea multor boli.)

Meg Rosoff , scriitoare americană/britanică pentru copii, laureată a <i>Premiului Memorial Astrid Lindgren</i> (2016) (1956)	70 de ani de la naștere	16
---	-------------------------	----

Dino Buzzati , prozator, dramaturg, poet și pictor italian (1906-1972)	120 de ani de la naștere	16
---	--------------------------	----

Ziua Mondială a Alimentației (<i>World Food Day</i>) (A fost propusă în 1979 de către Organizația pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite (FAO). În 1980, a fost declarată oficial de către Adunarea Generală a ONU cu scopul creșterii gradului de conștientizare publică asupra problemelor privind alimentația la nivel mondial și consolidarea solidarității în lupta împotriva foametei, a malnutriției și sărăciei. Data de 16 octombrie reprezintă ziua înființării FAO în 1945. În Republica Moldova, Ziua Națională a Alimentației se sărbătorește din 2019, conform Hotărârii Parlamentului RM nr. 134 din 20.09.2019.)	16
---	----

Philip Pullman , scriitor britanic pentru copii, laureat al <i>Premiului Memorial Astrid Lindgren</i> (2005) (1946)	80 de ani de la naștere	19
--	-------------------------	----

Elfriede Jelinek , scriitoare austriacă, laureată a <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (2004) (1946)	80 de ani de la naștere	20
---	-------------------------	----

Perpessicius (Dimitrie S. Panaitescu) , critic literar, eminescolog, poet, folclorist, istoriograf (1891-1971)	135 de ani de la naștere	21
---	--------------------------	----

Silvia Kerim , scriitoare pentru copii (1931-2016)	95 de ani de la naștere	21
Edmondo De Amicis , prozator italian (1846-1908) (<i>Vezi Aniversări culturale 2021</i>)	180 de ani de la naștere	21
Evgheni Șvart , dramaturg rus (1896-1958)	130 de ani de la naștere	21
Ferenc (Franz) Liszt , pianist, compozitor, dirijor maghiar (1811-1886)	215 ani de la naștere	22
Laurie Halse Anderson , scriitoare americană pentru copii, laureată a <i>Premiului Memorial Astrid Lindgren</i> (2023) (1961)	65 de ani de la naștere	23
Ziua Organizației Națiunilor Unite (<i>United Nations Day</i>) (Instituită de ONU în 1947, prin Rezoluția 168. Marchează data intrării în vigoare a Cartei Națiunilor Unite (1945) și urmărește promovarea în întreaga lume a scopurilor și realizărilor ONU.)		24
Pablo Picasso , pictor, grafician, sculptor și ceramist spaniol (1881-1973)	145 de ani de la naștere	25
Ziua Internațională a Animației (<i>International Animation Day</i>) (A fost lansată în 2002 de către Asociația Internațională de Film Animat (ASIFA) pentru a marca 110 ani de la prima demonstrație publică a invenției artistului și inventatorului francez Emile Reynaud – imagini în mișcare reproduse pe ecran, cu alte cuvinte – desene animate.)		28
Gheorghe Dimitriu , poet și prozator, artist plastic, muzician, actor (1916-1999)	110 ani de la naștere	30

Eugen Lovinescu, critic și istoric literar, 145 de ani de dramaturg, romancier, nuvelist (1881- la naștere 1941) 31

Ziua Națională „Un Arbore pentru Dăinuirea Noastră” (Instituită prin Decretul Președintelui Republicii Moldova nr. 27 din 13.02.1995. Începând din 2011, conform Decretului Președintelui Republicii Moldova nr. 644 din 24.11.2010, se marchează în ultima sâmbătă a lunii octombrie.) 31
(ultima sâmbătă a lunii)

NOIEMBRIE

Odyseas Elytis, scriitor grec, laureat al 115 ani de la 2
Premiului Nobel pentru Literatură (1979) naștere
(1911-1996)

Emil Loteanu, poet, regizor, scenarist 90 de ani de la 6
(1936-2003) naștere
(Vezi *Aniversări culturale* 2021)

Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare (*World Science Day for Peace and Development*) 10
(A fost proclamată de către UNESCO în 2001, prin Rezoluția 31C/Rez.20, pentru a evidenția rolul științei și al oamenilor de știință pentru societățile durabile, precum și necesitatea de a informa și a implica publicul larg în debateri privind problemele științifice emergente.)

Evgheni Ciarușin, ilustrator și scriitor rus 125 de ani de 11
de carte pentru copii (1901-1965) la naștere
(Vezi *Aniversări culturale* 2021)

- Ziua Mondială Origami (*World Origami Day*)** (Se sărbătorește pe 11 noiembrie, ziua de naștere a lui Lillian Oppenheimer, fondatoarea primului grup origami din America, cea care a contribuit la fondarea Societății Britanice de Origami și a Asociației Origami din SUA). 11
- *José Maria Sánchez-Silva**, scriitor, jurnalist și cineast spaniol, laureat al Premiului *Hans Christian Andersen* (1968) (1911-2002) 115 ani de la naștere 11
- Ziua Internațională a Nevăzătorilor / Ziua bastonului alb (*International White Cane Day*)** (Se marchează din 1946, în ziua de naștere a savantului și pedagogului francez Valentin Hauy, întemeietorul primei școli pentru nevăzători din lume, în 1784). 13
- Ziua Mondială a Bunătății/Bunăvoinței (*World Kindness Day*)** (A fost sărbătorită pentru prima dată în 1998, la inițiativa Mișcării Mondiale a Bunătății (World Kindness Movement), pentru a evidenția bunătatea ca o parte fundamentală a condiției umane, pentru a inspira și a încuraja oamenii să dea dovadă de mai multă bunăătate în viața de zi cu zi.) 13
- Ziua Mondială de Comemorare a Victimelor Traficului Rutier (*World Day of Remembrance for Road Traffic Victims*)** (Instituită de ONU în 2005, prin Rezoluția 60/5, pentru a conștientiza impactul accidentelor rutiere și necesitatea unor măsuri de prevenire a lor.) 15
(a treia duminică a lunii)

Ziua Internațională a Toleranței (<i>International Day for Tolerance</i>) (Instituită de ONU în 1996 prin Rezoluția 51/95. Marchează data adoptării de către statele membre UNESCO a Declarației Principiilor Toleranței, la 16 noiembrie 1995.)	16
Ziua Patrimoniului Mondial (<i>World Heritage Day</i>) (Este celebrată în fiecare an, în data la care, în 1972, la Conferința generală a Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură (UNESCO), a fost adoptată Convenția privind Protecția Patrimoniului Mondial Cultural și Natural.)	16
Ziua Internațională a Studenților (<i>International Day of Students</i>) (Declarată în 1941 de către Consiliul Internațional al Studenților ca urmare a evenimentelor din 1939 de la Praga, când nouă studenți cehi au fost executați de naziști și alți peste 1200 au fost trimiși în lagăre de concentrare.)	17
Corneliu Baba , pictor (1906-1997)	120 de ani de la naștere 18
Mihail Lomonosov , savant enciclopedist și scriitor rus (1711-1765)	315 ani de la naștere 19
Ziua Mondială a Copilului (<i>World Children's Day</i>) (Prin Rezoluția 836(IX) din 14 decembrie 1954, Adunarea Generală a ONU a recomandat ca toate țările să instituie o Zi Universală a Copilului, în care să fie celebrată fraternitatea și înțelegerea între copii la nivel mondial. Din 1990, Ziua	20

Mondială a Copilului marchează și data la care ONU a adoptat Declarația Drepturilor Copiilor, în 1959 și Convenția cu privire la Drepturile Copiilor, în 1989.)

Ziua Mondială a Salutului (*World Hello Day*) 21
(Este o inițiativă lansată în 1973 de frații Brian și Michael McCormack din Omaha, statul Nebraska, SUA, din considerentul că salutul este o formă elementară de acțiune interumană și un pas important spre asigurarea păcii și înțelegerii între oamenii de rase, naționalități, religii diferite.)

Mihai Grecu, artist plastic (1916-1998) 110 ani de la 22
(*Vezi Aniversări culturale 2016*) naștere

Ziua Mondială a Televiziunii (*World Television Day*) 21
(A fost proclamată de Adunarea Generală a ONU, prin Rezoluția 51/205 din 1997, cu prilejul primului Forum Mondial al Televiziunii, care a avut loc la sediul ONU din New York în 1996. Statele au fost invitate să sărbătorească această zi prin încurajarea, la nivel mondial, a schimburilor de programe de televiziune axate pe subiecte precum pacea, securitatea, dezvoltarea economică, socială și diversitatea culturală.)

***Carlo Collodi (Lorenzini), scriitor italian (1826-1890)** 200 de ani de 24
la naștere

Ziua Internațională pentru Eliminarea Violenței asupra Femeilor (*International Day for the Elimination of Violence against Women*) 25
(A fost declarată de Adunarea

Generală ONU prin Rezoluția 54/134 din 2000. Este marcată în toată lumea prin manifestații și acte de condamnare a diverselor forme de violență asupra femeilor.)

Paul William Anderson , scriitor american de science fiction (1926-2001)	100 de ani de la naștere	25
*Mihail Drumeș , prozator și dramaturg (1901-1982)	125 de ani de la naștere	26
Tomi Ungerer , ilustrator și autor francez de carte pentru copii, laureat al <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (1998) (1931-2019)	95 de ani de la naștere	28
Stefan Zweig , prozator și dramaturg austriac (1881-1942)	145 de ani de la naștere	28
Mircea V. Ciobanu , poet, dramaturg, eseist și istoric literar (1956)	70 de ani de la naștere	29
Alexandru Hâjdău , savant enciclopedist, scriitor și bibliograf (1811-1872)	215 ani de la naștere	30

DECEMBRIE

Ziua Mondială de Combatere și Profilaxie a Maladiei HIV/SIDA (<i>World AIDS Day</i>) (Instituită de ONU în 1988, prin Rezoluția 43/15, pentru a sensibiliza opinia publică și a exprima solidaritatea cu persoanele afectate de această maladie.)	1
Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități (<i>International Day of Persons with Disabilities</i>) (Instituită de ONU în 1992, prin Rezoluția 47/3, pentru conști-	3

entizarea și îmbunătățirea situației persoanelor cu dizabilități, pentru a le oferi șanse egale și posibilități de integrare în societate.)

Walt Disney , regizor și producător american de filme (1901-1966)	125 de ani de la naștere	5
Ann Nolan Clark , scriitoare americană pentru copii (1896 -1995)	130 de ani de la naștere	5
Ziua Internațională a Voluntarilor pentru Dezvoltare Economică și Socială (<i>International Volunteer Day for Economic and Social Development</i>) (Instituită de ONU în 1985, prin Rezoluția 40/212, pentru a accentua contribuția serviciului de voluntariat la dezvoltarea economică și socială și a stimula tot mai multe persoane să activeze ca voluntari atât în propria țară, cât și în străinătate).		5
Ziua Mondială a Solului (<i>World Soil Day</i>) (În decembrie 2013, cea de-a 68-a Adunare Generală a ONU a decis, prin Rezoluția 68/232, sărbătorirea acestei zile pentru a conștientiza importanța menținerii unui sol sănătos și susținerea unei gestionări durabile a resurselor solului.)		5
Ion Vieru , poet și traducător (1941-2022)	85 de ani de la naștere	7
Hortenzia Papadat-Bengescu , romancieră și nuvelistă (1876-1955)	150 de ani de la naștere	8
Sara Pennypacker , scriitoare americană pentru copii (1951)	75 de ani de la naștere	9
Ziua Drepturilor Omului (<i>Human Rights Day</i>) (Instituită de ONU în 1950,		10

prin Rezoluția 423(V). Marchează aniversarea adoptării, în 1948, a Declarației Universale a Drepturilor Omului).

Nelly Sachs , scriitoare germană de etnie evreiască, laureată a <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1966) (1891-1970)	135 de ani de la naștere	10
--	--------------------------	----

Melvil Dewey , bibliotecar american, inventatorul sistemului de clasificare zecimală (1851-1931)	175 de ani de la naștere	10
---	--------------------------	----

Adrian Ciubotaru , poet, traducător, critic literar (1976)	50 de ani de la naștere	10
---	-------------------------	----

Ziua Internațională a Munților (<i>International Mountain Day</i>) (Proclamată în 2003 de Adunarea Generală a ONU prin Rezoluția 57/245. Are scopul de a pune în valoare regiunile montane. Conservarea lor reprezintă un factor-cheie pentru dezvoltarea durabilă, arealul montan fiind amenințat de schimbările climatice și de supraexploatare.)	11
--	----

Naghib Mahfuz , romancier egiptean, laureat al <i>Premiului Nobel pentru Literatură</i> (1988) (1911-2006)	115 ani de la naștere	11
---	-----------------------	----

Ana Maria Machado , scriitoare braziliană pentru copii, laureată a <i>Premiului Hans Christian Andersen</i> (2000) (1941)	85 de ani de la naștere	24
--	-------------------------	----

Ștefan Tudor (Melnic) , poet, prozator și publicist (1941) (Vezi <i>Aniversări culturale 2016</i>)	85 de ani de la naștere	24
---	-------------------------	----

Ioan Alexandru (Șandor) , poet, publicist, eseist (1941-2000)	85 de ani de la naștere	25
--	-------------------------	----

Pam Muñoz Ryan , scriitoare americană pentru copii (1951)	75 de ani de la naștere	25
--	-------------------------	----

Ziua Actorului (A fost instituită în Republica Moldova prin Hotărârea Guvernului nr. 949 din 27.12.1994. Este un prilej de a recunoaște importanța artei teatrale, de a celebra munca și talentul actorilor, dar și a tuturor celor care contribuie la producerea spectacolelor de teatru.)

ALTE DATE

Mircea cel Bătrân , domnitor al Țării Românești (1386-1418)	640 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești
Academia de Științe a Moldovei (2 august 1961)	65 de ani de la fondare
UNESCO (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură) (1946)	80 de ani de la înființare
UNICEF (Fondul Internațional pentru Copii al Națiunilor Unite, deținător al <i>Premiului Nobel pentru Pace</i> , 1965) (1946)	80 de ani de la înființare
Centrul Internațional de Expoziții MOLDEXPO (1 ianuarie 1956)	70 de ani de la fondare
„Pagini basarabene” , revistă literară și de cultură generală (ianuarie 1936)	90 de ani de la apariție
„Florile dalbe” (anterior „Tânărul leninist”), publicație instructiv-cognitivă și literar-artistică pentru copii și adolescenți (martie 1941)	85 de ani de la apariție
„Astra basarabeană”, Asociația Culturală din Chișinău (12 septembrie 1926-1940)	100 de ani de la înființare
„Limba Română”, revistă de știință și cultură (1991)	35 de ani de la apariție

OPERE ANIVERSARE

- „Alice în Țara Oglinzilor”** (Alice Through the Looking Glass), povestire-basm de Lewis Carrol (1871) 155 de ani de la publicare
- „Aventurile lui Cipollino”** (Le avventure di Cipollino), povestire-basm de Gianni Rodari (1951) 75 de ani de la publicare
- „Aventurile lui Pinocchio”** (Le avventure di Pinocchio, storia di un burattino), povestire-basm de Carlo Collodi (1881) 145 de ani de la publicare
- „Aventurile lui Tom Sawyer”** (The Adventures of Tom Sawyer), povestire de Mark Twain (1876) 150 de ani de la publicare
- „Cavalerii Florii de cireș”,** roman, primul volum din ciclul „Cireșarii” de Constantin Chiriță (1956) 70 de ani de la publicare
- „Călărețul fără cap”** (The Headless Horseman), roman de Mayne Reid (1866) 160 de ani de la publicare
- „Călătoriile lui Gulliver”** (Gulliver’s travels), povestire-basm de Jonathan Swift (1726) 300 de ani de la publicare
- „Călin (file din poveste)”** de Mihai Eminescu (1876) 150 de ani de la publicare
- „Cometă în Momilandia”** (Kometjakten), povestire-basm de Tove Jansson (1946) 80 de ani de la publicare
- „Dănilă Prepeleac”,** poveste de Ion Creangă (1876) 150 de ani de la publicare
- „De veghe în lanul de secară”** (The Catcher in the Rye), roman de Jerome David Salinger (1951) 75 de ani de la publicare
- „Dumbrava minunată”,** povestire de Mihail Sadoveanu (1926) 100 de ani de la publicare

- „**Grădina secretă**” (The Secret Garden), 115 ani de la publicare de Frances Eliza Hodgson Burnett (1911)
- „**Invitație la vals**”, roman de Mihail Dru- 90 de ani de la publicare meș (1936)
- „**James și piersica uriașă**” (James and Gi- 65 de ani de la publicare ant Peach), povestire-basm de Roald Dahl (1961)
- „**Krabat**”, povestire-basm de Otfried 55 de ani de la publicare Preußler (1971)
- „**Măria-Sa, puiul pădurii**”, povestire de 95 de ani de la publicare Mihail Sadoveanu (1931)
- „**Micul Lord**” (Little Lord Fauntleroy), 140 de ani de la publicare povestire de Frances Eliza Hodgson Bur- nett (1886)
- „**Ministrul bunelului**”, povestiri de Spiri- 55 de ani de la publicare don Vangheli (1971)
- „**Moby Dick**”, roman de Herman Melville 175 de ani de la publicare (1851)
- „**Model de copilărie**” (Kindheitsmuster), 50 de ani de la publicare roman de Christa Wolf (1976)
- „**Păsările tinereții noastre**”, dramă de Ion 55 de ani de la publicare Druță (1971)
- „**Pe aripile vântului**” (Gone with the 90 de ani de la publicare Wind), roman de Margaret Mitchell (1936)
- „**Povestea porcului**”, poveste de Ion 150 de ani de la publicare Creangă (1876)
- „**Poveștile unchiului Remus**” (The 150 de ani de la publicare Complete Tales of Uncle Remus), de Joel Chandler Harris (1876)
- „**Prinț și cerșetor**” (The Prince and the 145 de ani de la publicare Pauper), de Mark Twain (1881)

- „**Punguța cu doi bani**”, poveste de Ion Creangă (1876) 150 de ani de la publicare
- „**Singur în fața dragostei**”, roman de Aureliu Busuioc (1966) 60 de ani de la publicare
- „**Solaris**”, roman science fiction de Stanislaw Lem (1961) 65 de ani de la publicare
- „**Spărgătorul de nuci și Regele șoarecilor**” (Nußknacker und Mausekönig), basm de Ernst Theodor Amadeus Hoffmann (1816) 210 ani de la publicare
- „**Steaua lui Ciuboțel**”, de Spiridon Vangheli (1981) 45 de ani de la publicare
- „**Țara de dincolo de negură**”, roman de Mihail Sadoveanu (1926) 100 de ani de la publicare
- „**Ultimul mohican**” (The Last of the Mohicans), roman de Fenimore Cooper (1826) 200 de ani de la publicare
- „**Winnie-the-Pooh**”, povestire-basm de Alan Alexander Milne (1926) 100 de ani de la publicare
- „**Zbor frânt**”, roman de Vladimir Beșleagă (1966) 60 de ani de la publicare

NOTE BIOGRAFICE ȘI BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

7 IANUARIE – 100 DE ANI DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI MIRCEA SÂNTIMBREANU (1926-1999)

Mircea Sântimbreaanu, prozator, traducător, publicist, scenarist și producător de film, s-a născut pe 7 ianuarie 1926 în localitatea Băița, județul Hunedoara. Este cunoscut și apreciat mai ales ca autor de literatură pentru copii, dar și ca promotor al culturii române prin activitatea sa editorială și cinematografică. Moștenirea sa literară a influențat generații întregi de tineri cititori și profesori.

Între anii 1935 și 1943, a urmat Liceul Ortodox-Român „Avram Iancu” din Brad. A absolvit apoi Facultatea de Drept (1947) și Facultatea de Filosofie (1951), ambele la București.

În paralel cu studiile, între 1948 și 1951, a fost asistent universitar la Catedra de Drept Penal a Universității București. Din 1952 până în 1960, a predat istoria la Școala mixtă nr. 2 „La Teiu”, cunoscută, din 1954, ca Școala elementară de șapte ani nr. 139 din cartierul Rahova. Experiența cu micii elevi l-a ajutat să înceapă să scrie primele sale cărți pentru copii. Cariera sa profesională a inclus și importante funcții administrative și culturale. În perioada 1970-1972, a fost director general al Centrului Național al Cinematografiei, iar din 1972, timp de doi ani, a activat în calitate de Secretar al Secției de literatură pentru copii și tineret din cadrul Asociației Scriitorilor din București. Ulterior, a devenit director al Editurii „Albatros”, unde a publicat și promovat numeroși autori români, contribuind la diversificarea și popularizarea cărților românești.

Debutul literar a avut loc în 1956 cu volumul de proză *Cu și fără ghiordan*, tradus ulterior în limbile maghiară, sârbă și germană. Printre alte titluri de referință ale autorului se numără: *Sub lupă* (1957), *Extempora-*

le și... alte lucrări scrise (1963), *Lângă groapa cu furnici* (1964), *Recreația mare* (1965), *32 de premianți* (1980), *Să stăm de vorbă fără catalog* (1980), *Mama mamuților mahmuri* (1980), *Pescuitul de la A la Z – ghidul pescarului sportiv* (1995) ș.a. Prin tonul ironic, observațiile fine din lumea copilăriei și talentul de povestitor, Sântimbreanu s-a impus ca o voce distinctă în literatura pentru tineri.

De-a lungul vieții, Mircea Sântimbreanu a fost apreciat pentru activitatea sa literară și culturală. I-au fost acordate mai multe premii, printre care: Premiul Asociației Scriitorilor din București pentru cartea *Recreația mare* (ediția a doua, 1973), Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru cartea *Mama mamuților mahmuri* (1980) ș.a. A fost decorat cu Ordinul Meritul Cultural clasa a III-a (1971).

În anul 1996, i s-a acordat titlul de Cetățean de Onoare al municipiului Brad, fiind recunoscut drept „Fiu al Țării Zarandului” pentru întreaga sa activitate literară. Din anul 2000, școala unde a predat în cartierul Rahova îi poartă numele.

Mircea Sântimbreanu s-a stins din viață pe 19 august 1999 la București, lăsând o moștenire literară valoroasă, apreciată de generații întregi de cititori.

Referințe

Mircea Sântimbreanu a scris PENTRU CEI MICI O LITERATURĂ MARE, tocmai pentru a fi citită de copii – „un public caracterizat de o exigență specială, care foarte greu poate fi păcălit: pentru că nevoia care stă la baza consumului său literar este naturală și intrinsecă. Validarea este aici spontană, imediată și se bazează pe fascinația imagistică și lingvistică.”

* * *

Dacă, fără îndoială, mulți scriitori de literatură pentru copii simt nevoia să poetizeze copilăria, Mircea Sântimbreanu, în toată opera sa, nu abordează aspectele mirifice ale acestei vârste, adică felul cum micul și mai apoi marele școlar este obligat de statutul său să se adapteze noului mediu social, care îi limitează libertatea absolută și care-i impune anumite obligații mai mult sau mai puțin stricte. Poate și de aceea, al doilea său volum are titlul *Sub lupă* – și reprezintă o minuțioasă analiză literară a succeselor, dar mai cu seamă a insucceselor și dezamăgirilor celui care,

literalmente, se zbate în căutarea personalității sale în devenire. De aici reiese și una dintre trăsăturile esențiale ale personajelor lui Mircea Sântimbreanu, care, încercând să-și depășească limitele firești, se comportă, dacă nu ciudat, atunci, sigur, împotriva unei normalități călduțe, conferind scrisului său un caracter satiric.

Deși tipurile de copii-școlari satirizați sunt leneși, chiulangii, superficiali, măiestria autorului constă în portretizarea lor nu satirică, ci în devenire, subtextul moralizator al acțiunii căpătând, adesea, virtuțile unui veritabil, dar subtil manual de etică.

Iuliu Rațiu

Prezentate pe un ton serios sau parodic, schițele [din *Recreația mare*] sunt înviorate de dialogul alert, de spontaneitatea replicilor, de comicul rezultat din contradicțiile existente între intențiile micilor eroi și șansele lor, limitate, de realizare. Darul observației psihologice, limbajul plastic sau metaforic, capacitatea de înțelegere a specificului vârstei reliefează o vădită vocație de povestitor. Deși intenția educativă a acestor scrieri e în afara discuției, fiind exprimată adesea explicit, ea este foarte departe de registrul moralizator. În fond, Sântimbreanu aduce un vibrant elogiu copilăriei, acel „teritoriu vrăjit de care nu ne lăsăm deposeđați până la ultima suflare”.

Ilie Radu-Nandra

Principalele atribute ale cărților lui Sântimbreanu sunt, într-adevăr, fantezia bine temperată, dublată de umor și ironie, oralitatea obținută prin alternarea vocilor narative și utilizarea persoanei a doua singular, precum și grija de a schimba tiparele compoziționale și clișeele genului practicat...

Dicționarul general al literaturii române

Titluri pentru expoziții

Mircea Sântimbreanu, un clasic al literaturii române pentru copii

Recreația Mare cu Mircea Sântimbreanu

Să citim și... să ne distrăm cu Mircea Sântimbreanu!

Lecturi cu zâmbete și tălc din cărțile lui Mircea Sântimbreanu

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- 32 de premianți** / Mircea Sântimbreanu. – București : Regis, [2019]. – 160 p. : il. – (Ediție ilustrată). – ISBN 978-6068-674-87-2. – Text : nemediat.
- Caramele cu piper** / Mircea Sântimbreanu ; ilustrații : Stela Crețu. – București : Regis, [2021]. – 94 p. : il. – (Ediție ilustrată). – ISBN 978-6060-430-12-4. – Text : nemediat.
- Cu și fără ghiozdan** / Mircea Sântimbreanu ; ilustrații : Ion Drugă. – București : Regis, [2019]. – 156, [4] p. : il. – (Ediție ilustrată). – ISBN 978-6068-674-83-4. – Text : nemediat.
- Extemporale și... alte lucrări scrise** / Mircea Sântimbreanu. – București : Regis, [2021]. – 128 p. : il. – (Ediție ilustrată). – ISBN 978-6060-430-10-0. – Text : nemediat.
- Mama mamușilor mahmuri** / Mircea Sântimbreanu ; ilustrații de Gh. Marinescu. – București : Arthur, 2021. – 162, [14] p. : il. color. – (Arthur retro). – ISBN 978-6067-88-952-9. – Text : nemediat.
- Recreația mare** / Mircea Sântimbreanu ; cuvânt înainte: Iuliu Rațiu ; ilustrații de Alexei Colăbneac ; selecție: Vasile Romanciuc. – Chișinău : Prut Internațional, 2021. – 236, [4] p. : il. – (Biblioteca pentru toți copiii, ISBN 978-9975-54-174-9). – ISBN 978-9975-54-579-2. – Text : nemediat.
- Recreația mică** / Mircea Sântimbreanu. – București : Regis, [2021]. – 128 p. : il. – ISBN 978-6068-674-82-7. – Text : nemediat.
- Să stăm de vorbă fără catalog** / Mircea Sântimbreanu ; ilustrații de Sorin Andrei. – București : Regis, [2017]. – 208 p. : il. – (Ediție ilustrată). – ISBN 978-6068-674-37-7. – Text : nemediat.
- Sub lupă** / Mircea Sântimbreanu ; ilustrații: Lica Roman. – București : Regis, [2021]. – 94 p. : il. – (Ediție ilustrată). – ISBN 978-6060-430-11-7. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Mircea Sântimbreanu.** – Text : electronic // Wikipedia : Enciclopedia liberă : [site]. – URL : https://ro.wikipedia.org/wiki/Mircea_S%C3%A2ntimbreanu (accesat : 28.07.2025).
- Mircea Sântimbreanu: „Firea este greu de corectat, dar nu imposibil. Ea trebuie totuși supravegheată”** / [text și consemnare: Leo Butnaru]. – Text : nemediat // Butnaru, Leo. Voci din Câmpiile Elizee : [dialoguri] / Leo Butnaru. – Iași : Junimea, 2017. – P. 245-266. – ISBN 978-973-37-2004-1.
- Rațiu, Iuliu.** Cuvânt înainte : [despre Mircea Sântimbreanu] / Iuliu Rațiu. – Text : nemediat // Sântimbreanu, Mircea. Recreația mare / Mircea Sântimbreanu. – Chișinău : Prut Internațional, 2021. – P. 5-8. – (Biblioteca pentru toți copiii, ISBN 978-9975-54-174-9). – ISBN 978-9975-54-579-2.

Rotaru, Nicolae. Amintiri vii cu (foști) scriitori pentru copii : Mircea Sântimbreanu / Nicolae Rotaru. – Text : nemediat // Dimineața copiilor. – 2024. – Nr. 1. – P. 31-32.

Dedicații lirice

Vieru, Grigore. Inscripție pe cartea copilăriei : lui Mircea Sântimbreanu / Grigore Vieru. – Text : nemediat // Liniștea lacrimii / Grigore Vieru. – Craiova : Fundația Scrisul Românesc, 2006. – P. 64. – ISBN 973-8343-960. – ISBN 978-973-8343-86-3.

12 IANUARIE – 150 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI AMERICAN JACK LONDON (1876-1916)

Jack London este pseudonimul literar al lui John Griffith Chaney. S-a născut pe 12 ianuarie 1876 la San Francisco, în California. Este fiul unui astrolog ambulant, William Mike Chaney, care și-a contestat paternitatea, și al unei spiritiste și profesoare de muzică, Flora Wellman. Copilul este adoptat de tâmplarul John London, cu care s-a recăsătorit mama sa când fiul avea numai un an și care îi dă numele său. Băiatul este crescut de o doică negresă, care a avut grijă de el ca o mamă. Obişnuit de mic cu munca fizică, Jack London își va croi destinul din chiar esența aventurii, asemenea eroilor romanelor sale de aventură, și va explora spații geografice dintre cele mai diverse.

Face școala primară în Oakland. Copilăria și-o petrece între ferma californiană, unde îngrijește de albine, și Oakland, unde, de la vârsta de doar zece ani, vinde ziare în stradă, lucrează la o fabrică de conserve și la stația electrică, spală geamuri, având un trai marcat de mari privațiuni materiale. O perioadă scurtă este contrabandist de stridii, atacând și jefuind bărcile pescarilor. În 1883, s-a imbarcat ca marinăr pe un vas cu pânze și a plecat în Mările Sudului. Un an mai târziu, pentru a obține un loc de muncă, participă la campania de protest a muncitorilor șomeri din Washington. În această perioadă, cutreieră estul și vestul Statelor Unite și ajunge la granița Canadei. Este o perioadă de peregrinări, soldată cu arestarea și înmormântarea sa pentru vagabondaj, despre care va scrie în culegerea de schițe *The Road (Drumul, 1907)*. Copilăria dură, sărăcia și

tinerețea aventuroasă i-au marcat opera. În pofida acestui stil de viață dezordonat, are și preocupări spirituale. Citește mult, în special romane.

În 1893, participă la un concurs literar organizat de ziarul „The San Francisco Call” („Vocea San Francisco”), la care obține premiul întâi pentru nuvela descriptivă *Taifun în largul coastei japoneze*. Astfel, din 1896, Jack London se ocupă preponderent de literatură. Face studii pre-universitare (1895). Își începe, în 1896, studiile la Universitatea din California, pe care, din lipsă de bani, este nevoit să o abandoneze în 1897 și pleacă în Alaska (Klondyke), molipsit de „febra aurului”. Fiind mereu în căutarea de aventuri, pleacă în Africa, apoi este corespondent de război în Japonia și Coreea de Sud (1904-1905).

Adevăratul său debut literar se va produce în 1899, cu nuvela *An Odyssey of the North* (*O odisee a Nordului*), publicată în revista „Atlantic Monthly”. Este lucrarea care-i va aduce aproape imediat consacrarea. Primul volum, *Fiul lupului*, inspirat de călătoria în Alaska, a fost tipărit în 1900. Succesele literare îi facilitează pătrunderea în cercurile înalte și-i asigură o viață îndestulată.

În 18 ani de activitate literară a scris și publicat cincizeci de volume și încă mii de pagini au rămas în manuscris. Scrierile sale cuprind aventuri, critică socială, subiecte romantice și chiar elemente de proză de anticipație. A abordat diverse genuri și specii literare, de la romane și povestiri la piese de teatru și publicistică.

Opera scriitorului cuprinde câteva cicluri. *Ciclul autobiografic* transpune artistic propriile experiențe și facilitează „cunoașterea firii, a experiențelor și a convingerilor lui London, conducând spre o exactă înțelegere a creației sale” (Venera Antonescu): *Dragoste de viață* (1906), *Ce înseamnă viața pentru mine* (1906), *Martin Eden* (1909), *Croazieră cu Snark* (1911), *Memoriile unui alcoolik* (1913), *Valea lunii* (1913), *Ultimul meci* (1913), *John Barleycorn* (1913), *Doamna mică din casa mare* (1916).

Ciclul nordic este reprezentat de romanele *Fiul lupului* (1900), *Fiica zăpezilor* (1902) și volumele de nuvele *Copiii frigului* (1902), *Smok Bellew* (1912). Acestea configurează destinele unor oameni cutezători care locuiesc în condițiile vitrege ale ghețarilor, suportând vicisitudinile unui cadru natural ostil. Emoțiile clocotitoare pe care le trăiesc simbolizează, în fapt, vitalitatea esenței umane.

Ciclul mării (*Lup Larsen*, 1904; *Povestirile din Mările Sudului*, 1911; *Răzvrățiții de pe Elsinore*, 1915) este inspirat din tumultoasa sa experiență în largul maritim. Cuceritoare prin dinamismul și energia pe care o emană, descrierile de natură relevă adevărate pagini de poezie. Astfel, marea, pe care a iubit-o cu o pasiune arzătoare, devine un fascinant personaj în jurul căruia se nasc aventuri marine de neuitat.

Ciclul animalier (*Chemarea străbunilor*, 1903; *Colț Alb*, 1906; *Jerry în insule*, 1917), înduioșător prin sentimentul de afecțiune pe care îl inspiră autorul și prin „continua mișcare a vieții”, reflectă dramatismul luptei dintre om și natură, dintre diferitele forțe naturale și civilizație. Admirația față de omul viteaz se răsfrânge și asupra universului animalelor. Marea popularitate a scriitorului a fost asigurată în mod deosebit de narațiunile despre câini. *Colț Alb*, „jumătate câine, jumătate lup”, ajunge să însușească codul lumii civilizate, din imensa sa dragoste pentru oameni. Prin subtila surprindere a lumii necuvântătoarelor, London rămâne „un neîntrecut pictor animalier” (Venera Antonescu).

Jack London avea un simț atât de viu al aventurii, încât nu și-a putut reprima ispita de a explora viitorul. Va încerca să realizeze această aspirație în *ciclul științifico-fantastic*, căruia îi pot fi atribuite romanele *Călcaii de fier* (1907), *Aventuriera* (1911), *Rătăcitor printre stele* (1915) și *Ciuma stacojie* (1915).

Ciclul tropical, reprezentat de romanul *Fiul soarelui* (1912) și nuvela *Mexicanul* (1913), propune o gamă variată de tipuri umane, de la albi invadatori și indigeni la oamenii de culoare, care, înșelând vigilența colonialiștilor, evadează și se întorc în ținutul natal.

Într-un timp scurt, Jack London ajunge să străbată calea paradoxală a adolescentului din catul de jos al scării sociale, unde viața „nu era decât ticăloșie, mizerie fizică și spirituală”, până la faima unuia dintre cei mai citiți și mai bogați scriitori ai vremii.

A candidat la Premiul Nobel în 1911.

În 1913, cărțile sale erau traduse în 11 limbi, având un ecou extraordinar, mai ales în rândurile tinerilor. În felul acesta, scriitorul își realizează visul din tinerețe: cunoaște celebritatea în timpul vieții, editorii plătindu-i onorarii fabuloase și credite în avans pentru operele ulterioare. Jack London este considerat primul autor american care și-a câștigat

existența de pe urma scrierilor sale. Și, totodată, cum bine observa exegetul operei sale Fred Lewis Pattee, „niciun alt scriitor american n-a avut o carieră mai reprezentativă pentru epoca sa”.

Considerat drept unul dintre scriitorii care au avut o contribuție esențială în dezvoltarea literaturii americane, Jack London a cunoscut și gustul amar al defăimării: denigrarea în presă, anatemizarea de către preoți, scoaterea cărților sale din bibliotecile publice etc.

Jack London a fost unul dintre primii scriitori americani care au colaborat cu industria cinematografică americană. Nuvela *Lupul de Mare* a fost prima lucrare de proporții, care a fost transpusă în întregime în filmul de mare succes cu același titlu, apărut după scenariul lui Jack London și Robert Rossen în anul 1941, cu renumitul actor Edward G. Robinson în rolul principal.

După 1910, London traversează o perioadă critică sub raport sentimental, având probleme cu abuzul de alcool. Își petrece ultimii ani de viață la ferma sa din Glen Ellen, California, activitatea literară interesându-l tot mai puțin. Mărturisește deschis că nu-i mai place să scrie și că o face numai pentru editori.

Tot mai singur și mai deziluzionat, se stinge din viață la 22 noiembrie 1916, în urma unei agonii atroce, la vârsta de numai 40 de ani. Moartea subită a lui Jack London, survenită în circumstanțe obscure, continuă să fie o enigmă. Se presupune că ar fi fost cauzată de luarea unei doze mari de opium, pentru a calma durerile de care suferea din cauza rinichilor. Unii consideră că scriitorul s-a sinucis, în culmea deziluziilor și a unei crize depresive. Cenușa funerară a lui Jack London a fost îngropată în parcul istoric din Glen Ellen, alături de cea a lui Charmian, cea de-a doua soție, care s-a stins din viață câțiva ani mai târziu.

Opera lui Jack London a exercitat o puternică influență asupra literaturii mondiale, iar autorul a rămas unul dintre cei mai cunoscuți și influenți scriitori americani ai secolului al XX-lea.

Referințe

Omul trebuie să trăiască, nu să existe. Nu-mi voi irosi zilele încercând să le prelungesc. Îmi voi folosi timpul.

* * *

Aș prefera să fiu cenușă decât praf! Aș prefera ca scânteia mea să se stingă într-o flacără strălucitoare, decât să fie înăbușită de putregaiul uscat.

* * *

Satisfacția nu constă în succesul pe care îl are creația realizată, ci în în-suși actul creației.

Jack London

Autodidact declarat, sfidând meticulozitatea cultivării stilului, Jack London are meritul de a-și fi trăit cărțile la modul plinar. Înzestrat cu un dezarmant spirit al aventurii și cu o imaginație prolifică ce i-a permis sondarea dincolo de cadrul limitativ al realității, el își relevă prin volumele sale capacitatea uimitoare de a surprinde continua mișcare a vieții și neastâmpărul esenței umane.

Conturând destine, Jack London își prefigurează chiar propriul destin, care este al unui scriitor sedus irecuperabil de aventura trăirii și a scriiturii autentice.

* * *

Eroii narațiunilor lui Jack London sunt niște aventurieri temerari. Marinari sau vânători porniți pe întinderile nesfârșite de apă sau de gheață, la bordul unor vase cu pânze sau pe sănii trase de câini, ei duc o viață grea și riscantă, luptând cu forțele naturii, cu furtuna pe mare, cu frigul și valurile de zăpadă la pol, cu căldura înăbușitoare de la tropice. Dar mai cruntă decât lupta cu forțele naturii este înfruntarea oamenilor haini care sunt gata să ucidă pentru a jefui, care asupresc pe cei slabi și care trăiesc din munca populației de culoare. Eroii povestirilor lui Jack London oferă adevărate lecții de moralitate, clamând apărarea demnității umane și instaurând un veritabil cult al prieteniei luminoase.

Diana Vrabie

London surprinde, cu mult nerv, marea carte a vieții, luându-și ca subiecte existența crudă, sălbatică, spiritul de revoltă și aventură, în care eroii, de o forță fizică și morală supraumană, sunt antrenați într-o luptă brutală pentru supraviețuire.

Marcus Cunliffe

Jack London a fost acela care, mai mult decât toți ceilalți scriitori din vremea sa, a spart gheața ce congela literele americane și a creat o legătură plină de semnificații între viață și literatură.

Philip S. Foner

Viața lui Jack London este atât de încărcată de umilințe, luptă, neprevăzut și inconsecvențe, încât ea însăși pare a fi un amplu roman scris de unul dintre cei mai iscusiți condeieri ai tuturor timpurilor – destinul...

Răzvan Moceanu

Jack London a lăsat în urma sa o moștenire literară impresionantă, care continuă să inspire și să captiveze cititorii din întreaga lume. Lucrările sale sunt studiate în școli, adaptate în filme și piese de teatru și rămân un punct de referință important în literatura americană și mondială. Dincolo de succesul său ca scriitor, viața lui London reprezintă un exemplu de perseverență, curaj în fața adversității și o explorare neînfricată a diferitelor aspecte ale existenței umane.

Florin Roșoga

Titluri pentru expoziții

Un scriitor magnific – Jack London

Jack London: aventura scriiturii autentice

„Lupul de mare” al literaturii americane – Jack London

Jack London – viață și literatură în 40 de ani de geniu

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

The Call of the Wild / Jack London ; coperta: Andreea Francesca Cichi. – Chișinău : Bestseller, 2023. – 110 p. – ISBN 978-9975-774-55-0. – Text : nemediat.

Chemarea străbunilor / Jack London ; traducere: Diana-Maria Morgan ; ilustrații: Walter Riess. – București : Corint Books, 2020. – 96 p. : il. – (Bibliografie școlară). – ISBN 978-6067-93-703-9. – Text : nemediat.

Chemarea străbunilor / Jack London ; traducere: Irina Chirică ; coperta: Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2022. – 152 p. : il. – (Mari clasici ilustrați : Supercolecția ta, ISBN 978-9975-0-0178-6). – ISBN 978-9975-0-0575-3. – Text : nemediat.

- Ciuma Stacojie** / Jack London ; traducere: Dan Baltariu ; copertă și ilustrații: Diana Pandlea. – București : Corint Educațional, 2016. – 92, [4] p. : il. – (Bibliografie școlară recomandată). – ISBN 978-6067-82-049-2. – Text : nemediat.
- Colț Alb** / Jack London ; traducere și adaptare: Adrian Ciubotaru ; ilustrații: Dumitru Iazan. – Chișinău : Arc, 2021. – 160 p. : il. – (Mari clasici ilustrați : Supercolecția ta, ISBN 978-9975-0-0178-6). – ISBN 978-9975-0-0493-0. – Text : nemediat.
- Colț Alb** / Jack London ; traducere: Mircea Alexandrescu și Marius Măgureanu ; prefată: Ana Bantoș ; ilustrații: Oxana Diaconu-Catan. – Chișinău : Prut, 2022. – 232, [2] p. : il. – (Biblioteca pentru toți copiii, ISBN 978-9975-54-174-9). – ISBN 978-9975-54-666-9. – Text : nemediat.
- Dragoste de viață** / Jack London ; traducere: Petre Solomon. – București : ART, 2016. – 214, [8] p. – (Art clasic). – ISBN 978-6067-102-10-9. – Text : nemediat.
- Dragoste de viață și alte povestiri** / Jack London ; selecție, traducere și note de Radu Pavel Gheo. – Iași : Polirom, 2015. – 265, [7] p. – (Top 10+). – ISBN 978-973-46-4497-1. – Text : nemediat.
- Lupul de mare** / Jack London ; traducere: Dan Duțescu ; copertă și ilustrații: Lavinia Fălcan. – București : Corint Books, 2018. – 332, [4] p. : il. – (Bibliografie școlară recomandată). – ISBN 978-6067-93-376-5. – Text : nemediat.
- Martin Eden** / Jack London ; traducere: Dan Horia Mazilu ; grafică și copertă: Vladimir Zmeev. – București ; Chișinău : Litera Internațional, 2002. – 472 p. – (Biblioteca școlară, serie nouă / colecție îngrijită și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu). – ISBN 973-8358-95-7. – ISBN 9975-7448-0-X. – Text : nemediat.
- Mihail, câine de circ** : povestiri / Jack London ; traducere și adaptare de Dan Starcu ; coperta: Andrei Mănescu. – Pitești : Paralela 45, 2007. – 200 p. : il. – (Ora de lectură : Bibliografie școlară). – ISBN 978-973-4700-75-2. – Text : nemediat.
- Un fiu al soarelui** / Jack London ; traducere: Sorin Șerb. – București : Corint Books, 2018. – 192 p. – (Bibliografie școlară recomandată). – ISBN 978-6067-93-379-6. – Text : nemediat.
- Zanna Bianca** / da Jack London ; Raccontato da Guido Sgardoli. – San Dorligo della Valle (Trieste) : El, 2019. – 80 p. : il. color. – (Classicini). – ISBN 978-8847-729-86-5. – Text : nemediat.
- Белое безмолвие** / Джек Лондон (Jack London) ; художник: Н. Клименко. – Москва : Детская литература, 2013. – 312 p. : il. – (Школьная библиотека). – ISBN 978-5-0800-5079-4. – Text : nemediat.
- Белый клык** / Джек Лондон (Jack London) ; перевод: Наталья Волжина. – Москва : Махаон, 2018. – 272 p. – (Чтение – лучшее учение). – ISBN 978-5-3891-3989-3. – Text : nemediat.

Сердца трех : роман ; Рассказы Южных морей / Джек Лондон (Jack London). – Москва : АСТ, 2008. – 345, [7] p. – ISBN 978-5-1700-7059-6. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Bantoș, Ana.** Intensitate, vigoare și elan / Ana Bantoș. – Text : nemediat // London, Jack. Colț Alb / Jack London ; traducere: Mircea Alexandrescu, Marius Măgureanu. – Chișinău : Prut Internațional, 2022. – P. 5-9. – (Biblioteca pentru toți copiii, ISBN 978-9975-54-174-9). – ISBN 978-9975-54-666-9.
- Jack London** : [biografie]. – Text : nemediat // London, Jack. Colț Alb / Jack London ; traducere și adaptare: Adrian Ciubotaru. – Chișinău : Arc, 2021. – P. 5-6. – (Mari clasici ilustrați : Supercolecția ta, ISBN 978-9975-0-0178-6). – ISBN 978-9975-0-0493-0.
- Jack London (1876-1916)** – „Lupul de mare” al literaturii americane, aventurierul realist, rebelul liric, socialist și individualist. – Text : nemediat // 100 de scriitori notorii ai lumii : Viața. Activitatea. Opera / alcătuitor : Ala Bujor, Eugenia Papuc, Cristina Bujor. – Chișinău : Epigraf, 2006. – P. 353-356. – ISBN 978-9975-924-81-8.
- [**Jack London** : Tabel cronologic]. – Text : nemediat // London, Jack. Martin Eden / Jack London ; traducere: D. Mazilu. – Chișinău : Litera ; București : Litera Internațional, 2002. – P. 7-10. – (Biblioteca școlarului, serie nouă). – ISBN 973-8358-957. – ISBN 9975-74-480-X.
- London, Jack, născut John Griffith Chaney.** – Text : nemediat // Enciclopedia Universală Britannica : [în 16 vol.]. Vol. 9 / coordonatori: Ilieș Câmpeanu, Cornelia Marinescu. – București : Litera, 2010. – P. 218-219. – ISBN 978-973-675-777-8.
- Mazilu, D.** Jack London [„Sunt un fiu al clasei muncitoare”] / D. Mazilu. – Text : electronic // London, Jack. Călcaitul de fier / Jack London ; traducere, prefață și note: D. Mazilu. – București : Editura pentru Literatură și Artă, 1960. – P. 5-19. – URL : <https://singerei.educ.md/wp-content/uploads/sites/412/2017/11/jack-london-calcaitul-de-fier.pdf> (accesat : 28.07.2025).
- Moceanu, Răzvan.** Portret : Jack London – legătura dintre viață și literatură, în 40 de ani de geniu / Răzvan Moceanu. – Text : electronic // Radio România Cultural : [site]. – URL : <https://www.radoromaniacultural.ro/sectiuni-articole/literatura/portret-jack-london> (accesat : 28.07.2025).
- Petrovai, George.** Jack London și opera sa zămisliitoare de supraoameni / George Petrovai. – Text : electronic // Ziarul Națiunea : [site]. – 2025. – 14 ian. – URL : <https://ziarulnatiunea.ro/2025/01/14/jack-london-si-opera-sa-zamisliitoare-de-supraoameni-2/> (accesat : 28.07.2025).
- Referințe istorico-literare** : [Jack London] / Anatole France [et al.]. – Text : nemediat // London, Jack. Martin Eden / Jack London ; traducere: D. Mazilu.

– Chișinău : Litera ; București : Litera Internațional, 2002. – P. 466-470. – (Biblioteca școlară, serie nouă). – ISBN 973-8358-95-7. – ISBN 9975-74-480-X.

Vrabie, Diana. Jack London: aventura scriiturii autentice / Diana Vrabie. – Text : nemediat + Text : electronic // Limba Română. – 2013. – Nr. 9-12. – P. 163-168. – ISSN 0235-9111 ; Idem [resursă electronică]. – Instrumentul Bibliometric Național : [site]. – URL : https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/27559 (accesat : 28.07.2025).

Vrabie, Diana. Jack London: „Lupul de mare” al literaturii americane / Diana Vrabie. – Text : nemediat // Lecturi în oglindă : literatura pentru copii în studii critice / Diana Vrabie. – Chișinău : Prut Internațional, 2016. – P. 208-216. – ISBN 978-9975-54-279-1.

Vrabie, Diana. Odiseea nordului / Diana Vrabie. – Text : nemediat // Lecturi în oglindă : literatura pentru copii în studii critice / Diana Vrabie. – Chișinău : Prut Internațional, 2016. – P. 217-225. – ISBN 978-9975-54-279-1.

Лондон Джек. – Text : nemediat // Писатели нашего детства. 100 имен : биографический словарь в 3-х частях. Часть 1. – Москва : Либерия, 1998. – P. 250-253. – ISBN 5-85129-087-0.

Тубельская, Галина. Лондон Джек / Галина Тубельская. – Text : nemediat // Зарубежные детские писатели. Сто имен : биобиблиографический справочник. Часть I / Галина Тубельская. – Москва : Школьная библиотека, 2005. – P. 227-233. – ISBN 5-902300-38-X.

Dedicații lirice

Butnaru, Leo. Jack London : [poezie] / Leo Butnaru. – Text : nemediat // Din sens opus : poeme / Leo Butnaru. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2008. – P. 210. – ISBN 978-9975-60-201-3.

13 IANUARIE – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI BRITANIC MICHAEL BOND (1926-2017)

Prozatorul Michael Bond s-a născut pe data de 13 ianuarie 1926, în localitatea Newbury din sudul Angliei. Tatăl său a fost poștaș. Datorită faptului că a crescut la țară, obișnuia să cutureiere împrejurimile și îi plăcea să privească trenurile care treceau pe linia de cale ferată din preajma casei sale. Nu întâmplător, personajul literar care l-a făcut celebru poartă numele unei gări feroviare.

I-a displicut atmosfera de la școala unde fusese repartizat și, din acest motiv, la vârsta de 14 ani abandonează învățătura, în pofida îndemnurilor părinților de a urma studii universitare. Optează mai curând să se angajeze ca inginer la Radio BBC.

În perioada celui de-al Doilea Război Mondial, a supraviețuit unui bombardament în timpul căruia clădirea oficiului în care se afla s-a prăbușit și patruzeci de angajați și-au pierdut viața. Afectat de acest moment tragic, s-a înrolat ca voluntar în Forțele Aeriene Britanice, dar curând a fost transferat într-o unitate de infanterie staționată în Egipt. În 1945, în perioada când își făcea serviciul militar, și-a văzut prima nvelă publicată într-o revistă britanică.

În 1947, este demobilizat și își reia activitatea în cadrul Companiei de Teleradiodifuziune Britanică, unde se manifestă în calitate de cameraman, producător și scenarist. Un deceniu mai târziu, propune Editurii „Collins” manuscrisul primei cărți pentru copii ce îl are ca protagonist pe ursulețul Paddington. Cartea este acceptată spre publicare și vede lumina tiparului în 1958. Și astfel ia ființă fenomenul Paddington, care se perpetuează de mai bine de o jumătate de secol. În acest interval, a cunoscut momente de ascensiune și declin urmat de noi perioade de succes.

Cărțile despre ursulețul Paddington au fost traduse în 40 de limbi și s-au vândut în 35 milioane de exemplare, fiind adaptate pentru marile ecrane. În anul 2024, a avut loc premiera celui de-al treilea film de lung metraj ce îl are în centrul acțiunii pe îndrăgitul personaj creat de Michael Bond. Se intitulează *Paddington în Peru* și urmărește o escapadă spre îndepărtata țară latinoamericană, în timpul căreia ursulețul dorește să-și reviziteze bunica.

După imaginea ursulețului Paddington au fost fabricate în serie jucării de pluș adorate de toți copiii englezi. El a devenit un veritabil simbol al culturii britanice de divertisment.

După succesul primei culegeri *A Bear Called Paddington* (Un urs pe nume Paddington, 1958), au urmat volumele *More About Paddington* (Mai multe despre Paddington, 1959), *Paddington Helps Out* (Paddington vine în ajutor, 1960), *Paddington Abroad* (Paddington în străinătate, 1961), *Paddington at Work* (Paddington la muncă, 1966), *Paddington's*

Garden (Grădina lui Paddington, 1972), *Paddington at the Zoo* (Paddington la grădina zoologică, 1984), *Paddington at the Palace* (Paddington la Palat, 1986), *Paddington Here and Now* (Paddington aici și acum, 2008), *Paddington's Finest Hour* (Cea mai frumoasă oră a lui Paddington, 2017) ș.a. Seria despre aventurile simpaticului urs stabilit la Londra însumează 29 de volume.

Într-o recenzie la prima ediție a cărții *Un urs pe nume Paddington*, ziarul „New York Times” a apreciat talentul autorului de a capta atenția copiilor cu vârsta între 6 și 9 ani, care se vor delecta cu textele amuzante și cu ilustrațiile frumoase. Același articol remarcă asemănarea caracterului ursulețului Paddington cu cel al unui copil. Revista de literatură pentru copii „Horn Book Guide” a apreciat maniera în care scriitorul a reușit să înfățișeze firea aventuroasă, blândă și nostimă a ursulețului, dar și caracterul deschis și generos al membrilor familiei Brown, cea care l-a primit în căminul său.

Cercetătoarea Angela Smith distinge în poveștile cu ursulețul Paddington teme legate de migrație și de relația cu alteritatea. Imaginea personajului creat de Michael Bond a fost utilizată de reprezentanții mișcării de apărare a drepturilor imigranților în Marea Britanie.

Pe lângă ficțiunile cu ursulețul Paddington, Michael Bond a mai scris istorioare cu hârciogul Olga da Polga și un ciclu de nuvele polițiste pentru adulți, care îl au ca protagonist pe detectivul Pamplermousse. În total, a scris circa 150 de cărți, inclusiv autobiografia sa *Bears and Forebears: A Life So Far* (Urși și strămoși: O viață de până acum, 1996).

Pentru contribuția la dezvoltarea literaturii pentru copii, scriitorul Michael Bond a fost decorat cu Ordinul Imperiului Britanic în grad de Ofițer (1997), fiind ulterior promovat în grad de Comandor (2015). În 2007, Universitatea din Reading i-a acordat titlul de Doctor Onorific în Litere.

Michael Bond s-a stins din viață pe 27 iunie 2017 în Londra, la vârsta de 91 de ani. Pe piatra funerară a scriitorului înhumat la Cimitirul Paddington, a fost incizat următorul epitaf: „Aveți grijă de acest urs. Vă mulțumesc!”.

La gara feroviară Paddington din Londra a fost ridicată o statuie a faimosului său personaj.

Referințe

Să ai un urs ca personaj literar îți oferă avantajul că poate să îmbine inocența de copil cu caracterul complex al unui adult.

* * *

Am ajuns să scriu proză din simplul motiv că aveam o mașină de scris și multe foi de hârtie. Dar și, bineînțeles, marea experiență de muncă la BBC.

* * *

Odată, când îmi făceam cumpărăturile de Crăciun, am zărit pe raftul unui magazin un ursuleț de pluș însingurat. Și mi-a fost milă de el... Apoi mi-a venit în minte o poveste cu un urs adevărat care este găsit pe peronul gării Paddington. Din câteva alternative, am optat până la urmă pentru un nume de personaj care se identifică imediat și se asociază cu cultura engleză.

* * *

Paddington a fost și va rămâne pentru mine cât se poate de real. Este cu picioarele pe pământ și are un pronunțat simț al binelui și răului. Uneori, când am o problemă de viață, mă întreb ce-ar face el.

Michael Bond

Ursulețul creat de Michael Bond, cu blândețea, umorul, generozitatea și spiritul său de aventură, reprezintă o emblemă a caracterului britanic.

Stephen Fry

Paddington și Winnie Pooh sunt doi urși britanici extrem de politicoși, care au în comun aceeași bunătate și cumsecădenie.

Devan Coggan

Ursulețul Paddington are un mare dar. Prin ochii săi inocenți, poate să vadă cele mai bune lucruri în oameni, amintindu-ne că iubirea și blândețea ar avea șanse să triumfe, dacă ne vom deschide inima și mințile unii către alții.

Sonia Friedman

Puține personaje de proză pentru copii manifestă o asemenea grijă în acțiunile lor, precum ursulețul Paddington. Este un erou îndrăgit de toate generațiile.

Stuart Heritage

O posibilă explicație a succesului constant pe care-l au poveștile cu ursulețul Paddington ar fi că, spre deosebire de Winnie Pooh, el nu trăiește într-un refugiu izolat, ci în lumea reală, pe care o observă și în legătură cu care își exprimă propriile opinii.

R.W. Alley

Titluri pentru expoziții

Michael Bond, un fenomen al literaturii britanice pentru copii
Despre bunătate și prietenie: povești amuzante cu Paddington
Michael Bond și mascota sa, ursulețul Paddington
Scriitorul pentru copii Michael Bond, la Centenar
Michael Bond: Vă rog să aveți grijă de acest ursuleț!

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- Aventurile lui Paddington. Lista greșită** / Michael Bond ; traducere de Gabriel Tudorie. – București : Vlad și Cartea cu Genius, 2021. – 30 p. : il. – (Cartea cu Genius). – ISBN 978-606-086-420-2. – Text : nemediat.
- Aventurile lui Paddington. Prima ninsoare** / Michael Bond ; traducere de Gabriel Tudorie. – București : Vlad și Cartea cu Genius, 2022. – 32 p. : il. – (Cartea cu Genius). – ISBN 978-606-086-421-9. – Text : nemediat.
- Mai multe despre Paddington** / Michael Bond ; traducere de Sanda Aronescu ; ilustrații de Peggy Fortnum. – București : Editura RAO Internațional, 2001. – 187 p. : il. – (RAO pentru copii). – ISBN 973-8180-10-4. – Text : nemediat.
- Noi aventuri cu Paddington** / Michael Bond ; traducere de Iulia Arsintescu ; ilustrații de Peggy Fortnum, colorate de Amandine Bănescu. – București : Arthur, 2022. – 130, [6] p. : il. color. – (Cărțile lui Radu). – ISBN 978-606-086-514-8. – Text : nemediat.
- Paddington et l'arc-en-ciel** / Michael Bond ; illustrations: R.W. Alley. – Paris : Michel Lafon, 2017. – 24 p. : il. – (Les aventures de Paddington). – ISBN 978-274-993-314-6. – Text : nemediat.
- Paddington et son drôle de sandwich** / Michael Bond ; illustrations: R.W. Alley. – Paris : Michel Lafon, 2017. – 24 p. : il. – (Les aventures de Paddington). – ISBN 978-274-993-313-9. – Text : nemediat.
- Paddington's jardine** / Michael Bond ; illustrations: R.W. Alley. – Paris : Michel Lafon, 2014. – 30 p. : il. – (Les aventures de Paddington). – ISBN 978-274-992-189-1. – Text : nemediat.

- Paddington sare în ajutor** / Michael Bond ; ilustrații de Peggy Fortnum, colorate de Anca Chiriță. – București : Editura Arthur, 2022. – 121, [8] p. : il. color. – (Cărțile lui Radu). – ISBN 978-606-086-515-5. – Text : nemediat.
- Paddington Sets Sail** / Michael Bond ; illustrated by R.W. Alley. – New York : Scholastic Inc., 2016. – 32 p. : il. color. – (I Can Read!). – ISBN 978-1338-1966-8-9. – Text : nemediat.
- Paddington în străinătate** / Michael Bond ; traducere: Irina Negrea ; ilustrații: Peggy Fortnum. – București : Editura RAO Internațional, 2002. – 187 p. – (RAO pentru copii). – ISBN 973-842-104-7. – Text : nemediat.
- The Paddington Treasury for the Very Young** / Michael Bond ; illustrated by R.W. Alley. – New York : Harper Collins Children's Books, 2010. – 158 p. : il. color. – ISBN 978-0007-3711-2-9. – Text : nemediat.
- Paddington's Christmas Post** / Michael Bond ; illustrated: R.W. Alley. – New York : Harper Collins, 2022. – 34 p. : il. – ISBN 978-0088-413-26-2. – Text : nemediat.
- Paddington's Finest Hour** / Michael Bond ; illustrated: Peggy Fortnum & R.W. Alley. – New York : Harper Collins, 2022. – 36 p. : il. – ISBN 978-0008-226-20-6. – Text : nemediat.
- Povestea șoricilor de la castel** / Michael Bond ; traducere de Luminița Gavrilă ; ilustrații de Emily Sutton. – București : Pandora, 2017. – [32] p. : il. color. – (Panda). – ISBN 978-606-978-040-4. – Text : nemediat.
- Un urs pe nume Paddington** / Michael Bond ; traducere: Iulia Arsintescu ; ilustrații de Peggy Fortnum. – București : Editura Arthur, 2017. – 152 p. : il. – (Cărți pentru copii) (Cărțile de aur ale copilăriei). – ISBN 978-606-788-087-8. – Text : nemediat.
- Всё о медвежонке Паддингтоне** / Майкл Бонд (Michael Bond) ; переводчики: Катерина Сиверцева, Александра Глебовская ; художник: Пегги Фортнум (Peggy Fortnum). – Москва : Азбука, 2024. – 608 p. : il. – (Всё о...). – ISBN 978-5-389-10464-8. – Text : nemediat.
- Медвежонок Паддингтон и день рождения** / Майкл Бонд (Michael Bond) ; перевод А. Глебовской ; иллюстрации Р.В. Элли (R.W. Alley). – Санкт-Петербург : Азбука, 2016. – 24 p. : il. color. – (Малышам о Паддингтоне). – ISBN 978-5-3891-0582-9. – Text : nemediat.
- Мыши его сиятельства. Приятного аппетита!** / Майкл Бонд (Michael Bond) ; художник: Эмили Саттон (Emily Sutton) ; перевод Марины Бородицкой. – Москва : Росмен, 2019. – 32 p. : il. – ISBN 978-5-3530-9309-1. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Bond, Michael.** – Text : electronic // Encyclopedia.com : [site]. – URL : <https://www.encyclopedia.com/children/academic-and-educational-journals/bond-michael-1926> (accesat : 09.04.2025).

- Michael Bond** (13.01.1926 – 27.06.2017). – Text : electronic // BJC : Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, Secția pentru copii : Blogul copiilor : [blog]. – URL : <https://copiibjc.bjc.ro/?p=12048> (accesat : 09.04.2025).
- Gherman, Marcel.** Ursulețul Paddington, un personaj îndrăgit de toți copiii / Marcel Gherman. – Text : nemediat // Alunelul. – 2025. – Nr. 7/8. – P. 17.
- Marin, Marcia.** Despre bunătate, prietenie și ospitalitate : povestea lui Paddington / Marcia Marin. – Text : electronic // Arthur Blog : [site]. – URL : <https://www.editura-arthur.ro/info/blogitem/despre-bunatate-prietenie-si-ospitalitate-povestea-lui-paddington> (accesat : 09.04.2025).
- Michael Bond, the Creator of Paddington.** – Text : electronic // Paddington.com : [site]. – URL : <https://www.thisispaddington.com/the-story-of-paddington/history-and-heritage> (accesat : 09.04.2025).
- Simina, Mihaela.** Istoria ursului Paddington / Mihaela Simina. – Text : electronic // Historia.ro : [site]. – URL : <https://historia.ro/sectiune/portret/istoria-ursului-paddington-2325179.html> (accesat : 09.04.2025).
- Бонд, Майкл.** – Text : electronic // Википедия : Свободная энциклопедия : [site]. – URL : https://ru.wikipedia.org/Бонд,_Майкл (accesat : 09.04.2025).
- Майкл, Бонд.** – Text : nemediat // ПроДетЛит : [site]. – URL : https://prodetlit.ru/index.php/Бонд_Майкл (accesat : 09.04.2025).
- Майкл, Бонд :** Об авторе. Книги. Цитаты из книг. – Text : electronic // Азбука-Аттикус : [site]. – URL : <https://azbooka.ru/author/bond-m-dhik> (accesat : 09.04.2025).

24 IANUARIE – 250 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SRIITORULUI ȘI COMPOZITORULUI GERMAN ERNST THEODOR AMADEUS HOFFMANN (1776-1822)

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, scriitor, compozitor, pictor german, s-a remarcat ca un creator dotat cu un talent polivalent și un reprezentant de vază al romantismului târziu. S-a născut pe 24 ianuarie 1776 în Königsberg, Prusia, într-o familie de juriști. După divorțul părinților, în 1780, a crescut alături de mama sa în casa bunicilor materni, într-un mediu auster care avea să influențeze ulterior atmosfera prozei sale. Încă din copilărie, a manifestat un interes deosebit pentru muzică, desen și literatură.

A urmat cursurile elementare la Școala Burgschule și, începând din 1792, a studiat dreptul la Universitatea din Königsberg, în conformitate cu tradiția familială. Acolo a legat o prietenie durabilă cu Theodor Gottlieb von Hippel, discipol al lui Immanuel Kant. Deși și-a limitat studiile la domeniul juridic, în acea perioadă deja visa la o carieră artistică.

După absolvire, Hoffmann a activat ca referendar la Königsberg, apoi ca asesor la administrația de stat din Głogów (1796) și, ulterior, la tribunalul din Berlin (1798). În 1800, a fost numit asesor la Judecătoria din Poznań, unde a cunoscut-o pe Maria Thekla Michalina Rorer-Trzyńska cu care s-a căsătorit în 1802. În același an, a fost transferat disciplinar la Płock, din cauza unor caricaturi anonime în care satiriza oficialitățile prusace. În 1804, a fost numit în calitate de consilier guvernamental la Varșovia, unde a intrat în contact cu cercul romanticilor din Berlin și a început să-și manifeste intens pasiunea pentru muzică și literatură.

În 1807, Hoffmann s-a mutat la Berlin, apoi la Bamberg, unde a fost capelmaistru, compozitor de muzică de scenă, profesor de pian și pictor de decoruri.

A colaborat cu ziarul „Gazeta muzicală” din Leipzig, în care a publicat recenzii muzicale și a debutat literar cu nuvela *Cavalerul de Gluck*, în 1809.

Între 1813 și 1814, a fost director muzical al ansamblului lui Joseph Seconda, la Leipzig și Dresda. După unele neînțelegeri, revine în funcția de consilier juridic și se stabilește definitiv la Berlin, activând la Curtea Supremă de Apel.

Deși cariera juridică i-a asigurat stabilitatea, Hoffmann nu și-a abandonat niciodată vocația artistică. A compus cinci sonate pentru pian, lieduri, muzică de cameră, precum și operele *Legământul solemn* (1808), *Dragoste și gelozie* (după Pedro Calderón) și *Undine* (1813-1814, considerată una dintre cele mai reușite lucrări ale sale).

A fost, de asemenea, un important critic muzical, susținând în articolele sale superioritatea muzicii față de alte arte. L-a admirat cu ardoare pe Mozart, de la care și-a luat al treilea prenume, *Amadeus*.

Ca scriitor, Hoffmann a fost un pionier al literaturii fantastice. Opera sa abundă în imagini bizare, teme onirice, personaje ciudate și dualis-

me existențiale. Scrierile sale reflectă o gândire paradoxală, în care realul și fantasticul coexistă, iar estetica devine criteriu suprem în organizarea lumii. Spre deosebire de alți romantici, el nu exclude rațiunea și logica, ci le îmbină cu fantezia.

A devenit celebru pentru povestirile și basmele sale: *Don Juan* (1812), *Scrieri fantastice în maniera lui Callot* (4 volume, 1814-1815), *Ulciorul de aur* (1814), *Micul Zaches* (1815), *Spărgătorul de nuci și Regele șoarecilor*, *Elixirele diavolului* (1816), *Nocturnele* (1817), *Martin Dogarul și ucenicii săi*, *Minele din Falun* (1818), *Aducătorul de somn*, *Consilierul Krespel și Moș Ene* (1819), *Piticuț zis și Cinabru* (1819), *Frații Serapion* (4 volume, 1819-1821), *Domnișoara de Scudery* (1820), *Părerile despre viață ale motanului Murr* (1820-1822), *Meșterul Purice* (1822, publicat cenzurat după ce autoritățile i-au interzis activitatea literară).

Hoffmann a frecventat cercul „Frații Serapion”, din care făceau parte scriitori precum Hitzig, Chamisso, de la Motte Fouqué și Tieck. A fost prieten cu actorul Ludwig Devrient și a menținut o corespondență activă cu numeroși artiști ai vremii.

A murit pe 25 iulie 1822 la Berlin, la vârsta de 46 de ani.

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann a influențat profund nu doar literatura germană, ci și creația unor mari autori și muzicieni a căror creație face parte din patrimoniul mondial, precum Charles-Pierre Baudelaire, Edgar Allan Poe, Franz Kafka, Richard Wagner, Robert Schumann. Numele său a devenit un simbol al imaginației creatoare, al libertății artistice și al romantismului în forma sa cea mai desăvârșită.

Referințe

Un întreg arsenal de diabolici și absurdități nu este suficient pentru a da suflet unui basm, dacă nu conține un sens profund, bazat pe o viziune filosofică a vieții.

E.T.A. Hoffmann

Fire ciudată, talentat compozitor, dirijor și pictor decorator, E.T.A. Hoffmann este cazul tipic al romanticului pentru care numai arta dă un sens vieții, transpunând-o din planul aparențelor în planul esențelor. Numai starea poetică, deci: lumea fanteziei libere, îi dă lui Hoffmann liniște și echilibru moral.

Ovidiu Drimba

Dintre toți romanticii germani, Ernest Theodor Amadeus von Hoffmann este considerat pe bună dreptate un deschizător de drumuri în explorarea imaginarului literar, a cărui supremație a fost revendicată de romanticii din întreaga Europă. Cărțile lui au fost un model și au constituit o influență pentru cei care s-au încumetat să scrie după el proză fantastică.

[...] Personajele lui Hoffmann ar putea fi caracterizate ca niște caractere puternice care se detașează de dogmele religioase și pun accent pe trăirile și experiența proprie, chiar și cu prețul greșelilor inevitabile.

Olesea Gîrlea

E.T.A. Hoffmann, autor al unor caricaturi bizare, rămâne întotdeauna și inevitabilul adept al realității. [...] Pentru Hoffmann, fantasticul este refugiul, este corectivul, este idealul, și – în definitiv – adevărata realitate.

Heinrich Heine

Romanele și povestirile lui E.T.A. Hoffmann, cu amestecul lor bizar de tragic și comic, de sublim, de fantezie și realitate, au reflectat într-o formă unică contradicțiile vieții însăși.

Galina Tubeliskaia

În romantismul german n-a existat un alt reprezentant cu o creație mai complexă și mai contradictorie și, în același timp, mai originală și mai specifică, decât Hoffmann.

I. Mirimski

Titluri pentru expoziții

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann – simbol al umanismului și inspirației

Ernst Theodor Amadeus Hoffmann, romanticul realist

Povestea fantastică a lui Hoffmann

Lumea fanteziei lui Hoffmann

E.T.A. Hoffmann, deschizătorul de drumuri în explorarea imaginarului literar

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- Die Elixiere des Teufels** / E.T.A. Hoffmann. – Москва : АСТ, 2024. – 448 p. – (Exklusive Klassik. Taschenbuch). – ISBN 978-5-17-158833-5. – Text : nemediat.
- Lebens-Ansichten des Katers Murr** / E.T.A. Hoffman (Э.Т.А. Гофман). – Москва : Т8 Издательские технологии, 2018. – 554 p. – (Original). – ISBN 978-5-521-06059-7. – Text : nemediat.
- Nachtstucke** / E.T.A. Hoffmann. – Москва : АСТ, 2023. – 384 p. – (Exklusive Klassik. Taschenbuch). – ISBN 978-5-17-155936-6. – Text : nemediat.
- Nussknacker** : Nussknacker und Mausekönig nach dem Märchen von Ernst Theodor Amadeus Hoffmann / E.T.A. Hoffmann ; литературная обработка: Е. Тарасевич ; иллюстрации: В. Волынец, Б. Проказов, Э. Пешков. – Минск : Кавалер, 2000. – 128 p. : il. – (Малышам о малышах). – ISBN 985-6427-30-4. – Text : nemediat.
- The Nutcracker** / E.T.A. Hoffmann. – London : Penguin, 2022. – 200 p. – (Little Clothbound Classics). – ISBN 978-0241-5970-6-4. – Text : nemediat.
- Piticuț, zis și Cinabru** / E.T.A. Hoffmann ; traducere: Al. Philippide. – București : Editura Arthur, 2008. – 144 p. – (Arthur clasic). – ISBN 978-973-88-9096-1. – Text : nemediat.
- Ritter Gluck und andere Geschichten** / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann). – Москва : Т8 Издательские технологии, 2018. – (Original). – ISBN 978-5-521-06117-4. – Text : nemediat.
- Der Sandmann. Das Fraulein von Scuderi** / E.T.A. Hoffmann. – New York : Anaconda, 2021. – 128 p. – ISBN 9783866471139. – Text : nemediat.
- Spărgătorul de nuci și Regele Șoarecilor** / E.T.A. Hoffmann ; traducere: G. Gusti ; ilustrații: Teodora și Radu Răileanu. – Iași : Polirom, 2019. – 124, [4] p. : il. color. – (Junior). – ISBN 978-973-4677-64-1. – Text : nemediat.
- Urciorul de aur. Spărgătorul de nuci** / E.T.A. Hoffmann ; traducere: Al. Philippide și G. Gusti ; ilustrații: Violeta Diordiev ; prefață: Eugen B. Marian. – Chișinău : Prut Internațional, 2011. – 186 p. : il. – (Biblioteca pentru toți copiii, ISBN 978-9975-54-174-9). – ISBN 978-9975-69-941-9. – Text : nemediat.
- Житейские воззрения кота Мурра** / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann). – Москва : АСТ, 2024. – 544 p. – (Эксклюзивная классика). – ISBN 978-5-17-160923-8. – Text : nemediat.
- Золотой горшок** : Сказка из новых времён / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann) ; иллюстрации Марии Богдановой. – Москва : Нигма, 2020. – 112 p. : il. – ISBN 978-5-4335-0835-4. – Text : nemediat.
- Песочный человек = Der Sandmann** / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann). – Москва : АСТ, 2022. – 192 p. – (Легко читаем по-немецки). – ISBN 978-5-17-147932-9. – Text : nemediat.

- Повелитель блох** / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann) ; иллюстрации: Алексей Кравченко, Хуго Штайнер-Праг (Hugo Steiner-Prag). – Москва : Вече, 2024. – 52 р. : il. – ISBN 978-5-4484-4583-5. – Text : nemediat.
- Щелкунчик и Мышиный король** / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann) ; пересказ Леонида Яхнина ; иллюстрации Игоря Егунова. – Москва : Эксмо, 2023. – 72 р. : il. color. – (Моя первая библиотека). – ISBN 978-5-0417-1153-5. – Text : nemediat.
- Щелкунчик и Мышиный король** / Э.Т.А. Гофман (E.T.A. Hoffmann) ; пересказ Леонида Яхнина ; рисунки Ники Гольц. – Москва : Махаон, 2020. – 62, [2] р. : il. color. – ISBN 978-5-3891-8713-9. – Text : nemediat.

Referințe critice

- 240 de ani de la nașterea lui E.T.A. Hoffmann, scriitor, compozitor, pictor german.** – Text : electronic // LiveJournal. – URL : <https://libermundi.livejournal.com/40043.html> (accesat : 09.04.2025).
- Drimba, Ovidiu.** Romanticismul german. Povestirea fantastică a lui Hoffmann / Ovidiu Drimba. – Text : nemediat // Istoria literaturii universale : [în 2 vol.]. Vol. II / Ovidiu Drimba. – Ediție definitivă. – București : Saeculum : Vestala, 1997. – P. 158-159. – ISBN 973-9211-52-6. – ISBN 973-9200-44-3.
- Hoffmann Ernst Theodor Amadeus, născut Ernst Theodor Wilhelm.** – Text : nemediat // Enciclopedia Universală Britannica : [în 16 vol.]. Vol. 7 / coordonatori: Ilieș Câmpeanu, Cornelia Marinescu. – București : Litera, 2010. – P. 265. – ISBN 978-973-675-775-4.
- Panaiteescu, Val.** Primele dezbateri romantice ale humorului. Marii romantici : [Hoffmann, E.T.A.] / Val. Panaiteescu. – Text : nemediat // Humorul : (sin-teză istorico-teoretică) : [în 2 vol.]. Vol. I / Val. Panaiteescu. – Iași : Polirom, 2003. – P. 243-247. – ISBN 973-681-335-5.
- Șveț, Natalia-Maria.** Ernst Theodor Amadeus Hoffmann (1776-1822) : [scriitor, compozitor și pictor romantic german] / Natalia-Maria Șveț. – Text : nemediat // Calendar Național 2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2015. – P. 40. – ISSN 1857-1549.
- Гофман Э.Т.А.** – Text : nemediat // Писатели нашего детства. 100 имён : Био-графический словарь в 3-х частях. Часть 1. – Москва : Либеря, 1998. – P. 120-125. – ISBN 5-85129-087-0.
- Тубельская, Галина.** Гофман Эрнст Теодор Амадей / Галина Тубельская. – Text : nemediat // Зарубежные детские писатели. Сто имён : библио-графический справочник. Часть I / Галина Тубельская. – Москва : Школьная библиотека, 2005. – P. 90-96. – ISBN 5-902300-38-X.

29 IANUARIE – 70 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI MATEI VIȘNIEC
(1956)

Matei Vișniec este unul dintre cei mai importanți și apreciați dramaturgi, poeți și prozatori contemporani de origine română, cu o carieră care a depășit granițele țării, impunându-se în spațiul cultural european și internațional. S-a născut pe 29 ianuarie 1956 la Rădăuți, județul Suceava, într-un mediu familial prielnic, cu un tată contabil și o mamă învățătoare, care i-au oferit sprijinul necesar formării intelectuale timpurii. A urmat studiile primare și liceale în orașul natal, apoi a devenit student la Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității din București, pe care a absolvit-o în 1980. După finalizarea studiilor universitare, a activat ca profesor de istorie și geografie în comuna Dorobanțu-Plătărești, județul Călărași (1980-1987).

A început să scrie poezie în perioada liceului, debutând în 1972 în revista „Luceafărul” condusă de Virgil Teodorescu. S-a remarcat prin poezie și teatru încă din perioada studenției, fiind membru al „Cenacului de Luni” coordonat de criticul literar Nicolae Manolescu.

A debutat editorial în 1980 cu volumul de poezie *La noapte va ninge*, urmat de *Orașul cu un singur locuitor* (1982) și *Înțeleptul la ora de ceai* (1984). A devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România în 1984. Deși în perioada 1977-1987 a scris un număr important de piese de teatru, romane și scenarii de film, acestea nu au putut fi publicate sau puse în scenă în țară din cauza cenzurii.

În 1987, s-a stabilit în Franța, unde a solicitat azil politic. Șase ani mai târziu, în 1993, a obținut cetățenia franceză. A început să scrie și în limba franceză și s-a alăturat echipei Radio France Internationale, unde a activat timp de 32 de ani. De-a lungul acestei perioade, s-a implicat constant în dezbateri publice, luând atitudine, prin eseuri și articole, față de marile probleme ale lumii, precum și față de agresiunea rusă asupra Ucrainei, un subiect de actualitate și preocupare globală.

Matei Vișniec este printre cei mai cunoscuți dramaturgi români atât în țară, cât și în străinătate. Piese sale au fost traduse în peste 25 de limbi și montate în circa 40 de țări, inclusiv pe scene importante precum Teatrul „Rond-Point des Champs-Élysées” din Paris, Teatrul „Sary”

din Cracovia sau Teatrul „Piccolo” din Milano. Este considerat al doilea mare dramaturg român care s-a impus în teatrul francez, după Eugène Ionesco.

Textele sale dramatice au fost reunite în volume consistente, precum *Teatru I și Teatru II* (1996), *Teatru descompus* (1998), *Omul din care a fost extras răul* (2014), *Trilogia balcanică. Migraaaaanți sau Prea suntem mulți în aceeași barcă* (2016), *Caragiale e de vină* (2019), dar și în volume cu o puternică încărcătură simbolică, precum *Mașinăria Cehov. Nina sau despre fragilitatea pescărușilor împăiați* (2008) sau *Scrisori de dragoste către o prințesă chineză* (2011), apărute la Editura „Humanitas”.

Este autorul a nouă volume de poezie, dintre care se remarcă: *Poeme ulterioare* (2000), *La masă cu Marx* (2011), *Securi decapitate* (2012), *Vi se pare cumva nedreaptă dispariția dumneavoastră?* (2019) ș.a.

A publicat pentru copii *Omul de zăpadă care voia să întâlnească soarele* (2016) și *Extraterestrul care își dorea ca amintire o pijama* (2019). În 2025, a revenit cu un roman inedit, intitulat *Consulatul lunii sau Adelina și crocodilii de mlaștină*, o poveste fantastică adresată copiilor și adulților deopotrivă.

Ca prozator, s-a afirmat prin romanele *Cafeneaia Pas-Parol* (1992), *Sindromul de panică în orașul Luminilor* (2009), *Domnul K Eliberat* (2010), *Dezordinea preventivă* (2011), *Negustorul de începuturi de roman* (2014), *Iubirile de tip pantof, iubirile de tip umbrelă* (2016). A abordat și proza scurtă în volumul *Ultimele zile ale Occidentului* (2018), o reflecție asupra lumii contemporane.

A fost invitat pentru intervenții și conferințe pe tema rezistenței culturale și a literaturii ca spațiu de libertate în numeroase orașe din Franța, Italia, Statele Unite, Maroc, Iran, Japonia, Cehia, Marea Britanie, Germania etc.

Din 2025 este Membru de Onoare al Academiei Române.

De-a lungul timpului, a fost distins cu numeroase premii, printre care: Premiul UNITER (1991, pentru piesa *Angajare de clovn*), Premiul Academiei Române pentru Dramaturgie (1998), Premiul Uniunii Scriitorilor din România pentru Dramaturgie (1998, 2007), Premiul de Dramaturgie al Ministerului Culturii din România (2002), Premiul European pentru întreaga activitate, oferit de Societatea Autorilor și Com-

pozitorilor Dramatici din Franța (2009). În 2018, a primit din partea Ministerului Culturii din Franța titlul de Cavaler al Artelor și al Literelor, iar în 2020, prin decret prezidențial francez, a primit distincția Ordinul Național de Merit în grad de Cavaler.

Legătura sa cu locurile natale rămâne profundă. În cadrul Teatrului Municipal „Matei Vișniec”, care activează din 2016 la Suceava, se organizează anual un festival internațional de teatru, eveniment la care autorul este implicat activ.

Prin întreaga sa creație, Matei Vișniec transgresează granițele dintre culturi, limbi și genuri, rămânând fidel unui ideal literar profund umanist. Scrisul său dezvăluie cu luciditate absurdul existenței și credința în forța eliberatoare a cuvântului.

Referințe

Am scris poezie ca un nebun și am crezut în forța ei.

* * *

Pentru mine, poezia este o formă de cunoaștere, o sursă de energie, un rezervor conceptual.

* * *

Eu nu am abandonat poezia niciodată. Și nu am de gând să o abandonez, pentru că nu pot concepe un text fără o dimensiune poetică.

* * *

Scriind pentru teatru, întotdeauna am scris pentru actori vii, care îmi obsedau gândurile, pe care-i vedeam. Eu n-am fost niciodată actor, n-am fost niciodată regizor, dar am scris pentru actori, am scris pentru perturbarea ordinii publice. Că e perturbarea plictiselii unui târg de provincie, că e perturbarea dogmelor noastre din cap. Teatrul e făcut să ne perturbe în sensul bun. Am fost un perturbator profesionist scriind teatru.

* * *

Un copil care nu merge niciodată la teatru, până la vârsta de 12-13 ani, a pierdut foarte mult. Din cauza aceasta pentru mine a fost foarte important să scriu piese pentru copii, nu doar pentru adulți, pentru că eu m-am hrănit cu teatrul când eram copil și știu că și astăzi copiii au nevoie de această extraordinară formă de socializare, de împrietenire cu cuvântul, emoția și frumosul, ceea ce este teatrul.

* * *

Sunt foarte bucuros când am copii sau tineri la piesele mele, pentru că acela va fi semnalul sigur că actorii, regizorii, eu, spectacolul... ascunde un adevăr, o poveste interesantă, un mesaj interesant și mai ales... emoție!

Matei Vișniec

Deși lumea de azi, crede Vișniec, poate fi înțeleasă (doar) prin poezie, fostul poet a virat spre proză, pigmentându-și fanteziile epice cu observații politologice și textura socială cu paranteze onirice. Totuși, Vișniec nu a abandonat poezia; niciun text, afirmă el, nu e de conceput în absența „dimensiunii poetice”.

* * *

Cu rădăcinile în România și aripile în Franța (cu limba ei „carteziană și precisă”, folosită în teatru), bilingvismul lui Matei Vișniec adăpostește două condeie și „două cosmosuri”, spunea repatriatul, revenit triumfal, într-un moment prielnic, prin coprezența ambelor limbi. Fostul profesor navetist la Dorobanțu-Călărași (din 1980), având șansa unor experiențe fabuloase explorând fauna umană, a redescoperit, ca nou navetist, pe ruta Franța-România, un tezaur emoțional (limba, spațiul și timpul), devenind un important scriitor european.

* * *

Avem în față un scriitor polivalent, creator de atmosferă, de o mare capacitate imaginativă, combinând observațiile banale, interesul pentru derizoriu cu o reflecție abstractă, de înalt nivel meditativ, sondând „misterul acestei lumi”.

Adrian Dinu Rachieru

Universul pluridimensional al pieselor lui Matei Vișniec reprezintă realitatea ca într-o oglindă, dar această oglindă este deformată. Anume complexitatea relațiilor umane, cea dintre individ și societate, individ și lumea înconjurătoare, se reflectă într-un mod grotesc, chiar ajungând până la absurd și prin aceasta ademenesc regizorii. Din rândurile celor care tind să găsească în opera lui Vișniec ceva mai mult decât o citire a pieselor *ad litteram*, încercând să le ajusteze la ziua de azi, nu se exclud nici regizorii din Republica Moldova: e vorba mai întâi de toate de Petru Vutcarău, Mihai Fusu, tânărul regizor Valeriu Andriuță.

* * *

Matei Vișniec niciodată în piesele sale nu-și propune găsirea unor soluții, ieșiri din situații, metode și rețete concrete de rezolvare a problemelor, el doar se implică în determinarea coordonatelor maligne ale societății, pledând astfel pentru preîntâmpinarea unui dezastru posibil.

* * *

Dramaturgia lui Matei Vișniec s-a impus, atât în spațiul român cât și în plan internațional, nu numai ca un câmp accesibil pentru creație, de provocare a fanteziilor regizorale, dar și un teren de colaborare și chiar apropiere a culturilor despre care se vorbește tot mai des în ultimele decenii. Aname apropierea culturilor deschide noi orizonturi și pentru popoarele mici.

Violeta Tipa

Deși eticheta de dramaturg sau cea de prozator tind să îi acopere numele, atât în țară cât și în străinătate, cu precădere în Franța, poetul Matei Vișniec rămâne pentru mine definitiv ca evoluție artistică.

* * *

În poezia lui Vișniec supraviețuiește un spirit asediat de propria condiție umană. De asta prinde tehnica „blow up”-ului, ciondăneala cu sine în fața unei realități sieși suficientă, ca de plută, care nu acceptă nicio influență din afară, ca în fața unei scene dramatice în care spectatorul este exclus cu violență.

Adrian Alui Gheorghe

Titluri pentru expoziții

Sunt un profesionist al cuvintelor

Nu pot concepe un text fără poezie

Teatru din poezie, poezie din teatru – universul lui Matei Vișniec

Matei Vișniec, un scriitor care face cinste culturii române și mondiale

Matei Vișniec între poezie, teatru și libertate

Matei Vișniec – Omul de zăpadă care s-a întâlnit cu Soarele

Matei Vișniec, un spirit lucid, o voce a conștiinței morale

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- Capra, Iedul cel mic și Cumătra Lupoaică** / Matei Vișniec ; ilustrații de Andra Bădulescu. – București : Editura Arthur, 2020. – 100, [4] p. : il. color. – ISBN 978-6067-888-76-8. – Text : nemediat.
- Cu vaporul printre stele** / Matei Vișniec ; ilustrații de Andra Bădulescu. – București : Editura Arthur, 2022. – 104 p. : il. color. – ISBN 978-6060-867-38-8. – Text : nemediat.
- Extraterestrul care își dorea ca amintire o pijama** : (povești de adormit copiii și de trezit ușor părinții) / Matei Vișniec ; ilustrații de Andra Bădulescu. – București : Editura Arthur, 2020. – 80, [8] p. : il. color. – ISBN 978-6067-889-92-5. – Text : nemediat.
- Imaginează-ți că ești Dumnezeu** / Matei Vișniec. – București : Cartea Românească, 2018. – 160 p. – (Cartea de teatru). – ISBN 978-973-23-3235-1. – Text : nemediat.
- Omul de zăpadă care voia să întâlnească soarele** / Matei Vișniec ; ilustrații de Andra Bădulescu. – Ed. a 2-a. – București : Editura Arthur, 2020. – 48, [8] p. : il. color. – ISBN 978-6067-889-93-2. – Text : nemediat.
- Opera poetică** : [în 2 vol.] / Matei Vișniec ; [coperta : Vitalie Coroban]. – Chișinău : Cartier, 2011. – (Poesis). – ISBN 978-9975-797-09-2. – Text : nemediat.
Vol. 1. – 203 p. – ISBN 978-9975-797-10-8.
Vol. 2. – 207 p. – ISBN 978-9975-797-11-5.
- Poemul care se citește pe sine** / Matei Vișniec. – Chișinău : Știința, 2023. – 152 p. – (Antologia unui autor). – ISBN 978-9975-853-99-6. – Text : nemediat.
- Poezii de transformat visele în oglinzi** / Matei Vișniec ; ilustrații de Andra Bădulescu. – București : Editura Arthur, 2023. – 82, [14] p. : il. color. – ISBN 978-6303-212-81-4. – Text : nemediat.
- Povestea regelui supărat pe clovn** / Matei Vișniec ; ilustrații de Andra Bădulescu. – București : Editura Arthur, 2022. – 101, [10] p. : il. color. – ISBN 978-6060-864-34-9. – Text : nemediat.
- Țara lui Gufi** : piesă în trei acte / Matei Vișniec. – București : Litera, 2014. – 128 p. – ISBN 978-606-741-124-9. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Corbu, Daniel.** Matei Vișniec – Mitologia măștii și dimensiunea tragică a ființei / Daniel Corbu. – Text : nemediat // Escale în Panteon de la Dosoftei la Vișniec : eseuri și portrete literare / Daniel Corbu. – Iași : Princeps Multimedia, 2018. – P. 596-600. – ISBN 978-606-93387-5-9.
- Interviu cu Matei Vișniec și Andra Bădulescu despre teatru, poezie și desen** / interviu realizat de Ema Cojocar. – Text : electronic // Arthur Blog. –

URL : <https://www.editura-arthur.ro/info/blogitem/interviu-cu-matei-visniec-si-andra-badulescu> (accesat : 09.04.2025).

Magiaru, Daniela. Matei Vișniec: mirajul cuvintelor calde / Daniela Magiaru. – București : Institutul Cultural Român, 2010. – 195 p. – ISBN 978-973-577-612-1. – Text : nemediat.

Matei Vișniec: „Scriitorii s-au povestit întotdeauna pe ei înșiși...” / interviu realizat de Sever Gulea. – Text : electronic // Libris Blog. – URL : <https://blog.libris.ro/2022/01/31/matei-visniec-scriitorii-s-au-povestit-intotdeauna-pe-ei-insisi/> (accesat : 09.04.2025).

Nica, Olesia. Opera poetică a lui Matei Vișniec în context didactic modern / Olesia Nica. – Text : nemediat // Didactica Pro. – 2022. – Nr. 6. – P. 21-24. – ISSN 1810-6455 ; Univers pedagogic. – 2022. – 24 noiem. – P. 7. – ISSN 1857-3282.

Matei Vișniec. – Text : electronic // Wikipedia : Enciclopedia liberă : [site]. – URL : https://ro.wikipedia.org/wiki/Matei_Vișniec (accesat : 09.04.2025).

Matei Vișniec : biografie completă. – Text : electronic // Poeziile.com : portalul de poezie românească : [site]. – URL : <https://www.poeziile.com/autori/Matei-Visniec/biografie.php> (accesat : 09.04.2025).

[**Matei Vișniec**] : Referințe istorico-literare / Joseph Danan [et al.]. – Text : nemediat // Vișniec, Matei. Istoria comunismului povestită pentru bolnavi mintal / Matei Vișniec. – Chișinău : Litera ; București : Litera Internațional, 2004. – P. 317-334. – (Biblioteca școlară, serie nouă / colecție inițiată și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu). – ISBN 973-675-133-3. – ISBN 9975-74-773-6.

Dedicații lirice

Corbu, Daniel. Fluture. Surâs. 1988 : prietenului Matei Vișniec : (poezie) / Daniel Corbu. – Text : nemediat // Eonul marelui desant : poeme / Daniel Corbu. – Iași : Princeps Edit, 2007. – P. 150. – ISBN 978-973-1783-00-0.

Suceveanu, Arcadie. Corabia lui Matei Vișniec : (poezie) / Arcadie Suceveanu. – Text : nemediat // Noi. – 2021. – Nr. 9. – P. 9. – ISSN 1857-0798.

Zubașcu, Ion. Scrisoare către Matei Vișniec : (poezie) / Ion Zubașcu. – Text : nemediat // Limba română. – 2011. – Nr. 9-10. – P. 42. – ISSN 0235-9111.

8 FEBRUARIE – 115 ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI LIVIU DELEANU (1911-1967)

Liviu Deleanu, pe numele său real Lipa Cligman, s-a născut pe data de 8 februarie 1911 la Iași. Copilăria i-a fost marcată de lipsuri și suferințe, fără jocuri și bucurii. „Unica mea jucărie a fost o păpușă de câr-

pe”, mărturisea poetul mai târziu. Încă de mic, a fost atras de lectură, sacrificând până și puținii bani de covrigi pentru a-și cumpăra reviste. A început studiile gimnaziale în orașul natal, dar, din cauza greutăților materiale, a fost nevoit să le întrerupă.

La sfârșitul anilor '20, s-a mutat la București, unde a lucrat ca litograf și corector. Aici a intrat în contact cu cercurile literare moderniste și a început colaborări cu publicații precum „Adam”, „Faclă”, „Viața literară”, dar mai ales „Bilete de papagal”, revista lui Tudor Arghezi, unde i-au apărut poeziile *Există un Dumnezeu, Renaștere, Timp, Omul cu ochii mici*. În această perioadă, s-a simțit puternic influențat de simbolismul lui Baudelaire și Bacovia, precum și de lirismul lui Ion Pillat.

A debutat editorial la doar 16 ani, în anul 1927, cu volumul de versuri *Oglinzi fermecate*, marcând începutul unei cariere literare timpurii și promițătoare. Zece ani mai târziu, în 1937, publică *Ceasul de veghe*, volum remarcat de criticul literar George Călinescu și inclus în monumentala *Istorie a literaturii române de la origini până în prezent*. Din acel an, adoptă definitiv pseudonimul Liviu Deleanu, renunțând la numele său de naștere. În 1940, odată cu apariția cărții *Glod alb*, se încheie perioada sa modernistă. În paralel, se implică activ în presa literară, fondând, alături de Virgil Gheorghiu, revista „Prospect”, una dintre primele publicații moderniste din România, care a jucat un rol important în promovarea literaturii de avangardă.

Anul 1940 a reprezentat un moment de cotitură în viața lui Liviu Deleanu. Pe fondul tensiunilor politice și al amenințării fasciste, poetul se refugiază în Basarabia sovietică, trecând Prutul cu o barcă. Stabilite la Chișinău, își continuă activitatea literară, adaptându-se noilor realități ideologice. În timpul războiului, scrie poezii patriotice și angajate, precum *Cântec scris pe patul armei* și *Cântec scris pe lat de paloș*.

După război se afirmă în literatura pentru copii, publicând mai multe cărți: *Poezii pentru copii* (1947), *Buzduganul fermecat* (basin dramatic, 1952), *Mi-i drag să meșteresc* (1955), *Bucurii pentru copii* (1956), *Licurici* (1961) ș.a.

În 1952, revine la poezia pentru adulți cu volumul *Vremuri noi*, urmat de poemul *Krasnodon* (redenumit ulterior *Tinerețe fără moarte*). Talentul său liric atinge maturitatea în cărțile *Dragostea noastră cea de*

toate zilele (1966), *Cartea dorului* (1968, postum) și *Destăinuire* (1970, postum).

Deși adaptat realismului socialist, Liviu Deleanu a reușit să păstreze o limbă română curată și expresivă, demonstrând o atenție deosebită la construcția versului. Considera poezia o formă de artă care trebuie „cio-plită” cu migală, pentru a reda cu precizie ideea și emoția.

Unele poezii ale lui Liviu Deleanu au devenit cântece, printre care vestita romanță *Sanie cu zurgălăi* (muzica de Richard Stein, 1936), care mult timp a fost considerată cântec popular, precum și *Nu înțeleg de ce* (muzica de Arkady Luxemburg, 1964).

Liviu Deleanu a fost și un remarcabil traducător din limba rusă, aducând în limba română opere de I. Krîlov, Al. Pușkin, N. Nekrasov, M. Lermontov, Al. Tvardovski, K. Ciukovski, S. Esenin ș.a. La rândul lor, și creațiile sale au fost traduse în mai multe limbi.

Poetul s-a stins din viață pe 12 mai 1967 la Chișinău, lăsând în urmă o operă vastă și variată.

În semn de omagiu, un liceu și o stradă din sectorul Buiucani al municipiului Chișinău îi poartă astăzi numele.

Liviu Deleanu rămâne în conștiința literară ca un liric autentic, un mănuitor iscusit al cuvântului, care a reușit să-și păstreze vocea personală și sensibilitatea poetică într-un context istoric marcat de rupturi și constrângeri.

Referințe

*Și dacă scriu nu mă socot
A fi luceafăr între stele...*

* * *

*Îi caut inimii tărie
Și stihului – cuvânt deplin,
Ca-n tot ce-i flăcăruie vie
Să simt că ard și mă împlin.*

* * *

*Ție, dragoste de viață,
Închinu-ți până la pământ
Simplul și muncitul meu cuvânt.*

Liviu Deleanu

Scriitor înzestrat cu o sensibilitate fină la faptele vieții și la rosturile cuvântului în procesul comunicării artistice, autor al unor poezii memorabile pentru copii și pentru adulți, Liviu Deleanu constituie un alt exemplu de ratare a șanselor de afirmare plenară a capacităților creatoare native în condițiile unui regim totalitar.

Ion Ciocanu

Liviu Deleanu a fost un grădinar. El a cultivat florile Limbii Române.

Nicolae Dabija

Când recitesc poezia lui Deleanu, găsesc o rară împletire de real și ireal, de certitudine și iluzie, de terestru și ceresc, calități întâlnite numai la adevărații, aleșii creatori.

Liviu Damian

Versurile lui Liviu Deleanu, mai ales cele pentru copii, mustesc în metafore, sunt pline de vervă, sunt șotioase și foarte apropiate de interesul celor mici, care, știut lucru, sunt mult mai curioși, mai receptivi și mai inventivi decât părinții.

* * *

Liviu Deleanu este unul dintre scriitorii care ne-au luminat cea mai frumoasă vârstă. A intrat în jocul nostru de copii, travestit în vrăjitor, și ne-a inspirat întru a vedea cât mai adânc lumea Naturii și a Lucrurilor. Parcă ar fi fost „de-ai noștri”, adică nu-l confundam cu vârstnicii prea cicălitori și plini de povește plictisitoare.

Claudia Partole

Cele mai reușite poezii ale lui Liviu Deleanu din anii maturității impresionează prin stăpânirea tehnicii versificației, prin armoniile muzicale, prin fonetismul specific. Poetul, trecut prin simbolism, își păstrează vie predilecția pentru sugestia muzicală. Calitatea muzicală a versurilor provine, în parte, din structura lor sonoră. Stratul sonor constituie o parte integrantă a efectului muzical. Preocupat să atingă perfecțiunea clasicității, poetul n-a ezitat să se concentreze și asupra acestui strat, pentru a-l face apt de expresivitatea cea mai înaltă. Meșteșugita combinare a sunetelor în silabe, a cuvintelor în versuri revelează un fin auz interior. Fie-

care creator are o percepție proprie a sistemului fonetic al limbii în care scrie, ceea ce îl singularizează în cadrul literaturii din care face parte.

Adriana Cazacu

Titluri pentru expoziții

Liviu Deleanu – vocea lirică a unei epoci tulburi

Poezia ca refugiu și speranță – Liviu Deleanu

Liviu Deleanu, mângâietor iscusit al cuvântului

Liviu Deleanu în oglinda vremii

Liviu Deleanu – arhitectul versului și al emoției

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

100 poezii de dragoste și dor / Liviu Deleanu ; selecție și îngrijire: Baca Deleanu ; prezentare grafică: Mihai Bacinschi. – Chișinău : Hyperion, 1996. – 108 p. – ISBN 536-8018-54-1. – Text : nemediat.

Buzduganul fermecat / Liviu Deleanu ; ilustrații: Eudochia Zavtur. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2006. – 95 p. : il. – (Colecție pentru copii). – ISBN 978-9975-600-37-8. – Text : nemediat.

Ciocârlia printre copii : [versuri] / Liviu Deleanu ; selecție și îngrijire: Baca Deleanu. – Chișinău : Ruxanda, 2000. – 42 p. : il. – ISBN 9975-720-75-7. – Text : nemediat.

Dincolo de crudul mâine / Liviu Deleanu ; antologie și prefață de Lucia Țurcanu ; copertă, concepție grafică: Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2017. – 64 p. – (Primăvara poezilor, ISBN 978-9975-61-883-0). – ISBN 978-9975-137-96-6. – Text : nemediat.

Epigrame cu adresă (fără paranteză) / Liviu Deleanu ; prefață: Baca Deleanu ; selecție și îngrijire: Nicolae Rusu. – Chișinău : Ruxanda, 1999. – 80 p. : il. – ISBN 9975-720-36-6. – Text : nemediat.

Răscolite tăceri / Liviu Deleanu ; coperta: Camil Mihăescu. – Timișoara : Augusta, 2001. – 164 p. – ISBN 973-8184-70-7. – Text : nemediat.

Vreme-n alte vremi topită / Liviu Deleanu ; ediție îngrijită de Nicolae Rusu. – Iași : Bonitas, 2005. – 141 p. – ISBN 973-86758-1-2. – Text : nemediat.

Zăpăcilă / Liviu Deleanu ; ilustrații: Valerii Malearenko. – Chișinău : Prut Internațional, 2002. – 16 p. : il. – (Poezii de seama voastră) (Poezii mici pentru pici-pitici). – ISBN 9975-69-361-X. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Druță, Boris.** În amintirea lui Liviu Deleanu / Boris Druță. – Text : nemediat // Sub Steaua lui David, cu Dumnezeu / Boris Druță. – Chișinău : [Print-Caro], 2011. – P. 179-184. – ISBN 978-9975-4159-0-3.
- Liviu Deleanu.** – Text : nemediat // Mică enciclopedie ilustrată a scriitorilor din Republica Moldova / selecție: Mihai Cimpoi, Anatol Vidrașcu, Vlad Zbârciog. – București ; Chișinău : Litera Internațional, 2005. – P. 279-290. – (Biblioteca școlarului ; serie nouă). – ISBN 973-675-285-2. – ISBN 9975-74-911-9.
- Liviu Deleanu.** – Text : nemediat // Scriitorii Moldovei în lectura copiilor și adolescenților : dicționar biobibliografic / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; alcătuitori: Elena Cugut, Maria Harea. – Chișinău : Prut Internațional, 2004. – P. 138-143. – ISBN 9975-69-646-5.
- Mănucă, Dan.** Deleanu Liviu / Dan Mănucă. – Text : nemediat // Dicționarul general al literaturii române. Vol. C/D / Academia Română. – București : Univers Enciclopedic, 2004. – P. 617. – ISBN 973-637-070-4. – ISBN 973-637-072-0.
- Romanciuc, Vasile.** Liviu Deleanu / Vasile Romanciuc. – Text : nemediat // Bucurii pentru copii : poeți contemporani din Basarabia / selecție: Vasile Romanciuc. – Târgoviște : Bibliotheca ; Chișinău : Cartdidact, 2010. – ISBN 978-9975-9847-5-1. – ISBN 978-973-712-550-7.
- Știrbu, Titus.** Liviu Deleanu / Titus Știrbu. – Text : nemediat // Întâmplări din viața scriitorilor / Titus Știrbu. – Chișinău : Pontos, 2022. – P. 41-45. – ISBN 978-9975-7264-2-9.
- Țurcanu, Lucia.** Liviu Deleanu, 110 ani de la naștere / Lucia Țurcanu. – Text : electronic // Muzeul Național al Literaturii Române, Chișinău : [site]. – URL : <https://mnl.md/2021/02/08/liviu-deleanu-110-ani-de-la-nastere/> (accesat : 28.07.2025).
- Țurcanu, Lucia.** Liviu Deleanu, poetul sub vremi / Lucia Țurcanu. – Text : nemediat // Poezia BASA / Lucia, Țurcanu. – Chișinău : Arc, 2019. – P. 12-15. – ISBN 978-9975-0-0305-6 ; Idem // Deleanu, Liviu. Dincolo de crudul mâine : [poezii] / Liviu Deleanu. – Chișinău : Arc, 2017. – P. 5-11. – (Primăvara poeziilor, ISBN 978-9975-61-883-0). – ISBN 978-9975-137-96-6.
- Zbârciog, Vlad.** Deleanu Liviu / Vlad Zbârciog. – Text : nemediat // Dicționarul scriitorilor români din Basarabia, 1812-2010 / Muzeul Literaturii Române „Mihail Kogălniceanu” ; coordonator: Valeriu Nazar. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – P. 207-209. – ISBN 978-9975-69-563-3.
- Zbârciog, Vlad.** „În tinerei dăinii-voi de acum...” : [despre Liviu Deleanu] / Vlad Zbârciog. – Text : nemediat // Opere alese. Vol. 8 : Meridiane ale verbului matern : Eseuri. Publicistică / Vlad Zbârciog. – Chișinău : Pontos, 2018. – P. 16-21. – ISBN 978-9975-51-993-9.

Dedicații lirice

Codru, Anatol. Liviu Deleanu : [poezie] / Anatol Codru. – Text : nemediat // Piatra de citire / Anatol Codru. – București ; Chișinău : Litera Internațional, 2003. – (Biblioteca școlarului ; serie nouă). – ISBN 973-675-095-7. – ISBN 9975-74-735-3.

15 FEBRUARIE – 175 DE ANI

**DE LA NAȘTEREA SAVANTULUI ȘI PEDAGOGULUI SPIRU HARET
(1851-1912)**

Spiru Haret este una dintre cele mai luminoase figuri ale istoriei României, fiind considerat părintele învățământului modern românesc. Matematician, astronom, pedagog, sociolog și om politic, el a contribuit decisiv la modernizarea sistemului educațional din România. S-a născut pe 15 februarie 1851 la Iași, fiind primul dintre cei patru copii ai unei familii modeste, dar cultivate. Tatăl său, Costache Haret, avea vechi origini armenesti și lucra ca judecător, iar mama sa se numea Smaranda. Primele cunoștințe le-a dobândit acasă, iar apoi a urmat Școala din Dorohoi. La 28 aprilie 1860, când era în al doilea semestru al clasei a II-a primare, a fost înscris la Școala din Sărărie, Iași, unde l-a avut ca învățător pe Toma A. Săvescu.

În 1862, în urma unei tragedii familiale, a fost luat la București de o rudă apropiată care i-a devenit tutore. Aici și-a încheiat studiile primare la Școala „Cuibul cu barză”, fiind consemnat în registrul școlii ca „fiu de boeriu”. Între anii 1862 și 1869, a urmat cursurile Liceului „Sfântul Sava” din București, ca bursier, absolvind cu succes bacalaureatul. Ulterior, a urmat Facultatea de Științe, Secția Fizico-Matematici, a Universității din București, obținând în 1874 licența în matematici.

Hotărât să-și desăvârșească studiile, pleacă la Paris, unde, în 1875, obține din nou o licență în matematică, urmată de o licență în științe fizice, în 1876. În anul 1878, susține la Sorbona o teză de doctorat în matematică *Sur l'invariabilité des grands axes des orbites planétaires (Despre invariabilitatea axelor mari ale orbitelor planetare)*, devenind primul român care a obținut titlul de doctor în matematică la Universitatea din Paris. Teza sa a produs o mare surpriză în lumea științifică a epocii, de-

oarece a adus elemente neașteptate, de mare noutate, într-o problemă care făcuse obiectul cercetărilor celor mai mari matematicieni și mecanicieni europeni, precum francezii Laplace, Lagrange și Poisson. Presa de specialitate din Franța i-a adus elogii, iar în România momentul a fost primit cu entuziasm de presa vremii.

Revenit în țară în aprilie 1878, Spiru Haret a devenit profesor de matematică și mecanică rațională la Universitatea din București. A activat, în paralel, la numeroase alte instituții: Seminarul „Nifon Mitropolitul”, Școala de artilerie și geniu, Școala de poduri și șosele, Școala de ofițeri din București, remarcându-se prin rigoare și pasiune.

Din 1879, Ministerul Cultelor și Instrucțiunii a început să-i încredințeze diverse sarcini, recunoscându-i competențele. A inspectat școli, a întocmit rapoarte și a contribuit la formarea unei rețele educaționale eficiente. La 3 iulie 1879, devine membru corespondent al Academiei Române, iar la 31 martie 1892 este ales membru titular. Între 1904 și 1907, ocupă funcția de vicepreședinte al Academiei.

A intrat în viața politică în rândurile Partidului Național Liberal și a fost ministru al Instrucțiunii Publice și Cultelor în trei mandate (1897-1899, 1901-1904, 1907-1910). Din această poziție, a inițiat ample reforme educaționale, introducând obligativitatea învățământului primar, unificarea programelor școlare din mediul urban și rural, dezvoltarea educației fizice și artistice, organizarea învățământului profesional și agricol în mediul rural.

De asemenea, a reorganizat școlile normale destinate formării învățătorilor și, pentru a le sprijini activitatea, a înființat, în anul 1897, „Biblioteca pedagogică”. Un an mai târziu, a pus bazele primelor grădinițe pentru copii, iar împreună cu Constantin Dumitrescu a elaborat „Legea învățământului secundar și superior”, care prevedea organizarea claselor V-VIII pe trei secțiuni: clasică, modernă și reală. În anul 1905, Spiru Haret a fondat „Revista Generală a Învățământului”, o publicație dedicată promovării ideilor și reformelor din domeniul educației.

Spiru Haret a fost și un susținător fervent al educației pentru femei. El a contribuit la crearea școlilor de fete și a promovat ideea că femeile trebuie să aibă acces la educație de calitate. Aceasta a avut un impact semnificativ asupra emancipării femeilor din societatea românească.

Istoria a consemnat statistici de excepție în mandatele de ministru ale marelui savant: între anii 1897-1910, în țară au fost construite 2.343 de școli, au fost înființate 1.700 de posturi de învățători, iar numărul elevilor înscriși în scolile elementare a crescut de la 300.000 la 600.000.

A publicat numeroase lucrări științifice, didactice și de pedagogie, printre care se remarcă: *Curs de trigonometrie* (1886), *Aritmetică elementară* (1888), *Chestiuni de învățământ* (1897), *Activitatea extrașcolară a învățătorilor* (1908), *Mecanica socială* (1910), o lucrare inovatoare care propunea aplicarea metodelor matematice în studiul fenomenelor sociale, *Pata cea mare roșie de pe planeta Jupiter* (1912).

Pentru activitatea sa remarcabilă, a fost distins cu Ordinul Coroana Italiei (1903) și Legiunea de Onoare (1908).

Chinuit de o boală grea, Spiru Haret a murit pe 17 decembrie 1912, la București, la doar 61 de ani. A fost înmormântat la Cimitirul Bellu, iar ultimul său gând, transmis în scris, a fost: „Plec din viață cu mulțumirea că nu am pierdut vremea”.

Posteritatea l-a onorat prin ridicarea unei statui (1936) în fața Universității din București, realizată de Ion Jalea, iar în 1976, cu prilejul împlinirii a 125 de ani de la naștere, Uniunea Astronomică Internațională a dat numele lui Spiru Haret unui crater lunar. O marcă poștală comemorativă și reeditarea operei sale în șase volume au fost lansate în 2009. În 2014, i s-a conferit post-mortem o medalie de excelență pentru contribuția sa la educația adulților, din partea Universității din Oklahoma, în cadrul unei ceremonii internaționale desfășurate la Iași.

Astăzi, Spiru Haret este considerat o figură definitorie pentru cultura și educația românească, model al devotamentului, rigorii și viziunii. El a fost nu doar un reformator, ci și un vizionar care a înțeles că viitorul unei națiuni se construiește prin școală.

Referințe

Cum arată școala azi, va arăta țara mâine.

* * *

Progresul unei societăți depinde de calitatea educației oferite tinerilor săi.

* * *

Cea dintâiu datorie a școalei, care trece înaintea oricărei alteia, este de a forma buni cetățeni și cea dintâiu condiție pentru a fi cineva bun cetățean

este de a-și iubi țara fără rezervă, de a avea o încredere nemărginită într-însa și în viitorul ei. Toată activitatea și toată îngrijirea celor însărcinați cu educația tinerimii acolo trebuie să tindă.

Contăm să apropiem școala de popor, să o facem să fie iubită și respectată, să fie centrul de unde să pornească curente cele bune și sănătoase pentru înălțarea și întărirea neamului. Căutăm a face ca învățământul nostru să devină un învățământ național, de vreme ce ne silim a-l face să se potrivească țărilor noastre, în loc de a ne mulțumi să-l luăm făcut gata, într-un timp și niște condiții care nu mai sunt ale noastre.

Spiru Haret

Două sunt problemele grele, pe care Spiru Haret și le-a propus să le rezolve: problema mecanicii cerești și cea de ridicare culturală și economică a țărânimii.

Gheorghe Țițeica

Scopul său a fost multiplu: o societate mai dreaptă, în care cooperația să înlocuiască formele acerbe de exploatare, o societate mai bogată încorporând industria alături de celelalte ramuri ale economiei, o societate mai cultă, în care școala să potențeze deopotrivă dezvoltarea economică și intelectuală, o societate cu o morală superioară, în care binele public să primeze avantajul personal. O atare societate revigorată urma să poarte cu vrednicie destinul în prag de veac ce se anunța plin de încercări, incluzând pe cea supremă legată de întregirea statului național român.

Șerban Orăscu

Domnia-sa avea trei mari însușiri: era un om de cifre, exact, precis. Însă avea și o cultură generală care se întâlnește mai rar la specialiștii în științe. Și în sfârșit, ca secretar general sub d. Sturdza, d. Haret căpătase o temeinică și largă cunoștință a învățământului [...] Domnia sa a fost principalul îndeplinitor al cererilor timpului față de învățământ, căruia i s-a devotat în chipul cel mai desăvârșit, trăind, se poate zice, pentru el.

Nicolae Iorga

O inteligență lucidă, posedând idei clare, armonizându-se metodic, solid legate între ele, închegate într-o concepție unitară. [...] Haret a posedat geniul organizării.

Costin Kirițescu

Să ne întoarcem la Spiru Haret? Nu se mai poate. Am putea să ne întoarcem însă la filosofia educației, la știința interdisciplinară pedagogică, sociologică, etică și estetică, la principiile acesteia, și să încercăm, dacă se dorește acest lucru, să le aplicăm la condițiile grele în care se găsește țara noastră.

Alexandru Surdu

Titluri pentru expoziții

Spiru Haret – părintele învățământului modern românesc

Spiru Haret, reformatorul școlii românești

Spiru Haret, un ministru legendar

Spiru Haret – savant și om al școlii

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Referințe

- Ambroci, Victor.** Despre Spiru Haret, iar și iar... / Victor Ambroci. – Text : nemediat // Convorbiri didactice. – 2017. – Nr. 19. – P. 3-9. – ISSN 1857-1131.
- Bulat, Larisa.** Spiru Haret / Larisa Bulat. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 78-79. – ISSN 1857-1549.
- Bulei, Ion.** Despre Spiru Haret / Ion Bulei. – Text : electronic // Federația Sindicatelor din Educație „Spiru Haret” : [site]. – URL : <https://www.fsesperuharet.ro/despre-spiru-haret/> (accesat : 03.04.2025).
- Cicoare, Traian.** Spiru Haret și județul Neamț / Traian Cicoare. – Text : nemediat // Oameni, fapte și comori spirituale din ținutul Neamț / Traian Cicoare. – Piatra-Neamț : Acțiunea, 2012. – P. 254-255. – ISBN 978-606-93052-1-8.
- Cujbă, Iurie.** Spiru Haret – savant și om al școlii / Iurie Cujbă. – Text : electronic // Unghiul : [site]. – 2020. – 12 febr. – URL : <https://unghiul.com/spiru-haret-savant-si-om-al-scolii/> (accesat : 03.04.2025).
- Grekov, Iuri.** Haret Spiru (1851-1912) / Iurii Grekov. – Text : nemediat // România în chipuri / Iurii Grekov. – Chișinău : Editura Uniunii Scriitorilor, 2000. – P. 79-80. – ISBN 9975-6804-8-8.

- Lucaci, Laurențiu.** Spiru Haret, părintele sistemului de învățământ modern / Laurențiu Lucaci. – Text : electronic // Radio Renașterea : [site]. – URL : <https://radiorenașterea.ro/spiru-haret-parintele-sistemului-de-invatamant-modern/> (accesat : 03.04.2025).
- Marga, Andrei.** Personalitatea lui Spiru Haret / Andrei Marga. – Text : electronic // Liceul Teoretic „Spiru Haret” : [site]. – URL : <https://www.spiruharet.md/personalitatea-lui-spiruharet> (accesat : 03.04.2025).
- Mincan, Mihai.** Spiru Haret, omul care a adus primul cartea / Mihai Mincan. – Text : electronic // Adevărul : [site]. – URL : <https://adevarul.ro/stiri-interne/educatie/spiru-haret-omul-care-a-adus-primul-cartea-1496212.html> (accesat : 03.04.2025).
- Moceanu, Răzvan.** Portret : Spiru Haret, reformatorul școlii românești – 170 de ani de la naștere / Răzvan Moceanu. – Text : electronic // Radio România Cultural : [site]. – URL : <https://www.radioromaniacultural.ro/sectiuni-articole/stiinta/portret-spiru-haret> (accesat : 03.04.2025).
- Opri-Vlăduță, Daniela.** Opera și personalitatea științifică a lui Spiru Haret / Daniela Opri-Vlăduță. – Text : nemediat + Text : electronic // Studia Universitas : Revista Științifică a Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe ale educației”. – 2010. – Nr. 9. – P. 153-157. – ISSN 1857-2103 ; Idem [resursă electronică]. – URL : <https://educational.studiamsu.md/wp-content/uploads/2021/12/23.p.153-157.pdf> (accesat : 03.04.2025).
- Spiru Haret.** – Text : electronic // Enciclopedia României : [site]. – URL : https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Spiru_Haret (accesat : 03.04.2025).
- Țopa, Leon.** Biografie : Tabel cronologic. Din viața și activitatea lui Spiru Haret / după Leon Țopa. – Text : electronic // Universitatea Spiru Haret : [site]. – URL : <https://www.spiruharet.ro/spiru-haret/bio.html> (accesat : 03.04.2025).

**19 FEBRUARIE – 90 DE ANI
DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI MARIN SORESCU
(1936-1996)**

Marin Sorescu s-a născut la 19 februarie 1936 în comuna Bulzești, județul Dolj, fiind al cincilea dintre cei șase copii ai țăranilor Ștefan și Nicoliza Sorescu. A urmat școala primară în satul natal, apoi, între 1947 și 1950, a fost elev la Liceul „Frații Buzești” din Craiova, iar în 1950 s-a transferat la Liceul Militar „Dimitrie Cantemir” din Predeal, unde și-a început activitatea literară în cadrul Cenaclului „Nicolae Bălcescu”.

În perioada 1955-1960, a urmat studiile superioare la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, înscriindu-se inițial la secția de limba și literatura rusă, pentru ca ulterior să se transfere la secția de limba și literatura română din cadrul Facultății de Filologie. După mai bine de trei decenii, în anul 1992, și-a susținut doctoratul în filologie la Universitatea din București, cu teza intitulată „Insolitul ca energie creatoare, cu exemple din literatura română”.

A fost redactor la revistele „Viața studentescă”, „Luceafărul” și „Viața românească”, implicându-se activ în viața literară din România. Între 1966 și 1972, a ocupat funcția de redactor-șef la Studioul Cinematografic „Animafilm” din București, iar în perioada 1978-1990 a fost redactor-șef al revistei „Ramuri” din Craiova. În anul 1990, a fost numit director al Editurii „Scrișul românesc” din Craiova, unde a continuat să sprijine și să promoveze literatura română contemporană. Între 1993 și 1995, Marin Sorescu a ocupat funcția de Ministru al Culturii.

În 1964, publică primul său volum de poezie *Singur printre poeți*, o plachetă de parodii literare, care atrage atenția criticii. În anul următor, 1965, publică *Poeme*, volum pentru care primește Premiul Uniunii Scriitorilor. Stilul său inconfundabil, ironic, fantezist, cu o perspectivă insolită asupra banalului, îl impune rapid în literatura română. George Călinescu avea să remarce: „Marin Sorescu are o capacitate excepțională de a surprinde fantasticul lucrurilor umile și latura imensă a temelor comune.”

De-a lungul carierei sale, a publicat numeroase volume de poezie, teatru, proză și eseuri, impunându-se ca o voce inconfundabilă a literaturii române postbelice. Printre cele mai importante volume de poezie se numără: *Moartea ceasului* (1966), *Tinerețea lui Don Quijote* (1968), *Tușiți* (1970), *Suflete, bun la toate* (1972), ciclul *La liliaci* (1973-1988, în patru volume), *Descântoteca* (1976), *Fântâni în mare* (1982), *Poezii alese de cenzură* (1991), *Traversare* (1994), *Poemele tuturor tainelor* (1995).

Ca prozator, a publicat romanele *Trei dinți din față* (1977), *Viziunea vizuinii* (1981) și *Japița* (1999, postum). Se remarcă în zona eseului și criticii literare prin volumele *Teoria sferelor de influență* (1969), *Starea de destin* (1976), *Tratat de inspirație* (1985), *Ușor cu pianul pe scări* (1986).

A publicat și literatură pentru copii: *Unde fugim de acasă?* (1967, proză), *O aripă și-un picior (Despre cum era să zbor)* (1970, versuri), *Cocostârcul Gât-Sucit* (1987, versuri), *Cirip-Ciorap* (1993, versuri, cu ilustrații de autor) ș.a.

S-a remarcat și ca dramaturg, abordând în special teatrul existențialist și al absurdului. A scris piese devenite clasice, precum: *Iona* (1968), *Există nervi* (1968), *Paracliserul* (1970), *Matca* (1974), *Setea muntelui de sare* (1974), *A treia țeapă* (1978), *Pluta meduzei* (1980), *Vărul Shakespeare* (1988), *Desfacerea gunoaielor* (1994) ș.a. Piese sale s-au bucurat de o primire excepțională, fiind traduse și prezentate pe scene din Paris, Zürich, Tampere, Berna, Copenhaga, Geneva, Napoli, Helsinki, Dortmund, Varșovia și Port-Jefferson (SUA).

A fost și un remarcabil traducător, reușind să redea în limba română întreaga operă poetică a lui Boris Pasternak, în volumul *Lirice*. Creațiile sale au fost traduse în peste 20 de limbi, fiind publicate în circa 60 de volume în străinătate.

De asemenea, a fost pasionat de pictură, organizând expoziții personale în țară (Brașov, Cluj, București) și în străinătate (Irlanda, Franța).

În anul 1983, Marin Sorescu a fost ales membru al Academiei Mallarmé din Paris, o recunoaștere a prestigiului său pe scena literară internațională, iar în 1992 devine membru titular al Academiei Române, după ce, în 1991, primise Premiul Herder, acordat de Universitatea din Viena pentru întreaga sa activitate literară.

A fost distins cu numeroase premii în țară și peste hotare: Premiul Uniunii Scriitorilor (de șase ori, pentru poezie, teatru și critică literară), Premiul Academiei Române (de două ori), Medalia de Aur pentru poezie „Ospiti Napoli”, Italia (1971), Premiul „Le Muse”, Florența (1978), Premiul „Fernando Riello”, Madrid (1983), Premiul „Felix Romuliana”, Belgrad (1994) ș.a.

În anii '90, sănătatea i s-a deteriorat, fiind diagnosticat cu o boală incurabilă. Ultimele sale poezii publicate înainte de moarte reflectă luciditatea, tragismul și ironia fină cu care a privit moartea iminentă.

S-a stins din viață pe data de 8 decembrie 1996 la București, lăsând în urmă o operă vastă cuprinzând peste 25 de volume publicate și alte 15 rămase în manuscris – poezie, eseuri, jurnale, romane.

În anul 2007, Institutul Cultural Român de la Stockholm a instituit Premiul literar „Marin Sorescu”, care este acordat anual unui scriitor suedez. Premiul este în valoare de 50.000 coroane suedeze și este însoțit de un trofeu conceput și realizat de artista Kuki Constantinescu.

Marin Sorescu a fost un autor complet – poet, prozator, eseist, dramaturg, traducător și pictor, care a marcat profund cultura română contemporană. Prin vocea sa unică, ludică și gravă deopotrivă, a contribuit esențial la revitalizarea imaginii poeziei românești, alături de marii săi contemporani precum Nichita Stănescu.

Referințe

Pe scurt, habar n-am cine sunt. Cine află primul, să-mi spună și mie. Îmi vine să râd atunci când criticii dau impresia că știu totul despre mine, citindu-mi una sau alta din cărți, pe sărite. Nu numai poetul se poate defini greu, ci oricare om. Numai că pe cei mai mulți nu-i întreabă nimeni.

* * *

Cred că poetul trebuie să fie un scriitor complex, îmbinând metode de creație, care este inspirația în cazul poeziei, cu observația în cazul teatrului și cu spiritul critic atunci când pune mâna să scrie eseuri. Dar, mai presus de orice, atât poetul cât și dramaturgul este un cetățean, un om al timpului său, un exponent al poporului său.

* * *

Poezia este o artă care doare. Doare atât cât doare arta. Toată arta la un loc nu ustură însă așa de tare ca poezia. De ce? Pentru că ea este oscilograful omenirii. Cuvântul – mai mult decât o statuie, o pânză sau o clădire – se plachează direct pe geamățul, pe suspinul lumii, se îmbibă, e stâlcit, rănit, sfârtecat... Versul e un chin, o sodomă de ispășire și purificare. Și un mijloc de supraviețuire, o supapă... Cine nu știe să folosească laserul vagului, nu e poet. Operație pe ochi cu laserul vagului – aceasta e poezia.

* * *

Chiar dacă scriu tragedii, descătușându-mă de pasiunea unor trăiri, mă umplu de bucurie, această bucurie vine, evident, greu și masa de lucru e o scenă la care te condamni singur să tai dintr-o inexplicabilă nevoie de bucurii. Cititorii văd uneori numai partea relaxantă, zâmbetul mușchilor scrisului, nu și încordarea tăierii în munte.

Marin Sorescu

Fundamental, Marin Sorescu are o capacitate excepțională de a surprinde fantasticul lucrurilor umile și latura imensă a temelor comune. Este entuziast și beat de univers, copilăros, sensibil și plin de gânduri până la marginea spaimei de ineditul existenței, romantic în accepția largă a cuvântului.

George Călinescu

Opera lui Marin Sorescu vizează ordinea însăși a lumii și astfel viziunea halucinantă se încarcă de tragic. Lângă fantezie, ironie, jocul limbajului, există ceea ce am putea numi o puternică deschidere metafizică, o neliniște de origine necunoscută, o vocație incompatibilă pentru permanentele invariabile ale lumii.

* * *

El narează ceva (de obicei o întâmplare comună) și trage pe nesimțite notațiile spre un simbol profund. Ironia protejează reflecția gravă. Demitizantă, poezia ajunge în cele din urmă să vorbească într-un chip tulburător estetic de marile teme, de la iubire la moarte. *La liliaci*, simplifică și mai mult limbajul poeziei, reintroduce anecdota și folosește intens ironia pentru a reabilita niște motive socotite iremediabil compromise de poezia veche. O existență țărănească fabuloasă și ironică se impune, la urmă.

Eugen Simion

În *Descântoteca*, Marin Sorescu creează o mitologie erotică, precum odinioară Minulescu, deosebirea constând în faptul că poetul *Romanțelor pentru mai târziu* cultivă evaziunea, exotismul, transfigurările de tot felul (înfrumusețând banalul), în vreme ce secretul lui Marin Sorescu este în afectarea familiarității cotidiene, în demistificare, în întoarcerea pe toate căile la banal.

Nicolae Manolescu

Limba din poemele lui Sorescu (*Descântoteca*) este una profund democratică. Întreaga poezie modernă știe să-și apropie „stilul vulgar” și, ca o politică a secolului XX, să-l includă în cultură. Așa se explică marea popularitate a lui Marin Sorescu. Starea poetică preferată este una glumeață, pusă pe zâmbet și îngăduință, lucrurile mari sunt luate în râs, cele

mici sunt luate în serios. Sensibilitatea este una a bunului simț colectiv, fără exagerări individualiste.

George Alboiu

Un dramaturg român pe care ar fi inutil să vrem a-l compara cu altcineva, fiindcă Marin Sorescu reprezintă o voce cu totul nouă ca dramaturg dar și ca gânditor. El abordează teme eterne, despre care se pare că s-a spus tot de milenii și iată că le restituie, mergând până la sufletul subiectelor cu o simplitate cum n-am mai văzut.

Georges Gros

Lirismul său, care trece de la neliniștea cea mai adâncă la burlescul cel mai plin de haz, face din el (Marin Sorescu), fără îndoială, unul dintre poeții marcanți ai generației sale, nu numai în România, ci în întreaga lume. El va găsi, în anii viitori, la amatorii absurdului și miraculosului, numeroși admiratori...

Alain Bosquet

Titluri pentru expoziții

Marin Sorescu, un destin literar împlinit prin nemurire

Marin Sorescu – o viață în slujba cuvântului

Un clasic al modernității – Marin Sorescu

Opera lui Marin Sorescu – de la ironie la esență

Marin Sorescu, între metaforă și adevăr

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Bile și cercuri / Marin Sorescu. – Chișinău ; București : Prut Internațional, 2004. – 184 p. – (Laurii poeziei). – ISBN 9975-69-653-8. – ISBN 9975-69-652-X. – Text : nemediat.

Iona / Marin Sorescu ; coperta și concepția grafică: Virginia Sorescu. – București : Editura Fundației „Marin Sorescu”, 2006. – 70 p. – ISBN 973-86328-4-6. – Text : nemediat.

La lilieci : [în 2 vol.] / Marin Sorescu ; referințe critice de Sorina Sorescu. – București : Art, 2010. – (Biblioteca pentru toți). – ISBN 978-973-124-499-0. – Text : nemediat.

Vol. 1. – 494 p. – ISBN 978-973-124-492-1.

Vol. 2. – 446 p. – ISBN 978-973-124-493-8.

Lulu și Gulu-Gulu : versuri pentru copii, ilustrate de autor / Marin Sorescu. – București : Creuzet, 1995. – 111 p. : il. – ISBN 973-96248-6-3. – Text : nemediat.

Opera poetică : [în 2 vol.] / Marin Sorescu ; ediție alcătuită de Emilian Galai-cu-Păun ; coperta: Vitalie Coroban. – Chișinău : Cartier, 2006. – (Poesis). – ISBN 978-9975-7901-0-9. – Text : nemediat.

Vol. 1. – 239 p. – ISBN 978-9975-7901-1-6.

Vol. 2. – 264 p. – ISBN 978-9975-7901-2-3.

Se mută circul înapoi : antologie de poezii pentru copii / Marin Sorescu ; ilustrații de Ileana Surducu. – București : Editura Arthur, 2016. – 42, [4] p. : il. color. – ISBN 978-6067-88-103-5. – Text : nemediat.

Trei dinți din față : roman / Marin Sorescu ; prefață de Sorina Sorescu. – București : Litera, 2009. – 558 p. – (Biblioteca pentru toți). – ISBN 978-973-12440-0-6. – Text : nemediat.

Unde fugim de-acasă? : Aproape teatru, aproape poeme, aproape povești / Marin Sorescu ; ilustrații de Agnes Keszeg ; cuvânt-înainte de Liviu Papadima. – București : Editura Arthur, 2023. – 123, [3] p. : il. color. – (Mari clasici ilustrați). – ISBN 978-6060-86-805-7. – Text : nemediat.

Referințe critice

Ciobanu, Maria. Marin Sorescu / Maria Ciobanu. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 86-87. – ISSN 1857-1549.

Cojocari, Alina. Modernitatea dramaturgiei lui Marin Sorescu. Tragedia „Iona”, meditație asupra condiției umane : (proiect didactic al lecției publice de limba și literatura română) / Alina Cojocari. – Text : nemediat // Crenguța : Revistă de creativitate pentru elevi și profesori ai IP Liceul Teoretic Republican „Ion Creangă” din Bălți. – 2024. – Nr. 12. – P. 43-47. – ISSN 1857-1662.

Corbu, Daniel. Marin Sorescu – Poezia autoreferențială și parodiarea realității / Daniel Corbu. – Text : nemediat // Escale în Panteon de la Dosoftei la Vișniec : eseuri și portrete literare / Daniel Corbu. – Iași : Princeps Multimedia, 2018. – P. 99-101. – ISBN 978-6069-3387-5-9.

Leahu, Raisa. Formarea competențelor de lectură și interpretare : („Shakespeare” de Marin Sorescu) / Raisa Leahu. – Text : nemediat // Textul liric. Lectură, înțelegere, interpretare / Raisa Leahu. – Chișinău : Arc, 2011. – P. 102-129. – ISBN 978-9975-61-660-7.

Marin Sorescu – scriitor național și universal. – Text : electronic // Gazeta de Sud. – 2002. – 28 febr. – URL : <https://www.gds.ro/Actualitate/2002-02-28/MARIN-SORESCU-SCRIITOR-NATIONAL-SI-UNIVERSAL/> (accesat : 08.04.2025).

- Marin Sorescu:** „Trebuie să intrăm într-o zodie a binelui” / [text și consemnare: Leo Butnaru]. – Text : nemediat // Butnaru, Leo. Voci din Câmpiile Elizee : [dialoguri] / Leo Butnaru. – Iași : Junimea, 2017. – P. 267-274. – ISBN 978-973-37-2004-1.
- Moceanu, Răzvan.** Portret : Marin Sorescu – povestea celui mai mare dramaturg român postbelic, căzut în uitare / Răzvan Moceanu. – Text : electronic // Radio România Cultural : [site]. – URL : <https://www.radioromaniacultural.ro/sectiuni-articole/literatura/portret-marin-sorescu-> (accesat : 08.04.2025).
- Nastasiu, Irina.** Remember Marin Sorescu, „Scriitorul total” / Irina Nastasiu. – Text : electronic // Apostolul : revista cadrelor didactice editată de Sindicatul de învățământ și cercetare Neamț. – URL : <https://www.slineamt.ro/apostolul/comemorari/remember-marin-sorescu-scriitorul-total/> (accesat : 08.04.2025).

Dedicații lirice

- Mătcaș, Nicolae.** Și dacă... (II) : lui Marin Sorescu : [poezie] / Nicolae Mătcaș. – Text : nemediat // Limba română. – 2020. – Nr. 4-5. – P. 175. – ISSN 0235-9111.
- Păunescu, Adrian.** Sorescu la Craiova : [poezie] / Adrian Păunescu. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2010. – 11 mart. – P. 7. – ISSN 1857-3835.
- Puslojič, Adam.** Misteria Sorescu : [poezie] / Adam Puslojič. – Text : nemediat // Lumina. – 2011. – Nr. 1-2. – P. 33.
- Matei, Valeriu.** Despre manuscrise și cărți : poetului Marin Sorescu, in memoriam / Valeriu Matei. – Text : nemediat // Elegiile fiului risipitor : opera poetică / Valeriu Matei. – Iași : Princeps Edit, 2010. – P. 563. – (Ediții critice). – ISBN 978-973-178-328-4 ; Idem // Florile dalbe. – 2019. – 28 mart. – P. 8. – ISSN 1857-3851.
- Benea, Marcela.** El avea atâta curaj : lui Marin Sorescu / Marcela Benea. – Text : nemediat // Evadare din frescă : poeme / Marcela Benea. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2008. – P. 58. – ISBN 978-9975-60-200-6.
- Vieru, Grigore.** Mică baladă : lui Marin Sorescu / Grigore Vieru. – Text : nemediat // Lumina de taină : pagini alese cu CD / Grigore Vieru. – Chișinău : Cadran, 2010. – P. 12. – ISBN 978-9975-80-429-5.
- Vieru, Grigore.** Unde fugim de-acasă : lui Marin Sorescu / Grigore Vieru. – Text : nemediat // Liniștea lacrimii : versuri / Grigore Vieru. – Craiova : Fundația Scrisul Românesc, 2006. – P. 90-91. – ISBN 973-8343-96-0. – ISBN 978-973-8343-86-3.

19 FEBRUARIE – 150 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCULPTORULUI CONSTANTIN BRÂNCUȘI
(1876-1957)

Constantin Brâncuși, născut pe 19 februarie 1876 în Hobița, județul Gorj, a fost unul dintre cei mai influenți sculptori ai secolului XX, pionier al modernismului, considerat părintele sculpturii moderne. Crescut într-o familie modestă de țărani, fiind al șaselea copil al lui Radu Nicolae și al Mariei Brâncuși, el și-a arătat încă din copilărie dorința de independență și creativitate, fugind de acasă în mai multe rânduri. Mama sa și-ar fi dorit să-l vadă preot, însă destinul l-a purtat către artă, iar el însuși mărturisea mai târziu: „Nu aș fi fost nimic și nu aș fi dăltuit nimic fără Hobița, fără porțile și fântânile ei, care au însemnat pentru mine o adevărată Academie de Belle-Arte”.

Primele clase le-a urmat la Peștișani și Brădiceni, însă copilăria i-a fost marcată de plecările dese de acasă și anii de ucenicie prin târguri, prăvălii și ateliere. La doar 13 ani, a ajuns la Craiova unde s-a angajat ca băiat de prăvălie. În 1894, s-a înscris la Școala de Arte și Meserii din Craiova, specializându-se în sculptura în lemn, fiind susținut financiar de epitropia Bisericii „Madona Dudu“, cu obligația să cânte în corul bisericii.

În 1898, s-a înscris la Școala de Arte Frumoase din București, unde a realizat primele lucrări notabile precum *Bustul lui Vitellius* (1998) și studiul *Ecorșeu* (1902), apreciate pentru precizia reprezentării corpului uman. Prima comandă publică importantă a fost Bustul generalului Carol Davila (1903), instalat la Spitalul Militar din București, singurul său monument din capitală.

În 1904, a plecat spre Franța, străbătând pe jos Austria, Ungaria, Germania și Elveția. A fost admis la École Nationale Supérieure des Beaux-Arts din Paris în 1905. Aici a lucrat cu Antonin Mercié. Deși Auguste Rodin i-a propus să fie ucenicul său, Brâncuși a refuzat cu celebra frază: „La umbra marilor copaci nu crește nimic”.

În 1907, Brâncuși a creat prima versiune a celebrului *Sărut*, o lucrare simbolică ce va deveni emblematică pentru opera sa. Atelierul său din Rue de Montparnasse a devenit un centru de creație al avangardei pa-

riziene, unde s-a împrietenit cu personalități precum Guillaume Apollinaire, Amedeo Modigliani și Marcel Duchamp.

În această perioadă, a creat lucrările *Cumințenia Pământului* (1908), *Muza adormită* (1910), *Domnișoara Pogany* (1913) și primele variante ale *Păsării Măiestre*.

Prima sa expoziție personală în Statele Unite a avut loc în anul 1914, la Photo-Secession Gallery din New York, unde colecționarul John Quinn i-a achiziționat mai multe lucrări, oferindu-i stabilitate financiară.

După 1918, Brâncuși s-a concentrat pe căutarea formelor esențializate, eliminând detaliile realiste, realizând ciclurile *Păsărea în văzduh*, *Ovoidul* și diverse portrete și sculpturi în lemn. Prima versiune a *Coloanei fără sfârșit* a fost realizată tot în această perioadă, fiind inspirată de stâlpii caselor țărănești.

Între 1937 și 1938, la invitația Aretinei Tătărescu, Brâncuși a revenit în România pentru a finaliza Ansamblul monumental de la Târgu Jiu – *Masa Tăcerii*, *Poarta Sărutului* și *Coloana fără sfârșit* – un omagiu adus eroilor căzuți în Primul Război Mondial. Acest triptic este considerat una dintre cele mai importante opere de artă monumentală din lume, simbolizând legătura dintre om, natură și cosmos.

Și-a petrecut ultimii ani în atelierul său din Paris, continuând să creze și să influențeze generații de artiști. S-a stins din viață la 16 martie 1957, la Paris și a fost înmormântat în cimitirul Montparnasse, lăsând atelierul Franței, prin testament, după ce autoritățile comuniste române au refuzat moștenirea.

În România, în epoca socialistă, Brâncuși a fost contestat, fiind considerat „un reprezentant al burgheziei decadente”. Abia în 1964, Brâncuși a fost „redescoperit” în țara natală, iar Ansamblul monumental de la Târgu Jiu a putut fi restaurat, după ce fusese abandonat și aproape dărâmat.

La 3 iulie 1990, a fost ales membru post-mortem al Academiei Române.

Atât în 2001, la 125 de ani, cât și în 2016, la 140 de ani de la nașterea lui Brâncuși, Guvernul României a declarat „Anul Brâncuși”. În 2001, au fost puse în circulație două monede comemorative: Moneda de aur, emisă de Banca Națională a României într-un tiraj de 500 de exemplare,

cu valoarea nominală de 5.000 lei, și Moneda de argint, emisă de Banca Națională a Moldovei, cu valoarea nominală de 50 lei, având efigia lui Constantin Brâncuși, alături de *Poarta Sărutului și Masa Tăcerii*.

Numele lui Constantin Brâncuși îl poartă astăzi un cartier și un parc din București, dar și numeroase străzi din orașe precum Chișinău, Craiova, Râmnicu Vâlcea, Cluj, Arad, Timișoara, Oradea, Petroșani, Motru sau Șelimbăr. Totodată, mai multe instituții de învățământ din Satu Mare, Oradea, Cluj, Târgu Mureș, Medgidia și Peștișani (Gorj) au fost denumite în cinstea marelui sculptor. O statuie dedicată lui Constantin Brâncuși, realizată de sculptorul Ion Irimescu, a fost instalată în Parcul „Regele Mihai I al României” din București.

Astăzi, Constantin Brâncuși este recunoscut ca unul dintre cei mai mari sculptori ai tuturor timpurilor, iar operele sale, prezente în colecții din întreaga lume, continuă să inspire și să fascineze, influența sa asupra sculpturii moderne fiind incontestabilă.

Referințe

Eu am vrut să înalț totul dincolo de pământ. Eu am făcut piatra să cânte pentru Omenire. Sculpturile mele sunt chiar și pentru cei orbi. Ceea ce vă dăruiesc eu este bucurie curată.

* * *

Vreau să sculptez forme care să dea bucurie oamenilor. Ceea ce are într-adevăr rost în artă este bucuria. Nu ai neapărată nevoie să înțelegi teoretic. Te face fericit ceea ce vezi? Asta e totul! Misiunea Artei este să creeze bucurie... și nu se poate crea artistic decât în echilibru și în pace sufletească, iar pacea se obține prin renunțare. Bucuria și pacea, pacea și bucuria, iată ce este de dobândit!

* * *

Iubesc tot ceea ce se înalță. Păsările măiestre m-au fascinat și nu m-au mai eliberat din mreaja lor niciodată. Eu nu am căutat, în toată viața mea, decât esența zborului! Eu nu creez Păsări, ci zboruri. Sculptura nu este altceva decât apă. Apa însăși!

* * *

Arta trebuie să odihnească și să vindece contrarietățile interioare ale omului. Ea are această misiune terapeutică: să ne amintim de acel „catharsis” aristotelic. O sculptură desăvârșită trebuie să aibă darul de a-l vindeca

pe cel care o privește. Artă trebuie să apropie, nu să îndepărteze, să umple, iar nu să sape prăpăstii în bieteale noastre suflete... și așa destul de răscolite de întrebări. În Artă nu există străini.

Constantin Brâncuși

Acest artist (Constantin Brâncuși) reia o tradiție cu mult mai veche decât așa-zisa sculptură tradiționalistă, înnodând firul cu fondul nostru primitiv bizantin.

Lucian Blaga

Dintre sculptori, Brâncuși a fost primul care a făcut o ruptură radicală cu trecutul imediat. [...] Formele sale simple, liniștite, ieșite din comun, totuși pregnante și aproape abstracte, reflectă o serie de atitudini creatoare care au devenit fundamentale în dezvoltarea artei plastice moderne.

Mircea Deac

Opera lui Brâncuși continuă să pună, de multe decenii, întrebări ce vizează definirea uneia dintre cele mai complexe componente ale gândirii artistice moderne... O operă care înseamnă, mai presus de orice, unul dintre monumentele cele mai importante ale creării sintezelor, un reper statornic într-o epocă a derutantelor succesiuni ale restructurărilor conceptelor istoric-culturale.

Dan Georgescu

Brâncuși a fost un tipic pandur al spiritului. Prin nucleul ideativ inițial este un artist oltean și un român cu valabilitate mondială cu teme, probleme, aspirații și soluții universale.

Petre Pandrea

La Constantin Brâncuși sculptorul s-a prelungit cu gânditorul. Dar și acesta din urmă stă pe postament propriu și este original. Reflecțiile și maximele lui sunt de sine stătătoare și s-ar cuveni să-și găsească monograful potrivit.

Andrei Marga

Într-adevăr, pentru maestrul Brâncuși, apropierea de Dumnezeu-Creatorul, sau comuniunea cu El, este o condiție a înțelegerii ope-

relor sale, tocmai pentru că ele oferă bucurie curată. Or, în experiența religioasă curată bucuria autentică, foarte diferită de plăcerea simțială, este experiența prezenței harului divin în viața omului.

Preafericitul Părinte Patriarh Daniel

Titluri pentru expoziții

Constantin Brâncuși între tradiție și modernitate

Constantin Brâncuși – sculptorul esențelor

Constantin Brâncuși și poezia formei

Viziunea universală a lui Constantin Brâncuși

Constantin Brâncuși, sculptorul sufletului românesc

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Referințe

- Antonovici, Constantin.** Brâncuși – maestrul : mărturii, amintiri, exegeze / Constantin Antonovici ; cuvânt înainte: P.F. Teoctist ; editor: Victor Crăciun, Cristiana Crăciun. – [S. l.] : Semne, 2002. – 244 p. ; 32 p. fotoil. – ISBN 973-6240-18-5. – Text : nemediat.
- Buican, Alexandru.** Brâncuși : o biografie / Alexandru Buican. – București : Artemis, 2006. – 623 p. – ISBN 973-566-145-4. – ISBN 978-973-566-145-8. – Text : nemediat.
- Cimpoi, Mihai.** Brâncuși, poet al ne-sfârșirii : eseul / Mihai Cimpoi. – Chișinău : Tipografia Centrală, 2001. – 120 p. – ISBN 9975-78-130-6. – Text : nemediat.
- Damian, Laurențiu.** Constantin Brâncuși : Coloana sau Lecția despre infinit : film / Laurențiu Damian ; comentarii: S. Georgescu Gorjan ; versuri: N. Stănescu ; lectura: A. Pintea. – București : [S. n.], [S. a.]. – VHS PAL + film. – Imagine (în mișcare).
- Daniel, Mitropolit.** Brâncuși: sculptor creștin ortodox / Daniel, Mitropolitul Moldovei și Bucovinei ; foto: Bogdan Onofrei, Ciprian Olinici, Cosmin Olinici. – Iași : Trinitas, 2007. – 88 p. : fotogr. – ISBN 978-973-7834-91-1. – Text : nemediat.
- Fondane, Benjamin.** Brâncuși / Benjamin Fondane ; traducere din limba franceză, studii, note și comentarii: Luiza Palanciuc, Mihai Șora ; prefață: Olivier Salazar-Ferrer. – Cluj-Napoca : Limes, 2008. – 102 p. – (Benjamin Fondane. Opere complete franceze). – ISBN 978-973-726-365-0. – Text : nemediat.
- Gruia, Lucian.** Triptic spiritual : Eminescu, Blaga, Brâncuși / Lucian Gruia ; prefață de Zenovie Cărlugea. – Iași : Feed Back, 2008. – 162 p. – (Sinteze). – ISBN 978-973-88-5884-8. – Text : nemediat.

- Iordăchescu, Mihaela.** Constantin Brâncuși – cioplitorul în duh / Mihaela Iordăchescu. – Text : nemediat // Florile dalbe. – 2022. – 17 iunie. – P. 10. – ISSN 1857-3851.
- Kay, Helen.** Toiagul ciobănesc : povestea copilăriei lui Constantin Brâncuși / Helen Kay ; în românește: C. Vonghizas. – București : Editura Ion Creangă, 1983. – 49 p. – Text : nemediat.
- Lemny, Doina.** Constantin Brâncuși / Doina Lemny ; traducere de Luminița Potorac. – Iași : Junimea, 2005. – 334 p. : il. – (Românii din Paris). – ISBN 973-37-1091-1. – Text : nemediat.
- Manea-Cernei, Eugenia.** Constantin Brâncuși – sculptorul, filosoful, omul / Eugenia Manea-Cernei. – Text : nemediat // Realități culturale. – 2023. – Nr. 8. – P. 8-10. – ISSN 1857-4424.
- Matei, Claudia.** Constantin Brâncuși, omagiat de mari poeți români / Claudia Matei. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2024. – 29 feb. – P. 4. – ISSN 1857-3835.
- Mocioi, Ion.** Estetica operei lui Brâncuși / Ion Mocioi ; coperta: Tiberiu Grigoriu. – Târgu-Jiu : Spicon, 2002. – 308 p. : il. – ISBN 973-8345-22-7. – Text : nemediat.
- Omagiu lui Brâncuși :** almanah editat de revista „Tribuna” / copertă și prezentare artistică: V. Pop Silaghi. – Sibiu : [S. n.], [S. a.]. – 256 p. – Text : nemediat.
- Pogorilovschi, Ion.** Cele din urmă și cele dintâi : texte despre Brâncuși / Ion Pogorilovschi. – Târgu-Jiu : Editura Fundației „Constantin Brâncuși”, 2002. – 234, [2] p. – (Brâncușiana-19). – ISBN 973-8162-13-0. – Text : nemediat.
- Pogorilovschi, Ion.** Tăcerea Mesei Tăcerii : comentarii la opera unui artist-filosof = The Silence of the Table of Silence : commentaries on the work of an artist-philosopher / Ion Pogorilovschi ; traducere în limba engleză: Liana Gehl. – București : Criterion Publishing, 2010. – 98 p. – ISBN 978-973-8982-68-0. – Text : nemediat.
- Stănilă, Moni.** Brâncuși sau cum a învățat țestoasa să zboare / Moni Stănilă. – Iași : Polirom, 2019. – 195, [4] p. – (Biografii romanțate). – ISBN 978-973-46-7919-5. – Text : nemediat.
- Popescu-Brădiceni, Ion.** Metafora vie în opera transliterară a lui Constantin Brâncuși / Ion Popescu-Brădiceni. – Text : nemediat // Reinventarea capodoperei. Arca Metanoia / Ion Popescu-Brădiceni. – Iași : Tipo Moldova, 2016. – P. 83-97. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 976-606-676-866-5.
- Tamazlăcaru, Elena.** Eternitatea Brâncuși / Elena Tamazlăcaru. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2021. – 11 mart. – P. 4. – ISSN 1857-3835.

Dedicații lirice

- Codru, Anatol.** Brâncuși : [poezie] / Anatol Codru. – Text : nemediat // Față către față : versuri / Anatol Codru ; prefață: T. Palladi. – Chișinău : Lumina, 2011. – P. 68. – ISBN 978-9975-65-268-1.
- Codru, Anatol.** Brâncuși : [poezie] / Anatol Codru. – Text : nemediat // Orga de piatră / Anatol Codru ; antologie și prefață: L. Țurcanu. – Chișinău : Arc, 2016. – P. 56. – (Primăvara poezilor, ISBN 978-9975-61-883-0). – ISBN 978-9975-61-977-6.
- Dzwigaj, Czeslaw.** Constantin Brâncuși : [poezie] / Czeslaw Dzigaj. – Text : nemediat // România literară. – 2017. – 17 mart. – P. 27. – ISSN 1220-6318.
- Fitzsimmons, Thomas.** La prima întâlnire cu Brâncuși : [poezie] / Thomas Fitzsimmons. – Text : nemediat // Flori alese din poezia americană / selecție și traducere de Nicolae Dabija. – Chișinău : Editura pentru Literatură și Artă, 2015. – P. 22-23. – ISBN 978-9975-3070-1-7.
- Foster, Jeanne Robert.** Cină cu Brâncuși : [poezie] / Jeanne Robert Foster. – Text : nemediat // Flori alese din poezia americană / selecție și traducere de Nicolae Dabija. – Chișinău : Editura pentru Literatură și Artă, 2015. – P. 28-29. – ISBN 978-9975-3070-1-7.
- Loy, Mina.** Pasărea de aur : lui Constantin Brâncuși : [poezie] / Mina Loy. – Text : nemediat // Flori alese din poezia americană / selecție și traducere de Nicolae Dabija. – Chișinău : Editura pentru Literatură și Artă, 2015. – P. 32-33. – ISBN 978-9975-3070-1-7.
- Popescu, Crina.** Brâncuși, artistul României basarabene : [poezie] / Crina Popescu. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2020. – 5 mart. – P. 4. – ISSN 1857-3835.
- Pound, Ezra.** Pasărea lui Brâncuși : [poezie] / Ezra Pound. – Text : nemediat // Flori alese din poezia americană / selecție și traducere de Nicolae Dabija. – Chișinău : Editura pentru Literatură și Artă, 2015. – P. 16. – ISBN 978-9975-3070-1-7.

2 MARTIE – 50 DE ANI

DE LA NAȘTEREA CRITICULUI ȘI ISTORICULUI LITERAR

DIANA VRABIE

(1976)

Diana Vrabie s-a născut la 2 martie 1976 în orașul Soroca. Este critic și istoric literar, doctor în filologie, conferențiar universitar la Catedra de Literatură română și universală a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți și cercetător la Muzeul Național al Literaturii Române din Iași.

A absolvit Facultatea de Litere a Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași (1994-1998), apoi studiile de master la aceeași instituție (1998-1999). În 2000, a început doctoratul la Catedra de Literatură română a Facultății de Litere din Iași, obținând în 2004 titlul de doctor în filologie cu teza *Drama cunoașterii și a autenticității în literatura românească interbelică*, coordonată de profesorul universitar doctor Dan Mănuță. În același an, a devenit lector universitar, în 2007 – conferențiar, iar în 2015 a obținut calificarea de conducător de doctorate în cadrul Școlii Doctorale de Filologie a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.

Este membră a Uniunii Scriitorilor din România, membră a Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova și membră a Asociației Ziariștilor Independenți din România.

A publicat peste 400 de studii, articole și recenzii în diverse reviste științifice și culturale: „Expres cultural”, „Convorbiri literare”, „Dacia literară”, „Scriptor”, „Philologica Jassyensia”, „Litere”, „Tomisul cultural”, „Limba Română”, „Dialogica”, „Metaliteratură”, „Spații culturale”, „Revista Română”, „Études Interdisciplinaires en Sciences Humaines”, „Dunărea de Jos”, „Porto Franco”, „Septentrion literar”, „Intertext”, „Revista Literară” ș.a.

Debutul editorial s-a produs în anul 2005, cu volumul de eseuri critice *Urme pe nisip*. Ulterior, a publicat mai multe volume de referință: *Cunoaștere și autenticitate. Drama cunoașterii și tentația autenticității în literatura românească interbelică* (Timișoara, 2008), *Literatura pentru copii (analize literare, note biobibliografice, bibliografie critică și sugestii pentru lectură)* (Chișinău, 2009), *Dicționar bibliografic de literatură pentru copii* (Chișinău, 2011), *Lecturi în oglindă: literatura pentru copii în studii critice* (Chișinău, 2016), *Remember literar* (Chișinău, 2021), *Grigore Vieru – Odiseea receptării* (Iași, 2025). A alcătuit numeroase antologii literare: *Imaginea Iașilor în presa interbelică ieșeană* (Iași, 2016), *Orașul Iași în evocări literare: de la Costache Negruzzi la Geo Bogza* (Iași, 2016), *O sută de voci lirice. Cor în Iașul Centenar* (Iași, 2018), *Unirea din 1918 în presa din regiunea Moldovei* (Iași, 2018), *Chișinău: evocări interbelice* (București, 2018), *Chișinău: alte evocări (ne)sentimentale* (București, 2022), *Bălțiul în lumina vremurilor de altădată* (Chișinău, 2022). A semnat, în calitate

de co-autor, volumele colective *Dialogues francophones* (Bălți, 2012), *Declinul istoric al Basarabiei și Bucovinei în mărturii și imagini* (Iași, 2014), *Mihail Sadoveanu, „fiul țărăncii” din Verșeni* (Chișinău, 2015), *Kafka sau Alegoria omului modern* (Iași, 2016).

Pe lângă studiile de critică și istorie literară, a realizat ediții școlare și a semnat prefețe sau postfețe la volume dedicate unor autori canonici români și universal, de la Bogdan Petriceicu Hasdeu, Dimitrie Bolintineanu, Grigore Alexandrescu, Vasile Alecsandri, Barbu Delavrancea, George Coșbuc, Ioan Slavici, Ionel Teodoreanu și George Topârceanu până la Antoine de Saint-Exupéry, Jack London, Mark Twain, Johanna Spyri sau Lyman Frank Baum. Printre colaborările sale critice se numără prefețele la volumele *Adela* de G. Ibrăileanu (Iași, 2017), *Fabule* (Chișinău, 2019), *Identitate* de Mihai Mihăescu (București, 2020), precum și postfețe la lucrările *Surâsul meu gothic* de Dorina Neculce (Iași, 2012), *Basarabia de altădată* de Liviu Papuc și Olga Iordache (Iași, 2017).

Pentru activitatea sa științifică și literară, a fost apreciată cu următoarele premii: Premiul „Didactica” (Iași, 2008), Premiul revistei „Porto Franco” (Galați, 2008), Premiul Consiliului Uniunii Scriitorilor din Moldova (2009), Premiul revistei „Dunărea de Jos” (2009), Premiul Ministerului Educației al Republicii Moldova (2010), Premiul Colocviului „Grigore Vieru” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2013), Premiul Festivalului „Liviu Deleanu – în oglinzile fermecate ale timpului” (Uniunea Scriitorilor din Moldova, 2017), Premiul pentru critică literară acordat în cadrul Festivalului Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, ediția a XVII-a (2025).

Referințe

Literatura pentru copii și adolescenți merită toată atenția exegezei de specialitate, pentru că, în esență, aceasta promovează și invită la o cercetare critică în ceea ce privește relația dintre operă și evoluția ca cititor a copilului sau adolescentului. Aceasta este una dintre tendințele actuale ale criticii de literatură pentru copii și adolescenți, contrabalansate oarecum de opinia celor care, de teamă să nu dilueze hotarele canonice, declară că literatura pentru copii și adolescenți presupune un efort anemic de lectură, cu o contragreutate nesemnificativă.

Diana Vrabie

Diana Vrabie păstrează o legătură strânsă cu românii de dincolo și de dincoace de Prut, contribuind, prin munca de cercetător al fenomenului cultural, la promovarea valorilor și, nu în ultimul rând, la clarificarea unor concepte și la revizuirea / reformularea / rescrierea altora, care, în decursul vremii, au suferit goliri ori numai mutații de sens.

Valeria Manta Tăicuțu

Diana Vrabie se ambiționează a exprima esența conceptului de autenticitate în literatură, operând nu în direcția de distilare și de înlăturare a tot ce acesta împrumută de la alte fenomene artistice, ci prin înmulțirea uluitoare a palierelelor și a perspectivelor de interpretare: teoretic, lingvistic, sociologic, psihologic, etic, filosofic, fenomenologic, arheologic, politic etc., dar și prin trierea perspicace a structurilor și a formelor autenticității evoluat în timp. Pericolul alunecării într-o extratemporalitate teoretică imaginară este evitat, cercetătoarea din Bălți aplicându-și considerațiile pe segmentul interbelic al prozei românești.

Aliona Grati

Urmărind evoluția semantică a termenului *autenticitate* de la accepția filosofică până la sensul lui de convenție literară, lucrarea se fundamentează pe o documentare impresionantă. Pe de altă parte, *Urme pe nisip* este, să zicem, un mic laborator în care are loc și neantizarea noțiunii din punct de vedere teoretic, ca pe parcursul derulării cărții să fie „repusă în drepturi” prin analiza unor lucrări reprezentative. Căci „fiecare încercare de definire a autenticității sau a autenticismului sfârșește prin a adăuga încă una conglomeratului de definiții, iar impasul studiilor asupra autenticității derivă mai degrabă din abundența excesivă a definițiilor și nicidecum din puținătatea lor”.

Viorica-Ela Caraman

Volumul Dianei Vrabie (*Cunoaștere și autenticitate*) trebuie privit atât ca o contribuție la istoria noastră literară, cât și ca un exemplu de schimbare a tipului de discurs dedicat analizei textului literar practicat până acum în Basarabia.

Dan Mănuță

Îndatorată sever textelor, îmbrățișând neutralismul și calmul analitic, fără elogii inflaționiste ori încrâncenări partizane (de largă gesticulație), pe un ton mai degrabă casant, Diana Vrabie cercetează acribios o epocă prolifică, eflorescentă, de amplitudine culturală.

Adrian Dinu Rachieru

Demersul critic, dinamic, elegant, conform cu normele cercetării literare plasate între notația teoretică și cea didactică, proliferază o primă imagine a unui specialist versat în materie de literatură.

Margareta Curtescu

Titluri pentru expoziții

Diana Vrabie: scrisul ca destin

Diana Vrabie – între cercetare, creație și vocație

Diana Vrabie – itinerar critic și literar

Literatura pentru copii în viziunea Dianei Vrabie

(M. H.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Bălțul în lumina vremurilor de altădată / ediție îngrijită și argument de Diana Vrabie. – Chișinău : Editura UNU, 2022. – 250 p. : fot. – ISBN 978-9975-3588-4-2. – Text : nemediat.

Cunoaștere și autenticitate : (drama cunoașterii și tentația autenticității în literatura românească interbelică) / Diana Vrabie ; prefață: Adrian Dinu Rachieru ; coperta: Camil Mihăiescu. – Timișoara : Augusta, 2008. – 363 p. – ISBN 978-973-108-144-1. – ISBN 978-973-695-283-8. – Text : nemediat.

Declinul istoric al Basarabiei și Bucovinei : mărturii și imagini / Diana Vrabie, Constantin Chirilă. – Iași : Pim, 2014. – 174 p. : fot. – ISBN 978-606-1317-96-7. – Text : nemediat.

Dicționar bibliografic pentru copii și adolescenți / Diana Vrabie ; prefață: Vasile Romanciuc. – Chișinău : Integritas, 2011. – 207 p. – ISBN 978-9975-4045-9-4. – Text : nemediat.

Lecturi în oglindă : Literatura pentru copii în studii critice / Diana Vrabie ; coperta: Vladimir Kravcenko. – Chișinău : Prut, 2016. – 248, [4] p. – (Scriitori contemporani, ISBN 978-9975-54-238-8). – ISBN 978-9975-54-279-1. – Text : nemediat.

- Literatura pentru copii :** (analize literare, note biobibliografice, bibliografie critică și sugestii pentru lectură) / Diana Vrabie ; coperta: Vitalie Ichim. – Chișinău : Integritas, 2009. – 288 p. – ISBN 978-9975-4045-6-3. – Text : nemediat.
- O sută de voci lirice. Cor în Iașul centenar** / selecție, notă asupra ediției de Diana Vrabie. – Iași : Junimea, 2018. – 290 p. – (Cantos). – ISBN 978-973-37-2136-9. – Text : nemediat.
- Remember literar** / Diana Vrabie ; coperta: Sergiu Stanciu. – Chișinău : Prut, 2021. – 241, [3] p. – ISBN 978-9975-54-476-4. – Text : nemediat.
- Urme pe nisip** / Diana Vrabie. – Chișinău : Integritas, 2005. – 168 p. – ISBN 9975-9902-4-X. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Busuioc, Nicolae.** Cunoaștere și autenticitate / Nicolae Busuioc. – Text : nemediat // Basarabia de suflet : lecturi și dialoguri esențiale / Nicolae Busuioc. – Chișinău : Știința, 2010. – P. 82-85. – ISBN 978-9975-67-708-0.
- Caraman, Viorica-Ela.** Diana Vrabie și autenticitatea literaturii sau literatura autenticității / Viorica-Ela Caraman. – Text : nemediat // Ante-Scriptum : eseuri, note de lectură / Viorica-Ela Caraman. – Chișinău : [S. n.], 2009. – P. 91-98. – (Biblioteca revistei „Limba Română”). – ISBN 978-9975-952-97-2.
- Diana Vrabie:** „Eseul ocupă o poziție extrem de confortabilă” / [text și consemnare: Nicolae Busuioc]. – Text : nemediat // Busuioc, Nicolae. Oglinzile Cetății : convorbiri de ieri și de azi / Nicolae Busuioc. – Iași : Junimea, 2019. – P. 251-259. – ISBN 978-973-37-2250-2.
- Grati, Aliona.** Formula autenticității în literatura românească interbelică / Aliona Grati. – Text : nemediat // Cronici în rețea metaliteratura.net / Aliona Grati. – Iași : Junimea, 2016. – P. 361-366. – ISBN 978-973-37-1969-4.
- Diana Vrabie :** [biografie]. – Text : nemediat // De la Nistru pân’la Tisa : Zilele Mihai Eminescu, Botoșani – Bălți – Soroca, 2012 : almanah literar / alcătuitor : Petre Popa. – Chișinău : Grafema Libris, 2012. – ISBN 978-9975-521-28-4.

Dedicații lirice

- Popa, Petre.** Aici : scriitoarelor Diana Vrabie și Maria Șleahțișchi : [poezie] / Petre Popa. – Text : nemediat // Blazonul veșniciei / Petre Popa. – Soroca : Uni-print, 2017. – P. 69. – ISBN 978-9975-4390-7-7.

**20 MARTIE – 145 DE ANI DE LA
NAȘTEREA SCRITORULUI OCTAVIAN GOGA
(1881-1938)**

Poetul, dramaturgul, prozatorul și publicistul român Octavian Goga s-a născut pe 20 martie (1 aprilie pe stil nou) 1881, la Rășinari, județul Sibiu. Este primul copil al preotului Iosif Goga și al învățătoarei Aurelia Bratu. Primele clase le face la Rășinari (1886-1890). La vârsta de 9 ani, urmează Liceul unguresc din Sibiu (1890-1899), apoi Liceul românesc din Brașov, unde, în 1900, susține examenul de bacalaureat. Face studii superioare la Universitatea din Budapesta, Facultatea de Litere și Filosofie (1900-1904). La absolvire, primește din partea Societății „Astra” o bursă de studii la Berlin. După moartea tatălui, este nevoit să-și întrerupă studiile și se întoarce la Sibiu, unde va fi secretar la „Astra” (1905-1906), apoi și secretar literar (din 1906).

De timpuriu se angajează în lupta pentru drepturile naționale și sociale ale românilor din Transilvania. Fiind student la Budapesta, face parte din societatea studentască „Petru Maior” și susține drepturile românilor transilvăneni. Publicarea unor articole politice în presa timpului atrag asupra sa acuzațiile autorităților austro-ungare. Este întemnițat la Budapesta (1909), apoi la Seghedin (1912), unde este vizitat de I. L. Caragiale care-l apreciază și-l încurajează. Personalități din țară, din Ungaria și Europa intervin în apărarea poetului (1910-1912).

Susține intrarea României în război alături de Antanta. În 1915, împreună cu fratele său Eugen, se înrolează voluntar pe frontul din Dobrogea. Scoate, cu alți scriitori, ziarul de front „România” (1917-1918). După semnarea Păcii de la București, pleacă, în calitate de membru al Consiliului Național Român, la Paris și Londra, unde va iniția o largă campanie în sprijinul Unirii. După realizarea actului de unire de la Alba-Iulia, e numit membru al Consiliului Dirigent. Angajat tot mai mult în politică, va fi ministru al Instrucțiunii, Cultelor și Artelor în guvernul Vaida-Voievod (1919-1921), ministru de Interne (1926-1929), prim-ministru într-o perioadă scurtă de timp (1937-1938). În 1928, devine vicepreședintele Partidului Poporului al generalului Al. Averescu. În 1932, întemeiază Partidul Național Agrar care, după fuzionarea cu partidul lui

A. C. Cuza, devine Partidul Național Creștin de orientare ultranaționalistă.

În același timp, Octavian Goga se ocupă de literatură, afirmându-se printre cei mai populari poeți români de la începutul secolului XX.

Primele încercări în ale scrisului le face în 1890, iar debutul are loc în revista „Tribuna”, în anul 1897, cu poezia *Atunci și acum*, semnată Tavi. În 1898, publică în „Revista ilustrată” poezia *Nu-i fericire pe pământ*, semnată cu numele Octavian. În anii de liceu, va publica poezii în „Tribuna literară” și în revista „Familia” a lui Iosif Vulcan, semnate cu același pseudonim (alte pseudonime cu care a mai semnat: Sfinx, Agog, Ion Bratu, Tantalus, Pygmalion, Nic. Otavă ș.a.). Abia în numărul din 15 septembrie 1903 al revistei „Luceafărul”, semnează prima dată cu numele Octavian Goga poezia *Sfârșit de septembrie*.

În 1902, alături de Alexandru Ciura și Octavian Codru Tăslăuanu, înființează la Budapesta revista „Luceafărul”, la care s-a menținut ca redactor responsabil până în 1912 și în paginile căreia s-a afirmat ca talent literar autentic. Va colabora la „Tribuna literară”, „Familia”, „Revista ilustrată”, „Viața românească”, precum și la „Țara noastră”, al cărui colaborator permanent, redactor (1907), iar mai târziu și director a fost (1908-1909, 1922-1937).

Goga s-a impus ca ziarist strălucit prin articolele publicate în ziarul „Epoca”, „Adevărul”, revista „Flacăra” și revista „România”, proza sa jurnalistică fiind comparabilă, stilistic și tematic, cu cea eminesciană și aproape de valoarea operei unui prozator de vocație.

În 1905, apare primul său volum de *Poezii*, care a avut un mare ecou în epocă, fiind premiat în 1906 cu premiul „Năsturel-Herescu” al Academiei Române, al cărui membru și vicepreședinte a fost din 1919 și, respectiv, între 1929 și 1932.

Următoarele volume vor consolida consacrarea sa ca scriitor original și profund, inspirat cântăreț al satului, poet al țăranimii: *Ne cheamă pământul* (1909), *Din umbra zidurilor* (1913), *Cântece fără țară* (1916) – toate retipărite în volumul antologic *Poezii* din 1924 și în edițiile următoare. Volumul postum *Din larg* a fost editat în 1939.

Ca dramaturg, semnează piesele *Domnul notar* (1914) și *Meșterul Manole* (1928), prima fiind o dramă despre viața Ardealului, iar cea de a

doua – o evocare a sacrificiului artistului pentru cauza artei. A publicat și traduceri din poemul dramatic *Tragedia omului* de Madách Imre.

Este autorul unor culegeri de publicistică: *O seamă de cuvinte* (1908), *Însemnările unui trecător: Crâmpie din zbuciumările de la noi* (1911), *Strigăte în pustiu. Cuvinte din Ardeal într-o țară neutrală* (1915), *Mustul care fierbe* (1927), *Precursori* (1930), *Discursuri* (postum, 1942), *Pagini noi* (postum, 1967), *Pagini publicistice* (postum, 1981).

Întreaga operă a lui Octavian Goga este o monografie lirică a satului, autorul relevând condiția umilitoare a celor ce muncesc pământul și a căror existență zbuciumată se pierde în anonim.

Creația sa a fost apreciată cu Premiul Național pentru poezie (1924). În 1932, Universitatea din Cluj îi acordă titlul de *Doctor honoris causa*, iar municipalitatea clujeană îl declară Cetățean de Onoare al orașului Cluj.

În urma demiterii guvernului Goga-Cuza (1938), Octavian Goga, bolnav, pleacă la Viena, de unde revine la începutul lunii mai. La 7 mai 1938, se stinge din viață la Ciucea, județul Cluj, în urma unei congestii cerebrale, la vârsta de 57 de ani. A fost înhumat cu funeralii naționale la Cimitirul Bellu din București. Peste opt luni, a fost reînhumat în cripta Castelului de la Ciucea, ultima reședință a poetului, transformată ulterior în complex memorial.

Referințe

*Eu sunt un suflet ce se frânge,
Un strop de foc purtat de vânt,
Un rob răzleț scăpat din fiară,
Cel mai sărac de pe pământ.
Eu sunt un mag de legea nouă,
Un biet nebun orbit de-o stea,
Ce-am rătăcit să v-aduc vouă
Poveștile din țara mea.
[...] Eu sunt oftatul care plânge
Acolo-n satul meu din deal,
Sunt țipătul muiat în sânge
Al văduvelor din Ardeal.
[...] Sunt solul dragostei și-al urii,
Un visător de biruinți,*

*Ce port blesteme-n cerul gurii,
Drept moștenire din părinți.*

Octavian Goga

După Eminescu și Macedonschi, Goga e întâiul poet mare din epoca modernă, sortit prin simplitatea aparentă a poeziei lui să pătrundă tot mai adânc în sufletul mulțimii, poet național și totodată pur ca și Eminescu.

George Călinescu

Goga a înălțat durerea milenară a poporului român... în empireul artei nepieritoare. De pe Mureș și Olt, de pe cele trei Crișuri, poetul pătimirii ardeleni vorbește nu doar întregii națiuni, ci umanității – în eternitate.

Dumitru Micu

Dacă puțini sunt poeții care să se fi dăruit mai larg mulțimilor, puțini sunt cei care să aibă mai multe drepturi ca Octavian Goga la amintirea și fidelitatea lor [...] Căci despre Octavian Goga se poate rosti fără nici o teamă cuvântul prețuirii care se acordă celor mai aleși dintre poeți.

Tudor Vianu

Octavian Goga a împărțășit destinul unei generații care a trăit cu tărie și statornicie sentimentul răspunderii pentru cuvântul scris, al credinței în viitorul poporului român, în rosturile și energiile sale.

Ion Vlad

Goga n-a fost doar poetul unei provincii, n-a exprimat în scrisul său, ca un oarecare cronicar liric, doar problemele trecătoare ale clipei istorice, ci a surprins în oglinda clipei structura psihică a poporului din care făcea parte, a concentrat în ea un îndelung trecut istoric și a tăiat din unghiul momentului respectiv, cu mari fascicule de lumină, o cale către viitor.

Prin substanța poeziei sale, prin inovațiile prozodice, prin puternica sa personalitate creatoare, Goga a marcat pe toate planurile un moment nou în evoluția poeziei românești la confluența dintre tradiție și inovație.

Ion Dodu Bălan

Titluri pentru expoziții*Sunt solul dragostei și-al urii...**Eu sunt o lacrimă târzie din plânsul unei mii de ani*

Octavian Goga, un inspirat cântăreț al satului

Poetul pătimirii ardelene

Octavian Goga, poetul Ardealului

Octavian Goga, „un visător de biruinți”

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE**Opera**

- Bătrâni** / Octavian Goga ; selecție: Anatol Vidrașcu ; ilustrații: Simion Zamșa, Elena Karachentseva. – București ; Chișinău : Litera mică, 2022. – 16 p. : il. color. – (Lecturi școlare). – ISBN 978-606-09517-9-7. – Text : nemediat.
- Crăciunul copiilor** / Octavian Goga ; ilustrații: Ion Botezatu. – București : Aramis Print, 2005. – [6] p. : il. color. – ISBN 973-6792-98-X. – ISBN 978-973-6792-96-0. – Text : nemediat.
- Doina** / Octavian Goga. – București : ASTRO, 2010. – 184 p. – (Clasicii literaturii române). – ISBN 978-606-9231-03-6. – Text : nemediat.
- Dorința** / Octavian Goga ; ilustrații: Elena Karachentseva ; colecție îngrijită de Anatol Vidrașcu. – București : Litera mică, 2016. – 32 p. : il. – (Scriitori români ilustrați) (Lecturi școlare). – ISBN 978-606-33098-2-3. – Text : nemediat.
- Ideea națională** / Octavian Goga. – București ; Chișinău : Litera Internațional, 2004. – 432 p. – (Biblioteca școlarului ; serie nouă). – ISBN 973-675-131-7. – ISBN 9975-74-770-1. – Text : nemediat.
- Ne cheamă pământul** / Octavian Goga. – Iași : Feed Back, 2015. – 24 p. + 1 CD-Rom. – (Mari poeți, opere, actori : Audiobook ; Seria I : Patrimoniu poetic național). – ISBN 978-606-92515-1-5. – ISBN 6069-2515-1-2. – Text : nemediat + Vorbire : audio.
- Poezii** / Octavian Goga. – București : Corint Educațional, 2017. – 222, [2] p. – (Clasici români) (Bibliografie școlară recomandată). – ISBN 978-606-7820-55-3. – Text : nemediat.
- Scrieri** / Octavian Goga ; ediție de Ion Dodu Bălan. – Chișinău : Știința, 2023. – 411 p. – (Moștenire, ISBN 978-9975-67-986-2). – ISBN 978-9975-85-364-6. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Chișca, Maricel.** De vorbă cu Octavian Goga : [un interviu luat poetului de către Otilia Ghibu și publicat în revista „Realitatea ilustrată” din 31 martie 1932] / Maricel Chișca. – Text : electronic // Historia.ro : [site]. – URL : <https://historia.ro/sectiune/portret/de-vorba-cu-octavian-goga-572435.html> (accesat : 28.07.2025).
- Goga, Octavian – Memorie și cunoaștere locală.** – Text : electronic // Biblioteca Județeană Cluj : [site]. – URL : https://www.bjc.ro/w/index.php/Goga,_Octavian (accesat : 28.07.2025).
- Hârlav, Constantin.** Goga Octavian / Constantin Hârlav. – Text : nemediat // Dicționarul general al literaturii române. Vol. E/K / Academia Română. – București : Univiers Enciclopedic, 2005. – P. 369-376. – ISBN 973-637-070-4. – ISBN 973-637-087-9.
- Moceanu, Răzvan.** Portret : Octavian Goga – întâiul mare poet din epoca modernă / Răzvan Moceanu. – Text : electronic // Radio România – Rador : [site]. – URL : <https://www.rador.ro/2023/05/07/portret-octavian-goga-in-taiul-mare-poet-din-epoca-moderna/> (accesat : 28.07.2025).
- Octavian Goga.** – Text : electronic // Enciclopedia României : [site]. – URL : https://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Octavian_Goga (accesat : 28.07.2025).
- [Octavian Goga]** : Referințe istorico-literare / E. Lovinescu [et al.]. – Text : nemediat // Goga, Octavian. Ne cheamă pământul / Octavian Goga. – Chișinău : Litera ; București : Litera Internațional, 2004. – P. 271-300. – (Biblioteca școlarului, serie nouă / colecție inițiată și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu). – ISBN 973-675-235-6. – ISBN 9975-74-842-2.
- [Octavian Goga]** : Tabel cronologic. – Text : nemediat // Goga, Octavian. Ne cheamă pământul / Octavian Goga. – Chișinău : Litera ; București : Litera Internațional, 2004. – P. 7-14. – (Biblioteca școlarului, serie nouă / colecție inițiată și coordonată de Anatol și Dan Vidrașcu). – ISBN 973-675-235-6. – ISBN 9975-74-842-2.
- Octavian Goga – poet, traducător și om politic, membru al Academiei Române** : 140 ani de la naștere. – Text : electronic // <http://libruniv.usarb.md/images/pdf/CIR/Goga.pdf> (accesat : 28.07.2025).
- Poetul, publicistul și omul politic Octavian Goga.** – Text : electronic // Radio România Cultural : [site]. – URL : <https://www.radoromaniacultural.ro/sectiuni-articole/literatura/poetul-publicistul-si-omul-politic-octavian-goga> (accesat : 28.07.2025).
- Roth, Pușa.** Octavian Goga, „un visător de biruinți” / Pușa Roth. – Text : electronic // Leviathan : [revistă culturală]. – URL : <https://leviathan.ro/octavian-goga-un-visator-de-biruinti-articol-de-pusa-roth/> (accesat : 28.07.2025).

Tecuci, Alexandru. „Eu sunt o lacrimă târzie din plânsul unei mii de ani...” : [Octavian Goga] / Alexandru Tecuci. – Text : nemediat // Zbucium de creație și cercetare / Alexandru Tecuci. – Cahul : [Universitatea de Stat „B.P. Hasdeu” din Cahul], 2011. – P. 182-187. – ISBN 978-9975-914-55-0.

Dedicații lirice

Mălău, Nic. T. Odă poetului Octavian Goga / Nic. T. Mălău. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2010. – 14 ian. – P. 2. – ISSN 1857-3835.

Rusnac, Constantin. Octavian Goga : [poezii] / Constantin Rusnac. – Text : nemediat // Portrete în timp : acrostihuri / Constantin Rusnac. – Chișinău : Magna-Princeps, 2013. – P. 20-21. – ISBN 978-9975-4203-7-2.

29 MARTIE – 70 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI ȘI TRADUCĂTORULUI

FLORIN BICAN

(1956)

Florin Bican s-a născut pe 29 martie 1956 la București, într-o familie în care sensibilitatea artistică și dragostea pentru cuvântul scris au fost valori cultivate devreme. A învățat să scrie înainte de a ști să citească, semn că legătura sa cu scrisul era predestinată. Pasiunea pentru limbi și literatură l-a condus spre Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității din București, unde a studiat la secția engleză-rusă, formându-se într-un context academic riguros și stimulant.

După absolvire, a ocupat diverse funcții în domeniul educației și culturii: profesor de limba rusă, traducător din limba engleză, secretar pentru probleme de presă și relații internaționale la Uniunea Scriitorilor din România, asistent la Catedra de limba engleză a Universității din București. În această perioadă, și-a conturat un profil complex: intelectual versat, cu un interes deosebit pentru literatură, traduceri și promovarea culturii române.

În anul 1995, Florin Bican se stabilește în Germania, unde a predat limba engleză timp de un deceniu. Această etapă a carierei sale i-a consolidat orizontul cultural și i-a deschis drumul spre o activitate internațională în domeniul traducerii și promovării literaturii române în afara granițelor țării.

Revenit în România în 2006, coordonează, până în 2012, programele Institutului Cultural Român dedicate formării tinerilor traducători străini. Sub îndrumarea sa, acești bursieri au reușit să traducă și să publice peste 300 de volume de literatură română în limbi străine, contribuind la recunoașterea internațională a autorilor români. În 2007, eforturile sale au fost apreciate cu Premiul Radio România Cultural, secțiunea Educație.

Florin Bican este asociat cronologic generației '80, dar evoluează în afara ei. Scrie constant și publică sporadic poezie, proză, traduceri și articole apărute în România, Marea Britanie, Statele Unite, Irlanda, Singapore, Australia, Suedia, Olanda și Germania.

A tradus în limba română peste 50 de titluri din literatura engleză, lucrând cu texte semnate de autori celebri: Lewis Carroll, Thomas S. Eliot, Shel Silverstein, Dr. Seuss, Sylvia Plath, Roald Dahl, Julia Donaldson, Maurice Sendak, Joanne K. Rowling, Leonard Cohen, Adam Gidwitz, Elwyn B. White. Totodată, a tradus în limba engleză poezie, proză și eseuri semnate de renumiți scriitori români, atât clasici cât și contemporani, opere românești importante, printre care: *Cartea cu Apolodor* de Gellu Naum, fragmente din *Țiganiada* lui Ion Budai-Deleanu, poezii de Leonid Dimov, Virgil Mazilescu, Daniel Bănulescu, Denisa Duran, Andra Rotaru, Doina Ioanid, Anca Mizumschi, proză scurtă de Ștefan Agopian, Răzvan Petrescu, Dan Lungu.

În paralel cu activitatea de traducător, Florin Bican s-a afirmat ca o voce distinctă în literatura pentru copii și adolescenți. În 2007, a publicat volumul de poezie adresat tinerilor cititori (și nu numai), *Cântice mârălănești*, care conține 27 de poeme (unele pornind de la texte clasice din repertoriul școlar) care urmăresc scopul de a blama atrocitățile perioadei totalitariste, de a arăta partea întunecată a omenirii, cu cel mai autentic umor posibil.

A coordonat și contribuit la volumele ilustrate de literatură pentru copii *Bookătăria de texte & imagini 1* (2009) și *Bookătăria de texte & imagini 2* (2016), precum și la seria de antologii „Cărțile mele” (Editura Art). A fost prezent cu texte în antologiile: *Care-i faza cu cititul?* (2010), *Ce poți face cu două cuvinte* (2011), *Ochelarii de fum* – proză contemporană (2011), *Antologiile Asociației Scriitorilor din București* (2011), *Bucharest*

Tales: A Collection of Central European Contemporary Writing (2011), *Cui i-e frică de computer* (2013), *Și eu am trăit în comunism* (2015), *Prietenii noștri imaginari* (2015), *Cartea copilăriilor* (2016), *Cum iubim* (2016), *Uite cine vorbește* (2016), *Cel mai mult și mai mult* (2017), *Selfie* (2018), *Lumea-n gamă marțiană* (2019).

În 2014, volumul *Reciclopedia de povești cu rimă și fără tâlc* (2013) a fost distins cu Trofeul Arthur și premiul Galei „Bun de Tipar” la secțiunea „Literatură pentru copii și tineret”. În același an, a lansat *Și v-am spus povestea așa: aventurile cailor năzdrăvani rememorate de ei înșiși*, o reinterpretare modernă și jucăușă a basmelor românești. În 2017, romanul *Tropice tâmpe*, început cu peste 25 de ani în urmă, a deschis seria de autor Florin Bican la Editura Arthur. A urmat volumul de versuri *Singur printre mârłani*, o ediție revizuită a *Cânticelor mârłănești*. În 2019, a revenit la personajul lui Gellu Naum în *Cartea albă cu Apolodor sau Apolododecameronul*, apoi a inițiat seria „Apolodor explorator”, dedicată aventurilor pinguinului Apolodor în locuri spectaculoase din natură și imaginație: *Descoperim cu Apolodor, în Deltă, păsările-n zbor* (2020), *Hai pe Lună împreună* (2021), *Apolodor pe crestele Carpaților* (2022), *Să studiem cu Apolodor furnicile și lumea lor* (2024). În 2023, a editat cartea *Petarde și pocnitori: poveste de sărbători*, scrisă „în semn de solidaritate cu toate ființele din regnul animal...”, care sunt hărțuite an de an de acei membri ai celei mai evolute specii de pe Terra, pentru care sărbătorile sunt un prilej de bubuială”.

Florin Bican nu pierde niciun prilej să se întâlnească cu cei pentru care scrie – în școlile și bibliotecile din București și Cluj, în taberele de creație, la ateliere de scriere creativă, la întâlnirile din cadrul programelor „Săptămâna altfel” și „Lecturiada” sau la întâlnirile cu cititorii în cadrul „Caravanei Arthur” – un demers menit să apropie copiii de literatură. Din anul 2008, participă în calitate de organizator și autor la târguri de carte internaționale la Londra, Leipzig, Viena, Torino, Frankfurt, Istanbul, Sofia.

În prezent, trăiește la Cluj-Napoca, unde continuă să scrie, să traducă și să inspire generații de cititori mari și mici prin creațiile sale pline de umor, fantezie și inteligență lingvistică.

Referințe

Cred că am trăi într-o lume mult mai bună dacă adulții ar citi literatură pentru copii.

Când scriu, sunt un cititor care se adresează altor cititori [...] Lecturile au fost totdeauna principala mea sursă de inspirație. În tot ce scriu, încerc să continui cărțile și poveștile pe care le-am citit.

[...] Mie cititul îmi folosește la scris. Dar aduce mult mai multe foloase... Umple goluri – inclusiv goluri de cunoaștere – te ajută să te împaci cu lumea (sau să te cerți cu ea), să călătorești nu doar în spațiu, ci și în timp, cu riscuri și eforturi minime. Și mai folosește la reglarea temperaturii – cititul te ajută să te încălzești când ți-e frig și să te răcorești când ți-e prea cald. [...] Când intri într-o carte, vezi cum este alcătuită, cum funcționează (sau cum nu funcționează) și poți învăța de acolo. Dar în primul rând trebuie să citești.

Cred că o carte pentru copii ar trebui să faciliteze evadarea din cotidian într-un spațiu alternativ coerent, în care lumea adulților să fie întoarsă cu capul în jos – pentru a fi la o înălțime convenabilă pentru copil – și luată fără milă la-ntrebări. [...] Pentru că literatura pentru copii ori e subversivă ori nu e deloc. Și dacă e subversivă, atunci va avea și celelalte ingrediente esențiale: aventura, umorul și componenta educativă. Literatura pentru copii trebuie, evident, să educe copilul, dar nu în sensul unui conformism tălâmb ci, dimpotrivă, în spiritul unei integrări creative și inovatoare în paradigma societății...

Pentru un traducător, o carte este un munte pe care trebuie să-l escaladeze. Și, așa cum un munte nu poate fi escaladat dintr-un singur pas, nicio carte nu poate fi tradusă dintr-odată, ci cucerită literă cu literă, cuvânt cu cuvânt, rând cu rând, pagină cu pagină... Până și spațiile goale dintre cuvinte trebuie traduse, pentru că într-o carte nimic nu este întâmplător sau fără rost.

Cred că nu poți scrie cu adevărat decât atunci când ești „înamorat” de artă... Scrisul este un act de explorare a lumii, atât cea interioară cât și cea exterioară. Fiecare carte este o hartă – sau o bucată de hartă – a unui spațiu

pe care încercăm să ni-l asumăm pentru a ne simți mai acasă în el... Scriind, citind și traducând literatură „cu copii” mă simt, inevitabil, mai copil.

Florin Bican

Apolodor, personajul lui Gellu Naum, cel din volumele lui pentru copii (de toate vârstele), și-a găsit un prieten rar – pe Florin Bican, un subtil apolodorofil, care s-a hotărât să-l ducă spre noi aventuri [...] și ne promite că pinguscriicălătorul Apolodor o să-și urmeze calea mai departe spre alte lumi, spre alte cărți...

Simona Popescu

Prolific traducător și autor de literatură pentru copii, Florin Bican e un specialist în reciclat mituri, personaje și prejudecăți. *Și v-am spus povestea așa* sau *Tropice tâmpe* se numără printre cele mai inteligente, amuzante și solide volume pentru copii apărute după 1989. Iar volumul scos la Editura Arthur, *Descoperim cu Apolodor, în Deltă, păsările-n zbor*, e un adevărat manual despre cum poți scrie o carte reușită de versuri pentru copii.

Alex Moldovan

Scrie pentru copii (mici și mari), traduce și promovează literatura în școli și licee. Prin *Și v-am spus povestea așa*, a dorit să-i (re)convertească pe cititorii de orice vârstă la lectura basmelor noastre clasice. Florin Bican se simte mai copil cu fiecare carte scrisă și constată cu bucurie că în școlile de astăzi cititul este tratat cu entuziasm.

Constantin Piștea

Titluri pentru expoziții

Florin Bican, prolific traducător și autor de literatură pentru copii

Florin Bican – adultul nostalgic după poveștile copilăriei

Subtilul apolodorofil – Florin Bican

Florin Bican, autorul care a deschis lumi prin cuvinte

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- Apolodor pe crestele Carpaților** / Florin Bican ; ilustrații de Dan Ungureanu. – București : Editura Arthur, 2022. – 81, [7] p. : il. color. – (Apolodor explorator). – ISBN 978-6060-86-853-8. – Text : nemediat.
- Cartea albă cu Apolodor sau apolododecameronul** / Florin Bican ; ilustrații de Dan Ungureanu. – București : Editura Arthur, 2021. – 80 p. : il. color. – ISBN 978-6060-86-136-2. – Text : nemediat.
- Descoperim cu Apolodor, în Deltă, păsările-n zbor** / Florin Bican ; ilustrații de Dan Ungureanu. – București : Editura Arthur, 2021. – 59, [5] p. : il. color. – (Apolodor explorator). – ISBN 978-6060-86-218-5. – Text : nemediat.
- Hai pe Lună împreună** / Florin Bican ; ilustrații de Dan Ungureanu. – București : Editura Arthur, 2023. – 70, [10] p. : il. color. – (Apolodor explorator). – ISBN 978-6067-109-60-3. – Text : nemediat.
- Petarde și pocnitori** / Florin Bican ; ilustrații de Andrei Măceșanu. – București : Editura Arthur, 2023. – 63, [11] p. : il. color. – (Serie de autor Florin Bican). – ISBN 978-630-3212-65-4. – Text : nemediat.
- Reciclopedia de povești cu rimă și fără tâlc** / Florin Bican ; desene de Matei Branea. – București : Editura Arthur, 2013. – 156 p. : il. – (Trofeul Arthur). – ISBN 978-606-804-444-6. – Text : nemediat.
- Și v-am spus povestea așa. Aventurile cailor năzdrăvani rememorate de ei înșiși** / Florin Bican ; după o idee de Dragan Ibrahimovici. – [Ed. a 2-a]. – București : Editura Arthur, 2022. – 285, [11] p. – (Serie de autor Florin Bican). – ISBN 978-6060-86-703-6. – Text : nemediat.
- Tropice Tâmpa** / Florin Bican. – București : Editura Arthur, 2017. – 264 p. : il. color. – (Serie de autor Florin Bican). – ISBN 978-6067-88-280-3. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Anghel, Maura.** Cu scriitorul Florin Bican, despre povești și supa de banane / text și consemnare: Maura Anghel. – Text : electronic // Glare : Revista adevăratelor valori : [site]. – URL : <https://glaremagazine.ro/2020/07/28/cu-scriitorul-florin-bican-despre-povesti-si-supa-de-banane/> (accesat : 03.04.2025).
- Bodiștean, Florica.** Mitologia hipică și rescrierea basmului : Florin Bican, „Și v-am spus povestea așa. Aventurile cailor năzdrăvani rememorate de ei înșiși” / Florica Bodiștean. – Text : electronic // Journal of Humanistic and Social Studies. – Arad : „Aurel Vlaicu” University Press. – 2023. – Vol. 14. – Nr. 1 (27). – P. 23-32. – ISSN 2067-6557 (Print). – ISSN 2247-2371 (online) ; Idem [Resursă electronică]. – URL : https://www.jhss.ro/downloads/27/vol_14_1_2023.pdf (accesat : 03.04.2025).

- Ceică, Bianca.** „Poveștile îți oferă, din start, mintea cea de pe urmă”. Despre creativitate și plăsmuit povești, cu scriitorul Florin Bican / text și consemnare : Bianca Ceică. – Text : electronic // Școala 9 : hotspot educațional : [site]. – URL : <https://www.scoala9.ro/redactia/bianca-ceica/61> (accesat : 03.04.2025).
- Cojocaru, Ema.** Bibliotecă de scriitor – Florin Bican: „Cred că am trăi într-o lume mult mai bună dacă adulții ar citi literatură pentru copii” / text și consemnare de Ema Cojocaru. – Text : electronic // Blog Cărturești : [site]. – URL : <https://blog.carturesti.ro/biblioteca-de-scriitor-florin-bican> (accesat : 03.04.2025).
- Interviu cu un scriitor de cărți pentru copii – Florin Bican.** – Text : electronic // BJC : Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj, Secția pentru copii : [blog]. – URL : <https://copiibjc.bjc.ro/> (accesat : 03.04.2025).
- Nicolaie, Ioana.** Ancheta „Locuiește în poveste” Nr. 2 : Florin Bican: „Când scriu, sunt un cititor care se adresează altor cititori” / Ioana Nicolaie. – Text : electronic // Arthur Blog : [site]. – URL : <https://www.editura-arthur.ro/info/blogitem/ancheta-locuieste-in-poveste-2> (accesat : 03.04.2025).
- Sandu, Ana Maria.** „Copiii sesizează instinctiv granița dintre ficțiune și realitate” – interviu cu Florin Bican / text și consemnare: Ana Maria Sandu. – Text : electronic // Dilema Veche : [site]. – 2020. – 15-21 octombr. – URL : <https://dilemaveche.ro/sectiune/regimul-artelor-si-munitiilor/copiii-sesizeaza-instinctiv-granita-dintre-631328.html> (accesat : 03.04.2025).

13 APRILIE – 85 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SPECIALISTEI ÎN DOMENIUL BIBLIOTECONOMIEI ȘI ȘTIINȚELOR INFORMĂRII CLAUDIA BALABAN (1941)

Claudia Balaban este o personalitate înalt apreciată în comunitatea profesională și culturală din Republica Moldova și de către colegii de peste hotare, care o identifică cu o „carte de vizită” a bibliotecarilor din țara noastră.

S-a născut în satul Burlănești, raionul Edineț, în familia țăranilor Nadejda și Vasile Șoric. Cum a menționat într-un eseu autobiografic, a fost „un copil al războiului”. Copilăria i-a fost marcată de pierderea tatălui cu doar câteva zile înainte de sfârșitul războiului și de anii grei ai foametei, când mama, având patru copii mici, muncea din greu pentru a le asigura existența.

A absolvit școala din satul Burlănești în 1959. Între anii 1964 și 1968, și-a făcut studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, specialitatea bibliotecar-bibliograf. Și-a început activitatea profesională în 1959, muncind ca bibliotecar în satul natal. În 1964, a fost angajată în calitate de bibliotecar la Biblioteca Raională din Comrat, ulterior a activat ca specialist responsabil de biblioteci (1965-1971) și șef (1971-1978) al Secției Cultură din Comrat. În 1978, a fost numită în funcția de director al Bibliotecii de Stat pentru Copii „A. S. Pușkin”, actualmente Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, unde a activat până în anul 2019. În semn de apreciere a contribuției pe care a avut-o la dezvoltarea instituției, colectivul i-a oferit titlul de director onorific al BNC „Ion Creangă”.

Pe parcursul a 62 de ani de muncă în domeniu, a desfășurat o amplă și intensă activitate, de numele dumneai fiind indisolubil legate un șir de activități devenite evenimente în comunitatea biblioteconomică și culturală a țării.

Claudia Balaban a contribuit la constituirea structurilor profesionale Asociația Bibliotecarilor din Republica Moldova și Consiliul Biblioteconomic Național. În calitate de primul președinte (1992-1996), vicepreședinte (1996-2000) și membru al Biroului ABRM, membru și vicepreședinte (1997-2001, 2014-2019) al Consiliului Biblioteconomic Național, a impulsionat demersul reformator al biblioteconomiei naționale în vederea ajustării acesteia la standardele internaționale, a contribuit la dezvoltarea Sistemului Național de Biblioteci, la crearea cadrului legislativ și de reglementare în domeniu, a pledat pentru susținerea intereselor și sporirea statutului social al bibliotecarului.

În 1997, a fondat Secția Națională a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY), al cărei președinte a fost până în februarie 2019. În calitatea sa de „ambasador al cărții pentru copii și tineret”, a contribuit la recunoașterea în plan internațional a scriitorilor și ilustratorilor din Republica Moldova, la promovarea celor mai bune cărți pentru copii editate în țară și în întreaga lume prin următoarele: organizarea anuală, începând din 1997, a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău; promovarea autorilor, ilustratorilor, editorilor din Republica Moldova în cadrul unor concursuri interna-

șionale (Lista de Onoare IBBY, Bienala de Ilustrații din Bratislava (BIB), Premiul Internațional „Astrid Lindgren” etc.); prezentarea producției editoriale din Republica Moldova în cadrul expozițiilor, târgurilor de carte organizate la București, Iași, Copenhaga, Moscova, precum și în cadrul Festivalului Internațional de Carte pentru Copii NAMBOOK din Coreea de Sud (a fost aleasă, în 2009, membru al Comitetului Internațional de organizare a Festivalului); reprezentarea Republicii Moldova la Congresele IBBY din Basel (2002), Macau (2006), Copenhaga (2008), Santiago de Compostela (2010), Londra (2012), Mexico (2014), Auckland (2016), Athena (2018).

În 1996, Claudia Balaban a înființat Fundația Cărții din Republica Moldova, contribuind, ca președinte, la realizarea unor ample proiecte și programe de asigurare cu carte a bibliotecilor din republică (Programul editorial al Fundației SOROS-Moldova, Proiectul Internațional „Biblioteca Pușkin”, Proiectul Național „Spre cultură și civilizație prin lectură” ș.a.).

A inițiat și coordonat realizarea unor programe și proiecte inedite de promovare a culturii și literaturii la nivel național și internațional, realizate de Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”, Secția Națională IBBY, în colaborare cu parteneri din țară și de peste hotare: Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, Centrul Internațional de Informare Bibliografică „Ion Creangă” (Piatra-Neamț, România – Chișinău, Republica Moldova), Concursul de lectură „La izvoarele înțelepciunii” cu participarea elevilor din Republica Moldova și România, Proiectul „Spre cultură și civilizație prin lectură”, Festivalul Internațional de Poezie „Grigore Vieru”, Festivalul „Zilele Creangă”, Campania Națională „Copiii Moldovei citesc o carte” (actualmente Campania Națională de promovare a lecturii „Să citim împreună!”), Campania Națională „BiblioMobilizarea Pro-Lectura” ș.a.

De asemenea, a inițiat și s-a implicat plenar în realizarea unor proiecte de dezvoltare și modernizare a instituției, reușind să atragă investiții substanțiale din partea finanțatorilor externi. Dintre cele mai reprezentative vom remarca: fondarea Filialei de Carte Românească, în colaborare cu Biblioteca Județeană „Gh. Asachi” Iași, România (1992); Proiectul de informatizare a Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, ini-

țiat în 1997 cu sprijinul Fundației SOROS-Moldova; Proiectul „Dotarea și amenajarea Serviciului Activitate cu preșcolari și copii de 7-10 ani în stil modern – Biblioteca Picilor”, susținut de Institutul Suedez din Stockholm (2008-2011); Proiectul „Instituirea unui bibliobuz pentru copii din Moldova”, susținut de Ambasada Japoniei în Republica Moldova prin Programul Kusanone (2012-2014); Proiectul de reconstrucție a sediului central, de extindere, renovare și modernizare a spațiilor bibliotecii (2009-2017).

A reprezentat biblioteconomia Moldovei la Conferințele Federației Internaționale a Asociațiilor Bibliotecarilor (IFLA) de la Moscova (1991), Istanbul (1995), Copenhaga (1997), Amsterdam (1998), Ierusalim (2000), Glasgow (2002), Berlin (2003), Buenos Aires (2004), Milan (2009), Gothenburg (2010), Helsinki (2012).

A participat cu comunicări la diverse întruniri profesionale, organizate în Republica Moldova, România, Rusia, Austria, Slovacia, Suedia, Lituania, Coreea de Sud. A publicat peste 150 de articole în revistele de specialitate, în ziare și reviste culturale din țară și de peste hotare, s-a îngrijit de editarea mai multor publicații de specialitate elaborate de BNC „Ion Creangă”: buletinul metodic-bibliografic „Cartea. Biblioteca. Cititorul”, anuarul „Aniversări culturale”, indicii bibliografici „Bibliografia cărții pentru copii”, „În ajutorul programei de studiu”, seria de biobibliografii dedicate scriitorilor pentru copii din Republica Moldova etc.

În semn de recunoaștere a realizărilor și contribuției la dezvoltarea și promovarea culturii și biblioteconomiei naționale, Claudia Balaban a fost distinsă cu Ordinul „Semnul de Onoare” (1976), Titlul Onorific „Lucrător Emerit al Culturii din Republica Moldova” (1990), Medalia „Mihai Eminescu” (1994), Ordinul „Gloria Muncii” (2004), „Ordinul de Onoare” (2010), „Ordinul Republicii” (2011), Premiul Ministerului Culturii al Republicii Moldova „Ion Madan” în domeniul biblioteconomic și bibliografic (2015), Premiul „Ion Creangă”, oferit în cadrul Festivalului „Zilele Creangă”, ediția a IX-a (Iași, 2019).

Referințe

Pentru Claudia Balaban biblioteca este rațiunea de a fi, în ea și-a aflat adevărata chemare, forță și pasiune. Ea a urmărit, înainte de toate, transpunerea unui timp bibliologic într-un spațiu recreat al cărții prin

animarea spiritului de organizare și prin înțelepciune, dându-și seama că trăirile și sentimentele pot fi adunate generos și redade semenilor.

Nicolae Busuioc

Vocația Claudiei Balaban de a lega colaborări și prietenii cu Spiridon Vangheli, pe de o parte (tatăl lui Guguță cel din satul Trei Iezi), cu strănepoata lui Ion Creangă Olguța Caia, pe de altă parte, cu echipa lui Nicolae Busuioc de la Biblioteca „Gheorghe Asachi” din Iași, în primul și în ultimul rând, a culminat cu un proiect nuclear, Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, ajuns a fi cel mai important eveniment cărțurăresc la Chișinău, adunând în această formulă edituri, scriitori, bibliotecari din întreg spațiul românesc, factori de decizie de diferită altitudine.

Iulian Filip

O oștire întreagă de bibliotecari, specialiști și îndrumători ostensesc neconținut în folosul cărții și al iubitorilor ei, preocupându-se de diversificarea și organizarea unor activități instructive și educative pentru copii și tineret... În fruntea tuturor acestor inițiative se află inimoasa și neobosita Doamnă a culturii și spiritualității noastre românești din Republica Moldova, Claudia Balaban, care și-a dedicat cu pasiune întreaga viață copiilor, cărții și slujitorilor ei, fiind recompensată pentru aceasta cu numeroase ordine și medalii. Însă cea mai mare răsplată sălășluiește în inimile zecilor și sutelor de mii de copii ce o întâmpină de fiecare dată veseli, cu dragoste și bucurie.

Ion Muscalu

Cărți vesele, cărți triste, cărți fericite, cărți însingurate, cărți treze, cărți somnoroase – despre ele îți poate vorbi ore întregi, zile întregi, luni întregi, ani întregi Claudia Balaban, bibliotecarul de vocație, care zi de zi pășește pragul bibliotecii, parcă ar pătrunde într-un sanctuar, ca să-și îndemne semenii să se regăsească în cărți, să descopere lumea din cărți, cele în care se reflectă timpul: ca cerul în icoane.

Nicolae Dabija

A-i obliga pe scriitori să scrie?! Și nu așa, cumva, ci o carte mai bună decât alta! E un miracol! Mai ales acum când cartea a căzut în dizgrație,

umbrită fiind de calculator și televizor. Cartea, mai mult ca oricând, are acum nevoie de susținere, cum are nevoie omul înghețat de focul acela din sobă. De unde ia doamna Balaban atâta energie, ca să aprindă acest foc – e o taină...

Spiridon Vangheli

Deși îi plac poveștile, ea însăși povestește frumos, ca mai toate moldovencele, pe Claudia Balaban am perceput-o mai degrabă ca pe un om al faptelor. Rapiditatea cu care trece de la o idee valoroasă la concept și la punerea în practică a fost una dintre primele trăsături pe care noi, colaboratorii întru proiecte comune, le-am remarcat. Judecând mai adânc, trebuie să recunoaștem că traviul unei idei, mai ales când execuția depinde de mai mulți oameni, poate dura exasperant de mult, uneori pierzându-se pe drumul lung al înfăptuirii atât ideea, cât și entuziasmul și, desigur, amatorii...

Elena Leonte

Adunând o bogată și complexă experiență în domeniul biblioteconomiei prin activități de edificare și dezvoltare a acesteia, prin realizarea proiectelor eficiente de editare și difuzare a cărții, prin modernizarea colecțiilor de carte, prezentând o generalizare teoretică, izvorâtă atât din studiul științific al problemelor din aria profesională, cât și dintr-o reflecție practică asupra căilor de modernizare a sistemului biblioteconomic actual, urmare a celor peste 100 de articole științifice publicate în revistele de specialitate ce reflectă abordarea multiaspectuală a problematicii legate de educația pentru lectură și spirit, de valențele bibliografice ale integralității, de anumite configurații ale managementului instituției de cultură în postmodernitate, de identificare a noilor strategii în promovarea cărții pentru copii și tineret, de informatizare adecvată a bibliotecilor ca instituții formatore – toate acestea reprezintă idei prin care doamna Claudia BALABAN jalonează un anumit mod de gândire profesională și își alege un anumit model de a vedea lumea și a vedea cum pot fi soluționate problemele lui „măine” pentru a asigura șansa creșterii ființei umane ca om prin carte ca valoare spirituală și prin intermediul bibliotecii ca instituție prestatoare de cultură a informării, a documentării și a comunicării.

Adrian Ghicov

Claudia Balaban este un nume bine cunoscut și înalt apreciat în comunitatea profesională și culturală din țară și de peste hotarele ei. Imaginea magnifică proiectată de-a lungul anilor o aduce în postura de neobosită luptătoare pentru dezvoltarea bibliotecilor în general și a bibliotecilor pentru copii în special, organizarea lecturii copiilor, cultivarea gustului pentru lectură, transformarea lecturii într-o sărbătoare a sufletului.

Elena Harconița

Nu pot să nu amintesc, bunăoară, despre cum a izbutit doamna Claudia Balaban să-i facă pe scriitori membri activi ai bibliotecii, punându-i față în față cu cititorii – „consumatorii” cărților dumnealor. I-a reușit prin intermediul lansărilor de carte, apoi grație Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, care a devenit o tradiție și un adevărat bal al cărților. Treptat, i-a implicat pe aproape toți scriitorii într-o permanentă competiție tacită și fructuoasă. Iar prin Campania „Să citim împreună!” autorii și cărțile lor ajung în cele mai îndepărtate sate ale Moldovei. De altfel, doamna Claudia Balaban a scos cartea națională pentru copii în lume. Fiind președinte al Secției Naționale IBBY din Moldova, a căutat și a găsit căile cele mai deschise spre promovarea cărții pentru copii în lume.

Claudia Partole

Titluri pentru expoziții

Claudia Balaban – Doamna din Castelul cărților

Biblioteca vie – viața și munca Claudiei Balaban

Fiecare carte, o lumină – povestea Claudiei Balaban

Claudia Balaban, generator și realizator al ideilor și proiectelor de succes

Claudia Balaban, Om al Cărții și al Bibliotecilor

BIBLIOGRAFIE

Referințe

- Doamna din Castelul-cu-ziduri-de-carte** / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; ediție îngrijită de Eugenia Bejan, Lilia Tcaci. – Chișinău : Prut Internațional, 2011. – 128 p. – ISBN 978-9975-69-642-5. – Text : nemediat.
- Baciu, Gheorghe.** Claudia Balaban / Gheorghe Baciu. – Text : nemediat // Personalități notorii ale neamului : 140 de destine / Gheorghe Baciu. – Chișinău : [S. n.], 2018. – P. 216-217. – ISBN 978-9975-129-32-9.
- Claudia Balaban.** – Text : nemediat // Aniversări culturale 2021 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă”; responsabil de ediție : Eugenia Bejan. – Chișinău : Arc, 2020. – P. 68-74. – ISBN 978-9975-0-0435-0.
- Făclie a biblioteconomiei :** (despre dna Claudia Balaban, director de onoare al BNC „Ion Creangă”). – Text : nemediat // Florile dalbe. – 2021. – 23 apr. – P. 2. – ISSN 1857-3851.
- Filip, Iulian.** Conferirea triumphiurilor temeinice : [despre dna Claudia Balaban, director de onoare al BNC „Ion Creangă”] / Iulian Filip. – Text : nemediat // Literatură și arta. – 2021. – 15 apr. – P. 7. – ISSN 1857-3835.
- Luchian, Tatiana.** Claudia Balaban / Tatiana Luchian. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău, 2020. – P. 162-163. – ISSN 1857-1549.
- Partole, Claudia.** O salbă de cuvinte alese : [despre dna Claudia Balaban, director de onoare al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”] / Claudia Partole. – Text : nemediat // Literatură și arta. – 2021. – 8 apr. – P. 7. – ISSN 1857-3835 ; Idem : La Creangă : almanah literar. – 2021. – Nr. 35. – P. 2-3. – ISSN 2587-4470.
- Țarălungă, Ecaterina.** Balaban Claudia / Ecaterina Țarălungă. – Text : nemediat // Enciclopedia identității românești. Vol. 2 : Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București : Agir, 2019. – P. 52. – ISBN 978-973-720-765-4.
- Țarălungă, Ecaterina.** Balaban Claudia / Ecaterina Țarălungă. – Text : nemediat // Enciclopedia identității românești. Personalități / Ecaterina Țarălungă. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 52. – ISBN 978-606-600-246-2.

Dedicății lirice

- Bulai, Eudochia.** Om al Cărții și Bibliotecii : [versuri] / Eudochia Bulai. – Text : nemediat // Florile dalbe. – 2021. – 23 apr. – P. 2. – ISSN 1857-3851.
- Rusnac, Constantin.** Claudia Balaban. – Text : nemediat // Portrete în timp : Acrostihuri / Constantin Rusnac. – Chișinău : Magna-Princeps, 2013. – P. 114. – ISBN 978-9975-4203-7-2.

15 APRILIE – 60 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI BRITANICE CRESSIDA COWELL (1966)

Autoarea britanică de proză pentru copii și adolescenți Cressida Cowell s-a născut pe data de 15 aprilie 1966 la Londra. A crescut într-o familie de intelectuali din clasele superioare ale societății engleze. Nu întâmplător, părinții i-au dat un nume preluat de la un personaj din piesa shakespeariană *Troilus și Cressida*. Tatăl scriitoarei a deținut titlul de viconte și a fost membru ereditar al Camerei Lorzilor. Iar un unchi al său a ocupat funcția de membru al Curții Supreme de Justiție a Statelor Unite.

Cressida Cowell și-a petrecut copilăria la Londra și pe o mică insulă din apropierea Scoției. Zilele de vară trăite împreună cu părinții în acel spațiu insular, unde reușea să-și afle refugiu din agitația marilor orașe și serile la lumina lumânărilor i-au lăsat amintiri frumoase. Aici și-a făcut primele exerciții de scris și desen, care i-au prefigurat traseul profesional.

A studiat limba și literatura engleză la Oxford, precum și artele plastice la Colegiul Saint Martin din Londra și la Universitatea din Brighton, cu specializarea în ilustrație de carte. Este stabilită la Londra.

Cressida Cowell a devenit celebră datorită seriei sale de romane fantasy pentru adolescenți *How to Train Your Dragon* (Cum să-ți dreszi dragonul). Această serie, ilustrată de autoare, a fost tradusă în multe limbi și a devenit unul dintre cele mai mari bestsellere pentru categoria de vârstă *young adult*, iar adaptările cinematografice, distinse cu câteva Premii Oscar, i-au atras un public și mai numeros. Sunt niște ficțiuni hilare plasate într-o societate tribală inspirată de cultura scandinavă. Autoarea ia în derâdere viciile omenești și, în mod special, ceea ce s-ar putea numi orgoliul masculin. Dar, în virtutea talentului său auctorial, scriitoarea face ca prozele sale să rămână niște lecturi plăcute și perfect inteligibile pentru cei mai tineri dintre cititori.

Deși l-a conceput ca pe o ficțiune pentru adolescenți, Cressida Cowell a aplicat în ciclul său *Cum să-ți dreszi dragonul* o serie de procedee ale scrisului preluate din literatura postmodernistă. Printre acestea distingem metoda intertextualismului, așa cum o folosea Jorge Luis Borges, exemple fiind numeroasele referințe la alte cărți și texte, de cele mai multe ori imaginate. Dar și procedeul heteronimilor lui Fernando

Pessoa. În unele ediții, romanele sunt semnate de un narator fictiv, un bard viking, iar Cressida Cowell este titrată ca autoare a traducerii din limba norvegiană veche.

Pe lângă seria de mare succes *Cum să-ți dreszi dragonul*, alcătuită din douăsprezece volume, Cressida Cowell a mai publicat ciclul de cărți pentru copii *Emily Brown*, cvadrilogia de romane fantasy *The Wizards of Once* (Vrăjitorii de odinioară), seria cu călătorii în timp *Treetop Twins. Adventures in Wilderness* (Gemenii Treetop. Aventuri în sălbăticie) și seria *The Tiny Detectives* (Micii detectivi).

De asemenea, a semnat numeroase cărți distincte, printre care: *Little Wonder* (Mica minune, 1998), *Little Bo Peep's Library Book* (Cartea de bibliotecă a micului Bo Peep, 1999), *What Shall We Do with the Boo-Hoo Baby* (Ce să facem cu bebelușul plângăcios, 2001), *Daddy on the Moon* (Tata pe Lună, 2005), *The Story of Tantrum O'Furrily* (Povestea lui Tantrum O'Furrily, 2018), *Which Way to Anywhere* (În ce direcție spre oriunde, 2022), *Which Way Round the Galaxy* (În ce direcție în jurul galaxiei, 2023) ș.a.

Scriitoarea Cressida Cowell s-a manifestat în siajul succesului autoarei J.K. Rowling și al romanelor cu Harry Potter. Ea face parte dintr-o pleiadă de prozatoare-femei din Marea Britanie și Statele Unite, alături de autoare ale unor cărți îndrăgite de cititorii adolescenți din întreaga lume, precum Stephenie Meyer, cea care a semnat seria *urban fantasy* cu vampiri *Twilight* (Crepusculul), Suzanne Collins, creatoarea romanelor postapocaliptice *The Hunger Games* (Jocurile Foamei) și Veronica Roth, cu ciclul de distopii *Divergent*.

Pentru activitatea sa literară, Cressida Cowell a fost distinsă cu Premiul Cartea pentru Copii, sponsorizat de compania „Nestle” (2006, pentru seria *Emily Brown*), Premiul Blue Peter Book (2018, pentru seria *Vrăjitorii de odinioară*) și cu titlul de Laureat al Copiilor, acordat de Asociația Internațională a Cărții pentru Tineri (2019). A fost distinsă cu Ordinul Imperiului Britanic în grad de Cavaler în 2020 și a devenit membru al Societății Literare Regale în 2021.

Referințe

Am scris seria „Cum să-ți dreszi dragonul” pentru că am avut o copilărie fericită.

* * *

Atunci când deschid o carte pentru prima dată, sunt copleșită de aceeași emoție și același sentiment de anticipare ca în copilărie.

* * *

Dacă vrem să le facem un bine copiilor noștri, nu e de ajuns să-i învățăm să citească, trebuie să-i deprindem să o facă din plăcere... Soluția este să-i dăm copilului cartea potrivită la momentul potrivit.

Cressida Cowell

La fel ca și cele mai bune cărți pentru copii, romanul *Cum să-ți dreszi dragonul* este despre lucruri foarte importante: răbdare, loialitate, prietenie și dragoste.

„Daily Telegraph”

Aventuri captivante, personaje grozave și o mulțime de glume și ilustrații amuzante care vor face ca pătaniile lui Hâc [romanul *Cum să-ți dreszi dragonul*] să devină una dintre cărțile tale preferate.

„Take a Break”

Cressida Cowell scrie și ilustrează cu umor o carte cu tușe fantasy despre cooperare și alianță, despre relațiile dintre copii și părinți, despre rivalitate, despre prietenie și munca depusă ca să o păstrezi.

Cristina Năstăilă

Titluri pentru expoziții

Cressida Cowell, o doamnă distinsă a literaturii pentru copii

Cressida Cowell și dragonii săi închipuiți

În zbor pe dragonii imaginației

Cressida Cowell, maestră a literaturii fantasy

Aventuri captivante cu dragoni și alte personaje grozave

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Aventurile gemenilor Treetop: Gemenii iau urma unui Triceratops / Cressida Crowell ; copertă și ilustrații de Artful Doodlers. – București : Hodder Children's Books, 2019. – 21 p. : il. color. – (Happy Meal Readers). – ISBN 978-1444-917-44-4. – Text : nemediat.

- Cum să fii un bun pirat** : de Sughiț Strașnicul Stavrid al III-lea / tălmăcită din vechea scandinavă de Cressida Cowell ; traducere: Cristina Jinga. – București : Corint Junior, 2007. – 224 p. : il. – ISBN 978-973-7644-90-9. – Text : nemediat.
- Cum să-ți dresezi dragonul** : de Sughiț Strașnicul Stavrid al III-lea / Cressida Crowell ; traducere: Cristina Jinga. – București : Nemira, 2017. – 232 p. : il. – ISBN 978-606-758-776-0. – Text : nemediat.
- Cum să vorbim dragoneza** : de Sughiț Strașnicul Stavrid al III-lea / tălmăcită din vechea scandinavă de Cressida Cowell ; traducere: Cristina Jinga. – București : Corint Junior, 2007. – 237 p. : il. – ISBN 978-973-128-106-3. – Text : nemediat.
- How to Be a Pirate** / Cressida Cowell. – London : Little, Brown Book Group, 2024. – 240 p. : il. – ISBN 978-0-316-18528-1. – Text : nemediat.
- How to Train Your Dragon** : How to Seize a Dragon's Jewel / Cressida Cowell. – London : Hachette Children's Group, 2012. – 416 p. : il. – ISBN 1444-908-79-0. – Text : nemediat.
- Vrăjitorii de odinioară** / Cressida Cowell ; traducere: Cristina Jinga. – București : Nemira, 2019. – 394 p. : il. – (Magie. Vrăjitorie. Curaj. Prietenie). – ISBN 978-606-43-0392-9. – Text : nemediat.
- Как приручить дракона** / Крессида Коуэлл (Cressida Cowell) ; иллюстрации автора ; перевод Е. Токаревой. – Москва : Махаон, 2020. – 192 p. : il. – ISBN 978-5-3891-6056-9. – Text : nemediat.
- Лучший в мире кролик для Эмили Браун** / Крессида Коуэлл (Cressida Cowell) ; перевод: Nat Allunan ; художник: Нил Лейтон (Neal Layton). – Санкт-Петербург : Азбука, 2019. – 32 p. : il. – ISBN 978-5-3891-6267-9. – Text : nemediat.
- Эмили Браун и слоновья тревога** / Крессида Коуэлл (Cressida Cowell) ; перевод: Nat Allunan ; художник: Нил Лейтон (Neal Layton). – Санкт-Петербург : Азбука, 2019. – 32 p. : il. – ISBN 978-5-3891-6494-9. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Cressida Cowell**. – Text : electronic // Wikipedia : The Free Encyclopedia : [site]. – URL : https://en.wikipedia.org/wiki/Cressida_Cowell (accesat : 09.04.2025).
- Discover the Magic of Cressida Cowell** : [site]. – URL : <https://www.cressidacowell.co.uk/> (accesat : 09.04.2025). – Text electronic.
- Ковальский, Алексей**. Крессида Коуэлл (Cressida Cowell) / Алексей Ковальский. – Text : electronic // 24SMI : [site]. – URL : <https://24smi.org/celebrity/106542-kressida-kouell.html> (accesat : 09.04.2025).

- Коуэлл, Крессида** (Cowell Cressida). – Text : electronic // ПроДетЛит : [site].
– URL : <https://prodetlit.ru> (accesat : 09.04.2025).
- Крессида Коуэлл** (Cressida Cowell). – Text : electronic // Лаборатория Фантастики : [site]. – URL : <https://fantlab.ru/autor17750> (accesat : 09.04.2025).
- Крессида Коуэлл – книги и биография.** – Text : electronic // Yakaboo : [site].
– URL : https://www.yakaboo.ua/author/view/Kressida_Koujell (accesat : 09.04.2025).

26 APRILIE – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA ARTISTULUI PLASTIC ELEONORA ROMANESCU (1926-2019)

Reprezentantă a generației de aur a artelor plastice din Republica Moldova, pictorița Eleonora Romanescu s-a născut la 26 aprilie 1926 la Leușeni, județul Orhei, în familia lui Dumitru Romanescu și Maria Crăciun.

Primele lucrări de artă plastică cu care a luat contact pictorița au fost niște peisaje rurale ale unui pictor profesionist din Chișinău, pe nume Remer, fratele primei soții a tatălui său. După școala primară din satul natal, își continuă studiile la Gimnaziul de Fete din Chișinău (1937-1940), apoi la Liceul „Reuniunea femeilor române” (1941-1944). În anul 1944, școala în care a învățat se refugiază în Craiova. Revenind la Chișinău, în anii 1945-1949 își face studiile la Școala de Pictură „Ilia Repin”, actualmente Liceul Republican de Arte Plastice „Igor Vieru”. În perioada 1955-1957, își face stagiul la cursurile de restaurare-pictură de pe lângă Atelierele Centrale de Stat „Iurie Grabari” din Moscova. În 1949-1955, activează în calitate de profesoară de desen la Școala Pedagogică din Orhei. În 1958, devine membru al Uniunii Artiștilor Plastici din Republica Moldova, iar în 1965 – membru al Consiliului Uniunii Artiștilor Plastici din Moldova. Timp de 15 ani, între 1957 și 1972, a activat ca pictor-restaurator la Muzeul Național de Artă, apoi în calitate de profesor la Școala Republicană medie-specială de Arte Plastice din Chișinău, între 1969 și 1982.

A restaurat la Mănăstirea Răciula mai multe icoane, care au fost salvate din foc în anii '60, când se ducea lupta împotriva religiei. În anii

1991-1992, restaurează iconostasul Capelei Seminarului Teologic din cadrul Universității de Stat din Moldova. A pictat și iconostasul de la Biserica „Sfinții Împărați Constantin și Elena” din Chișinău. Începând cu anul 1960 până în 1995, a participat la tabere de creație în Republicile Baltice, Ucraina, Mongolia, România.

Primele sale tablouri (naturi statice) au fost prezentate la expoziția tinerilor artiști plastici din 1954.

Debutează ca pictor în anul 1960, cu tabloul *Șezătoare*, după care urmează un șir de tablouri cu naturi statice și portrete.

Creația Eleonorei Romanescu oferă un exemplu de îmbinare armonioasă a mai multor genuri de artă plastică. Este una dintre peisagistele de seamă în pictura națională. Peisajul în diversele sale ipostaze, omul în interferența valorificatoare a acestuia cu lumea înconjurătoare, alcătuiesc chintesența tematică a întregii creații a artistei.

Eleonora Romanescu „clădește” imaginea peisajului nu doar în compozițiile monumentale ale pânzelor de proporții, dar și în lucrările realizate direct *en plein air*.

Dintre lucrările reprezentative vom menționa: *Chișinăul contemporan* (1967), *La vatră* (1967), *Ținuturi natale* (1968), *Seara pe deal* (1968), *Chemați de dor* (1972), *După ploaie* (1982), *Peisaj nistrean* (1983), *Peisaj cu fântână* (1985), *Deal la Leușeni* (1989), *La Leușeni* (1999), precum și suita de lucrări cu motivul anotimpurilor: *Vară* (1975), *Primăvară* (1980), *Toamna în parc* (1983), *Peisaj autumnal* (1985), *Toamnă* (1985), *Toamna la Dolna* (1985) etc. A pictat și portrete: *Fată în costum național*, *Portretul mamei*, *Portretul tatei*, *Portretul unei țărance*, *Aurica* ș.a. În varietatea portretelor semnate de pictorița Romanescu, întâlnim chipuri de oameni dragi, apropiați sufletului, chipuri de săteni, în fiecare dintre ele evidențiind frumusețea morală și spirituală a ființei umane. A creat, de asemenea, lucrări grafice (*Scrisoare*, *Salcâmi bătrâni*, *O stradă din Sevilla*, *Poarta Toledo – Madrid*, *Arhitectură medievală* etc.) și tapiserii (*Ștefan Voievod*, *Concertul în luncă*, *Prima zăpadă*).

Lucrările pictoriței se păstrează la Muzeul Național de Artă al Moldovei, în muzee și colecții particulare din România, Ucraina, Germania, Franța, SUA, Canada, Rusia, Tadjikistan.

A realizat expoziții personale la Chișinău (1973, 1976, 1996, 2011, 2016), la Odesa (1973), Suhumi (1975), Novosibirsk (1979), Constanța (1992), București (1992, 1996); a fost prezentă în expoziții de grup organizate la Montreal (1968), București, Oradea (1969), Sofia (1980), Damasc (1980), Moscova (1983), Lviv (1984), Bacău (1992-1994) și alte orașe.

Eleonora Romanescu este Cetățean de Onoare al raionului Telenești, iar școala din Leușeni îi poartă numele. În incinta școlii a fost deschisă o galerie de artă plastică care conține circa 50 de lucrări donate de pictoriță.

A fost apreciată cu premii și distincții, printre care vom menționa: Premiul de Stat al RSSM (1976), Premiul Național al Republicii Moldova (2013), Ordinul „Insigna de Onoare” (1972), Ordinul Republicii (1996), Ordinul „Meritul Cultural” al României în grad de Comandor, Categoria C „Artele plastice” (2018), titlurile onorifice Maestru Emerit al Artei (1976) și Artist al Poporului (1986).

Eleonora Romanescu a încetat din viață în data de 4 noiembrie 2019, la Chișinău, la vârsta de 93 de ani. A fost înmormântată la Cimitirul Central Ortodox de pe strada Armenească din Chișinău.

Referințe

Culoarea, consider, trebuie să aducă în viața noastră emoția primordială pentru suflet, spre a-l înnobila. Misiunea artistului este de a-și subordona toate calitățile de care dispune, pentru această înnobilare spirituală a omului contemporan.

* * *

Am fost și rămân de părerea că a înveșnici natura în imagini plastice este egal cu a picta portretul unei ființe umane. Natura e pentru mine un model de veșnică admirație în fața căreia îmi verific potențialul creator.

Eleonora Romanescu

Lucrările Eleonorei Romanescu mișcă printr-o luminozitate spațială, prin sensibilitate și atenție la jocurile culorilor, precum și la permanența sensurilor lor.

Serafim Saka

Pictorița Eleonora Romanescu este cel mai constant și mai complex reprezentant al peisajului de pretutindeni, în general, și al celui basarabean, în special.

Eugenia Florescu

Eleonora Romanescu a cules culorile cu oglinzile sufletului, cu bătaile inimii, cu dragostea tainică pentru ele, pe care o poartă mereu în suflet și ne-a făcut-o un al nostru, al tuturor și nu numai al nostru, ci și a celor din lume, unde pânzele dumneai sunt vizionate...

Anatol Ciocanu

Este ceva tulburător, emotiv în opera Eleonorei Romanescu – culoarea, ce îndeplinește o funcție stilistică multiplă și de aceea joacă un rol principal. Potrivirea cromatică din pânzele pictoriței favorizează apariția unui colorit cu diferite variații, adecvat firii ei poetice.

Lucia Purice

Are o gamă coloristică deosebită care o leagă de marea tradiție a picturii românești. O descoperi pe Eleonora Romanescu în peisajele ei pline de originalitate, dar și în compozițiile florale uimitoare. Maestrul Eleonora Romanescu a fost omul de omenie, sensibilitate, receptiv la durerile altora.

Valeriu Matei

Eleonora Romanescu este o artistă importantă pentru toată arta plastică și cultura românească. De la domnia sa am învățat multe: demnitate, verticalitate, atașament față de profesie. O artistă care a iubit țara.

Dumitru Bolboceanu

Titluri pentru expoziții

Magia culorilor Eleonorei Romanescu

Luminozități subtile în paleta Eleonorei Romanescu

Eleonora Romanescu – poet autentic al culorilor

Vibrații lirice în pictura Eleonorei Romanescu

Peisajele Eleonorei Romanescu

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

- Eleonora Romanescu** : album / traducere în limba engleză de Andrei Prohin ; design: Vitalie Coroban. – Chișinău : Cartier, 2023. – 320 p. : fot. – (C(art)ier, ISBN 978-9975-79-947-8). – Rezumat: lb. română și engleză. – ISBN 978-9975-86-656-9. – Imagine (fixă ; bidimensională) : nemediată.
- Eleonora Romanescu** : [album] / prefață de Constantin Spănu și Eugenia Florescu ; coperta și prelucrarea imaginilor: Iaroslav Oliinik ; imagini: Iurie Foca. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2006. – 75 p. : il. – ISBN 978-9975-60-211-. – Imagine (fixă ; bidimensională) : nemediată.
- * * *
- Brigalda, Eleonora.** Peisajele basarabene ale Eleonorei Romanescu / Eleonora Brigalda. – Text : nemediat // Akademos. – 2009. – Nr. 3. – P. 111-112. – ISSN 1857-0461.
- Gobjilă, Ana.** Eleonora Romanescu – „bard” al nemuririi neamului. In memoriam / Ana Gobjilă. – Text : nemediat // Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului (Ediția 23, 26 martie 2021). Vol. 1. – Chișinău : CEP USM, 2021. – P. 240-244. – ISBN 978-9975-46-559-3.
- Perciun, Mihaela.** Expoziția de artă plastică „Culori și scriitori : Eleonora Romanescu” / Mihaela Perciun. – Text : nemediat // Gazeta de Chișinău. – 2023. – 11 mai. – ISSN 2587-3784.
- Procop, Natalia.** Natura în imagini plastice înveșnicită de artista Eleonora Romanescu / Natalia Procop. – Text : nemediat // Arta. – 2020. – Nr. 1. – P. 82-87. – ISSN 2345-1181.
- Pușcașu, Madlena.** Eleonora Romanescu / Madlena Pușcașu. – Text : nemediat // Calendar Național 2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 140-141. – ISSN 1857-1549.
- Eleonora Romanescu.** – Text : nemediat // Aniversări culturale 2016 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; responsabil de ediție: Claudia Balaban. – Chișinău : „Baștina-Radog”, 2015. – P. 53-57. – ISBN 978-9975-4232-9-8.
- Eleonora Romanescu** : Biobibliografie / Biblioteca Națională a Republicii Moldova ; alcătuitor: Svetlana Miron. – Chișinău : BNRM, 2015. – 128 p. – (Plasticienii Moldovei). – ISBN 978-9975-51-712-6. – Text : nemediat.
- Șveț, Natalia-Maria.** Eleonora Romanescu / Natalia-Maria Șveț. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 171-172. – ISSN 1857-1549.
- Țărălună, Ecaterina.** Eleonora Romanescu / Ecaterina Țărălună. – Text : nemediat // Enciclopedia identității românești / Ecaterina Țărălună. – București : Litera Internațional, 2011. – P. 679-680. – ISBN 978-606-600-246-2.

15 MAI – 75 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI BRITANIC DAVID ALMOND
(1951)

Prozatorul și dramaturgul britanic David Almond s-a născut pe data de 15 mai 1951, în orașul Newcastle. A avut un tată inginer și o mamă dactilografă. După cum avea să mărturisească scriitorul, în primii săi ani a avut o copilărie fericită. A crescut aproape de țărmul mării, alături de fratele său și de cele patru surori. Dar soarta familiei sale a fost marcată de două tragedii. Când David avea șapte ani, și-a pierdut una dintre surori, iar la 15 ani tatăl său a plecat din viață.

Părinții săi erau catolici, astfel încât băiatul mergea des la biserică. Juca fotbal împreună cu prietenii săi și hoinărea prin întinderile vaste din Nord-Estul Angliei. Din primii ani de școală a îndrăgit învățătura și vizita frecvent biblioteca publică. Visa să devină scriitor și să-și vadă propriile cărți pe rafturile librăriilor. În timp, prin studii și prin muncă asiduă, a reușit să transforme această ambiție sănătoasă în realitate.

A absolvit Universitatea East Anglia și Institutul Politehnic din Newcastle. A activat ca pedagog în clase cu elevi cu necesități speciale și a editat revista literară „Panurge”.

A debutat editorial în 1985, cu o culegere de povestiri pentru adulți, *Sleepless nights* (Nopti de insomnie), urmată de volumul *A Kind of Heaven* (Un fel de paradis, 1997).

În 1998, i-a apărut romanul pentru adolescenți *Skellig*, care i-a adus o înaltă apreciere din partea criticilor britanici. După succesul extraordinar al acestei cărți, David Almond a devenit unul dintre cei mai bine cotați scriitori englezi din ziua de azi. *Skellig* este o poveste cu tentă neo-gothică și cu elemente de *urban fantasy*, care explorează procedeul realismului magic. Unele aspecte ale subiectului au fost inspirate din viața reală a autorului. Personajul central este un băiat care intră în contact cu o entitate malefică și încearcă să negocieze vindecarea surorii sale, prin mijloace care sfidează ordinea naturală. Romanul *Skellig* a fost adaptat pentru teatru și ca spectacol radiofonic, fiind montat pe multe scene din Marea Britanie.

Romanul *The Boy Who Swam with Piranhas* (Băiatul care înota cu piranha, 2012) este o altă probă a valorii unuia dintre cei mai importanți

reprezentanți ai literaturii engleze contemporane. Sunt evidente paralelisme cu volumul *Skellig*. În această poveste, protagonistul este la fel un adolescent, pe care greutățile vieții îl propulsează dincolo de cadrul realității ordinare, într-o dimensiune paralelă mediană între veghe și vis, pe care teoreticienii și admiratorii acestui tip de ficțiuni o definesc prin termenul *otherworld* (lumea cealaltă). Personajul principal din *Băiatul care înota cu piranha* este exploatat ca muncitor în mod ilegal, în pofida faptului că este minor. La un moment dat, când nu mai rezistă, el pleacă de acasă și se lansează într-un periplu cu o destinație incertă.

A mai publicat numeroase volume, printre care: *Clay* (Lut, 2005), *The Boy Who Climbed into the Moon* (Băiatul care s-a urcat până la Lună, 2010), *My Name is Mina* (Numele meu este Mina, 2010), *The Colour of the Sun* (Culoarea soarelui, 2018), *Annie Lunsden, the Girl from the Sea* (Annie Lunsden, fata din mare, 2021), *Kevin and the blaskbirds* (Kevin și mierlele, 2024), *The falling boy* (Băiatul care cade, 2024), *Puppet* (Mario-neta, 2025), *A way to the stars* (O cale spre stele, 2025) ș.a.

Opera sa este tradusă în peste 40 de limbi și a cunoscut numeroase adaptări pentru scenă și ecran.

Printre cele mai importante distincții obținute de David Almond se numără: Premiul „Hans Christian Andersen” (2010), Medalia „Carnegie” pentru romanul *Skellig*, Premiul „Whitbread” (de două ori), Premiul „Michael L. Printz” (SUA) pentru *Kit’s Wilderness*, Premiul „Nestlé Smarties Book Prize” (2003), Premiul „Boston Globe-Horn Book Award” (SUA, 2004), Premiul Internațional „Nonino” (2022) ș.a. Este membru al Societății Regale de Literatură din 2011. În 2021, a fost distins cu Ordinul Imperiului Britanic în grad de Ofițer, pentru contribuțiile sale remarcabile în domeniul literaturii.

Referințe

Când scriu, mă adresez copilului care am fost cândva.

* * *

Cel mai bun sfat pentru a scrie este ca pur și simplu să scrieți. Să vă așezați la birou, să începeți procesul de lucru la o carte și să nu vă fie teamă de fila albă de hârtie.

* * *

Ne avem unii pe alții și poveștile noastre sunt precum albia întortocheată a unui râu de munte. Ne ținem unii de alții prin viață. Uneori avem parte de momente minunate de bucurie. Chiar în clipa următoare ne așteaptă lucruri uimitoare, aduse odată cu fiecare răsărit, cu fiecare pagină nouă pe care o vom întoarce.

David Almond

Cărțile lui David Almond sunt ca niște fiare sălbatice, stranii și înspăimântătoare. Neîngrădite de regulile și limitele literaturii ordinare pentru copii. Sunt inclasificabile, la fel ca toate marile opere literare.

„The Guardian”

Scrisul lui David Almond a preluat din intensitatea poemelor vizionare ale lui William Blake.

„The Times”

Romanul *Băiatul care înota cu piranha* este o poveste optimistă despre maturizare, în care citim despre pești, soartă și familie, lună, lunatici și legende, prăpădiți, ruină totală și, în cele din urmă, izbăvire – totul scris în limba încântătoare a lui David Almond.

„Kirkus Review”

Titluri pentru expoziții

David Almond: Eu caut magia în cotidian

Portretul unui profesionist al scrisului: David Almond

Imaginarul poetic al romancierului David Almond

David Almond și noua literatură engleză

David Almond, un reper al literaturii pentru tineri

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Băiatul care a înotat cu piranha / David Almond ; ilustrații de Oliver Jeffers. – București : Arthur, 2021. – 260, [4] p. : il. – (Smart blue). – ISBN 978-606-788-803-4. – Text : nemediat.

- Între cer și pământ** / David Almond ; ilustrații de Andreea Chele. – București : Booklet, 2018. – 199 p. : il. – (Booklet fiction). – ISBN 9786065905115. – Text : nemediat.
- Kit's Wilderness** / David Almond. – London : Laurel Leaf, 2001. – 256 p. – Lb. engleză. – ISBN 978-0440416050. – Text : nemediat.
- My name is Mina** / David Almond. – London : Hooder Childrens! – 2010. – 304 p. – Lb. engleză. – ISBN 9780340997260. – Text : nemediat.
- Războiul s-a sfârșit** / David Almond ; ilustrații de David Litchfield. – București : Arthur, 2024. – 11, [9] p. : il. – (Violet history). – ISBN 978-630-321-040-7. – Text : nemediat.
- Мальчик который плавал с пираниями** / Дэвид Алмонд. – 2-е издание. – Москва : Самокат, 2020. – 256 p. – Lb. rusă. – ISBN 978-91759-968-7. – Text : nemediat.
- Меня зовут Мина** / Дэвид Алмонд. – Москва : Азбука, 2014. – 288 p. – (Почти взрослые книги). – Lb. rusă. – ISBN 978-5-389-02572-1. – Text : nemediat.
- Музыка крыльев** / Дэвид Алмонд (David Almond) ; перевод с английско-го Ольги Варшавер. – Москва : Манн, Иванов и Фербер, 2022. – 205 p. – (Миф. Книги-события). – Lb. rusă. – ISBN 9785001954835. – Text : nemediat.
- Небоглазка** / Дэвид Алмонд. – Москва : Азбука, 2015. – 224 p. – (Почти взрослые книги). – Lb. rusă. – ISBN 978-5-389-03453-2. – Text : nemediat.

Referințe critice

- David Almond** : [site]. – 2025. – URL : <https://davidalmond.com/> (accesat : 25.07.2025). – Text : electronic.
- David Almond** [Дэвид Алмонд]. – Text : electronic // Центр детских книг и детских программ : [site]. – URL : deti.libfl.ru/ru/ccentr-dets-koy-knigi-i-detskih-programm/childrens-literature/authors/_/devid-almond-1 (accesat : 25.07.2025).
- Дэвид Алмонд** [David Almond]. – Text : electronic // ПроДетЛит : [site]. – URL : prodetlit.ru/index.php/Алмонд_Дэвид. – Lb. rusă. – (accesat : 25.07.2025).
- Дэвид Алмонд, крылатые люди и современные мифы**. – Text : electronic // Лабиринт : [site]. – URL : www.labirint.ru/child-now/david-almond/. – Lb. rusă. – (accesat : 25.07.2025).

20 MAI – 115 ANI

DE LA NAȘTEREA SCRIITOAREI OLANDEZE ANNIE SCHMIDT
(1911-1995)

Annie Schmidt este o autoare olandeză de proză pentru copii și adulți. S-a manifestat ca dramaturg, publicist și textier pentru piese muzicale. A semnat scenariile pentru emisiuni și înscenări radiofonice. S-a născut pe data de 20 mai 1911, în localitatea Kapelle din provincia Zeeland, situată în Vestul Olandei, având o mamă pedagog și un tată preot. A fost un copil retras. Prefera să-și petreacă timpul citind, decât să comunice cu colegii ei de generație. De la o vârstă foarte fragedă, a demonstrat o pasiune pentru scris. Și aceasta în pofida faptului că la școală avea note foarte joase la materia limba și literatura neerlandeză. Mama sa a încurajat-o să-și urmeze traseul literar și a expediat primele poezii ale Annei Schmidt scriitorului și criticului olandez Willem Kloos, care a descoperit imediat că adolescenta avea un talent literar veritabil.

A urmat studii de biblioteconomie și a activat ca bibliotecară până în anul 1946. Din 1947 începe să scrie pentru ziarul „Het Parool” din Amsterdam. În același timp, semnează versurile unor piese de muzică ușoară. Scrie textul primei melodii olandeze prezentate la Concursul Eurovision.

Debutează editorial în 1950 cu cartea de poezii pentru copii *Het fluitketeltje en andere versjes* (Ceainicul și alte rime). În următorul deceniu, publică, aproape în fiecare an, câte un nou volum de versuri. Volumul antologic *Ziezo* (Limonada roză), publicat în 1987, include circa 350 dintre cele mai frumoase poezii pentru copii scrise de Annie Schmidt.

Jip en Janneke (Jip și Janneke) este seria care a consacrat-o pe Annie Schmidt ca scriitoare pentru copii. Sunt niște povestiri cu o fetiță și un băiat care trec prin nesfârșite aventuri, în timp ce hoinăresc prin împrejurimile cartierului lor. Ca prototipuri pentru personaje au servit fiul autoarei și o fetiță din familia unor vecini. Aceste ficțiuni de mare succes au fost publicate inițial în foileton în ziarul „Het Parool”.

Annie Schmidt s-a remarcat și în genul poveștii și al povestirii fantastice, printre cele mai cunoscute creații ale sale numărându-se *Abeltje* (Micul Abeltje, 1953), *De A von Abeltje* (A de la Abeltje, 1955), *Wiplala* (1957), *Heksen en zo: Spookjes* (Vrăjitoarele și toți ceilalți, 1964), *Mino-*

es (1970), *Pluk van de Petteflet* (Pluk de pe strada Petteflet, 1971), *Otje* (1980), alături de multe altele.

Pe lângă literatura pentru copii și tineret, autoarea a scris scenarii pentru seriale de televiziune și pentru benzi desenate. De asemenea, o parte dintre ficțiunile sale au fost adaptate cu succes pentru marile ecrane.

Annie Schmidt a fost supranumită „regina literaturii olandeze pentru copii și tineret”, iar copiii din Țările de Jos o numeau cu drag „cea mai veselă bunică din lume”. Criticii i-au apreciat stilul armonios și măiestria desăvârșită în folosirea limbii neerlandeze.

În 1988, Annie Schmidt a fost distinsă cu prestigiosul Premiu „Hans Christian Andersen”. De-a lungul carierei, a mai primit Premiul de Stat al Austriei în domeniul literaturii pentru copii și tineret (1968), Premiul „Penița de Aur” (1978), Premiul literar „Christian Huygens” (1987).

Cărțile sale au devenit repere educaționale, fiind incluse în curricula școlară din Țările de Jos. În 2007, un grup de istorici au alcătuit o listă a marilor personalități literare și artistice care formează canonul cultural olandez, listă în care se regăsește și numele scriitoarei Annie Schmidt.

Annie Schmidt s-a stins din viață la Amsterdam, pe 21 mai 1995, la vârsta de 84 de ani.

Referințe

Un copil își amintește doar o parte din ceea ce citește. Dar ține minte aceste lecturi prețioase atât de bine, încât călătorește prin viață însoțit de cărțile sale. Cărțile copilăriei devin parte din ființa lui. Ele rămân pentru totdeauna în inimă...

* * *

Lipsa de lectură este la fel de nocivă ca și subnutriția.

* * *

Nu am crezut niciodată că femeile ar fi lipsite de putere. Ele posedă o putere imensă, și nu doar în plan social. Mai curând, au puterea vieții. Cea de a-și educa copiii și de a-și îndruma soțul.

Annie Schmidt

Niciun alt scriitor olandez nu stăpânește o limbă literară atât de încântătoare, precum Annie Schmidt.

Marian Buijs

Copilăria [lui Annie Schmidt în satul Kapelle, provincia Zeelanda] trebuie să fi fost nefericită... Dar, în loc să se scufunde în deznădejde, s-a înarmat cu optimism, bun-simț, imaginație și umor. Aceștia vor fi pilonii de rezistență ai operei sale enorme pentru copii și adulți, pe care a publicat-o începând din anii 1950.

Frank Verhallen

Printr-un flux neîntrerupt de poezie și proză pentru copii și adulți, inovatoare și absolut unică prin formula sa scriitoricească, [Annie Schmidt] a adus o contribuție considerabilă la dezvoltarea literaturii și teatrului olandez. A devenit probabil cea mai îndrăgită scriitoare a țării noastre.

Jeanne Roos

Titluri pentru expoziții

Annie Schmidt, regina literaturii olandeze pentru copii

Annie Schmidt, cea mai veselă bunică din lume

Annie Schmidt, o viață dedicată scrisului

Talentul polyvalent al scriitoarei Annie Schmidt

Annie Schmidt, o figură marcantă în cultura Olandei

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

The Cat Who Came in Off the Roof / Annie M.G. Schmidt ; translated by David Colmer. – [London] : Pushkin Press, 2025. – 160 p. – Lb. engleză. – ISBN 9781782694946. – Text : nemediat.

Domnișoara Miau / Annie M.G. Schmidt ; traducere din neerlandeză de K.J. Mecklenfeld. – București : Arthur, 2021. – 172 p. – (Classic yellow). – ISBN 9786067889799. – Text : nemediat.

Ведьмы и все прочие / Анни Шмидт (Annie M.G. Schmidt) ; перевод с нидерландского Е. Любаровой. – Москва : Имидж, 1992. – 126 p. : il. – Lb. rusă. – ISBN 5-86044-060-X. – Text : nemediat.

Грязнулька / Анни М.Г. Шмидт (Annie M.G. Schmidt) ; иллюстрации: Фип Вестендорф (Fiep Westendorp). – Москва : Издательство Захаров, 2017. – Lb. rusă. – ISBN 978-5-8159-1456-8. – Text : nemediat.

Мури / Анни М.Г. Шмидт. – Москва : Издательство Захаров, 2017. – Lb. rusă. – ISBN 978-5-8159-1434-6. – Text : nemediat.

Плюк из Петтэфлета / Анни М.Г. Шмидт (Annie M.G. Schmidt) ; иллюстрации: Фип Вестендорф (Fiep Westendorp) ; перевод: Ирина Трофимова. – Москва : Издательство Захаров, 2017. – 256 p. : il. color. – Lb. rusă. – ISBN 9-785815-9143-2. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Annie M.G. Schmidt.** – Text : nemediat // Scriitori-laureați ai Premiului Hans Christian Andersen / alcătuitori: Lilia Tcacî, Tamara Maleru. – Chișinău : [S. n.], 2004. – P. 64-66. – ISBN 9975-927-32-7.
- Михайлова, И.М.** Анни М.Г. Шмидт / Annie M.G. Schmidt (1911-1995) / И.М. Михайлова. – Text : electronic // URL : https://pureportal.spbu.ru/files/114665098/nid3_2march_1_13_21.pdf (accesat : 28.07.2025).
- Назаркин, Николай.** Десять улыбок и один смех / Николай Назаркин. – Text : electronic // Лабиринт : [site]. – URL : <https://www.labirint.ru/news/3618/> (accesat : 28.07.2025).
- Анни Шмидт** [Annie M.G. Schmidt]. – Text : electronic // ПроДетЛит : [site]. – URL : https://prodetlit.ru/index.php/Шмидт_Анни (accesat : 28.07.2025).
- Анни Шмидт.** – Text : nemediat // Писатели-лауреаты Международной премии имени Х.К. Андерсена. 1956-2000 : биобиблиографический указатель / автор-составитель: Марина Анатольева. – Москва : ФТДБ, 2001. – P. 53-56. – Lb. rusă.

29 MAI – 70 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI TEO CHIRIAC (1956)

Poetul, publicistul Teo Chiriac s-a născut pe 29 mai 1956, în satul Coșernița, raionul Florești. Părinții Gherasim Chiriac și Valentina (născută Cabătut) au educat doi fii care și-au adus aportul la îmbogățirea culturii noastre spirituale: compozitorul Anatol Chiriac și poetul Teo Chiriac.

După absolvirea Școlii medii nr. 1 din Cotuijenii Mari, și-a continuat studiile la Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Filologie, Secția Jurnalism, pe care a absolvit-o în 1979.

În perioada anilor 1979-1985, a fost redactor de programe la Radioul Național. Din 1985 până în 1993, a activat în calitate de redactor și redactor-șef la Editura „Literatura artistică” (ulterior „Hyperion”) din Chișinău. A participat la Programul Internațional de Instruire „Mar-

shall plan for Moldova” (1998-2004). A făcut stagii în Cehia și Italia. Din 2015, este redactor-șef al publicației „Revista Literară”, la a cărei fondare a contribuit și unde publică periodic materiale. Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România, membru al PEN-Clubului din Republica Moldova. Din 2010 este vicepreședinte, iar din 2021 – președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova.

Debutul editorial s-a produs în 1987 cu volumul *Lucrare de control*, prefăcut de Grigore Vieru. Ulterior, a publicat culegerile de poeme *Salonul 33* (1989, prima carte de poezie apărută cu grafie latină în fosta RSSM, dedicată lui Grigore Vieru), *Critica irațiunii pure* (1996), *Monstrul Sacru (Scările lui Teo)* (2009), *Cer lângă cer* (2011), *Sufletul meu de până la Big Bang* (2016), *Fricțiunea dintre totul și nimic. Teofanii în format A4* (2019). Figurează printre cei 20 de autori ai antologiei *Portret de grup: O altă imagine a poeziei basarabene*, selecție și prefăcută de Eugen Lungu. Versurile sale au fost publicate în reviste literare și antologii de poezie editate în România, Germania, Franța, Italia, Belgia, Macedonia, Bulgaria, Rusia.

Teo Chiriac a făcut texte pentru muzica semnată de fratele său, compozitorul Anatol Chiriac. Cântecele *Primăvara va veni*, *Tinerețe-floare*, *Copilăria*, *O melodie de succes*, interpretate de Sofia Rotaru, Ștefan Petrache, Silvia Chiriac, Ion Suruceanu, Anastasia Lazariuc, sunt doar câteva dintre acestea.

Activitatea sa literară a fost înalt apreciată în Republica Moldova și România: Premiul pentru poezie contemporană, acordat de Societatea Culturală „Lucian Blaga” (Cluj-Napoca, 1994), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (1996, pentru volumul *Critica irațiunii pure*; 2009, pentru *Monstrul Sacru (Scările lui Teo)*; 2016, pentru *Sufletul meu de până la Big Bang*), Premiul Național pentru Literatură (2017), Premiul „Constantin Stere” în domeniul literaturii, acordat de Ministerul Culturii (2020, pentru volumul *Fricțiunea dintre totul și nimic. Teofanii în format A4*); titlul onorific „Maestru al Literaturii” (2010); Ordinul României „Meritul Cultural” în grad de Ofițer, categoria „A” – Literatură (2014), Ordinul de Onoare al Republicii Moldova (2015).

Referințe critice

În plan literar, „trăiesc” în poezie, în vers, în metaforă, dispun cum vreau de timpul și spațiul cuvintelor, de timpul și spațiul pe care, uneori, reușesc să le convertesc într-un timp-spațiu al emoției, al sentimentului, al stărilor sufletești. Spre deosebire de cei ce-și duc viața, descriind subiecte întinse pe sute și mii de pagini de roman, eu mă mulțumesc scriind un poem, două-trei versuri, o metaforă. În poemul meu, întotdeauna am îndrăznit să creez un timp imaginar, doar al meu, și, bineînțeles, un spațiu imaginar, doar al meu, un timp-spațiu spiritual ce re/cunoaște, dar nu se supune legilor lui Kepler și Newton, nici teoriilor lui Einstein și Stephen Hawking.

* * *

Scriind un poem, mă gândesc, înainte de toate, la primul cititor al său – la Teo Chiriac. Pentru el muncesc, din cauza lui îndur chinurile lui Tantal, caznele lui Sisif. [...] Ca orice produs spiritual, poezia este o lucrare de control adusă în atenția cititorului. Cititorul este cel care îți acordă sau îți pune nota de promovare.

* * *

Poezia, în viziunea mea, e fereastra, vitraliul, oglinda – când concavă, când convexă –, ce reflectă lumina produsă de mișcările cosmice, mentale și sufletești; e fenomenul surprinzător pe cât de simplu, pe atât de complex, interdisciplinar prin excelență, e taina și misterul, e imposibilul dintr-odată devenit posibil.

Teo Chiriac

În Sufletul meu de până la Big Bang descoperim un alt Teo Chiriac de cum ne-am obișnuit din cărțile sale precedente. Descoperim un poet care-și asumă și condiția antropologică a postmodernismului, nu doar pe cea livrescă și intertextualizantă [...]

Poezia lui Teo Chiriac situează arta sub semnul grav și solemn al eternității... Un merit deosebit al poetului este să resusciteze clișee poetice într-un mod original, dându-le vibrații insolite. Poezia ca hipnoză, poezia ca frumusețe divină, sunt mitologii poetice care respiră prospețime și originalitate.

Cartea lui Teo Chiriac este încă o întrebare și încă o căutare de răspunsuri proprie creatorilor autentici care au știut că adevărata cunoaște-

re vine nu din breșele deschise de minte, din despicările geometrice ale acestuia, ci din tainițele ascunse ale sufletului. De acolo vine și Poezia.

Nina Corcinschi

Poeziile scrise de Teo Chiriac sunt complicate, din simplul motiv că nu se deschid la prima citire, dar necesită citire repetată, pentru a înțelege bine care sunt relațiile descrise în poezie, fie că sunt relații cu natura, sau relații cu semenii.

Eugen Lungu

Poemele reprezintă adevărate exerciții de virtuositate lingvistică. Teo Chiriac rămâne, în fibra sa, un nichitastănescian care încearcă până unde poate ajunge flexibilitatea cuvintelor.

Grigore Chipere

Teo Chiriac este pentru mine un poet liric, un poet romantic, un poet adevărat. Îmi place poezia lui, fiindcă însăși poezia emoționează și transmite sentimente: amare, ale zbuciumului, trecerii timpului, ale consumării, de dinaintea sufletului intrat în mișcare...

Maria Șleahțișchi

Spirit prin excelență cerebral și reflexiv, Teo Chiriac pătrunde fără sfiieli și false pudori în mașinăria intimă a imaginarului poetic, sesizând criza acestuia. Imagismul violent, ironia, scatologicul, dar și plăcerea speculației abstracte, de o savoare specială, se subordonează unei ample vibrații metafizice.

Cornel Moraru

Teo Chiriac ne pune pe masă o carte dificilă, solicitantă, o meditație când poetică, când filosofică, dar de fiecare dată profundă asupra lumii, creației, locului pe care îl avem în aceasta și temeiului pentru care existăm. O adevărată psihomahie, în care scriitorul izbutește să-și formuleze, la capătul unei bătălii extenuante cu propriile sale stări și idei, virtuți și vicii, atât crezul etic, cât și pe cel artistic, un crez ce poate arunca o lumină nouă inclusiv peste volumele sale de poezie publicate după 1996 încoace. „Fricțiunea dintre totul și nimic” s-a născut ca o provocare pentru autorul ei și va deveni, cu certitudine, o provocare pentru toți cei care o vor citi sau reciti.

Titluri pentru expoziții

Trăiesc în metaforă

Teo Chiriac – templierul poeziei române din Basarabia

Portretul de creație al poetului Teo Chiriac

Teo Chiriac: o invitație la lectură

Teo Chiriac, poetul ce dorește să trezească viața

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Critica irațiunii pure : poeme / Teo Chiriac ; coperta: D. Stanciu. – București : Cartea Românească, 1996. – 96 p. – ISBN 973-23-0551-7. – Text : nemediat.

Fricțiunea dintre totul și nimic : Teofanii în format A4 / Teo Chiriac ; cuvânt înainte de Adrian Ciubotaru ; concepția grafică de Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2019. – 176 p. – ISBN 978-9975-0-0346-9. – Text : nemediat.

Monstrul sacru : (Scările lui Teo) / Teo Chiriac ; concepția grafică de Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2009. – 96 p. – ISBN 978-9975-61-546-4. – Text : nemediat.

Sufletul meu de până la Big Bang : Poeme / Teo Chiriac ; prefață: Răzvan Voncu ; concepția grafică de Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2016. – 96 p. – ISBN 978-9975-137-23-2. – Text : nemediat.

Referințe critice

Cimpoi, Mihai. Teo Chiriac / Mihai Cimpoi. – Text : nemediat // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 1, 2 : C/D / Academia Română. – București : Univers enciclopedic, 2004. – P. 209. – ISBN 973-637-070-4.

Cimpoi, Mihai. Teo Chiriac: Re(teo)textualizarea lui Hermes // Revista Literară. – 2021. – Nr. 5. – P. 14-15. – ISSN 2345-1777.

Corcinschi, Nina. Teo Chiriac. Trupul Cain îl întreabă pe sufletul Abel / Nina Corcinschi. – Text : nemediat // Vatra. – 2017. – Nr. 3-4. – P. 38-39. – ISSN 1220-6334.

Luchian, Tatiana. Teo Chiriac / Tatiana Luchian. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 223-224. – ISSN 1857-1549.

Pușcașu, Madlena. Teo Chiriac / Madlena Pușcașu. – Text : nemediat // Calendar Național 2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 165-166. – ISSN 1857-1549.

Suceveanu, Arcadie. Mașina ficțiunii sau aventura cunoașterii : (Teo Chiriac) / Arcadie Suceveanu. – Text : nemediat // Cariatide și coloane : Eseuri, portrete, cronici și articole literare / Arcadie Suceveanu. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 197-199. – (OPERA OMNIA : Publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-676-153-6.

Teo Chiriac: „Să fi încetat metafora să mai fie „sângele albastru al poeziei”? / interviu de Lucia Țurcanu. – Text : nemediat // Sud-Est cultural. – 2016. – Nr. 3. – P. 25-33. – ISSN 1857-0143.

Teo Chiriac, președintele Uniunii Scriitorilor din Moldova: „Trăim timpuri anticulturale...” / Teo Chiriac ; consemnare: Gheorghe Budeanu. – Text : nemediat // Natura. – 2022. – Nr. 2. – ISSN 1857-2677.

Zbârciog, Vlad. „Monstrul sacru” de Teo Chiriac / Vlad Zbârciog. – Text : nemediat // Sinteze de luciditate și rafinament : (treizeci de poeți moderni) / Vlad Zbârciog. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 159-162. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-676-110-9.

Dedicații lirice

Suceveanu, Arcadie. Arcadiul, teofilul : lui Teo Chiriac / Arcadie Suceveanu. – Text : nemediat // Cafeneaua Nevermore / Arcadie Suceveanu ; notă biografică: Eugen Lungu. – Chișinău : Știința, 2011. – P. 94. – (Antologia unui autor). – ISBN 978-9975-67-752-3.

30 MAI – 70 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SRIITOAREI LUCREȚIA BĂRLĂDEANU (1956)

Scriitor, pedagog, doctor în filologie, Lucreția Bărlădeanu s-a născut la 30 mai 1956 în satul Tătărauca Veche, raionul Soroca, într-o familie de intelectuali.

A absolvit școala medie din satul de baștină, iar în 1979 a absolvit cu eminență Facultatea de Filologie a Institutului Pedagogic „Ion Creangă” din Chișinău (azi Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”). În 1996, a susținut teza de doctor în filologie cu tema „Sentimentul naturii în poezia lui Eminescu”, pe care o va publica în volum în 1996, la Editura „Cartier”. A fost profesoară de limba română la școala din satul natal, apoi lector-asistent la Catedra de limba și literatura română a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” (1982-1988), lector superior și conferențiar universitar la Catedra de teatrologie și literatură univer-

sală a Universității de Arte din Chișinău (1988-1998). A beneficiat de mai multe burse de studii: Soros-Moldova, Alianța Franceză și Tempus la Paris, unde se stabilește în 1998.

A experimentat toate genurile literare, afirmându-se ca prozatoare, eseistă, poetă.

A debutat literar în culegerea colectivă de poezii *Dintre sute de cartarge* (1977). Debutul editorial s-a produs în 1988 cu placheta de versuri *Rouă de cuvinte*, urmată de alte cărți de poezie: *Clipe de păsări* (1996), *Capitalul din Para Sângelui* (1998).

Stabilită la Paris, are drept obiect de studiu exilul românesc în multiplele lui ipostaze. Publică la această temă volumele *Dialoguri pariziene* (2005, reeditat în 2014) și *Secolul nomazilor* (2006). Dorul de țară îi inspiră o carte de amintiri din copilărie, *Dealul Drăguței* (2010). Apoi, adună cele două culturi în volumul *Scrisori din Paris* (2011, tradus în franceză în 2015). În 2013, publică *Nouvelles de Moldavie*, o antologie de proză scurtă din creația scriitorilor basarabeni. Ulterior, a mai publicat: romanul *Tunica portocalie* (2016), volumul de poezii *Sezon de catifea* (2018), romanul *Misterul de Est* (2020), selectat de către Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” în Campania națională „Să citim împreună!”, ediția a X-a, 2021, volumul de proză scurtă *Cherchez la femme* (2021), drama *Crimă la Paris* (2023), romanul *Regele Balului* (2025).

A elaborat mai multe studii referitoare la poezia lui George Bacovia, George Coșbuc, Lucian Blaga, Ioan Alexandru, Liviu Damian, Grigore Vieru, precum și despre interferențele culturale româno-franceze.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1994) și al Uniunii Scriitorilor din România, președinta Asociației Culturale „Synergie Franco-Moldave” cu sediul în Franța.

A fost distinsă cu mai multe premii literare importante: Premiul „Danaster” pentru proză pentru copii al Fundației Culturale „Eco Art” din Iași, pentru volumul *Dealul Drăguței*, oferit la Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2011), Premiul „Diaspora”, oferit la Salonul Internațional de Carte (2011), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova – Relații Culturale pe anul 2011, Premiul „Epistolaris” pentru cartea *Scrisori din Paris*, oferit la Salonul Internațional de Carte (2012). În 2016, i-a fost acordat Premiul special al Uniunii Scriitorilor din Mol-

dova pentru cartea de proză *Tunica portocalie*. Ulterior, a fost distinsă cu Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pe anul 2022, la categoria Carte pentru copii și tineret, pentru volumul *Motănașul din flori*, iar în anul următor, 2023, a obținut același prestigios premiu la categoria Dramaturgie, pentru *Crimă la Paris*. În 2022, la ediția a XXIV-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, i-a fost acordat Premiul special al Secției Naționale IBBY, pentru cartea *Motănașul din flori*. În 2010, a fost distinsă cu Medalia „Mihai Eminescu”. Deține titlul de Cetățean de Onoare al satului Tătărauca Veche (2011) și Cetățean de Onoare al raionului Soroca (2013).

Referințe

Un scriitor lasă întotdeauna și cititorului său posibilitatea de a se regăsi în simboluri și de a le interpreta.

* * *

Eu sunt o scriitoare care crede în inspirație [...] Uneori, când începi a scrie, așteptările nu sunt cele care tocmai ți le-ai dorit tu, de aceea dacă aceasta este vocația ta, trebuie să depui un dublu efort pentru a ajunge la rezultatele dorite.

* * *

Am experimentat toate genurile literare. Îmi place să fiu proaspătă, să nu intru în clișee. Experimentez neîncetat, stric jucăria și fac altceva...

* * *

Lectura este ceva foarte special pentru un om care dorește să rămână într-o formă intelectuală bună și să-și prelungească viața spiritului. Literatura îți oferă ceea ce nu-ți pot oferi alte mijloace de informare, îți ascute spiritul și îți dă șansa de a îmbrățișa viața în întreaga ei complexitate.

Lucreția Bârlădeanu

Prezență aparte în peisajul literelor basarabene, Lucreția Bârlădeanu s-a distins întotdeauna prin eleganță. Mot-clé, eleganța îi definește atât felul de a fi, cât și scriitura.

* * *

Dacă societatea basarabeană ar fi avut un *beau monde*, în persoana Lucreției Bârlădeanu ar fi pierdut un cronicar al vieții mondene. Și aceasta nu pentru că autoarea ar avea propensiune față de bălciul deșertăciunilor [...], ci mai curând fiind ghidată de un simț acut al nuanțelor

cu care știe să deslușească linii euclidiene în desenul pollockian al firilor umane. Volumul *Scrisori din Paris* se situează tocmai pe punctul de intersecție a acestor linii.

Adrian Ciubotaru

Lucreția Bârlădeanu știe să vadă lumea cu un ochi calm, moderat. Are o înțelegere nuanțată a Europei și României. Și ce mi-a plăcut cel mai mult – nu se sfiște să spună unor lucruri inconvenabile pe nume.

Dan C. Mihăilescu

Am descoperit o scriitoare rafinată, cu un gust literar aparte, ne-maiîntâlnit în literatura noastră basarabeană. Fiecare povestire, luată în parte, se face memorabilă prin subiect, personaje și, nu în ultimul rând, prin cuvântul măiestrit ales al autoarei, înlănțuit artistic în conținutul lumii sale imaginare.

Natalia Străjescu

Lucreția Bârlădeanu a devenit purtătorul de cuvânt al literaturii din Republica Moldova și România pe aleile pariziene, dar și invers.

Mihaela Ciobanu

Titluri pentru expoziții

Sunt un scriitor cu identitate dublă

Lucreția Bârlădeanu, ambasadoare a culturii basarabene la Paris

Universul livresc al Lucreției Bârlădeanu

Lucreția Bârlădeanu – poeta care țese mistere...

(E. B.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Dealul Drăguței : amintiri din altă copilărie / Lucreția Bârlădeanu ; prezentare grafică: Iurie Palcov. – Chișinău : Silvius Libris, [2010]. – 59 p. : il. – ISBN 978-9975-103-54-1. – Text : nemediat.

Lectures de métro : Déconseillées à ceux qui n'ont pas le sens de l'humor / Lucreția Bârlădeanu ; traduction par Jean-Louis Courriol. – Chișinău : Arc, 2012. – 96 p. – Lb. franceză. – (Scriitori contemporani). – ISBN 978-9975-65-325-1. – Text : nemediat.

- Misterul de Est** : roman / Lucreția Bârlădeanu ; coperta: Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2020. – 174 p. – ISBN 978-9975-0-0382-7. – Text : nemediat.
- Motănașul din flori** / Lucreția Bârlădeanu ; ilustrații: Violeta Zabulica. – Chișinău : Arc, 2022. – 24 p. : il. color. – ISBN 978-9975-0-0593-7. – Text : nemediat.
- Scrisori din Paris** : Nu și pentru cei lipsiți de simțul umorului / Lucreția Bârlădeanu ; cuvânt înainte de Adrian Ciubotaru ; coperta: Mihai Bacinschi. – Chișinău : Arc, 2011. – 91 p. – ISBN 978-9975-61-648-5. – Text : nemediat.
- Sezon de catifea** : [versuri] / Lucreția Bârlădeanu ; coperta: Vladimir Kravcenko. – Chișinău : [S. n.], 2018. – 148 p. – ISBN 978-9975-54-378-1. – Text : nemediat.
- Tunica portocalie** / Lucreția Bârlădeanu ; coperta: Vladimir Kravcenko. – Chișinău : Prut, 2016. – 152 p. – (Scriitori contemporani). – ISBN 978-9975-54-227-2. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Bantoș, Ana.** Memoria în literatura migrației. Construirea și reconstruirea identității : (Claudia Partole, Lucreția Bârlădeanu, Constantin Olteanu, Alexandru Popescu) / Ana Bantoș. – Text : nemediat // Regăsirea de sine în literatura română / Ana Bantoș. – Chișinău : Arc, 2013. – P. 224-235. – ISBN 978-9975-0-0791-7.
- Lucreția Bârlădeanu.** – Text : nemediat // Aniversări culturale. 2021 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; responsabil de ediție: Eugenia Bejan. – Chișinău : Arc, 2020. – P. 96-100. – ISBN 978-9975-0-0435-0.
- Ciocanu, Ion.** Amintiri dintr-o „altă copilărie” : [Lucreția Bârlădeanu] / Ion Ciocanu. – Text : nemediat // Cărțile din noi : articole, eseuri, cronicile literare / Ion Ciocanu. – Chișinău : Pontos, 2011. – P. 260-262. – ISBN 978-9975-51-305-0.
- Isac, Igor.** Anatomia unui mister / Igor Isac. – Text : nemediat // Arca. – 2022. – Nr. 4. – (Lecturi paralele). – ISSN 1221-5104.
- Luchian, Tatiana.** Lucreția Bârlădeanu / Tatiana Luchian. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 224-225. – ISSN 1857-1549.
- Palladi, Tudor.** Cu fața spre omul din copil... : (Lucreția Bârlădeanu, „Motănașul din flori”). – Text : nemediat // Florile dalbe. – 2023. – 19 ianuarie. – P. 15. – ISSN 1857-3851.
- Prus, Elena.** Universul bipolar al prozei Lucreției Bârlădeanu / Elena Prus. – Text : nemediat // Contrafort. – 2016. – Nr. 9-10. – P. 11. – ISSN 1223-1576.
- Străjescu, Natalia.** Lecția de literatură de Lucreția Bârlădeanu – o lecție de umanitate / Natalia Străjescu. – Text : nemediat + Text : electronic // Materialele conferinței științifice naționale cu participare internațională „Învățământ

superior: tradiții, valori, perspective”, 30-32 septembrie 2020. Vol. 3: Științe Socio-umanistice și Didactica Științelor Socio-umanistice. – Chișinău : UST, 2020. – P. 30-32. – ISBN 978-9975-76-314-1 ; Idem [resursă electronică]. – URL : <http://dir.upsc.md:8080/xmlui/handle/123456789/4254?show=full> (accesat : 25.07.2025).

Șchiopu, Constantin. Misterul de Est de Lucreția Bârlădeanu : perspective de lectură / Constantin Șchiopu. – Text : nemediat // Limba Română. – 2021. – Nr. 1. – P. 242-246. – ISSN 0235-9111.

31 MAI – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI GERMAN JAMES KRÜSS

(1926-1997)

James Krüss a fost un prozator și poet din Germania postbelică. S-a manifestat ca autor de cărți pentru copii, adolescenți și adulți, pictor ilustrator, dramaturg, scenarist și traducător. A avut o pasiune pentru folclorul țării sale și a colectat basme și cântece populare.

S-a născut în ziua de 31 mai 1926, pe o insulă din Arhipelagul Heli-goland, localizat în Marea Nordului și aflat sub administrație germană. Tatăl său a fost electrician. În timpul celui de-al Doilea Război Mondial, familia sa a fost evacuată în landul Turingia, apoi în Saxonia.

După ce a absolvit școala medie în 1943, a urmat studii de pedagog. Chiar dacă și-a obținut licența, nu a activat niciodată în sistemul de învățământ.

În 1946, i-a apărut romanul de debut pentru adulți *Der goldene Faden* (Firul de aur). Tot atunci a fondat revista „Heligoland”, dedicată arhipelagului și locuitorilor săi.

Începând cu anul 1956, a scris piese pentru teatru radiofonic. În același an, se lansează ca autor de cărți pentru copii, cu volumele *Der Sängerkrieg der Heidehasen* (Întrecerea de cântec a iepurilor de câmp) și *Der Leuchtturm auf den Hummerklippen* (Farul de pe stânca racilor). Cartea de poezie pentru copii *Henrietta Chuffertrain* (Trenulețul Henrietta, 1960) a constituit începutul unei serii ample de broșuri ilustrate.

Primul succes literar al lui James Krüss a coincis cu lansarea cărții *Mein Großvater und ich* (Străbunicul meu și eu, 1959), care s-a bucurat de recenzii pozitive și a fost larg mediatizată. Această carte l-a consacrat

ca scriitor. Din acest moment, s-a manifestat ca un autor foarte prolific, valorificându-și talentul polivalent. A devenit unul dintre cei mai îndrăgiți scriitori de limba germană. Nostalgic pentru copilăria sa petrecută pe țărmul mării, în 1965 s-a stabilit în Insulele Canare, unde a trăit până la capătul vieții sale.

Printre cele mai apreciate lucrări ale sale se numără și volumele *Timm Thaler oder Das verkaufte Lachen* (Timm Thaler sau Râsul vândut, 1962) și *Mein Urgroßvater, die Helden und ich* (Străbunicul meu, eroii și eu, 1967).

James Krüss a fost unul dintre fondatorii literaturii pentru copii în Germania postbelică. A reintrodus elementul imaginativ în ficțiune. Unele dintre textele sale literare au fost inspirate de amintirile din copilărie ale autorului. Tema continuității între generații și cea a păstrării memoriei trecutului și a regăsirii paradisului pierdut al copilăriei reprezintă firul călăuzitor al creației lui James Krüss. Deseori, cărțile sale sunt structurate din câteva istorisiri prezentate din perspectiva unui narator personificat, care reproduce modelul vechiului povestitor de basme din tradiția populară. Această metodă de scriere este definită prin termenii literari de *poveste în ramă* și *ficțiune modulară*.

Cărțile sale au fost traduse în peste 30 de limbi.

În 1960, i s-a decernat Premiul Național în domeniul literaturii pentru copii și tineret din Germania, pentru cartea *Străbunicul meu și eu*, iar în 1968 a fost distins cu Premiul „Hans Christian Andersen”.

James Krüss a încetat din viață pe 2 august 1997, la vila sa din Insulele Canare. În onoarea scriitorului german a fost inițiat un premiu literar, ce se acordă anual unor scriitori, care reușesc să dezvolte noi formule ale scrisului.

Referințe

De fapt, trăiesc mult timp după dispariția mea, ca personaj. În tine. Și în cărți.

Opriți ceasurile! Uitați de timp! Vreau să vă spun povești.

Râsul este expresia libertății interioare.

Uneori chiar și cele mai complicate lucruri devin simple, atunci când ajungi să discuți cu cineva despre ele.

James Krüss

În proza *Străbunicul, eroii și eu*, subiectul se dezvoltă în jurul unei discuții între cele două personaje care și-au propus să determine ce înseamnă să fii un erou adevărat. Ei ajung la concluzia că Siegfried nu a fost erou, iar Hercule, doar pe jumătate și că uneori eroii nu sunt chiar atât de buni precum ne-am obișnuit să-i credem.

„Kirkus Review”

Din nou și din nou, James Krüss alege modelul unei *intrigi în ramă* cu multiple subiecte subordonate, în care tinerii ascultă cu atenție și respect poveștile celor în vârstă. În această relație, talentul de a asculta este la fel de important ca și darul de a povesti.

Renate Raecke

Dezvăluindu-le copiilor misterul și fascinația cuvintelor, James Krüss le-a deschis poarta spre cunoașterea limbii. Le-a oferit povești pasionante și bine scrise. A făcut ca pentru ei lectura să se preschimbe într-o activitate de plăcere.

Nicholas Tucker

Titluri pentru expoziții

Scriitorul James Krüss și întoarcerea în paradisul copilăriei

James Krüss, reformator al literaturii germane pentru copii

Talentul de povestitor al lui James Krüss

James Krüss și poveștile străbunicului către nepot

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Timm Thaler sau Râsul vândut / James Krüss ; traducere din limba germană de Iulian Curuia ; ilustrații de Bilyana Velikova. – Ediția a 2-a. – București : Allfa : Arthur, 2018. – 286 p. : il. color. – (Classic yellow). – ISBN 9786067883985. – Text : nemediat.

Маяк на Омаровых рифах / Джеймс Крюсс ; перевод с немецкого: Анна Шибарова ; стихи в переводе Владимира Летучего ; иллюстрации Со-

фьи Уткиной. – Москва : Самокат, 2009. – 212 p. : il. – Lb. rusă. – ISBN 9785902326779. – Text : nemediat.

Тим Таллер или Проданный смех / Джеймс Крюсс ; перевод с немецкого: А. Исаева ; иллюстрации: В. Косульников. – Москва : Художественная литература, 1992. – 301 p. – (Для семейного чтения). – Lb. rusă. – ISBN 5280021822. – Text : nemediat.

Referințe critice

James Krüss. – Text : nemediat // Scriitori-laureați ai Premiului Hans Christiaan Andersen / alcătuitori: Lilia Tcaci, Tamara Maleru. – Chișinău : [S. n.], 2004. – P. 34-36. – ISBN 9975-927-32-7.

Джеймс Крюсс. – Text : nemediat // Писатели-Лауреаты Международной премии имени Х. К. Андерсена. 1956-2000 : Биобиблиографический указатель / автор-составитель: Марина Анатольева. – Москва : ФТДБ, 2001. – P. 24-27. – Lb. rusă.

Тубельская, Т. Н. Джеймс Крюсс (1926-1997) / Т. Н. Тубельская. – Text : nemediat // Зарубежные детские писатели. Сто имён : Биобиблиографический справочник. Часть 1-а : А-М / Т. Н. Тубельская. – Москва : Школьная библиотека, 2005. – P. 182-185. – ISBN 5-902300-38-X.

Джеймс Крюсс [James Krüss]. – Text : electronic // ПроДетЛит : [site]. – URL : https://prodetlit.ru/index.php/Крюсс_Джеймс (accesat : 25.07.2025).

Джеймс Крюсс – немецкий детский писатель и поэт : 95 лет со дня рождения. – Text : electronic // Biblioteca „Miron Costin”, Filiala Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, mun. Chișinău : [blog]. – URL : <https://bibliotecamironcostin.wordpress.com/2021/05/31/джеймс-крюсс-немецкий-детский-писатель/>. – Lb. rusă. – (accesat : 30.07.2025).

1 Iunie – 70 de ani

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI MIRCEA CĂRTĂRESCU (1956)

Mircea Cărtărescu este una dintre cele mai proeminente figuri ale literaturii române contemporane, un scriitor a cărui operă transcende granițele naționale și culturale. De-a lungul carierei sale, s-a remarcat atât în poezie, cât și în proză, eseu și critică literară.

S-a născut pe 1 iunie 1956 la București, în familia Mariei (n. Badislay) și a lui Constantin Cărtărescu. A absolvit Liceul „Dimitrie Can-

temir”, după care a urmat cursurile Facultății de Limbă și Literatură Română a Universității din București. În 1980, și-a susținut teza de licență, dedicată imaginarului poetic eminescian din poezia postumă, lucrare care va fi publicată ulterior în volumul *Visul chimeric*, reeditat în 2011. Continuându-și parcursul academic, în 1999 obține doctoratul în literatură română cu teza *Postmodernismul românesc*, coordonată de profesorul Paul Cornea și publicată în același an la Editura Humanitas.

Între anii 1980 și 1989, a fost profesor de limba română într-o școală generală, după care a lucrat ca funcționar la Uniunea Scriitorilor și a fost redactor la revista „Caiete critice”. Din 1991, a parcurs toate treptele carierei universitare la Facultatea de Litere a Universității din București, ajungând profesor universitar doctor. În anul 2021, a fost desemnat „Profesorul emerit al anului” de către universitate, o recunoaștere a contribuției sale remarcabile în domeniul academic.

Încă din perioada studenției, Mircea Cărtărescu a fost activ în viața literară. A frecventat „Cenaclul de Luni”, condus de criticul literar Nicolae Manolescu și a participat la ședințele Cenaclului literar „Junimea”, coordonat de Ovid S. Crohmălniceanu. A debutat cu poezie în cadrul „Cenaclului de Luni” și în revista „România literară” în anul 1978, critica literară remarcându-i încă de la început fascinația pentru limbaj și „inventivitatea lexicală”.

Debutul editorial are loc în 1980, odată cu apariția volumului de poezii *Faruri, vitrine, fotografii*, urmat de volumele *Poeme de amor* (1982) și *Totul* (1984). De-a lungul timpului, autorul și-a extins orizontul literar spre proză și roman, abordând frecvent teme și forme ale literaturii fantastice. În 1989, apare volumul *Visul*, reeditat în 1993 într-o versiune revizuită, cu titlul *Nostalgia*.

Poemul epic *Levantul* a fost publicat în 1990 și reprezintă o creație amplă, concepută ca o parodie ludică și ingenioasă a istoriei literaturii române. Lucrarea a fost scrisă într-o etapă de criză interioară, când autorul, profund marcat de incertitudinea privind poezia și sensul propriei existențe, a regăsit în actul scrisului un refugiu, o formă de iluzie creatoare ce i-a redat forța imaginarului.

Unul dintre cele mai ambițioase proiecte literare ale sale este trilogia-roman *Orbitor*, concepută sub forma simbolică a unui fluture și

alcătuită din trei volume: *Aripa stângă* (1996), *Corpul* (2002) și *Aripa dreaptă* (2007).

Pe lângă această trilogie, autorul a publicat numeroase lucrări în proză, printre care: *Enciclopedia zmeilor* (2005), *Gemenii* (2006), *Mendibilul* (2006), *Frumoasele străine* (2010), *Travesti* (2011), *Fata de la marginea vieții* (2014) ș.a. În 2019, revine la temele sale predilecte: copilăria, visul, nostalgia, prin volumul *Melancolia*, o colecție de nuvele cu puternice accente onirice și existențiale.

În 2015, publică *Solenoid*, un roman complex și profund, considerat de critici o construcție narativă impresionantă, cu multiple straturi de semnificații. Această operă este urmată, în 2022, de *Theodoros*, un roman monumental cu valențe de epopee, care îmbină ficțiunea cu istoria și mitologia. Cărtărescu însuși îl consideră drept cel mai important roman al său, fiind deja tradus în mai multe limbi și nominalizat la prestigioase premii literare internaționale.

În domeniul eseului și al publicisticii, Mircea Cărtărescu se remarcă prin volumele *Postmodernismul românesc* (1999), *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli* (2002), *De ce iubim femeile* (2004), *Baroane!* (2005), *Ochiul câprui al dragostei noastre* (2012), *Peisaj după isterie* (2017), *Creionul de tâmplărie* (2020), un volum de eseuri și reflecții despre literatură, scris, vis, artă și identitate, redactat într-un registru confesiv.

De asemenea, i se datorează mai multe antologii: *Dublu CD. Antologie de poezie* (1998), *Plurivers* (2003), *Poeme în garanție* (2005), *Dublu album* (2009), *Mica trilogie* (2011), *Poezia* (2015). Mircea Cărtărescu a colaborat frecvent la volume colective, contribuind cu texte în diverse antologii, printre care: *Antologia poezilor tineri* (1982), *Antologia poeziei generației '80* (1993), *Antologia poeziei românești culte* (1998), *Generația '80 în proza scurtă* (1998), *Experimentul literar românesc postbelic* (1998), *Antologia poeziei române de la origini și până azi* (1999), *Tescani* (2000), *Primii mei blugi* (2009), *Care-i faza cu cititul?* (2010), *Cărțile care ne-au făcut oameni* (2010), *Intelctuali la cratiță. Amintiri culinare și 50 de rețete* (2012), *Cartea simțurilor* (2015), *Și eu am trăit în comunism* (2015) etc.

Autorul a publicat și cinci volume din jurnalul său intim, adresate în special publicului din România, jurnal pe care l-a început încă în adolescență: *Jurnal I. 1990-1996* (2005), *Jurnal II. 1997-2003* (2005), *Zen*,

Jurnal 2004-2010 (2011), *Un om care scrie. Jurnal 2011-2017* (2018), *Șapte ani străinii. Jurnal 2018-2024* (2025). Aceste jurnale sunt profund personale și oferă cititorilor o cheie de înțelegere a universului său literar, relevând sursele biografice, emoționale și filosofice ale creativității sale. Volumul din 2018, în special, a fost apreciat ca o introspecție literară puternică, încărcată de sensibilitate și autenticitate – calități care au consolidat legătura cu publicul cititor.

Opera lui Mircea Cărtărescu s-a impus cu forță în peisajul literar european, fiind tradusă în peste douăzeci de limbi (engleză, italiană, franceză, spaniolă, polonă, suedeză, bulgară, maghiară, portugheză, norvegiană, greacă, turcă, daneză, croată, sârbă ș.a.).

Cărțile sale au fost premiate de Academia Română (1989), Uniunea Scriitorilor din România (1980, 1990, 1994, 2002, inclusiv în 2016 – Premiul Național pentru Literatură pe anul 2015 al Uniunii Scriitorilor din România), Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova (1994), Asociația Scriitorilor Profesioniști din România (1994, 1996. 2002), Ministerul Culturii, Asociația Editorilor din România (2002), Premiul Național pentru proză „Ion Creangă” – Opera Omnia (2025) ș.a., precum și de revistele „Flacăra”, „Ateneu”, „Cuvântul”, „Tomis”, „Observator cultural” ș.a.

Mircea Cărtărescu este cel mai premiat scriitor român la nivel internațional. Printre premiile obținute sunt: Premiul literar „Giuseppe Acerbi” din Italia (2005), Premiul Internațional pentru Literatură de la Vilenița (2011), Premiul Internațional pentru Literatură de la Berlin (2012), Premiul „Spycher – Literaturpreis Leuk”, Elveția (2013), Marele Premiu al Festivalului Internațional de Poezie de la Novi Sad (2013), Premiul „Tormenta en un vaso”, Spania (2014), Premiul „Euskadi de Plata”, San Sebastian (2014), Premiul de Stat al Austriei pentru literatură europeană, acordat de Academia de Arte Frumoase din Bavaria (2015), Premiul „Leteo”, Spania (2017), Premiul „Tomas Mann” pentru Literatură (2018), Prix Transfuge, Paris, 2019, Prix Millepages, Vincennes (2019), Premiul FIL pentru Literatură în Limbi Romanice, Guadalajara (2022), Premiul „Cartea de ficțiune a anului” acordat de publicația „Los Angeles Times” (2023), Premiul Internațional pentru Literatură de la Dublin (2024), Premiul literar internațional „Mondello”, Italia (2024),

Premiul „Pluma de Plata” pentru versiunea în limba spaniolă a romanului *Theodoros*, decernat la Târgul de Carte din Bilbao, Spania (2025) ș.a.

Mircea Cărtărescu a fost nominalizat de mai multe ori la Premiul Nobel pentru Literatură. Aceste nominalizări, chiar dacă nu s-au materializat încă într-un premiu, reprezintă o recunoaștere semnificativă a valorii și impactului operei sale la nivel global.

A fost decorat cu Ordinul Național „Serviciul Credincios” în grad de Comandor (2000), Ordinul „Meritul Cultural” în grad de Mare Ofițer (2006). În 2024, i s-a decernat „Ordinul de Onoare” al Republicii Moldova, în semn de înaltă apreciere a activității de creație, pentru merite excepționale în afirmarea literaturii române în lume, precum și pentru contribuție substanțială la dezvoltarea și promovarea dialogului cultural dintre Republica Moldova și România.

Referințe

N-am scris niciodată literatură ca să public cărți, ci ca să trăiesc în ele.

* * *

Datorez totul literaturii. Nu-mi imaginez cum aș fi fost fără ea. Mi se pare un miracol că există cărți și că am putut și eu scrie câteva într-o viață de om. Niciodată nu mi-am dorit altceva.

* * *

Eu mă prețuiesc mai mult ca un cititor decât ca un scriitor. Simt că vocația mea adevărată în întreaga mea viață a fost cititul cărților. Asta mi-a plăcut, asta am făcut. Și mă bucur foarte tare că nu mi-am pierdut timpul cu alte lucruri, ci l-am pierdut cu folos, ca să spun așa, în universul cărților, în universul acestor lumi paralele care sunt fiecare carte în parte și toate cărțile împreună.

* * *

O carte are doi autori, scriitorul și cititorul. Amândoi contribuie la scrierea cărții, pentru că fiecare lucru pe care îl menționează scriitorul este regândit și reimaginat de cititor. Cititorul nu poate intra în mintea scriitorului, ca să știe ce este acolo. El trebuie să-și construiască propria lui carte din propriile lui amintiri, din dorințele lui, din subconștientul lui și așa mai departe. Deci, el contribuie efectiv, substanțial, la facerea cărții. Dacă dumneavoastră și cu mine citim aceeași carte, de fapt, citim două cărți total diferite. O carte

care a fost scrisă doar pentru dumneavoastră și o carte care a fost scrisă doar pentru mine.

Mircea Cărtărescu

Rareori un poet a fost astfel vorbit de cuvintele sale ca Mircea Cărtărescu. [...] Cuvintele ies, țâșnesc, curg ca dintr-un corn al abundenței; se atrag și se izbesc unele de altele cu zgomot; se rotesc în vârtejuri din ce în ce mai iuți; se lipesc unele de altele ca atomii în uriașe molecule de materie vie; cad, plutesc, zboară, alunecă sau se rostogolesc. Din această vorbire neobosită răsare viziunea lirică.

Nicolae Manolescu

Temele recurente în opera lui Cărtărescu includ explorarea sinelui și a conștiinței, granița fluidă dintre realitate și vis, memoria și reconstrucția trecutului, metamorfoza și transformarea, precum și orașul București ca personaj și labirint metafizic [...]

Prin opera sa complexă și inovatoare, care îmbină elemente postmoderniste cu o profundă explorare a condiției umane, Mircea Cărtărescu s-a impus ca una dintre vocile cele mai originale și influente ale literaturii române și europene contemporane.

Radu Pop

Literatura lui Mircea Cărtărescu reprezintă conexiunea, spațiul de comunicare și transfer, între ceea ce are mai valoros și semnificativ literatura națională și marea literatură europeană. De la avangardă încoace, Mircea Cărtărescu a reușit prin literatura sa să creeze cea mai mare deschidere pentru literatura română în cadrul marii literaturi europene, îndepărtând etichetele identitare de registru minor în care ea a fost receptată ca exotică, de pitoresc balcanico-oriental, cu un mizerabilism al periferiilor specific tiers-monde-urilor de oriunde, etnografic interesantă, populară, dar fără acces la marile teme.

Angelo Mitchievici

Mircea Cărtărescu este unul dintre foarte puținii scriitori care poate să spună, fără să cadă în fanfaronadă sau bombasticism, că se regăsește total în acea frază în care Kafka spune: „Eu n-am fost niciodată altceva decât literatură”. Deși scrisul lui nu are aproape nimic în comun cu

Kafka (exceptând această sistematică punere a realității în subordonare față de literatură), Cărtărescu poate asuma în deplină onestitate și cu deplină acoperire modest-orgolioasă frază kafkiană: de la început până azi, de aproape patruzeci de ani încoace, Cărtărescu nu a fost în fond decât literatură, tratând socialul cu toate ale lui ca pe o biată maimuțărare a literaturii. Succesul literar n-a însemnat pentru el decât, aproape tautologic, succesul în scrisul de literatură, adică posibilitatea de a scrie cărți bune, și frumoase, și adevărate...

Radu Vancu

Titluri pentru expoziții

Sunt, în cele din urmă, un cărtărescolog, singurul din lume

Sensul vieții mele a fost, întotdeauna, scrisul

Mircea Cărtărescu – arhitectul imaginarului

Labirinturile literare ale lui Mircea Cărtărescu

Un dialog neîntrerupt cu Mircea Cărtărescu

Mircea Cărtărescu, cel ce locuiește în cărțile sale

(O. F.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Enciclopedia zmeilor / Mircea Cărtărescu ; ilustrații de Tudor Banuș ; coperta: Angela Rotaru. – București : Humanitas, 2017. – 163, [11] p. : il. color. – (Junior Humanitas). – ISBN 9789735058197. – Text : nemediat.

Fata de la marginea vieții : povestiri alese / Mircea Cărtărescu. – Ediția a 3-a. – București : Humanitas, 2023. – 296 p. – ISBN 9789735081126. – Text : nemediat.

O seară la operă : [versuri] / Mircea Cărtărescu ; concepția grafică: Andrei Ichim. – Chișinău : Știința, 2009. – 148 p. – (Antologia unui autor). – ISBN 978-9975-67-623-6. – Text : nemediat.

Solenoid / Mircea Cărtărescu. – București : Humanitas, 2023. – 864 p. – ISBN 978-973-50-7836-2. – Text : nemediat.

Știutorii : Trei povestiri din Orbitor / Mircea Cărtărescu. – București : Humanitas, 2017. – 176 p. – (Seria de autor Mircea Cărtărescu). – ISBN 978-973-50-5906-4. – Text : nemediat.

Theodoros : roman / Mircea Cărtărescu. – București : Humanitas, 2022. – 632 p. – ISBN 978-973-50-7724-2. – Text : nemediat.

Un om care scrie : Jurnal 2011-2017 / Mircea Cărtărescu. – București : Humanitas, 2018. – 648 p. – ISBN 978-973-50-6044-2. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Belecciu, Carmen.** Dincolo de dragoste : disecarea femininului în opera „De ce iubim femeile” de Mircea Cărtărescu / Carmen Belecciu. – Text : nemediat // Brevete asachiene : anuar literar-lingvistic al elevilor / coordonatori: Natalia Bulat, Angela Ojog. – [Ed. a 4-a]. – Chișinău : Print-Caro, 2024. – P. 41-45. – ISBN 978-9975-180-90-0.
- Mircea Cărtărescu.** – Text : nemediat // Aniversări culturale 2021 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; responsabil de ediție: Eugenia Bejan. – Chișinău : Arc, 2020. – P. 100-107. – ISBN 978-9975-0-0435-0.
- Mircea Cărtărescu.** – Text : nemediat // Noi. – 2023. – Nr. 5. – P. 16. – ISSN 1857-0798.
- Cigolea, Olesea.** Experiențe de lectură din viața unor personalități : „Gemenii” de Mircea Cărtărescu / Olesea Cigolea. – Text : nemediat // Învățătorul modern. – 2024. – Nr. 6. – P. 70-72. – ISSN 1857-2820.
- Netida, Xenia.** Mircea Cărtărescu / Xenia Netida. – Text : nemediat // Calendar Național 2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 174-175. – ISSN 1857-1549.
- Popescu-Brădiceni, Ion.** Mircea Cărtărescu. Perspective monografice / Ion Popescu-Brădiceni. – Text : nemediat // Reinventarea capodoperei. Drumul prin oglindă / Ion Popescu-Brădiceni. – Iași : Tipo Moldova, 2020. – P. 239-262. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-420-863-7.
- Scriitorul Mircea Cărtărescu, profesor emerit al UB, premiat la Festivalul Internațional de Literatură din Dublin pentru romanul „Solenoid”.** – Text : electronic // Universitatea din București : [site]. – 2024. – 24 mai. – URL : <https://unibuc.ro/scriitorul-mircea-cartarescu-profesor-emerit-al-ub-premiat-la-festivalul-international-de-literatura-din-dublin/> (accesat : 25.07.2025).

4 IULIE – 100 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI VASILE VASILACHE

(1926-2008)

Vasile Vasilache, romancier, eseist, scenarist și traducător, s-a născut la 4 iulie 1926 în satul Unțești, județul Lăpușna (astăzi raionul Ungheni), fiind fiul lui Ion și al Elizavetei Vasilache. Între anii 1932 și 1937, urmează cursurile școlii primare în satul natal. În 1937, este admis la Liceul Național din Iași (astăzi Liceul „Mihail Sadoveanu”). Din cauza taxelor prea mari, tatăl său îl transferă la Seminarul Pedagogic afiliat Universi-

tății „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, devenit ulterior Liceul de Aplicație. Odată cu anexarea Basarabiei, este nevoit să-și întrerupă studiile și se întoarce acasă. Între 1941 și 1944, reia cursurile liceale, parcurgând clasele IV-VI. În 1949, pe baza celor șase clase de liceu absolvite, susține examenele de admitere la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din Chișinău. Însă, din lipsa actelor sovietice, este exclus în anul următor și se înscrie, fără frecvență, la Institutul Învățătoresc din Soroca, la Facultatea de Filologie. În 1952, își echivalează studiile, susținând examenele de 10 clase la școala medie din Ungheni. După absolvirea Institutului din Soroca (1954), se reînscrie în anul III la Institutul „Ion Creangă” din Chișinău, Facultatea de Filologie, pe care o finalizează în 1958. Ulterior, urmează Cursurile superioare de scenaristică de la Moscova (1964).

Între 1945 și 1958, activează ca profesor și șef de studii în școlile din Unțești, Cetireni și Ungheni. Din 1958, activează în presa culturală, fiind redactor la ziarul „Cultura Moldovei”. După absolvirea cursurilor de scenaristică, în perioada 1965-1971 este redactor, membru al colegiului redacțional la Studioul „Moldova-Film”, ulterior – redactor și redactor-șef al secției de proză la revista „Nistru”, iar între 1993 și 1995 conduce revista „Columna”, contribuind la susținerea și promovarea literaturii române în Republica Moldova.

Vasile Vasilache s-a afirmat ca una dintre cele mai importante voci ale prozei basarabene din a doua jumătate a secolului XX. Afiliat generației literare a anilor '60, a devenit cunoscut pentru stilul său narativ aparte, caracterizat prin spontaneitate, tehnici discursive inedite: dialogism, plurivocitate, fragmentarism, construcții alegorice, reflecție filosofică și intertextualitate mitică. Personajele sale exotice, limbajul pitoresc și osmoza subtilă dintre real și imaginar definesc o operă distinctă, care refuză convențiile realismului socialist.

A debutat literar în 1959 cu povestirea *Cu obrazul cum rămâne?* (ulterior intitulată *Rubla*), publicată în revista pentru copii „Scânteia leninistă” (azi revista „Noi”). În 1961, debutează editorial cu două volume, cartea de proză pentru copii *Trișca* și volumul publicistic *Răsărise un soare în vie*, urmate, în 1964, de cartea de publicistică *Ale tale două mâini* și culegerea de nuvele *Două mere țigance*.

În 1966, la Editura „Cartea moldovenească”, vede lumina tiparului romanul *Povestea cu cocoșul roșu* (partea I), care îl consacră definitiv ca prozator, contribuind, alături de *Povara bunătății noastre* de Ion Druță, *Singur în fața dragostei* de Aureliu Busuioc și *Zbor frânt* de Vladimir Beșleagă, toate apărute în același an 1966, la o înnoire fundamentală a romanului moldovenesc contemporan. Este perioada în care scriitorul se afirmă și la nivel internațional, operele sale fiind traduse și publicate la Vilnus, Erevan, Kyiv, Praga. În același timp, *Povestea cu cocoșul roșu*, în special partea a doua a romanului, publicată în 1971-1972 în revista „Nistru”, este criticată de promotorii realismului socialist, determinându-l pe autor să se retragă temporar din activitatea de creație literară și să se dedice traducerilor. A tradus din literatura franceză (Alphonse Daudet, Victor Hugo), cehă (Jaroslav Hašek), rusă (Aleksandr Pușkin, Vasili Șukșin, Valentin Rasputin), bulgară (Aleko Konstantinov) ș.a. Revine în proză abia în 1983, cu volumul de nuvele *Elegie pentru Ana-Maria*, urmat de *Mama mare, profesoară de istorie* (1988), *Navetista și pădurea* (1989), *Surâsul lui Vishnu* (1993), lucrări ce poartă un pronunțat filon mitico-filosofic, un psihologism și o plasticitate stilistică deosebită.

A colaborat și în domeniul cinematografiei, în calitate de scenarist la documentarul *Eu și toți ceilalți* (1968, distins cu Premiul I la Festivalul de filme documentare de la Riga în 1969), co-scenarist la scurtmetrajul artistic *Duminica în mahala* (1969), redactor la filmul *Se caută un paznic* (1967) realizat în colaborare cu Gheorghe Malarciuc.

A fost membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova (1965) și al Uniunii Scriitorilor din România (1994).

De-a lungul carierei sale, Vasile Vasilache a fost distins cu numeroase premii și distincții, ca semn de recunoaștere a valorii literare și culturale a operei sale. În 1984, i s-a acordat Premiul Uniunii Scriitorilor și al Comitetului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți, pentru volumul de nuvele *Elegie pentru Ana-Maria*, marcând astfel revenirea sa remarcabilă în proză. În 1994, i s-a conferit Premiul Național în domeniul Literaturii, pentru romanul *Povestea cu cocoșul roșu* și pentru ciclul de nuvele inclus în volumul *Scrieri* (1986). Doi ani mai târziu, în 1996, a fost decorat cu cel mai înalt ordin de stat, *Ordinul Republicii*, distincție pe care a ales însă să o returneze în anul 2003, în semn de protest

față de acordarea aceleiași ordin fostului lider comunist Ivan Bodiul. În palmaresul său se regăsesc și alte distincții importante: Ordinul „Insigna de Onoare” (1986) și Premiul „Opera Omnia” al Uniunii Scriitorilor din Moldova (2002), care încununează întreaga sa activitate literară. Aceste recunoașteri oficiale nu doar că atestă valoarea incontestabilă a operei sale, dar și poziționează numele lui Vasile Vasilache printre cei mai reprezentativi scriitori români din Basarabia postbelică.

Scriitorul s-a stins din viață pe 8 iulie 2008, fiind înmormântat la Cimitirul Central din Chișinău.

După moartea scriitorului, posteritatea sa literară a fost susținută activ de familie și de mediul editorial. Scrierile sale au continuat să fie editate și reeditate la edituri prestigioase din țară. Prin efortul fiilor săi, Victor și Valeriu Vasilache, au fost editate volumele postume *Jurnal* (2017), *Caiete* (2020) și *Post-restant*, două volume de scrisori inedite ale scriitorului, publicate în 2023 sub egida Muzeului Național al Literaturii Române. În 2017, apare culegerea de eseuri, articole dedicate scriitorului, *Vasile Vasilache. Un filosof al literelor basarabene*, în 2020 – volumul de interviuri *Vasile Vasilache: Viața este o indeletnicire de gândire*, ambele coordonate de cercetătorul literar Vasile Malanețchi, iar în 2025 – bibliografia *Vasile Vasilache: în spectru*, elaborată de Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu”. În 2021, la împlinirea a 95 de ani de la nașterea sa, Muzeul Național al Literaturii Române a organizat o amplă expoziție aniversară, prezentând publicului cărți, manuscrise, fotografii, obiecte personale, documente și lucrări de artă plastică din colecțiile muzeului. Astăzi, un liceu din municipiul Chișinău îi poartă numele.

Referințe

Era de ajuns să-l ascuți o singură dată, să stai în preajma lui o seară și te pătrundeai de vorba lui, de vocea lui; te marca prezența lui, gândirea lui, stilul lui de viață, stilul lui de a gândi. Era un om cu totul original – în comportament, în scris.

[...] Noi, tinerii scriitori, îl admiram ca pe un *guru*, căci era un *guru*, dacă ne gândim la *Surâsul lui Vishnu* [...]. Era un om al parabolei, pentru orice situație găsea o pildă. Și întreaga sa operă este, prin mesajul și viziunea ei, parabolică, filosofică, grotescă – un aliaj de limbaj neaoș și, în același timp, modern.

Arcadie Suceveanu

Vasile Vasilache e un creator excelent de atmosferă, dar și vrăjitorul care știe a atrage și cititorul în ea. [...] Este un scriitor care ține la cuvânt, este exigent, nu-și permite luxul să adune cuvinte care nu spun nimic în proza sa. Acestea ar fi virtuțile lui Vasile Vasilache, care îl fac unul dintre scriitorii cei mai populari și cei mai cu substanță, cei mai cu greutate în scrisul nostru la ora actuală.

Mihai Cimpoi

În fine, un artist unic al este Vasile Vasilache, creator al unor texte subsumate unui soi de realism mitic sau magic. Universurile sale îmbină gândirea filosofică pe o paletă largă, de la textele Antichității orientale la filosofia clasică germană, trecând-o prin filiera gândirii populare. Ca text însă, formulele sale parabolice îmbină o structură sută la sută modernă, autosuficientă sieși, cu o expresie neaoșă. Vasilache poate să fascineze pe degustătorii de literatură cei mai rafinați. O mostră de artă pură, fără alte scopuri decât cele literare, ale spusului.

Mircea V. Ciobanu

Vasile Vasilache este una din figurile marcante ale prozei românești contemporane. Opera lui, imprevizibilă și dificilă la prima vedere, dezvăluie cititorului subtil substraturi și semnificații revelatorii, ce vădesc o viziune profundă, complexă și filosofică asupra vieții.

Mihail Hanganu

Vasile Vasilache este original și inconfundabil prin sfătoșenia sa, prin vorba „în pilduri” și prin carnavalescul pronunțat al nuvelor și romanului care i-au adus notorietatea. El este un țăran și un filosof totodată...

Ion Ciocanu

Opera Domniei sale, complexă, cu straturi și substraturi ideatice profunde, va fi să cunoască și de acum înainte interpretări noi și profunde, deoarece un asemenea scriitor „școlit” la înțelepciunea umană, la cultura universală, la filosofii lumii, un asemenea spirit, o asemenea simbioză de filosofii, de simțuri dau naștere întotdeauna unor mistere

pline de sensuri și semnificații polivalente. Mistere pe care ne invită cu bunăvoință să le sesizăm, să le căutăm.

Vlad Zbârciog

Vasile Vasilache furnizează prin personajul său un fel de a privi lumea, care e cel al înțeleptului născut, iar nu făcut. Ceea ce e în sine o performanță narativă cu totul particulară: nu se poate mima, nu admite improvizația, nu se învață din manuale de creative writing sau din tratate de teorie literară. Aici stă, după mine, marele câștig al *Poveștii cu cocoșul roșu*: în puterea autorului de a fi el însuși la înălțimea pe care i-o pretinde propriul său roman.

Cosmin Ciotloș

Titluri de expoziții

Cuvintele mele au drum lung...

Vasile Vasilache, un filosof al literaturii basarabene

Un stil, o voce, o lume – Vasile Vasilache

Vasile Vasilache, un prozator inconfundabil

Universul narativ al lui Vasile Vasilache

Vasile Vasilache – izvoditorul lumii de cuvinte

(O. F.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Caiete. Vol. 1 : [jurnal] / Vasile Vasilache ; ediție îngrijită de Victor Vasilache ; coperta: Alex Dimov. – Chișinău : Arc, 2020. – 172 p. : fot. – ISBN 978-9975-0-0416-9. – Text : nemediat.

Elegie pentru Ana-Maria. Surâsul lui Vishnu. Izvodul zilei a patra : nuvele / Vasile Vasilache ; coperta: Vitalie Coroban. – Ediția a 6-a. – Chișinău : Cartier, 2014. – 328 p. – (Cartier clasic). – ISBN 978-9975-79-873-0. – Text : nemediat.

Mama-Mare profesoară de istorie / Vasile Vasilache ; coperta: Andrei Ichim. – Chișinău : Cadran, 2018. – 96 p. – ISBN 978-9975-3193-8-6. – Text : nemediat.

Navetista în codru : povestiri / Vasile Vasilache ; ilustrații de Eudochia Zavtur. – Chișinău : Cartea Moldovei, 2007. – 252 p. : fot. – (Colecție pentru elevi, studenți). – ISBN 978-9975-60-75-06. – Text : nemediat.

- Navetista și pădurea** / Vasile Vasilache, – Chișinău : Prut Internațional, 2006. – 360 p. – (Scriitori contemporani). – ISBN 978-9975-69-843-6. – Text : nemediat.
- Povestea cu cocoșul roșu** : roman / Vasile Vasilache ; coperta: Vitalie Coroban. – Ediția a 7-a. – Chișinău : Cartier, 2013. – 300 p. – (Cartier popular). – ISBN 978-9975-79-845-7. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Vasile Vasilache: în spectru** : Biobibliografie / Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu”, Biblioteca Centrală ; alcătuitor, autor al conceptului: Nadejda Măscăuțanu ; coordonator al ediției: Mariana Harjevschi ; redactor bibliografic: Claudia Tricolici. – Chișinău : [S. n.], 2025 (Bons Offices). – 194 p. : fot. – (Colecția „Bibliographica”, ISBN 978-9975-134-81-1). – ISBN 978-9975-3681-4-8. – Text : nemediat.
- Vasile Vasilache, un filosof al literelor basarabene** / selecție și îngrijirea textelor: Vasile și Tamara Malanețchi ; prefață de Gheorghe Duca. – Chișinău : Știința, 2017. – 320 p. : fot. – (Personalități notorii ; 8). – ISBN 978-9975-85-083-4. – Text : nemediat.
- Vasile Vasilache: „Viața este o îndeletnicire de gândire...”** / selecție și îngrijirea textelor: Vasile Malanețchi, Tamara Malanețchi. – Chișinău : Prut Internațional, 2020. – 292 p. : fot. – (Dialoguri la focul din vatră, ISBN 978-9975-54-187-9). – ISBN 978-9975-54-529-7. – Text : nemediat.
- Bantoș, Ana.** Vasile Vasilache. Convertirea revoltei / Ana Bantoș. – Text : nemediat // Regăsirea de sine în literatura română / Ana Bantoș. – Chișinău : Arc, 2023. – P. 35-46. – ISBN 978-9975-0-0791-7.
- Burlacu, Alexandru.** Scara lui Osiris sau despre bouțul lui Vasile Vasilache / Alexandru Burlacu. – Text : nemediat // Refracții în clepsidră : Eseuri / Alexandru Burlacu. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 31-44. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-676-297-7. – Text : nemediat.
- Ciocanu, Ion.** Realismul fantastic al lui Vasile Vasilache / Ion Ciocanu. – Text : nemediat // Absența exclusă : Exegeze în timp / Ion Ciocanu. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 156-166. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-676-263-2.
- Cocieru, Mariana.** Transfigurarea estetică a folclorului în *Povestea cu cocoșul roșu* de Vasile Vasilache / Mariana Cocieru. – Text : nemediat // Constituente etnofolclorice în proza scriitorilor români din Basarabia / Mariana Cocieru ; postfață de Iulian Filip. – Chișinău : Pro Libra : Știința, 2017. – P. 120-130. – ISBN 978-9975-4371-8-9.

- Malanețchi, Vasile.** Vasile Vasilache și scrierile sale : Câte ceva din povestea receptării / Vasile Malanețchi. – Text : nemediat // Limba Română. – 2021. – Nr. 1. – P. 247-252. – ISSN 0235-9111.
- Mincu, Eugenia.** Povestea lui Vasile Vasilache – poveste existențială a românului / Eugenia Mincu. – Text : nemediat // Limba Română. – 2013. – Nr. 9-12. – P. 78-87. – ISSN 0235-9111.
- Străjescu, Natalia.** Vasile Vasilache / Natalia Străjescu. – Text : nemediat // Literatura română contemporană basarabească / Natalia Străjescu. – Chișinău : [S. n.], 2024. – P. 216-228.
- Suceveanu, Arcadie.** Vasile Vasilache / Arcadie Suceveanu. – Text : nemediat // Cariatide și coloane : Eseuri, portrete, cronici și articole literare / Arcadie Suceveanu. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 415-417. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-676-153-6.
- Știrbu, Titus.** Vasile Vasilache / Titus Știrbu. – Text : nemediat // Întâmplări din viața scriitorilor / Titus Știrbu. – Chișinău : Pontos, 2022. – P. 73-75. – ISBN 978-9975-72-642-9.

26 IULIE – 75 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI IANOȘ ȚURCANU

(1951)

Ianoș Țurcanu, poet, prozator, eseist și publicist, s-a născut în satul Pelinia din raionul Râșcani, fiind al doilea copil în familia Elisavetei și a lui Andrei Țurcanu. Despre anii copilăriei își amintește cu tandrețe, evocând o perioadă „fericită, plină de prospețime și de elan sufletească”. Acești ani sunt marcați de primele poezii, primele iubiri și de o intensă pasiune pentru lectură. După absolvirea școlii medii din localitatea natală, mai mult la insistența mamei, urmează Colegiul de Medicină din Bălți (1966-1970). După terminarea studiilor, își satisface serviciul militar în mai multe unități din fosta URSS. Ulterior, își aprofundează pregătirea profesională la Institutul de Medicină din Krasnodar, Rusia (1972-1976). În 1980, devine licențiat, fără frecvență, la Institutul de Literatură „Maxim Gorki” din Moscova.

În diverse perioade, a lucrat la Centrul de pregătire a piloților și cosmonauților din Soci (1972-1976), iar mai târziu, în calitate de redactor, la revistele „Moment poetic”, „Trei iezi”, „Aduceri aminte” și „2 ore +

3 iezi”. Între anii 1992 și 2013, a fost angajat la Departamentul Cultură al Primăriei municipiului Chișinău.

Dragostea pentru scris a încolțit încă din copilărie. În perioada studenției, compunea „teze la latină în versuri”, frecventa cenacluri literare și alte activități culturale, legând prietenii cu personalități ale lumii scriitoricești. În timpul serviciului militar, a publicat poezii în diverse ziare și reviste. A debutat în 1973 în revista „Moldova”, fiind susținut de referințele poetului Gheorghe Vodă.

Debutează editorial în 1994 cu volumul *Oglinda stranie*, urmat de numeroase volume de versuri, aforisme și epigrame: *Oră de anatomie* (1995), *Insomnii* (1996), *Ploaie la plus infinit* (1996), *Contur* (1997), *Cioburi de cristal* (2000), *Deprindere inutilă* (2000), *Songuri de buzunar* (2000), *Priviri în oglindă* (2001), *Apropo* (2001), *Și atât* (2001), *Liniște nu va mai fi* (2002), *Tatuaje pe nisip* (2003), *Eu + tu... sau încă o dată despre dragoste* (2003), *Gânduri printre rânduri* (2005), *Carte de dragoste* (2005), *Следы на песке* (2005, *Urme pe nisip*), *Inimometru* (2005), *Cugetări de astăzi și de ieri* (2006), *La musa nuova* (2006, Italia, *Noua muză*), *Brevet pentru eternitate* (2006), *Lo scrigno dell'amore* (2006, Italia, *Cufărul cu comori al iubirii*), *Omul mării* (2007), *Izgonirea din Eden* (2008), *Cea mai frumoasă vară a iubirii* (2010), *Nu poți da anii înapoi* (2011), *Armonii și disonanță* (2011), *Casă pentru femeia iubită* (2012), *Omul mării revine* (2015), *Caută femeia = Cherchez la femme* (2015), *Clopote de sticlă* (2016), *Tangou cu fagure și ace* (2018), *Poeme pe trepte încinse* (2018, recomandat pentru lectură în cadrul Campaniei Naționale de promovare a lecturii „Să citim împreună!”), ediția a VIII-a, 2019), *Terasa cu aromă de cafea* (2020), *Fulgere peste mare* (2021), *Ironii sentimentale* (2021), *Omul Mării rămâne cu voi* (2022), *Diamante cizelate* (2022), *Clipe de eternitate* (2023).

Poetul a semnat și numeroase cărți dedicate copiilor, între care: *În palat la Verde Împărat* (1993), *Doi lei* (1996), *Fulgul fermecat* (1997), *Motanul navigator* (1997), *Cântec de-nceput* (1998), *Alfabetul vesel* (1998), *Insula Madagascar* (2001), *Măscărici și Măzgălici* (2001), *Iepurașul Timică* (2001), *Șoriceii Gilly, Milly, Gally* (2001), *Ghiocelul și buburuza* (2001), *Pițigoiul în ciubote* (2002), *Cucul cu cucui* (2003), *Bravo, Mieunache!* (2005), *Șoricelul educat* (2006), *O girafă supărată* (2008), *Un elefant în*

vagonul-restaurant (2009), *Melcii nu citesc ziare* (2010, cartea-surpriză oferită în dar copiilor în cadrul ediției a XIV-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret), *Fapte bune să aduni* (2011), *Coca-Cola pentru Nola* (2014), *Dansul florilor* (2016, carte selectată în cadrul programului de lectură „Chișinăul citește o carte”, ediția a XIV-a, 2017), *Un cocor cu GPS* (2021), *Căsuța din pădure* (2022, 2023), *Codul bunelor maniere* (2024), *Oaspeții din Junglă* (2025).

Este autorul a peste 600 de texte de cântece de muzică ușoară, populară, române și pentru copii, colaborând cu numeroși compozitori din Republica Moldova și România.

Opera sa a fost tradusă în italiană, engleză, rusă, franceză, germană, ucraineană.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Republica Moldova, membru al Uniunii Scriitorilor din România, membru al Uniunii Mondiale a Literaților (Washington), precum și membru de onoare al Societății Scriitorilor din Târgoviște.

A fost distins cu numeroase premii literare, între care: Premiul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (1995, pentru *Oglinda stranie*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2001, pentru *Insula Madagascar*), Premiul Bibliotecii Județene „Gh. Asachi” din Iași (2005, pentru *Bravo, Mieunache!*), Premiul Salonului Internațional de Carte de la Chișinău (2007, pentru *Omul mării*), Premiul „Eros” al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (2008, pentru *Izgonirea din Eden*), Premiul „Mihai Eminescu” pentru poezie la Salonul Internațional de Carte Românească de la Iași (2008), Premiul „Grigore Alexandrescu” al Societății Scriitorilor din Târgoviște (2011), Premiul revistei „Convorbiri literare” (2016).

La Salonul Internațional de Carte pentru Copii și Tineret de la Chișinău, a obținut, de asemenea, premii importante: Premiul „Simpatia copiilor” (2008, pentru *O girafă supărată*), Premiul „Cartea anului” (2009, pentru *Un elefant în vagonul-restaurant*), Premiul Ministerului Educației (2012, pentru *Geografia cu minuni*), Premiul Ministerului Tineretului și Sportului (2012, pentru *101 poeme*), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova (2013, pentru *Casă pentru femeia iubită*), Premiul „Grigore Vieru” pentru Poezie acordat de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” la Chișinău (2017), Premiul Bibliotecii Naționale pentru Copii

„Ion Creangă” (2017, pentru *Dansul florilor*), Premiul Asociației Uniunilor de Creație (2019, pentru *Poeme pe trepte încinse*) și Premiul Secției Naționale IBBY (2023, pentru *Căsuța din pădure*).

Este deținător al Medaliei „Mihai Eminescu” (2011) și al Medaliei Academiei de Științe a Moldovei (2016).

Prin creațiile sale, Ianoș Țurcanu rămâne una dintre cele mai expresive și prolifiche voci ale literaturii contemporane din Republica Moldova, cultivând cu egal talent lirismul, umorul, reflecția și sensibilitatea față de vârstele vieții.

Referințe

Talentul și munca sunt diamante ce se lustruiesc unul pe altul.

* * *

A citi înseamnă a călători în jurul lumii fără a ieși din casă.

* * *

Parfumul este taina florilor. Limbajul este haina gândurilor.

Ianoș Țurcanu

În poeziile sale, Ianoș Țurcanu rămâne fidel modalității literare anunțate: nu apelează la cuvinte mari, asurzitoare, ci închipuie imagini vii, concrete, palpabile, îndărătul cărora simțim o acumulare binevenită de emoții și gânduri, gata să erupă în vers.

Ion Ciocanu

Din versurile sale se înalță inspirații cantilene și imagini deschise profundelor emoții. Cuvântul a învins și poezia se înfățișează cititorului în toată candoarea. Creatorul ei poate să spună fără ezitare: Să ținem bine minte – Cuvântul suntem noi!

Victor Petrescu

Opera lui trăiește, respiră și inspiră. Inspiră optimism și bunătate, miroase a pâine proaspătă scoasă din cuptor!

Aurelian Silvestru

Împărtășind taine și sugerând adevăruri pe care numai Poezia le poate întrevedea și dezvălui, creația sa închide în claritatea rostirii ei o continuă vibrație a nervilor și o solemnitate a emoțiilor care o particularizează.

Ion Mărgineanu

Basarabeanul Ianoș Țurcanu reprezintă, cel puțin după cât mi se pare, o interesantă sinteză între biografie și creație – ambele spectaculoase, oarecum exhibate, dar și ascunse, marcate de abandonuri semnificative și reluări perpetue (însă deloc sisifice) ale căutării: de sine, de alții, de certitudini, oscilând între iluzie și deziluzionarea ironică, între melancolie și jubilație, între gravitate și ludic. Un neoromantic jucându-și postura, un veșnic îndrăgostit cu manifestări donjuanești, evoluând lesne de la melancolie la ironie și de la interiorizare la extrovertire, cu ceva histrionic (dar și melancolic) în tot ce face și în tot ce exprimă.

Tudor Cristea

În majoritatea cărților îl descoperim pe Ianoș Țurcanu ludicul, pe cel care se copilărește frumos, aici el se simte cel mai bine, pentru că se joacă cu har și cu umor. Copilăria e tocmai cadoul pe care-l face viața fiecăruia dintre noi, e universul plin de miracole.

Nicolae Busuioc

Titluri pentru expoziții

Ianoș Țurcanu, povestitorul sufletelor mici și mari

Ianoș Țurcanu – între joc și poezie

Universul ludic și poetic al lui Ianoș Țurcanu

Ianoș Țurcanu – tainele poeziei și vibrația emoțiilor

Gravitate și joc în poezia lui Ianoș Țurcanu

Ianoș Țurcanu, veșnicul îndrăgostit de cuvânt

(O. F.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Căsuța din pădure / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Stela Damaschin-Popa. – Chișinău : Prut, 2023. – 27 p. : il. color. – ISBN 978-997547314. – Text : nemediat.

Clipe de eternitate : [poezii, aforisme] / Ianoș Țurcanu. – Chișinău : [S. n.], 2023. – 194 p. – ISBN 978-9975-3339-9-3. – Text : nemediat.

Clopote de sticlă : [aforisme] / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Romeo Schițco. – Chișinău : [S. n.], 2016. – 128 p. : il. – ISBN 978-9975-9898-8-6. – Text : nemediat.

- Codul bunelor maniere** / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Victoria Rață. – Chișinău : Prut, 2024. – 25, [3] p. : il. color. – (Prima mea bibliotecă). – ISBN 978-9975-54-432-0. – Text : nemediat.
- Melcii nu citesc ziare** / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Olga Cazacu. – Chișinău : Prut Internațional, 2010. – 24 p. : il. – ISBN 978-9975-69-408-7. – Text : nemediat.
- Oaspeții din junglă** / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Rodica Musteață ; coperta de Dragoș Popa. – Chișinău : Prut : Univers Educațional, 2024. – 44 p. : il. color. – ISBN 978-9975-54-834-2. – ISBN 978-9975-3682-2-3. – Text : nemediat.
- Omul Mării rămâne cu voi** / Ianoș Țurcanu ; concepție grafică: Daniel Bostan ; ilustrații: Marina Țurcanu. – Chișinău : Grafema Libris, 2022. – 172 p. : il. color. – ISBN 978-9975-52-234-2. – Text : nemediat.
- Poeme pe trepte încinse** : poezie / Ianoș Țurcanu ; coperta: Sergiu Stanciu. – Chișinău : Prut, 2018. – 228 p. – ISBN 978-9975-54-395-8. – Text : nemediat.
- Un cocor cu GPS** / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Oxana Diaconu-Catan. – Chișinău : Prut, 2022. – 32 p. : il. color. – ISBN 978-9975-54-581-5. – Text : nemediat.
- Un elefant în vagonul-restaurant** / Ianoș Țurcanu ; ilustrații de Olga Cazacu. – Chișinău : Prut Internațional, 2009. – 32 p. : il. color. – ISBN 978-9975-69-378-3. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Ciobanu, Maria.** Ianoș Țurcanu / Maria Ciobanu. – Text : nemediat // Calendar Național 2016 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2016. – P. 233-234. – ISSN 1857-1549.
- Filip, Iulian.** Flori de liliac / Iulian Filip. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2023. – 27 iulie. – P. 6. – ISSN 1857-3835.
- Filip, Iulian.** Poetul cu plăcute cazne aniversare / Iulian Filip. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2024. – 25 iulie. – P. 5. – ISSN 1857-3835.
- Ianoș Țurcanu.** Viața mea e doar iubire : Monografie biobibliografică / ediție îngrijită de Mariana Harjevschi ; alcătuitor: Ludmila Capița ; coperta: Valeriu Herța. – Chișinău : Garamond Studio, 2021. – 248 p. : fot. – (Bibliographica, ISBN 978-9975-134-81-1). – ISBN 978-9975-3506-0-0). – Text : nemediat.
- Luchian, Tatiana.** Ianoș Țurcanu / Tatiana Luchian. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 321-323. – ISSN 1857-1549.
- Movilă, Lica.** Atât de minunată, lumea cărților / Lica Movilă. – Text : nemediat // Florile dalbe. – 2023. – 9 februarie. – P. 4. – ISSN 1857-3851.
- Tamazlăcaru, Elena.** Recitaluri poetice cu... GPS / Elena Tamazlăcaru. – Text : nemediat // Literatura și arta. – 2024. – 21 martie. – P. 7. – ISSN 1857-3835.

Ianoș, Țurcanu. – Text : nemediat // Aniversări culturale 2021 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; responsabil de ediție: Eugenia Bejan. – Chișinău : Arc, 2020. – P. 153-160. – ISBN 978-9975-0-0435-0.

Ianoș Țurcanu. – Text : nemediat // Aniversări culturale 2016 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; responsabil de ediție: Claudia Balaban. – Chișinău : „Baștina-Radog”, 2015. – P. 70-77. – ISBN 978-9975-4232-9-8.

13 SEPTEMBRIE – 110 ANI DE LA NAȘTEREA SRIITORULUI BRITANIC ROALD DAHL (1916-1990)

Prozatorul, poetul și scenaristul Roald Dahl, autor de ficțiune pentru adulți și cărți pentru copii, s-a născut pe data de 13 septembrie 1916, într-o suburbie din Cardiff, Țara Galilor. Familia sa a avut o descendență norvegiană, stabilită pe pământ britanic la sfârșitul secolului XIX. Strămoșii săi pe linie maternă au fost avocați, preoți și negustori, iar tatăl lui Roald a lucrat ca agent naval. Părinții i-au ales prenumele în onoarea celebrului explorator norvegian Roald Amundsen.

Când era copil, Roald Dahl a rămas orfan de tată. Viitorul scriitor și-a urmat studiile primare și medii la o școală-internat. Însă aici a avut o mare dezamăgire. A ajuns să fie supus abuzului din partea unor colegi și profesori. Acest fapt l-a marcat profund și a determinat în mare parte viziunea sa asupra lumii. Totuși, în corespondența pe care o întreținea în mod regulat cu mama sa, a preferat să omită adevărul. Această corespondență emoționantă, care a supraviețuit timpului, este considerată una dintre primele manifestări ale talentului său literar.

Scrierile lui Roald Dahl au fost alimentate de o experiență de viață deosebit de intensă. Biografia sa, care pe anumite segmente se situează la frontiera dintre real și neverosimil, poate fi comparată cu cea a francezului Antoine de Saint-Exupéry și chiar cu soarta personajului din romanul lui Michael Ondaatje *Pacientul englez*.

După un instructaj de patru ani, a fost angajat ca reprezentant al unei companii petroliere într-o țară din Africa. În 1939, la începutul celui de-al Doilea Război Mondial, a fost înrolat în Forțele Aeriene Britanice și a participat la nenumărate lupte în regiunea Mediteranei, în Africa și în Orientul Mijlociu. Ca pilot de vânătoare, a doborât un număr record de

avioane dușmane. În timpul unei bătălii aeriene deasupra Atenei, a făcut parte dintr-o escadrilă britanică alcătuită din doisprezece piloți, care au doborât douăzeci și două de avioane germane. Altădată, i s-a ordonat să execute un zbor spre un aerodrom îndepărtat din deșertul Sahara, dar informațiile despre locație s-au dovedit eronate. În consecință, a fost nevoit să săvârșească o aterizare forțată, în timpul căreia a suferit o traumă gravă. După aceasta, a fost declarat invalid de război și a revenit în patrie. La Londra, în semn de înaltă apreciere pentru meritele sale pe câmpul de luptă și pentru nivelul său intelectual, a fost angajat în corpul diplomatic britanic și a devenit atașat la Ambasada din Washington.

Roald Dahl a debutat în 1943 cu o nuvelă inspirată de propria experiență de război, care a fost publicată într-un ziar de mare tiraj. După acest prim succes, a elaborat o poveste amuzantă, concepută să ridice moralul ostașilor pe timp de război, despre niște creaturi de basm care sabotează avioanele naziștilor. Astfel a apărut prima sa carte pentru copii, *Gremlins* (1943). În continuare, s-a convins că vocația sa este literatura pentru copii. Așa a ajuns să scrie câteva dintre cele mai valoroase cărți ale genului: *James and the Giant Peach* (James și caisa uriașă, 1961), *Charlie and the Chocolate Factory* (Charlie și fabrica de ciocolată, 1964), *Fantastic Mr. Fox* (Fantasticul Domn Vulpe, 1970), *George's Marvellous Machine* (Mașina miraculoasă a lui George, 1981), *The BFG – Big Friendly Giant* (Uriașul Mare și Prietenos, 1982), *The Witches* (Vrăjitoarele, 1983), *Matilda* (Matilda, 1988) ș.a.

Roald Dahl este unul dintre cei mai apreciați scriitori pentru copii care s-au manifestat în perioada postbelică. Prozele sale le oferă tinerilor cititori niște lecții de viață formidabile, din care află despre noțiunile de bine și rău și despre complicatele relații interumane. În multe dintre ficțiunile sale apar adulți ce au un rol malefic și adulți-protectori. În creația sa, a aplicat frecvent procedeul licențelor literare și a introdus 500 de cuvinte inventate de autor.

Volumele sale, de o înaltă originalitate, au fost traduse în peste 60 de limbi și s-au vândut în circa 300 de milioane de exemplare în întreaga lume.

Roald Dahl a scris și scenarii de film. Printre lucrările sale pentru marele ecran se numără *You Only Live Twice* (Trăiești doar de două ori)

și *Chitty Chitty Bang Bang* (Vrr-Vrr-Poc-Poc). Ambele au fost adaptate după romane de Ian Fleming. Primul este un episod din seria cu James Bond, iar al doilea, o poveste fantasy cu un automobil de curse miraculos.

În 1983, Asociația Mondială de Literatură Fantasy i-a acordat lui Roald Dahl un premiu pentru întreaga activitate.

După moartea sa, la 23 noiembrie 1990, locuința scriitorului a fost transformată într-un muzeu vizitat anual de admiratori ai operei sale din întreaga lume.

În 2008, organizația caritabilă britanică „Booktrust”, împreună cu scriitorul pentru copii Michael Rosen, au inițiat Premiul Roald Dahl, acordat anual autorilor de cărți umoristice pentru copii.

Centenarul nașterii scriitorului a fost marcat de către autoritățile din Țara Galilor printr-o serie amplă de evenimente culturale.

În 2023, Puffin Books, editura deținătoare a drepturilor pentru toate cărțile pentru copii ale lui Dahl, a publicat ediții revizuite, cu sute de modificări făcute la recomandarea cititorilor.

Referințe

Priviți cu mare grijă această lume care se desfășoară în fața voastră, fiindcă de multe ori cele mai prețioase secrete se ascund în cele mai neașteptate locuri. Cei care nu cred în magie nu o vor cunoaște niciodată.

* * *

Dacă dorești să-ți croiești o cale în viață, va trebui să citești multe cărți.

* * *

Cred că blândețea este cea mai importantă calitate umană. O consider superioară chiar și curajului și generozității.

Roald Dahl

Roald Dahl se concentrează pe dinamica familiei disfuncționale și pe soarta copilului care devine victima acestui viciu al societății. Lumile în care își plasează tinerele personaje sunt afectate de solitudine și frică... Totuși, Roald Dahl nu-i abandonează pe protagoniștii ficțiunilor sale. El introduce magia în acele lumi și astfel îi integrează pe copii în relații familiale noi, clădite pe iubire.

Eileen Donaldson

Roald Dahl dezvoltă ficțiuni în care jocurile, șiretlicurile și încălcarea regulilor aduc mai multă reușită și sunt răsplătite.

Anna Leskiewicz

Întotdeauna Roald Dahl i-a plasat pe copii pe poziții de putere. Nu și-a permis niciodată să li se adreseze cu condescendență.

Deborah Kogan

Roald Dahl le vorbește copiilor ca un om care știe multe lucruri despre lume. Este un adult puternic, mult mai puternic decât alții și e gata mereu să le vină în apărare. Cred că tocmai în această virtute a scriitorului rezidă cheia succesului cărților sale.

Quentin Blake

Prozele lui Roald Dahl conțin deseori proteste împotriva nedreptății și anunță triumful copilului asupra răului.

Matthew Dennison

Titluri pentru expoziții

Scrierile și destinul lui Roald Dahl

Roald Dahl, un autor îndrăgit de copii

Basmele moderne ale lui Roald Dahl

Roald Dahl, un Saint-Exupéry englez

Roald Dahl și lecțiile sale de viață

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Charlie and the Great Glass Elevator / Roald Dahl ; illustration by Quentin Blake. – London : Puffin Books, 2016. – 182, [16] p. : il. – Lb. engleză. – ISBN 9780141371368. – Text : nemediat.

Charlie et la chocolaterie / Roald Dahl ; traduire de l'anglaise par Elisabeth Gaspar ; illustré par Quentin Blake. – [Paris] : Gallimard Jeunesse, 2013. – 210, [14] p. : il. – (Folio Junior). – Lb. franceză. – ISBN 9782070612635. – Text : nemediat.

Charlie și fabrica de ciocolată / Roald Dahl ; traducere din engleză: Christina Anghelina ; ilustrații: Quentin Blake. – București : Arthur, 2023. – 189, [10] p. : il. – (Seria de autor Roald Dahl). – ISBN 978-630-321-071-1. – Text : nemediat.

- Charlie și Marele Ascensor de Sticlă** / Roald Dahl ; traducere din engleză: Christina Anghelina ; ilustrații: Quentin Blake. – București : Arthur, 2023. – 196, [12] p. : il. – (Serie de autor Roald Dahl). – ISBN 9786303210049. – Text : nemediat.
- Danny, campionul lumii** / Roald Dahl ; traducere din engleză: Adrian Oțoiu ; ilustrații: Quentin Blake. – București : Arthur, 2019. – 239, [9] p. : il. – (Serie de autor). – ISBN 9786067885927. – Text : nemediat.
- Despre vrăjitoare** / Roald Dahl ; traducere din engleză: L. Radoi ; ilustrații: Quentin Blake. – București : Patricia, 1993. – 174 p. : il. – ISBN 973-96071-2-8. – Text : nemediat.
- Din copilărie** / Roald Dahl ; traducere din engleză: Ciprian Jeler ; ilustrații: Quentin Blake. – București : Arthur, 2022. – 218, [14] p. : il. – (Serie de autor). – ISBN 9786067887013. – Text : nemediat.
- Domnul Fox, vulpoi fantastic** / Roald Dahl ; traducere din engleză: Florin Bican ; ilustrații: Quentin Blake. – Ediția a 2-a. – București : Arthur, 2018. – 102 p. : il. color. – (Serie de autor). – ISBN 978-606-788-493-7. – Text : nemediat.
- George și miraculosul său medicament** / Roald Dahl ; traducere din engleză de Florin Bican ; ilustrații de Quentin Blake. – Ediția a 2-a. – București : Arthur, 2018. – 106, [4] p. : il. – (Serie de autor). – ISBN 978-606-788-425-8. – Text : nemediat.
- James și piersica uriașă** / Roald Dahl ; traducere din engleză de Iulia Arsintescu ; traducerea versurilor de Florin Bican ; ilustrații de Quentin Blake. – București : Arthur, 2020. – 173, [10] p. : il. – (Serie de autor Roald Dahl). – ISBN 9786060864905. – Text : nemediat.
- Marele Uriaș Prietenos** / Roald Dahl ; traducere din engleză de Alexandra Columban ; ilustrații de Quentin Blake. – București : Arthur, 2016. – 246, [24] p. : il. – (Serie de autor). – ISBN 978-606-788-097-7. – Text : nemediat.
- Matilda** / Roald Dahl ; traducere din engleză și note de Christina Anghelina ; ilustrații de Quentin Blake. – Ediția a 6-a. – București : Arthur, 2023. – 249, [7] p. : il. – (Serie de autor). – ISBN 9786060868774. – Text : nemediat.
- Vrăjitoarele** / Roald Dahl ; traducere din engleză de Adrian Oțoiu ; ilustrații de Quentin Blake. – Ediția a 2-a. – București : Arthur, 2020. – 213, [11] p. : il. – (Serie de autor). – ISBN 978-606-788-941-3. – Text : nemediat.
- БДВ: Большой и Добрый Великан** / Роалд Даль ; перевод с английского: Ирина Шишова ; иллюстрации: Квентин Блейк (Quentin Blake). – Москва : Самокат, 2020. – 224 p. : il. – (Роалд Даль : Фабрика сказок). – Lb. rusă. – ISBN 9785001671381. – Text : nemediat.
- Данни, чемпион мира** / Роалд Даль ; перевод с английского: Евгения Канишева ; иллюстрации: Квентин Блейк (Quentin Blake). – Москва : Самокат, 2018. – 240 p. : il. – (Роалд Даль : Фабрика сказок). – Lb. rusă. – ISBN 9785917595146. – Text : nemediat.

Чарли и большой стеклянный лифт / Роальд Даль ; перевод с английского Ирины Шишковой ; перевод стихов Дины Крупеской ; иллюстрации: Квентин Блейк (Quentin Blake). – Москва : Самокат, 2020. – 208 p. : il. – (Роальд Даль : Фабрика сказок). – Lb. rusă. – ISBN 978591759670. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Roald Dahl.** – Text : nemediat // Enciclopedia Universală Britannica. Vol. 4 : Chaumatte – dansuri / coordonatori: Ilieș Câmpeanu, Cornelia Marinescu. – București : Litera, 2010. – P. 344. – ISBN 978-973-675-772-3.
- Roald Dahl.** – Text : electronic // Twinkl : [site]. – URL : <https://www.twinkl.ro/teaching-wiki/roald-dahl-romania> (accesat : 25.07.2025).
- Roald Dahl.** – Text : electronic // Între noi, copiii... / Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj : [blog]. – URL : <https://copiibjc.bjc.ro/?p=10749> (accesat : 25.07.2025).
- Roald Dahl – Povestitorul care ne-a dat magie.** – Text : nemediat // Ghidușii. – 2025. – Nr. 1. – P. 2. – ISSN 2587-3970.
- Roald Dahl Day : Seven fantastic facts about the author.** – Text : electronic // BBC Studios : [site]. – 2023. – 13 septembr. – URL : <https://www.bbc.co.uk/newsround/36824907> (accesat : 25.07.2025).
- Roald, Dahl.** – Text : electronic // Wikipedia : Enciclopedia liberă : [site]. – URL : https://en.wikipedia.org/wiki/Roald_Dahl (accesat : 25.07.2025).
- Krmpotic, Milo J.** Roald Dahl: Autorul care a scris despre fabrici de ciocolată și piersici zburătoare / Milo J. Krmpotic, Wuji House ; traducere din italiană de Marina Loghin. – București : Litera mică, 2019. – [32] p. : il. color. – (Micii mei eroi). – ISBN 9786063342615. – Text : nemediat.
- Trei curiozități din adolescența lui Roald Dahl.** – Text : electronic // Arthur BLOG : [site]. – URL : <https://www.editura-arthur.ro/info/blogitem/adolescenta-lui-roald-dahl?srsltid> (accesat : 25.07.2025).
- Роальд, Даль** [Roald Dahl]. – Text : electronic // ПроДетЛит : [site]. – URL : https://prodetlit.ru/index.php/Даль_Роальд (accesat : 25.07.2025).
- Роальд, Даль** [Roald Dahl]. – Text : electronic // Литрес : [site]. – URL : <https://www.litres.ru/author/roald-dal/> (accesat : 25.07.2025).

17 SEPTEMBRIE – 85 DE ANI
DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI AUREL SCOBIOALĂ
(1941-2007)

Prozator și autor de literatură pentru copii, Aurel Scobioală s-a născut în satul Mălăiești, raionul Râșcani, în familia țăranilor Andrei și Nadejda Scobioală. După ce a absolvit școala de șapte ani din satul natal (1948-1955), a continuat studiile la Școala medie din satul Șaptebani (1955-1958), iar apoi a urmat cursurile Facultății de Filologie (Secția limba și literatura română și limba franceză) din cadrul Institutului Pedagogic „Alec Russo” din Bălți (1958-1963).

A fost profesor la școlile medii din Știubeieni și Vasileuți (1961-1962), apoi la Colegiul de Economie și Contabilitate din Tighina (1963). În 1965, a devenit redactor-adjunct la ziarul raional din Râșcani, iar între 1966-1968 și 1970-1976 a activat ca redactor literar la Comitetul de Stat pentru Radio și Televiziune. A activat la editurile „Lumina” și „Literatura artistică” (1976-1986), a fost consilier la Uniunea Scriitorilor din Moldova (1986-1992), director general al Departamentului de Stat pentru Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți (1992-1994), apoi, din 1994, șef al Redacției scriitori contemporani la Editura „Prut Internațional” și, din nou, consilier la Uniunea Scriitorilor din Republica Moldova (2004-2007). A colaborat constant cu publicații precum „Literatura și arta”, „Basarabia”, „Viața Basarabiei”, „Florile dalbe”, „Alunelul”, alte reviste și ziare culturale.

A debutat editorial în 1974 cu volumul *Cărăruia albă*, urmat în același an de volumul de povestiri *Hai la menajerie* (reeditat în 1995). A publicat mai multe cărți de proză și poezie pentru copii, printre care: *Dincolo de poveste* (1977), *Greu mai cresc bărbații...* (1978), *Viceversa-hop* (1981), *Micu cel Tare din grupa mare* (1984), *Ce te-nvață o povață* (1987), *Aricioaica doctoriță* (1988), *Băiețelul de pe Lună* (1988), *Vorba bună ne adună* (1992), *Alfabetul-grădiniță* (1992), *Marele fermier Buș-Lăbuș* (1999), *Dumnezeu nu bate cu bățul* (2001), *Carte pentru câini deștepți* (2003), *Câte rude are Nelu* (2003), *Cățelușul* (2017), *Pisicuțul* (2017).

Este și autorul unor colecții de anecdote literare *Ulciorul cu pățărani* (1994), *Alt ulcior cu pățărani* (2001), dar și al volumului *Scriitorii*

când erau copii (2004, 2015), apreciat pentru ineditul abordării. A fost și coordonatorul monografiei satului natal, *Acasă la Mălăiești* (2006).

A devenit membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova în 1977 și membru al Uniunii Scriitorilor din România în 1994.

Aurel Scobioală a avut parte de recunoaștere atât pe plan național, cât și internațional. Lucrările sale au fost traduse în franceză, engleză, lituaniană, ucraineană, bielorusă, uzbekă și alte limbi.

De-a lungul carierei, i-au fost conferite numeroase distincții: Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru cartea *Ce te-nvață o povață* (1989), Premiul Salonului Internațional de Carte Românească, ediția a II-a, Iași, pentru *Vorba bună ne adună* (1993), Premiul Uniunii Scriitorilor din Moldova pentru *Ulciorul cu pătăranii* (1994) și *Marele fermier Buș-Lăbuș* (1999). Cartea *Marele fermier Buș-Lăbuș* a primit și Premiul special al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă” la Salonul Internațional de Carte pentru Copii (ediția a IV-a, Chișinău, 2000). *Carte pentru câini deștepți* a fost desemnată „Cartea anului” la ediția a VII-a a aceluiași salon (2003) și a câștigat Premiul „Lecturile copilăriei” la ediția a XII-a a Salonului Internațional de Carte Românească (Iași, 2003). Volumul *Dumnezeu nu bate cu bățul* a fost distins în 2001 cu Premiul Concursului literar de inspirație creștină al Centrului Internațional de Cultură pentru Copii și Tineret „Sergiu Grossu”. Pentru *Alt ulcior cu pătăranii* a primit Premiul Târgului Internațional de Carte din Chișinău (2001), iar volumul *Scriitorii când erau copii* a fost premiat de Ministerul Educației al Republicii Moldova la ediția a IX-a a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret (2005). În 2006, i s-a acordat Diploma de Onoare a Consiliului Internațional al Cărții pentru Copii și Tineret (IBBY) pentru *Carte pentru câini deștepți*.

S-a stins din viață pe 3 iunie 2007 la Chișinău, în urma unei boli incurabile. Pe 10 octombrie 2008, în satul natal a avut loc o manifestare comemorativă „In memoriam Aurel Scobioală”, în cadrul căreia a fost dezvelită o placă memorială, iar gimnaziului din localitate i-a fost atribuit numele scriitorului.

Referințe

Aurel Scobioală a fost un talent deosebit, pus în slujba cărții pentru copii, susținut de umor și imaginație. Și-a iubit foarte mult satul Mălăiești și a făcut multe fapte frumoase în numele culturii naționale.

Mihai Cimpoi

Prozatorul ne pune să coborâm pe pământ, în cotidian, ne face să ne dăm seama de ridicolul ce ne joacă festa la fiecare pas, indiferent dacă suntem oportuniști sau nonconformiști, tradiționaliști sau avangardiști, mari sau mici, tot personaje ale *Comediei umane* suntem.

* * *

Cărțile lui au comunicat ceva copiilor. Neostentativ. Fără didacticismul invidios, care te obligă să părăsești lectura de la pagina a cincea. Umorul lui are ingenuitatea copilului. [...] Când îl citești pe Aurel Scobioală, îi dai dreptate lui Buffon: stilul e omul însuși. Căci firea omului Scobioală e topită în aceste pagini (*Ce te-nvață o povață*) și s-ar putea să fie chiar esența lor.

Eugen Lungu

Aurel Scobioală este unul dintre puținii scriitori pentru copii, care, cu ajutorul frazei scrise, face să înflorească zâmbetul pe obrajii micilor cititori. Multe dintre povestioarele lui au ca suport un real ireal. Copiii învață de la animale ce e binele, ce e răul, calitățile omenești.

Titus Știrbu

La lectura cărților sale răsare printre pagini, viu și inspirat, muca-litul Aurel Scobioală cu glumele și aluziile sale, care ne umplu inimile de o bunăvoință senină generatoare de plăcere estetică și de cunoștințe atât de necesare trecerii noastre prin viață, bunăvoință umbrită totuși de conștiința pur omenească a faptului că toate-s numai până la un timp...

Ion Ciocanu

A fost un personaj inconfundabil al vieții literare. Acolo unde era el, domnea gluma și buna dispoziție. Era un om care emana căldură și lumină, un om care avea vocația omeniei și a prieteniei.

Arcadie Suceveanu

Titluri pentru expoziții

Aurel Scobioală – scriitorul copilăriei noastre
 Povești cu tâlc pentru cei mici de Aurel Scobioală
 Universul literar al lui Aurel Scobioală
 Cărțile lui Aurel Scobioală – lecții de viață pentru cei mici
 Aurel Scobioală, povestitorul cu suflet de copil

(O. F.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- Aricioaica-doctoriță** / Aurel Scobioală ; ilustrații de Tatiana Varvariuc. – Chișinău : Lumina, 2017. – 16 p. : il. color. – ISBN 978-9975-65-416-6. – Text : nemediat.
- Carte pentru câini deștepți** / Aurel Scobioală ; ilustrații de Victoria Rață. – Chișinău : Prut Internațional, 2003. – 32 p. : il. – ISBN 9975-69-412-8. – Text : nemediat.
- Rața face mac-mac-mac** / Aurel Scobioală ; ilustrații de Irina Oleinik. – Chișinău : Prut Internațional, 2013. – [12] p. : il. – (Să crești mare!). – ISBN 978-9975-4228-7-1. – Text : nemediat.
- Scriitorii când erau copii** / Aurel Scobioală. – Chișinău : Prut Internațional : Știința, 2004. – 272 p. – ISBN 9975-69-447-0. – Text : nemediat.
- Strong Brave Boy from the Senior Group** / Aurel Scobioală ; translated by Dionisie Bădărău ; illustration by Anatol Smâșleaeu. – Chișinău : Hyperion, 1991. – 126 p. : il. – Lb. engleză. – ISBN 5-368-01500-3. – Text : nemediat.
- Vorba bună ne adună** : miniaturi pentru copii și maturi / Aurel Scobioală ; prefată de Ion Ciocanu ; ilustrații de Isai Cărmu. – Ediția a 2-a. – Chișinău : Lumina, 2019. – 96 p. : il. – ISBN 978-9975-65-448-7. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Ciobanu, Maria.** Aurel Scobioală / Maria Ciobanu. – Text : nemediat // Calendar Național 2021 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2020. – P. 401-402. – ISSN 1857-1549.
- Ciocanu, Ion.** Aurel Scobioală – o absență exclusă / Ion Ciocanu. – Text nemediat // Absența exclusă : Exegeze în timp / Ion Ciocanu. – Iași : Tipo Moldova, 2013. – P. 344-361. – (OPERA OMNIA : publicistică și eseu contemporan). – ISBN 978-606-676-263-2.
- Ciocanu, Ion.** Aurel Scobioală printre noi / Ion Ciocanu. – Text : nemediat // Cărțile din noi : articole, eseuri, cronici literare / Ion Ciocanu. – Chișinău : Pontos, 2011. – P. 141-144. – ISBN 978-9975-51-305-0.

Grinciuc, Svetlana. „Copacul se ține cu rădăcinile” de Aurel Scobioală / Svetlana Grinciuc. – Text : nemediat // Învățătorul modern. – 2023. – Nr. 2. – P. 36-38. – ISSN 1857-2820.

Aurel Scobioală. – Text : nemediat // Aniversări culturale 2016 / Biblioteca Națională pentru Copii „Ion Creangă” ; responsabil de ediție: Claudia Balaban. – Chișinău : „Baștina-Radog”, 2015. – P. 90-95. – ISBN 978-9975-4232-9-8.

Știrbu, Titus. Aurel Scobioală. – Text : nemediat // Întâmplări din viața scriitorilor / Titus Știrbu. – Chișinău : Pontos, 2022. – P. 63-67. – ISBN 978-9975-72-642-9.

Șveț, Maria. Aurel Scobioală / Maria Șveț. – Text : nemediat // Calendar Național 2011 / Biblioteca Națională a Republicii Moldova. – Chișinău : [S. n.], 2010. – P. 155-156. – ISBN 978-9975-4177-0-9.

**9 OCTOMBRIE – 70 DE ANI
DE LA NAȘTEREA SCRITOAREI AMERICANE
KATHERINE APPLEGATE
(1956)**

Katherine Applegate este o autoare americană de proză pentru copii și adolescenți. Unele dintre creațiile sale se referă la genurile science-fiction și fantasy. Urmează modelul ficțiunilor serializate și a contribuit împreună cu o echipă de coautori la dezvoltarea unor serii ample de romane devenite bestsellere.

Născută la 9 octombrie 1956, în localitatea Ann Arbor din statul american Michigan, autoarea a fost mereu pasionată de călătorii. A locuit în mai multe state americane: Texas, Illinois, Florida și Carolina de Nord, dar și în Italia, pentru ca, în cele din urmă, să se stabilească în California. Partenerul său literar și de viață este scriitorul Michael Grant, alături de care a semnat numeroase proiecte editoriale.

A debutat ca prozatoare în calitate de coautoare a ciclului pentru copii *Sweet Valley Twins* [Gemenii din Valea Liniștită]. *Animorphs* este una dintre cele mai cunoscute serii de romane ale autoarei, semnate împreună cu soțul său. Este o serie science-fiction pentru adolescenți, care însumează 54 de volume publicate între anii 1996 și 2001. Seria urmărește aventurile unui grup de superluptători adolescenți care încearcă să elibereze planeta Pământ de sub ocupația unei civilizații extraterestre. *Rem-*

nants [Supraviețuitorii, 2003] este o altă saga de mari proporții semnată de Katherine Applegate. Subiectul său se înscrie în genul science-fiction spațial și în genul postapocaliptic. Iar *Everworld* [Tărâmul etern] este o epopee pasionantă în stil fantasy, inspirată de mitologia scandinavă.

Creația scriitoarei Katherine Applegate poate fi separată în două categorii distincte, cea a ficțiunilor de divertisment, destinate publicului larg și cea a unei proze cu subiecte dramatice care fac parte din literatura elevată. În cărțile sale, Katherine Applegate abordează frecvent probleme ale societății umane, transpuse într-un cadru alegoric. Ea introduce elemente de fantastic și realism magic. Unele povești ale sale au ca protagoniști animale și creaturi antropomorfe.

Un exemplu reprezentativ este romanul *The One and Only Ivan* (Ivan cel fără de seamă, 2012), care are la origine o poveste adevărată cu o gorilă separată de familie când era doar un pui și forțată să trăiască într-un centru comercial, pentru a-i distra pe cumpărători. Gorila pe nume Ivan promite să-l salveze și să-i asigure o viață mai bună unui elefantel care-i devine tovarăș de suferință în captivitate.

La fel de emoționant este romanul *Crenshaw* (2015), care prezintă prietenia dintre un băiat și un motan inteligent dotat cu puteri magice. De la primele rânduri ale cărții sale, Katherine Applegate ne surprinde printr-un limbaj echivalent cu cel al unui poem în proză, ce se înscrie în cele mai bune tradiții ale literaturii anglofone pentru copii. Chiar de la început, autoarea ne arată limpede că felina umanizată Crenshaw este un prieten imaginar plăsmuit de mintea copilului în clipe de tristețe. Dar prin magia cuvântului, fantezia prinde viață. Este procedeul pe care J.R.R. Tolkien, autorul seriei *Stăpânul inelelor*, l-a definit prin termenul *suspended disbelief*, prin care, pe durata lecturii, universul ficțional devine ceva mai mult decât o iluzie.

Alte volume apreciate din aceeași categorie a literaturii elevate sunt *Wishtree* (Arborele dorințelor, 2017), *Willodeen* (2021) și *Odder* (Ciudățenia, 2022).

Pentru cititorii mai mici, a publicat cărți ilustrate, precum: *Jack Rabbit and the Beanstalk* (Iepurașul Jack și vrejul de fasole, 1998), *The Buffalo Storm* (Uraganul-bizon, 2017), *Sometimes You Fly* (Uneori poți să zbori, 2018) ș.a.

În paralel, autoarea a colaborat cu studioul Disney, semnând colecții de povești inspirate de universul ficțional al unor personaje celebre, precum Mica Sirenă și Aladdin.

În 2013, Katherine Applegate a fost distinsă cu Medalia John Newbery, oferită de Asociația Bibliotecilor pentru Copii din Statele Unite ale Americii, pentru romanul *Ivan cel fără de seamăn*. În același an, a obținut și Premiul Golden Kite, acordat de Asociația Scriitorilor și Ilustratorilor de Carte pentru Copii din Statele Unite ale Americii.

Prin întreaga sa creație, Katherine Applegate demonstrează un talent veritabil și ne oferă o perspectivă optimistă asupra viitorului literaturii pentru copii și adolescenți.

Referințe

Unul dintre marile avantaje ale scrierii pentru copii este că tinerii cititori, spre deosebire de adulți, sunt întotdeauna sinceri în privința a ceea ce cred ei că e bine și e rău. De asemenea, copiii sunt implicați într-un proces de descoperire a lumii. Este un privilegiu să-i asistăm în acest efort.

* * *

Sunt de părere că fiecare cititor ar trebui să-și dezvolte propriile concluzii asupra conținutului cărților mele. Să învețe să-și formeze propriile opinii.

* * *

Am scris de la o vârstă foarte fragedă. Dar mi-a luat foarte mult timp până când mi-am asumat curajul să public cărți. Și chiar și atunci am început cu proiecte modeste.

* * *

Îmi displace cu desăvârșire să văd animale în captivitate și elefanți puși să mășăluiască la paradă. Un animal închis ajunge într-o stare deplorabilă.

Katherine Applegate

Katherine Applegate le oferă cititorilor o imagine rară și de neuitat a lumii, cea din ochii unei gorile, o perspectivă nouă asupra animalelor și a oamenilor înșiși.

Juriul Medaliei Newbery

Împletitura fluidă de loialitate, iertare și încredere din roman îi lasă pe cititori cu speranța că autoarea mai are și alte povești fără de seamăn de spus.

„Publishers Weekly”

Poveștile cu outsiders rezonează puternic în inimile copiilor... Katherine Applegate s-a dedicat explorării acestui teritoriu emoțional în romane ce amestecă elemente de fantezie și realism, urmărind totodată destinele schimbătoare ale outsiderilor curajoși.

„The New York Times”

Una dintre calitățile esențiale ale autoarei Katherine Applegate, asociată talentului excepțional de povestitoare, este stilul scrisului său. O limbă engleză frumoasă care-i va încânta pe pasionații de lectură din toate generațiile.

Marcel Gherman

Titluri pentru expoziții

Katherine Applegate și noua literatură umanistă

O romancieră din noua generație – Katherine Applegate

Marginalii curajoși din prozele Katherinei Applegate

Fiarele umanizate din cărțile scriitoarei Katherine Applegate

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Bob cel fără de seamăn / Katherine Applegate ; traducere din engleză de Iulia Arsintescu ; ilustrații de Patricia Castelao. – București : Arthur, 2021. – 248 p. : il. – (Smart blue). – ISBN 978-606-086-275-8. – Text : nemediat.

Copacul dorințelor / Katherine Applegate ; traducere de Iulia Arsintescu. – București : Arthur, 2025. – 192 p. – (Smart blue). – ISBN 978-630-321-560-0. – Text : nemediat.

Crenshaw / Katherine Applegate ; traducere din engleză de Iulia Arsintescu. – Ediția a 2-a. – București : Arthur, 2018. – 190, [10] p. – (Smart blue). – ISBN 978-606-788-754-9. – Text : nemediat.

Endling: Cea de pe urmă : Cartea întâi / Katherine Applegate ; traducere din engleză de Iulia Arsintescu ; ilustrații de Max Kostenko. – București : Arthur, 2023. – 405, [10] p. : il. – (Red Adventure). – ISBN 978-606-710-986-3. – Text : nemediat.

Ivan cel fără de seamăn / Katherine Applegate ; traducere din engleză de Christina Anghelina ; ilustrații de Patricia Castelao. – Ediția a 2-a. – București : Arthur, 2021. – 296 p. : il. – (Smart blue). – ISBN 978-606-086-169-0. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Katherine Applegate** : [site]. – URL : katherineapplegate.com/. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025). – Text : electronic.
- Katherine Applegate**. – Text : electronic // Britannica Kids : [site]. – URL : kids.britannica.com/students/article/Katherine-Applegate/603653. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025).
- Katherine Applegate**. – Text : electronic // URL : www.editura-arthur.ro/info/autor/applegate-katherine. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025).
- Darby, Samantha**. Katherine Applegate Loves Being A Part Of Your Childhood / Samantha Darby. – Text : electronic // Romper : [site]. – 2024. – 11 septembr. – URL : romper.com/parenting/katherine-applegate-interview. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025).
- Grant, Michael**. A Profile of Katherine Applegate / Michael Grant. – Text : electronic // The Horn Book : [site]. – 2013. – 11 iun. – URL : www.hbook.com/story/a-profile-of-katherine-applegate/. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025).
- Where It All Began With Katherine Applegate**. – Text : electronic // The Startup Squad : [site]. – 2018. – 18 iul. – URL : www.thestartupsquad.com/where-it-all-began-with-katherine-applegate/. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025).

11 NOIEMBRIE – 115 ANI DE LA NAȘTEREA SRIITORULUI SPANIOL JOSÉ MARÍA SÁNCHEZ-SILVA (1911-2002)

José María Sánchez-Silva s-a născut la Madrid, pe data de 11 noiembrie 1911. Tatăl său a fost ziarist implicat în conflictele politice care au marcat istoria peninsulei iberice în prima jumătate a secolului XX, iar mama sa a fost poetă. Odată cu numele tatălui, viitorul scriitor i-a preluat lupta disperată ce avea să culmineze în sângerosul Război Civil din Spania. A avut curajul să-și servească patria deopotrivă prin arta scrisului și prin puterea armeei.

Când era copil, a rămas orfan de mamă. Activitatea primejdioasă în clandestinitate a tatălui său a afectat și mai mult echilibrul familiei, astfel încât fiul a ajuns un vagabond. Și-a aflat refugiu în instituții-interne, unde a învățat meșteșuguri ce aveau să-i asigure supraviețuirea, printre

care și cel de dactilograf, care avea să-i deschidă posibilitatea să devină ziarist. Editorialele semnate de José María Sánchez-Silva erau foarte apreciate de cititorii din toate categoriile sociale. Experiența de redactor și publicist l-a pregătit pentru a debuta ca prozator și scenarist.

La fel ca și pentru Charles Dickens sau Mark Twain, care au încercat multe căi ale vieții înainte ca să devină scriitori, José María Sánchez-Silva a acumulat o experiență prețioasă ce avea să-i inspire întreaga creație.

Debutul său editorial s-a produs în anul 1943, cu volumul *El hombre de la bufanda* (Omul cu eșarfă), urmat de multe alte cărți.

Prima sa carte destinată copiilor, *Marcellino, Pane y vino* (*Marcellino, pâinea și vinul*, 1953), a avut un succes răsunător, iar personajul Marcellino a devenit rapid la fel de cunoscut în Spania precum Pinocchio în Italia sau Peter Pan în Anglia. Considerată una dintre cele mai valoroase creații ale literaturii hispanice pentru copii, cartea se regăsește în aproape fiecare bibliotecă familială din Spania și a cunoscut mai multe adaptări cinematografice.

Modelul literar propus de autor are afinități cu cel cultivat de scriitorii francezi ai secolului al XIX-lea, cunoscuți și de cititorii români prin traduceri de înaltă valoare, publicate în colecția „Biblioteca pentru copii”. Subiectul cărții este complex, adresându-se cititorilor capabili de o profundă empatie, și se distinge printr-o formulă literară departe de ficțiunile actuale, adesea dominate de superficialitate și divertisment facil.

În scrierile sale ulterioare, autorul a continuat să exploreze teme legate de familie și de relațiile interumane, în cărți precum *Historias menores* (Mici istorioare, 1953), *Aventura en el cielo* (O aventură în cer, 1954), *Luiso* (Luiso, 1959), *Adám y el Señor Dios* (Adam și Dumnezeu, 1967) ș.a.

O altă temă pe care autorul o abordează frecvent în cărțile sale este viața animalelor și legătura profundă dintre copil și natură: *La burrita Non* (Mica măgăriță Non, 1955), *Adiós, Josefina* (Adio, Josefina, 1962), *Segundo verano de Ladis* (A doua vară a lui Ladis, 1968) ș.a.

Cuentos de Navidad (Povești de Crăciun), *Alrededor de las doce* (Aproape de ora douăsprezece) și *Colasin y Colasón* (Colasin și Colason, 1963) sunt trei dintre cele mai minunate scrieri ale autorului, pe care le-a dedicat marelui povestitor Hans Christian Andersen.

Printre premiile acordate lui José María Sánchez-Silva vom menționa: Premiul Național pentru Literatură (1943 și 1956), Premiul Național pentru Jurnalism (1945), Premiul „Hans Christian Andersen” (1968). În anul 2000, statul spaniol l-a decorat cu Medalia pentru merite în muncă.

S-a stins din viață la Madrid, pe 13 ianuarie 2002.

Referințe

Nu am cunoscut o activitate mai importantă și mai demnă decât cea a educației și dezvoltării poetice a copiilor.

Limbajul poetic, născut din dragoste, va deschide calea unei lingua franca universale și atunci fiecare individ, indiferent de etnie, își va da seama că trebuie să nimicim răul de factură umană al cărui spectru planează asupra lumii.

Ar trebui să ne întoarcem respectuos în băncile școlii, pentru a ne aminti definițiile fundamentale: să scrii înseamnă să transpui în scris gânduri concepute în prealabil... Astăzi, toți scriitorii stăpânesc arta limbii frumoase. Dar, din păcate, mulți dintre condeierii de azi nu au nimic de spus.

José María Sánchez-Silva

Pentru Sánchez-Silva, magia care face viața mai interesantă, mai imprevizibilă și mai fericită rezidă în realitatea însăși.

Olga Maeots

Marcellino, pâinea și vinul e o carte neobișnuită, care merită să fie citită chiar și de oameni care nu intenționează neapărat să meargă chiar a doua zi la biserică. Ar fi benefic în special cititorilor adulți să mediteze asupra acestei povești, pentru că scriitorul spaniol a reușit să transpună pe fila de hârtie niște zvâcniri atât de subtile și de firești ale sufletului de copil, care nu conduc spre dogma religioasă, ci spre dorința unei ființe umane aflate la o vârstă fragedă de a ajuta o altă persoană.

I. Linkova

Titluri pentru expoziții

José María Sánchez-Silva, o somitate a literaturii hispanice

José María Sánchez-Silva, un Charles Dickens spaniol

Personajul Marcellino și scriitorul care l-a creat
Un călător pe drumurile vieții: José María Sánchez-Silva
Marcellino, Pane y vino, o carte îndrăgită de copiii spanioli

(M. G.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

Марселино Хлеб-и-Вино / Хосе Мария Санчес-Сильва. – Москва : Центр Нарния, 2009. – 192 p. – (Тропа Пилигрима). – Lb. rusă. – ISBN 978-5-9019-7540-4. – Text : nemediat.

Aventura En El Cielo de Marcellino Pon y Vino / José María Sánchez-Silva. – Madrid : Doncel, 1976. – 114 p. – Lb. spaniolă. – ISBN 9788432505638. – Text : nemediat.

Referințe critice

Foreign-language writer : [José Maria Sánchez-Silva]. – Text : nemediat // St. James Guide To Children's Writers. – Detroit ; London : St. James Press : Cale, 1999. – P. 1209. – Lb. engleză. – ISBN 1558623698.

José Maria Sánchez-Silva. – Text : nemediat // Scriitori-laureați ai Premiului Hans Christian Andersen / alcătuitori : Lilia Tcaci, Tamara Maleru. – Chișinău : [S. n.], 2004. – P. 37-39. – ISBN 9975-927-32-7.

Хосе Мария Санчес-Сильва. – Text : nemediat // Писатели-лауреаты Международной премии имени Х.К. Андерсена. 1956-2000 : биобиблиографический указатель / автор-составитель: Марина Анатольева. – Москва : ФТДБ, 2001. – P. 27-28. – Lb. rusă.

Хосе Мария Санчес-Сильва. – Text : electronic // Центр детской книги и детских программ : [site]. – URL : https://deti.libfl.ru/ru/ccentr-detskoy-knigi-i-detskih-programm/childrens-literature/authors/_/hose-mariya-sanches-silva-1 (accesat : 28.07.2025).

24 NOIEMBRIE – 200 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SRIITORULUI ITALIAN CARLO COLLODI (1826-1890)

Carlo Collodi, pseudonimul lui Carlo Lorenzini, a fost un scriitor, ziarist și traducător italian, cunoscut în întreaga lume pentru romanul *Le avventure di Pinocchio. Storia di un burattino* (Aventurile lui Pinocchio. Povestea unei păpuși), publicat în volum în 1883. Născut la Florența, în

Marele Ducat al Toscanei, într-o familie modestă, Carlo a fost primul dintre cei zece copii ai bucătarului Domenico Lorenzini și ai Angiolinei Orzali, menajeră. Și-a petrecut cea mai mare parte a copilăriei în satul Collodi, locul de origine al mamei sale, nume pe care l-a adoptat mai târziu ca pseudonim literar.

A studiat în instituții religioase până la vârsta de 17 ani, după care a lucrat ca librar și corector. A debutat în presă în anii 1840, scriind recenzii și articole pentru „L'Italia Musicale” și alte publicații periodice. În 1853, a fondat revista satirică „Il Lampione”, suspendată de autorități pentru conținut politic, dar reluată în 1860. A colaborat cu numeroase ziare și reviste, implicându-se activ în promovarea cauzei Risorgimento-ului italian (susținerea idealurilor și acțiunilor legate de unificarea Italiei într-un singur stat național, proces care a avut loc între 1815 și 1871).

Începând cu 1875, Carlo Collodi s-a orientat spre literatura pentru copii, traducând basme clasice franceze după Charles Perrault, Madame Leprince de Beaumont și Madame d'Aulnoy, publicate sub titlul *I racconti delle fate* (Basmе, 1876).

Prima poveste pentru copii scrisă de Carlo Collodi, *Giannettino*, a fost publicată în anul 1876, în publicații periodice. Eroul acestei cărți este un băiețel italian fricos și leneș, dar totodată vesel, șmecher și pofcios, căruia îi place, printre altele, să mănânce bine. Povestea a avut un mare succes în rândul copiilor, ceea ce l-a determinat pe autor să continue seria aventurilor acestui personaj. Ulterior, a elaborat o serie de lucrări cu caracter educativ, reunite în jurul personajului Giannettino, destinate promovării valorilor civice ale tânărului stat italian: *Giannettino* (1877), *Minuzzolo* (1878), *Il viaggio per l'Italia di Giannettino* (Călătoria lui Giannettino prin Italia, 1880), *La grammatica di Giannettino* (Gramatica lui Giannettino, 1883), *L'Abaco di Giannettino* (Abacul lui Giannettino, 1884), *La lanterna magica di Giannettino* (Lanterna magică a lui Giannettino, 1890). Aceste volume erau menite să îmbine povestirea plină de umor și fantezie cu învățătura și disciplina, într-o formă accesibilă și atractivă pentru copii.

În 1881, revista „Giornale per i bambini” („Revista copiilor”) a început să publice în foileton *Storia di un burattino* (Povestea unei păpuși),

despre o păpușă de lemn năzdrăvană, Pinocchio, care visează să devină băiat adevărat. Cartea, în forma ei completă, a apărut în 1883 la Editura „Paggi” din Florența și a devenit în scurt timp una dintre cele mai cunoscute opere ale literaturii universale pentru copii. Povestea are un caracter moralizator, punând accent pe responsabilitate, adevăr și devenire personală, într-o narațiune plină de aventuri fantastice.

Le avventure di Pinocchio (Aventurile lui Pinocchio) a fost tradusă în peste 260 de limbi, devenind a doua cea mai tradusă carte din lume, după Biblie. În literatura comparată și în studiile de educație, *Pinocchio* este adesea analizat ca un arhetip al călătoriei inițiatice, al copilului care greșește și învață. Tema transformării din păpușă în băiat adevărat este interpretată ca simbol al maturizării. A cunoscut numeroase adaptări teatrale și cinematografice, între care cea realizată de Walt Disney în 1940 a contribuit decisiv la faima internațională a personajului. Pinocchio rămâne până astăzi un simbol al literaturii pentru copii și al formării prin experiență.

Carlo Collodi a mai publicat *Storie allegre* (Povești fericite, 1887) și *Occhi e nasi* (Ochi și nasuri, postum), dar niciuna dintre aceste lucrări nu a atins impactul cultural al cărții despre Pinocchio.

Scriitorul a încetat din viață pe 26 octombrie 1890 la Florența, la vârsta de 63 de ani. Este înmormântat la Cimitirul monumental San Miniato al Monte. Manuscrisele sale au fost donate Bibliotecii Naționale Centrale din Florența.

În anul 1962, a fost înființată Fundația Națională Carlo Collodi, care este o organizație non-profit dedicată promovării culturii pentru și despre copii, având ca simbol central personajul Pinocchio. Fundația administrează Parcul Monumental „Pinocchio” și alte spații culturale din Collodi, desfășurând activități educaționale, culturale și de cercetare. Susține drepturile copiilor și dezvoltă proiecte naționale și internaționale în educație, artă, turism cultural și integrare interculturală, organizează expoziții și evenimente internaționale, promovează moștenirea lui Carlo Collodi și vizează transformarea orașului Collodi într-o capitală europeană a copilăriei. Totodată, publică lucrări științifice și literare, colaborează cu programe Erasmus+ și dezvoltă inițiative pentru învățare durabilă și inovatoare.

Referințe

Lemnul din care este cioplit Pinocchio este însăși umanitatea, [...] o marionetă, desigur, dar una profund spirituală... Autorul a intenționat să stârnească curiozitatea și imaginația copilului și, în același timp, să ofere învățături și sfaturi morale.

Benedetto Croce

Pinocchio al lui Collodi este cunoscut drept o poveste pentru copii, dar este un text scris atât pentru copii, cât și pentru adulți, fiind captivant pentru ambele categorii prin natura sa satirică și subversivă...

Georgia Panteli

Aventurile lui Pinocchio nu este o carte simplă... Chiar dacă este scrisă într-un limbaj simplu, propune altceva decât o morală de bază. Are aerul unui bildungsroman.

Umberto Eco

Una din cele mai citite cărți din lume, considerată o metaforă a condiției umane, pretabilă la o pluralitate de interpretări, *Aventurile lui Pinocchio* a avut un impact mare asupra culturii mondiale. Cartea răspunde unei prerogative care aparține doar capodoperelor: aceea de a fi în afara timpului.

Nicolae Sfetcu

Principalele imperative cerute lui Pinocchio sunt munca, bunătatea și educația. Collodi atenționează în permanență cititorul, pe parcursul poveștii, că dezastrul este întotdeauna o posibilitate: rănirea, durerea sau chiar moartea, pe care Collodi le evidențiază folosind motivul arhetipal naștere-moarte-renăștere. Succesul evoluției lui Pinocchio este redat în termeni de renaștere metamorfică a acestuia ca om în carne și oase.

Thomas J. Morrissey, Richard Wunderlich

Titluri pentru expoziții

Carlo Collodi – povestitorul copiilor din întreaga lume

Aventurile nemuritoare ale lui Pinocchio

Aventurile lui Pinocchio – o metaforă a condiției umane

Carlo Collodi – scriitorul care a vrăjit copilăria

Din inima Italiei, în bibliotecile lumii: Carlo Collodi și cărțile sale
(O. F.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- The Adventures of Pipi the Pink Monkey** / Carlo Collodi ; Retold and expanded by Alessandro Gallenzi ; illustrated by Axel Scheffler. – London : Alma Books, 2016. – 108, [4] p. : il. color. – Lb. engleză. – ISBN 9781847495594. – Text : nemediat.
- Aventurile lui Pinocchio** / Carlo Collodi ; traducere de Alina Brebeanu ; coperta: Daniel Țuțunel. – București : MondoRo, 2011. – 184 p. (Capodopere Literatură universală : Literatură pentru copii). – ISBN 9789731973777. – Text : nemediat.
- Aventurile lui Pinocchio în benzi desenate** / cu textul integral al lui Carlo Collodi ; cuvânt înainte: Vincenzo Cappelletti ; traducere: Eugen Uricaru ; ilustrații: Giancarlo Gatti. – București : Allfa, 2003. – 202 p. : il. – ISBN 9738457335. – Text. Imagine (fixă) : nemediată.
- Pinocchio** / Carlo Collodi ; images de Pierre Couroune. – Paris : Cerf-Volant, 1994. – 21 p. : il. color. – Lb. franceză. – (Grands classiques). – ISBN 97828440640868. – Text : nemediat.
- Pinocchio = Pinocchio** / Carlo Collodi ; traducere: Adelina Carmina Amza. – București : Steaua Nordului, 2016. – 16 p. : il. color. – (Povești bilingve). – Lb. engleză-română. – ISBN 9786065115033. – Text : nemediat.
- Pinocchio** : Povestea unei păpuși de lemn / Carlo Collodi ; traducere din italiană de Dumitru D. Panaitescu ; ilustrații de Eugen Taru. – București : Arthur, 2020. – 186, [6] p. : il. – (Arthur retro). – ISBN 9786067887426. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Collodi, Carlo.** – Text nemediat // Le nouveau dictionnaire des auteurs : de tous les temps et de tous les pays. Tom 1 : A-F. – Paris : V. Bompiani et editions Robert Laffont S.A., 1994. – P. 712-713. – (Bouquins / collection dirigée par Guy Schoeller). – Lb. franceză. – ISBN 2-221-07716-4.
- Carlo Collodi (1826-1890).** – Text : electronic // Author's Calendar. – URL : <http://authorscalendar.info/collodi.htm>. – Lb. engleză. – (accesat : 25.07.2025).
- Carlo Collodi. The story of a genius and his relationship with the Pistoia area.** – Text : electronic. – 2022. – 10 oct. // URL : <https://www.itstuscany.com/en/carlo-collodi/> (accesat : 25.07.2025).
- Fondazione Nazionale Carlo Collodi** : [site]. – 2021. – URL : <https://www.fondazionecollodi.it/>. – Text : electronic.

Pinocchio: Personaje principal de roman homonyme de Carlo Collodi. – Text : nemediat // Dictionnaire des personnages litteraires et dramatiques de tous les temps et de tous les pays : Poésie-Theatre-Roman-Musique. – Paris : S.E.D.E. et V. Bompiani, 1960. – P. 790. – (Bouquins / collection dirigée par Guy Schoeller). – Lb. franceză. – ISBN 2-221-04279-4. – Text : nemediat.

Pinocchio: Roman pour la jeunesse de l'écrivain italien Carlo Collodi // Le nouveau dictionnaire des oeuvres : de tous les temps et de tous les pays. V : Pa-Se. – Paris : V. Bompiani ed éditions Robert Laffont S.A., 1994. – P. 5604-5605. – (Bouquins / collection dirigée par Guy Schoeller). – Lb. franceză. – ISBN 2-221-07713-X. – Text : nemediat.

Teodorescu, Ana Maria. Cine a fost Pinocchio, personajul lui Carlo Collodi / Ana Maria Teodorescu. – Text : electronic // Libertatea : [site]. – 2023. – 16 mart. – URL : <https://www.libertatea.ro/lifestyle/cine-a-fost-pinocchio-personajul-lui-carlo-collodi-4482978> (accesat : 25.07.2025).

Итальянский сказочник Карло Коллоди. – Text : electronic // Детство с книгой : [site]. – URL : <https://bk-detstvo.narod.ru/kollodi.html> (accesat : 25.07.2025).

Карло Коллоди [Carlo Collodi]. – Text : electronic // Лаборатория Фантастики : [site]. – URL : <https://fantlab.ru/autor10529> (accesat : 25.07.2025).

Карло Коллоди. Приключения Пинокио : книга с историей. – Text : electronic // Библиогид : [site]. – URL : <https://bibliogid.ru/knigi/podrobno-o-knige/13748-karlo-kollodi-priklyucheniya-pinokkio> (accesat : 25.07.2025).

Тубельская, Г. Н. Карло Коллоди (Carlo Lorenzi) (1826-1890) / Г. Н. Тубельская. – Text : nemediat // Зарубежные детские писатели. Сто имён : Биобиблиографический справочник. Часть 1-я : А-М / Г. Н. Тубельская. – Москва : Школьная библиотека, 2005. – P. 170-173. – ISBN 5-902300-38-X.

26 NOIEMBRIE – 125 DE ANI

DE LA NAȘTEREA SCRITORULUI MIHAIL DRUMEȘ (1901-1982)

Dramaturg, nuvelist, realizator de proză scurtă și romancier român de mare popularitate, Mihail Drumeș (pseudonimul lui Mihail Dumitrescu) rămâne unul dintre cei mai citați autori ai literaturii române din perioada interbelică și postbelică, deși receptarea critică a operei sale nu a fost niciodată proporțională cu succesul la public.

Născut la Ohrida, în Macedonia otomană, într-o familie de aro-mâni, a fost al patrulea din cei șase copii ai Despinei (născută Gero), de origine sârbească, și ai lui Vasile Dimitrie, meseriaș macedonean care, odată stabilit în România, și-a schimbat numele în Dumitrescu. După stabilirea în Oltenia, familia a locuit în Balș, Craiova și Caracal, locuri ce vor influența tematic și geografic opera scriitorului.

Pe când era elev la Liceul din Balș, începe să scrie, publicând în revista școlară „Licăriri” (1915-1916), sub semnătura Mihai V. Deme-trescu. După Primul Război Mondial, își continuă studiile liceale la Craiova, iar apoi urmează cursurile Facultății de Filosofie și Litere din București, absolvită în 1928.

Debutează oficial cu volumul *Capcana* (1927), editat de revista „Fla-mura” și remarcat pentru prospețimea epică și pentru capacitatea de a reda procese psihice. În anii '30, Mihail Drumeș devine un autor cu un public devotat, iar romanele sale, intens melodramatice și psihologizan-te, devin bestsellere. *Invitația la vals* (1936) îl propulsează în rândul ce-lor mai populari prozatori ai vremii, iar succesul acestui roman îi oferă mijloacele de a înființa și conduce Editura „Bucur Ciobanul”, care între 1942 și 1947 desfășoară un vast program editorial dedicat literaturii pen-tru copii și tineret. Multe dintre aceste volume, semnate cu pseudonime precum Moș Ene, Dinu Gherghel, Ilarie Magheru, Barbu Apelevianu sau Unchiul Victor, constau în adaptări din folclorul universal și românesc, repovestiri ale unor opere clasice (de Homer, Defoe, Swift, Twain, Sien-kiewicz ș.a.) și broșuri biografice (despre Dante, Gutenberg, Magellan, Mozart, Nobel ș.a.) cu tentă educativă, difuzate frecvent și la radio.

Printre cele mai cunoscute romane ale sale se numără și *Sfântul Pă-rere* (1930), retipărit ulterior sub titlul *Cazul Magheru* (1970), *Scrisoarea de dragoste* (1938), *Elevul Dima dintr-a șaptea* (1945, ediție revizuită în 1968) ș.a.

După o perioadă de relativă tăcere editorială, în anii '60-'70, rev-i-ne cu romane istorice și lucrări de popularizare: *Se revarsă apele* (1961), *Arde Prahova* (1974), *Povestea neamului românesc* (1978-1979) ș.a.

În dramaturgie, Drumeș încearcă afirmarea încă de la șaisprezece ani, însă prima piesă jucată este *O crimă pasională* (1934, publicată în 1941), o comedie socială satirică, receptată contradictoriu. A mai semnat

piese precum *Ioana d'Arc* (1937), *Năluca* (1940, dramatizare a *Scrisorii de dragoste*) și *Codrul Vlăsiei*, refuzată inițial de Teatrul Național, dar montată la Galați în 1966. Mai multe dintre piesele sale au fost difuzate la radio și incluse în volumul *Trei comedii* (1940).

A devenit membru al Uniunii Scriitorilor din România în anul 1967.

S-a stins din viață pe 27 februarie 1982, la București.

Cu toate că operele sale au avut un public larg și au fost traduse în mai multe limbi (franceză, germană, spaniolă, slovacă, bulgară, turcă), Drumeș a fost în mod constant ignorat de critica literară de elită a vremii. Această distanțare a fost adesea interpretată ca o lipsă de recunoaștere a valorii unei literaturi accesibile, dar considerate facilă de exigențele estetice dominante. Totuși, în pofida acestei prăpastii între receptarea populară și cea critică, Mihail Drumeș rămâne un scriitor de referință pentru literatura română a secolului XX, un autor care a modelat imaginarul afectiv al mai multor generații.

Astăzi, numele lui Mihail Drumeș îl poartă o stradă și o școală gimnazială din orașul Balș, județul Olt, unde a locuit un timp scriitorul. Tot aici, în cadrul ansamblului monumental din fața primăriei, a fost instalat un bust, iar în colecția muzeului se păstrează un fond de carte și obiecte care i-au aparținut.

Referințe

Mi-am început cariera literară la... zece ani, pe când eram școlar în clasa a treia primară. Atunci învățătorul ne-a dat o compunere: să dezvoltăm în proză două desene din cartea de citire. Am așternut o pagină, două, trei, dar povestea nu s-a isprăvit decât după miezul nopții. Scrisesem douăsprezece pagini mari și late.

Colegii mei așternuseră fiecare câte trei-patru rânduri, nu mai multe. Văzând compunerea mea, învățătorul a făcut ochii mari încât îi văd și acum, după o viață de om. A răsfoit în pripă caietul, apoi a început să citească clasei. Când a terminat lectura, a spus: „Să știți, băieți, colegul vostru are să ajungă scriitor, iar voi o să citiți cărți scrise de el.”

Mihail Drumeș

O privire cât de sumară asupra creației lui M. Drumeș ne conduce la ideea că scriitorul a realizat o operă de sensibilitate, ale cărei atribute

esențiale rămân sinceritatea, delicatețea sentimentelor, onestitatea povestirii, căldura de a transpune posibile episoade de viață în pagini de un captivant lirism care secondează afectuos narațiunea, ascuțimea dialogului. Receptată cu bucurie și interes de către publicul tânăr, opera sa aduce în literatura noastră candoarea poveștilor de dragoste trăite cu frenezie până la capăt, tensiunea înaltă a sentimentelor, pulsul eternelor pasiuni, gustul unic al adolescenței – o lume încărcată de sens și de aspirație...

Florea Firan

Multe i se pot reproșa lui Drumeș, dar nu că n-ar ști rețeta unui roman de consum: răsturnări de situație, anticipări ale acțiunii pentru agățarea cititorului și creșterea suspansului; scene decoltate și multă activitate erotică; acțiuni în contratimp; confruntări dramatice; exces de spectaculos, de multe ori neverosimil; melodramă; accelerări narative; personaje ideale cu care publicul din epocă se putea identifica, ca la cinematograf.

Drumeș strecoară numeroase stereotipuri ale culturii populare din timpul său, și tocmai aici stă principala explicație a succesului său: în felul în care a sintetizat și a încorporat în eroii romanelor lui aspirațiile și fantasmеle de natură culturală-socială-sentimentală ale publicului cititor.

Mihai Iovănel

Romanele interbelice ale lui Mihail Drumeș nu și-au pierdut deloc puterea de a fascina. Ele au un limbaj familiar, cel al melodramei, limbaj universal, care, dincolo de riscurile estetice pe care le comportă pentru literatura „înaltă”, de reflex canonic, se regăsește topit în substanța a numeroase opere remarcabile. Succesul obținut de romanele interbelice ale lui Mihail Drumeș și în particular de romanul său de debut, *Cazul Magheru*, demonstrează faptul că virtuozitatea literară se acordă deopotrivă și în cheie majoră, dar și în cheie minoră, iar melodrama reprezintă cheia acestui acord armonic.

Angelo Mitchievici

Elevul Dima dintr-a șaptea a trecut prin adolescența noastră nu ca o umbră, ci ca o realitate... Și a trecut așa prin adolescența multora, căci el

are în structura lui ceva din trăsăturile elevului dintotdeauna, precum și o anumită capacitate de identificare cu universul sufletesc al fiecărui adolescent.

Ion Dodu Bălan

Titluri de expoziții

Invitație la lectură cu Mihail Drumeș
 Portretul unei epoci în romanele lui Mihail Drumeș
 Mihail Drumeș: cărțile care au cucerit generații
 Mihail Drumeș, scriitorul inimilor tinere
 Mihail Drumeș – dincolo de timp

(O. F.)

BIBLIOGRAFIE

Opera

- Cazul Magheru** : roman / Mihail Drumeș ; coperta: Anna Grozavu. – București : Indigo, 2023. – 439, [8] p. – (Serie de autor Mihail Drumeș). – ISBN 9786303210582. – Text : nemediat.
- Elevul Dima dintr-a șaptea** : roman / Mihail Drumeș. – Ediția a 4-a. – București : Universal Dalsi : ART, 2021. – 600, [16] p. – (Serie de autor). – ISBN 978-606-710-778-4. – Text : nemediat.
- Invitație la vals** : roman / Mihail Drumeș. – București : ART, 2014. – 320 p. – (Serie de autor). – ISBN 978-606-710-052-5. – Text : nemediat.
- Povestea neamului românesc** : Pagini din trecut / Mihail Drumeș. – București : Cartea Românească, 2021. – 112 p. – (Cartea Românească pentru Copii ; 1). – ISBN 9789732333488. – Text : nemediat.
- Povestiri despre cutezători** / Mihail Drumeș ; cuvânt înainte de Iuliu Rațiu ; ilustrații de Violeta Diordiev. – Chișinău : Prut Internațional, 2011. – 312 p. : il. – (Biblioteca pentru toți copiii). – ISBN 9789975699365. – Text : nemediat.
- Scrisoare de dragoste** / Mihail Drumeș. – Ediția a 2-a. – București : ART, 2015. – 428, [4] p. – (Serie de autor). – ISBN 9786067102017. – Text : nemediat.

Referințe critice

- Chivu, Marius.** Un erou al adolescenței / Marius Chivu. – Text : nemediat // Drumeș, Mihail. Elevul Dima dintr-a șaptea / Mihail Drumeș. – Ed. a 2-a, rev. – București : Art : Jurnalul Național, 2009. – P. 11-16. – (Biblioteca pentru toți). – ISBN 978-973-124-402-0.

- Drumeș, Mihail.** – Text : nemediat // Dicționarul general al literaturii române. Vol. 2 : C/D / Academia Română. – București : Univers enciclopedic, 2004. – P. 761-763. – ISBN 973-637-070-4.
- Iovănel, Mihai.** Cronologie ; Referințe critice / Mihai Iovănel. – Text : nemediat // Drumeș, Mihail. Elevul Dima dintr-a șaptea / Mihail Drumeș. – Ed. a 2-a, rev. – București : Art : Jurnalul Național, 2009. – P. 7-10 ; 463-473. – (Biblioteca pentru toți). – ISBN 978-973-124-402-0.
- Lungu, Adriana-Georgiana.** Mihail Drumeș, ieri și azi / Adriana-Georgiana Lungu. – Text : nemediat // Ramuri. – 2019. – Nr. 12.
- Mihail Drumeș, scriitorul adolescenților din toate timpurile.** – Text : electronic // Dosarele secrete : [site]. – URL : <https://dosaresecrete.ro/interviu-mihail-drumes-scriitorul-adolescentilor/>. – Note : Reluat din revista Rampa, 1937. – (accesat : 28.07.2025).
- Panfil, Silviana.** Realismul moral. Oscilații între realitate și imaginarul psihologic în baza romanelor „Invitație la vals” de Mihail Drumeș și „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” de Camil Petrescu / Silviana Panfil. – Text : nemediat // Brevete asachiene : anuar literar-lingvistic al elevilor / coordonatori: Natalia Bulat, Angela Ojog. – [Ediția a 4-a]. – Chișinău : Print-Caro, 2024. – P. 21-25. – ISBN 978-9975-180-90-0.

INDEX DE NUME

- A**
Alexandru, Ioan 59
*Almond, David 29, 154
Anderson, Paul William 57
Anno, Mitsumasa 20
*Applegate, Katherine 49, 204
Argilli, Marcello 24
- B**
Baba, Corneliu 55
Bacovia, George 43
*Balaban, Claudia 25, 137
Baltă, Trifan 39
Bantoș, Ana 23
Barbă, Victoria 45
Baștovoi, Savatie (Ștefan) 39
Baum, Lyman Frank 29
Băciuț, Nicolae 50
*Bărlădeanu, Lucreția 32, 166
Beckett, Samuel 25
Beecher-Stowe, Harriet 34
Beșleagă, Vladimir 38, 63
*Bican, Florin 22, 131
*Bond, Michael 8, 76
Botta, Emil 44
Boyne, John 27
*Brâncuși, Constantin 14, 113
Browne, Anthony 44
Bulat, Eugenia 45
Bulgakov, Mihail 29
Burnett, Frances Elisa Hodgson 62
Busuioc, Aureliu 63
Buzzati, Dino 51
- C**
Carrol, Lewis 61
Cataraga, Tudor 39
*Cărtărescu, Mircea 33, 174
Cârnci, Magda 7
Cela, Camillo José 29
*Chiriac, Teo 32, 161
Chiriță, Constantin 61
Ciarușin, Evgheni 53
Ciobanu, Constantin I. 32
Ciobanu, Mircea V. 57
Ciopraga, Constantin 29
Cioran, Emil 24
Ciubotaru, Adrian 59
Ciubotaru, Mihail Ion 50
Clark, Ann Nolan 58
Codru, Anatol 28
*Collodi, Carlo 56, 61, 211
Cooper, Fenimore 63
Corman, Patrick 15
Coșbuc, George 45
*Cowell, Cressida 25, 145
Creangă, Ion 61, 62, 63
- D**
*Dahl, Roald 44, 62, 194
De Amicis, Edmondo 52
*Deleanu, Liviu 12, 94
Dewey, Melvil 59
Dimitriu, Gheorghe 52
Dimitriu, Liuba 7
Dimov, Leonid 7
Disney, Walt 58

- Donici, Alexandru 9
 Drăgan, Grigore 12
 *Drumeș, Mihail 57, 62, 216
 Druță, Ion 62
 Dulfu, Petre 18
 Dumbrăveanu, Victor 41
- E**lytis, Odysseas 53
 Eminescu, Mihai 8, 61
 Enescu, George 41
- F**arjeon, Eleanor 12
 Fitzgerald, Francis Scott 46
 Fo, Dario 22
 Franko, Ivan 42
 Furdui, Galina 35
- G**afița, Viniciu 16
 Gautier, Théophile 42
 Gheorghită, Eugen 10
 *Goga, Octavian 20, 125
 Golding, William Gerald 45
 Goscinnny, René 41
 Grecu, Mihai 56
- H**alse Anderson, Laurie 52
 Hamilton, Virginia 18
 *Haret, Spiru 13, 100
 Harris, Joel Chandler 62
 Hâjdău, Alexandru 57
 Hodges, M(argaret) M(oore) 38
 *Hoffman, Ernst Theodor Amadeus
 10, 63, 82
 Holban, Ion 7
- I**lica, Carolina 18
 Ingpen, Robert 50
 Isanos, Magda 25
 Istrati, Lidia 35
- J**albă, Ghenadie 50
 Jansson, Tove 61
 Jebeleanu, Eugen 26
 Jelinek, Elfriede 51
- K**erim, Silvia 52
 Kinney, Jeff 14
 *Krüss, James 32, 171
- L**agerkvist, Pär Fabian 32
 Lem, Stanislav 63
 Liszt, Ferenc (Franz) 52
 Lofting, Hugh (John) 8
 Lomonosov, Mihail 55
 *London, Jack 8, 68
 Loteanu, Emil 53
 Lovinescu, Eugen 53
- M**achado, Ana Maria 59
 Macovei, Ligia 34
 Mahfuz, Naghib 59
 Mahy, Margaret 20
 Mamot, Eugen 11
 Manole, Ana 50
 Martin du Gard, Roge 21
 Meindert, DeJong 17
 Melville, Herman 62
 Milne, Alan Alexander 63
 Milosz, Czeslaw 36
 Minulescu, Ion 7
 Mircea cel Bătrân 60
 Mitchell, Margaret 62
 Montale, Eugenio 50
 Morrison, Tonni 14
 Mozart, Wolfgang Amadeus 11
 Mustea, Gheorghe 28
- N**egură, Andrei 41
 Nordqvist, Sven 27

Nöstlinger, Christine 50

Oprea, Gheorghe 18

Orlev, Uri 15

Paler, Octavian 37

Palladi, Tudor 34

Papadat-Bengescu, Hortenzia 58

Păsat, Dumitru 15

Pennypacker, Sara 58

Perpessicius (Dimitrie S. Panaitescu)
51

Picasso, Pablo 52

Pillat, Ion 22

Potter, Beatrix 38

Preußler, Otfried 62

Puică, Sergiu 40

Pullman, Philip 51

Quasimodo, Salvatore 41

Reid, Mayne 61

Rider Haggart, Henry 35

Rodari, Gianni 61

*Romanescu, Eleonora 27, 149

Rosoff, Meg 51

Ryan, Pam Muñoz 59

Saca-Răcilă, Maria 12

Sachs, Nelly 59

Sadoveanu, Mihail 61, 62, 63

Salinger, Jerome David 61

Saltăkov-Şcedrin, Mihail E. 11

*Sánchez-Silva, José Maria 54, 208

*Sântimbreanu, Mircea 7, 64

*Schmidt, Annie M.G. 31, 158

Schubiger, Jürg 50

*Scobioală, Aurel 44, 200

Seifert, Jaroslav 45

Shaw, George Bernard 38

Sienkiewicz, Henryk 28

*Sorescu, Marin 14, 105

Sørensen, Svend Otto 33

Spătaru, Nicolae 8

Spinelli, Jerry 12

Swift, Jonathan 61

Şvarţ, Evgheni 52

Tagore, Rabindranath 28

Tcaci, Efim 7

Thackeray, William Makepeace 37

Tonitza, Nicolae 25

Traströmer, Tomas 25

Tudor (Melnic), Ştefan 59

Twain, Mark 61, 62

***Ț**urcanu, Ianoş 38, 188

Țurlea, Stelian 7

Ungerer, Tomi 57

Ungureanu, Lidia 50

Vangheli, Spiridon 62, 63

Vargas Llosa, Mario 22

*Vasilache, Vasile 37, 181

Vasilenco, Ion 9

Vieru, Ion 58

*Vişniec, Matei 11, 88

*Vrabie, Diana 17, 119

Vrubel, Mihail A. 18

Waddell, Martin 24

Wells, Herbert George 45

Wolf, Christa 62

Zabulica-Diordiev, Violeta 27

Zagorschi, Vasile 15

Zink, Rui 34

Zweig, Stefan 57

CUPRINS

Introducere	3
Enumerarea datelor remarcabile și memorabile ale anului 2026.....	5
Note biografice și bibliografie selectivă	64
Index de nume.....	222

2026

Ianuarie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Februarie

L	M	Mr	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	

Martie

L	M	Mr	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Aprilie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Mai

L	M	Mr	J	V	S	D
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Iunie

L	M	Mr	J	V	S	D
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Iulie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

August

L	M	Mr	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Septembrie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Octombrie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Noiembrie

L	M	Mr	J	V	S	D
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Decembrie

L	M	Mr	J	V	S	D
			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

ISBN 978-9975-0-1017-7

9 789975 010177